

SUOMEN VIRALLINEN TILASTO.

IX.

KERTOMUS

OPPIKOULUJEN TILASTA JA
TOIMINNASTA

LUKUVUOSINA 1914—1919.

KOULUHALLITUKSEN JULKAISEMA.

HELSINKI 1922
VALTIONEUVOSTON KIRJAPAINO

SISÄLLYS.

	Siv.
<i>Tilastollisia tietoja koulujen luvun ja oppilasmäärän muutoksista:</i>	1
I. Yleiskatsaus:	
<i>Koululainsäädäntö</i>	4
<i>Kouluhallitus</i>	5
1. Koulutoimen Ylihallitus vv. 1914—1918	5
2. Kouluhallituksen uudestaan muodostaminen	7
3. Kouluhallituksen toimivallan laajentaminen	10
4. Kouluhallituksen virkamiehistö vv. 1918—1919	11
5. Kouluhallituksen määrärahat	13
6. Oppikoulujen opettajaneuvosto	14
<i>Oppikoulujen uudestaan järjestäminen</i>	15
1. Asetus 11. 9. 14 Suomen oppikoulujen uudestaan järjestämisestä	15
2. Asetus 2. 9. 15 Suomen tyttökoulujen uudestaan järjestämisestä	15
<i>Lukusuunnitelmat</i>	17
1. Elok. 18:nä 1917 säädetyt muutokset	17
2. Kesäk. 27:nä 1918 säädetyt muutokset	18
3. Erinäisiä lukusuunnitelmiin kohdistuvia asioita	21
<i>Uusia koulumuotoja</i>	23
1. Maanviljelyslyseot	23
2. Koelyseot	24
<i>Oppiennätykset</i>	25
<i>Opetusopilliset ohjeet</i>	25
<i>Näytetunnit</i>	25
<i>Keskikoulututkinto, ja vuositutkintojen lakkauttaminen</i>	26
<i>Ylioppilastutkinto</i>	27
<i>Lakkautettuja ja valtion haltuun otettuja kouluja</i>	29
1. Oulun II lyseon supistaminen	29
2. Valtion haltuun vv. 1918 ja 1919 otettuja yksityiskouluja	29
3. Uusi ruotsalainen tyttökoulu	31
<i>Rakennusasioita</i>	31
<i>Sotatilasta ja kapinasta johtuneita asioita</i>	32
1. Sotatilasta johtuneita toimenpiteitä vv. 1914—1917	32
2. Kapina ja vapaussota v. 1918	33
3. Majoitus ja kapinavahingot koulutaloissa	34
4. Oppilasten asevelvollisuus ja osanotto suojeluskuntiin	35
5. Elintarvepulasta aiheutuneita asioita	35
<i>Opettajavirkkojen järjestelyjä</i>	35
<i>Opettajien pätevyys ja valmistuminen toimeensa</i>	39
<i>Palkkausasioita</i>	40
1. Opettajien oikeus lukea virkavuosia	40
2. Lisäpalkkiot ansiokkaille opettajille	40
3. Kalliinajanpalkkaus	40
4. Koulujen palveluskunta	43
5. Opettajien virantoimituspalkkiot	44
<i>Koulurakennusten lämmitys ja valaistus</i>	46
<i>Koulujen sekalaiset määrärahat</i>	47
<i>Rinnakkaisluokat</i>	48
<i>Koulukalusto ja opetusvälineet</i>	49

<i>Oppilasmaksut</i>	49
<i>Opettajien opintomatkarahat</i>	50
<i>Oppikirjat</i>	51
1. Erinäisiä toimenpiteitä	51
2. Hyväksytyt uudet oppikirjat	52
3. Tekijäpalkkioita ja muita apurahoja	53
<i>Kouluhallituksen kiertokirjeet</i>	53
<i>Oppilaitosten tarkastus</i>	55

II. Erinäiset valtionoppilaitokset ja niiden opettajisto.

<i>Helsinki</i>	56
1. Suomal. Normaalilyseo	56
2. Ruotsal. Normaalilyseo	57
3. Suomalainen Lyseo	58
4. Ruotsalainen Lyseo	58
5. Suomalainen Tyttökoulu ja jatko-opisto	59
6. Ruotsalainen Tyttökoulu ja jatko-opisto	60
7. Uusi Suomalainen Tyttökoulu	61
8. Yliopistoon johtavat jatkoluokat	62
<i>Porvoo, Ruotsalainen Lyseo</i>	62
<i>Loviisa, Ruotsalainen Keskikoulu</i>	63
<i>Turku</i>	64
1. Ruotsalainen Klassillinen Lyseo	64
2. Suomalainen Klassillinen Lyseo	64
3. Suomalainen Lyseo	65
4. Ruotsalainen Lyseo	65
5. Suomalainen Tyttökoulu	65
6. Ruotsalainen Tyttökoulu	66
<i>Pori, Suomalainen Lyseo</i>	66
<i>Maarianhamina, Ruotsalainen Keskikoulu-Yhteislyseo</i>	67
<i>Hämeenlinna, Suomalainen Lyseo</i>	68
<i>Tampere</i>	68
1. Suomalainen Klassillinen Lyseo	68
2. Suomalainen Lyseo	69
3. Suomalainen Tyttökoulu	69
4. Suomalainen Tyttölyseo	70
<i>Viipuri</i>	70
1. Suomalainen Klassillinen Lyseo	70
2. Ruotsalainen Lyseo	71
3. Suomalainen Lyseo	72
4. Ruotsalainen Tyttökoulu	73
5. Suomalainen Tyttökoulu	73
<i>Sortavala</i>	73
1. Suomalainen Lyseo	73
2. Suomalainen Tyttökoulu	74
<i>Salmi, Suomalainen Keskikoulu</i>	74
<i>Mikkeli, Suomalainen Lyseo</i>	74
<i>Savonlinna, Suomalainen Lyseo</i>	75
<i>Heinola, Suomalainen Keskikoulu</i>	75
<i>Kuopio</i>	76
1. Suomalainen Lyseo	76
2. Suomalainen Tyttökoulu	76
<i>Joensuu</i>	77
1. Suomalainen Lyseo	77
2. Suomalainen Tyttökoulu	78

<i>Iisalmi</i> , Suomalainen Keskikoulu	78
<i>Vaasa</i>	79
1. Ruotsalainen Lyseo	79
2. Suomalainen Lyseo	79
3. Ruotsalainen Tyttökoulu	79
4. Suomalainen Tyttökoulu	80
<i>Jyväskylä</i>	80
1. Suomalainen Lyseo	80
2. Suomalainen Tyttökoulu	81
<i>Kokkola</i>	81
1. Suomalainen Yhteislyseo	81
2. Ruotsalainen Keskikoulu	82
<i>Oulu</i>	82
1. I Suomalainen Lyseo	82
2. II Suomalainen Lyseo-Keskikoulu	83
3. Ruotsalainen Keskikoulu	83
4. Suomalainen Tyttökoulu	84
<i>Raahel</i> , Suomalainen Keskikoulu	84
<i>Tornio</i> , Suomalainen Keskikoulu	85

III. Kunnalliset ja yksityiset oppilaitokset. 86

<i>Yksityisoppikouluja koskeva lainsäädäntö</i>	86
1. Vieraskieliset oppilaitokset	86
2. Lait 5. 3. 19	87
3. Asetus 18. 3. 19	88
4. Kirkoll. ja opet. ministeriön kirjeet	90
5. Erivapautuksia opettajain kelpoisuusvaatimuksista	91
6. Yksityiskoulujen saamat kalliimajan avustukset	92
7. Tilapäisiä avustuksia	93
8. Lukusuunnitelmat	93

IV. Katsaus erinäisiin yksityiskouluihin. 96

1. Helsinki 96 — 2. Oulunkylä 99 — 3. Grankulla 99 — 4. Porvoo 99 —
5. Loviisa 100 — 6. Karkkila 100 — 7. Lohja 101 — 8. Hyvinkää 101 —
9. Karja 101 — 10. Tammisaari 102 — 11. Hanko 102 — 12. Turku 103
— 13. Salo 104 — 13. Daalintehtas 104 — 15. Paraisten p. 104 — 16.
Naantali 104 — 17. Maarianhamina 105 — 18. Unsikaupunki 105 — 19.
Rauma 105 — 20. Muurla 105 — 21. Loimaa 106 — 22. Tyrvää 106 — 23.
Ikaalinen 106 — 24. Kokemäki 106 — 25. Pori 107 — 26. Hämeenlinna
107 — 27. Tampere 108 — 28. Lahti 108 — 29. Forssa 109 — 30. Toijala
109 — 31. Aitoo 109 — 32. Jämsä 109 — 33. Riihimäki 110 — 34. Viipuri
110 — 35. Säkkijärvi 111 — 36. Hamina 111 — 37. Kotka 112 — 38.
Kouvola 112 — 39. Lappeenranta 112 — 40. Imatra 113 — 41. Terijoki
113 — 42. Käkisalmi 113 — 43. Parikkala 113 — 44. Sortavala 114 — 45.
Salmi 114 — 46. Mikkeli 114 — 47. Heinola 115 — 48. Savonlinna 115 —
49. Pieksämäki 115 — 50. Kuopio 115 — 51. Iisalmi 116 — 52. Nurmes
116 — 53. Joensuu 116 — 54. Värtsilä 116 — 55. Vaasa 117 — 56. Kris-
tiinankaupunki 117 — 57. Kaskinen 118 — 58. Seinäjoki 118 — 59. Lapua
118 — 60. Kokkola 119 — 61. Pietarsaari 119 — 62. Haapamäki 119 —
63. Jyväskylä 120 — 64. Saarijärvi 120 — 5. Viitasaari 120 — 66. Oulu
121 — 67. Kajaani 121 — 68. Raahel 122 — 69. Kemi 122 — 70. Tornio
122 — 71. Rovaniemi 123.

V. Venäjällä olevat suomalaiset ja Suomessa toimivat vieraskieliset koulut. 124

Pietari 124 — Viipuri 124 — Helsinki 124 — Terijoki y. m. 125

Kertomus

maamme oppikoulujen toiminnasta 1 päivästä syyskuuta vuonna 1914
1 päivään syyskuuta 1919 kuluneelta ajalta.

Se ajanjakso, jolta kertomus Kouluhallituksen Oppikouluosaston alaisten laitosten toiminnasta nyt julkaistaan, käsittää Kouluhallituksesta elokuun 2 päivänä 1918 annetun asetuksen 2 §:n 6 kohdan mukaisesti viisi vuotta. Kertomuskauden alkaessa astui voimaan syyskuun 11 päivänä 1914 annetun asetuksen säätämä ja jo edellisessä kolmivuotiskertomuksessa (vv:lta 1911—1914) selostettu lyseoiden ja keskikoulujen uusi järjestysmuoto. Kertomuskauden kuluessa on syyskuun 2 päivänä 1915 annetulla asetuksella silloisen Koulu-toimen Ylihallituksen laatiman suunnitelman mukaisesti tyttö-oppilaitosten järjestysmuotoa oleellisesti kehitetty uuteen suuntaan sen perusmuodon pohjalta, jonka se oli saanut marraskuun 17 päivänä 1885 annetun asetuksen kautta. Molemmat nämä tärkeät uudistukset maan silloinen vieras ylin hallitusvalta tosin suuressa määrin turmeli koettamalla alistaa ne venäjänkielen käytännön edistämistä tarkoittavan ohjelmansa palvelukseen, jossa tarkoituksessa se sisällytti oppikoulujen lukusuunnitelmiin suhdattoman suuren luvun venäjänkielentunteja. Mutta kertomuskauteen sisältyvät myöskin tapauksista rikkaat vuodet 1917 ja 1918, jolloin Kouluhallituksella oli tilaisuus sorrosta vapautuneen ja sittemmin täysin itsenäistyneen Suomen kansalliselle hallitusvallalle osoitettujen aloitteiden tai tämän hallitusvallan vaatimien lausuntojen kautta myötävaikuttaa oppikoululaitoksen vapautumiseen kaikista sortokauden tuotteista. Nämä asioiden vaiheet, samoin kuin myös yksityiskouluja koskeva uusi lainsäädäntö sekä itse Kouluhallituksen uudestaan muodostaminen, siten että sillä m. m. on käytettävänä oppikoulujen toiminnan ohjausta ja valvontaa varten täysin riittävät työvoimat, selostetaan tämän kertomuksen asianomaisissa kohdissa.

Maailmansodasta aiheutuneiden olosuhteiden vuoksi kertomuskausi ei yleensä ole ollut edullinen uusien oppikoulujen perustamiselle ja erittäinkin ei oppilasluvun lisääntymiselle. Kuitenkin on oppikoulujen luku jonkun verran kasvanut, etupäässä sen johdosta, että elintarvepula on tehnyt entistä suotavamaksi, että maalaisväestökeskuksissa olisi oppikoulu kotien ulottuvilla. Oppilasmäärä enimmissä vanhoissa kouluissa ei ole kasvanut; onpa se useissa vähentynytkin, etenkin lukuvuosina 1917—1918 ja 1918—1919. Yksityiskoulujen oppilasmäärä osoittaa kokonaisuudessaan 12.4, valtionkoulujen oppilasmäärä ainoastaan 3.5 %:n kasvua kertomuskauden kuluessa. Seuraavassa taulukossa on oppilaitosten ryhmytyksessä vajaaluokkaiset uudet koulut laskettu niihin ryhmiin, joihin ne täysiluokkaisiksi tultuaan kuuluvat: ¹⁾

Tilastollisia
tietoja.

¹⁾ Tähän ei ole laskettu vieraskielisiä kouluja. 1919-vuoden tilastosta puuttuvat tiedot Hyvinkään silloin 2-luokkaisesta yhteiskoulusta.

Koulumuoto	19 1/2 15		19 1/2 16		19 1/2 17		19 1/2 18		19 1/2 19	
	Luku	Oppi- las- määrä	Luku	Oppi- las- määrä	Luku	Oppi- las- määrä	Luku	Oppi- las- määrä	Luku	Oppi- las- määrä
<i>Valtionoppikoulut:</i>										
1. Normaalilyseot.....	2	990	2	1,034	2	1,032	2	1,046	2	1,056
2. Klassillisia lyseoita	4	1,007	4	1,008	4	911	4	840	4	759
3. Lyseoita rinnakkaisine lu- kioluokkineen	20	4,802	20	4,816	19	4,803	19	4,798	21	4,897
4. Tyttölyseoita	—	—	—	—	—	—	—	—	1	456
5. Keskkouluja.....	8	1,047	8	1,075	9	1,114	9	1,175	9	1,084
6. Tyttökouluja.....	15	3,658	15	3,745	15	3,756	15	3,807	15	3,694
7. Jatko-opistoja	3	230	3	220	3	195	3	167	3	173
Yhteensä	52	11,734	52	11,898	52	11,811	52	11,833	55	12,119
<i>Kunnalliset ja yksityiset oppikoulut.</i>										
1. 8- ja 9- luokkaisia, poika- yhteis- ja tyttökouluja..	51	10,824	51	10,826	53	11,104	53	11,793	53	11,823
2. 5- ja 6- luokkaisia yhteis- ja tyttökouluja.....	28	2,181	28	2,420	31	2,697	31	2,584	30	2,672
3. Yliopistoon johtavia jatko- oppilaitoksia.....	15	484	16	506	16	541	17	543	20	652
4. Muita jatko-opistoja	1	61	1	77	1	80	1	83	1	75
Yhteensä	95	13,550	96	13,829	101	14,422	102	15,003	104	15,222
Kaikkiaan	147	25,284	148	25,727	153	26,233	154	26,836	159	27,341

Vakinaisten ja virkaatoimittavien opettajien lukumäärä on kertomus-
kauden eri vuosina ollut:

Opettajavirkojen luku	19 1/2 15			19 1/2 16			19 1/2 17			19 1/2 18			19 1/2 19		
	Mie- hiä	Nai- sia	Yht.	Mie- hiä	Nai- sia	Yht.	Mie- hiä	Nai- sia	Yht.	Mie- hiä	Nai- sia	Yht.	Mie- hiä	Nai- sia	Yht.
<i>Valtion oppikouluissa</i>	441	198	639	429	202	631	428	195	623	432	182	614	426	187	613
<i>Kunnallisissa ja yk- sityisissä oppikou- luissa</i>	343	422	765	351	417	768	337	404	741	352	408	760	333	436	769
Yhteensä	784	620	1,404	780	619	1,399	765	599	1,364	784	590	1,374	759	623	1,382

Opettajavirkojen luku ei siis osoita kasvua kertomuskauden kuluessa.
Sekä valtion- että yksityisissä oppikouluissa on vakinaisten ja virkaatoimittavien
opettajien ohella n. s. tuntiopettajia, joilla on määräys opetuksen hoitoon eri-
näisissä aineissa lukuvuodeksi kerrallaan tai jopa toistaiseksi, mutta tunti-
opettajista, joiden luvun vuositilasto esim. 1/2 18 ilmoittaa valtionkouluissa

256:ksi ja yksityiskouluissa 538:ksi, on monet tilastossa laskettu useampaan kertaan, koska opettavat kahdessa tai useammassa koulussa kerrallaan, ja monet työskennellen jollain muulla alalla tai ammattia vailla ollen käyttävät koulutyöhön vain muutamia tunteja viikossa.

Siihen nähden että Kouluhallitus kultakin kertomuskauden lukuvuodelta on toimittanut tilastollisia katsauksia oppikoulujen tilaan ja toimintaan ja että toiselta puolen uusien koulujen perustaminen sekä koulujen taloudessa tapahtuneet tärkeimmät muutokset tulevat tämän viisivuotiskertomuksen asianomaisissa kohdissa selostettaviksi, ei laajempi oppikoulujen kehityksen tilastollinen valaisu tässä liene tarpeen vaatima.

I. Yleiskatsaus.

**Koululain-
säädäntö.**

Niin kauan kuin Venäjän vanha valtiovalta säilytti asemansa Suomessa, ei mikään muutos Hallitsijan entisen valtio-oikeutemme mukaiseen valtaan säätää lakia kaikissa oppikouluja koskevissa asioissa ilman eduskunnan myötävaikutusta voinut tulla kysymykseen. Venäjän ensimmäisen vallankumouksen tapahduttua ja 1917 vuoden Väliaikaisen Hallituksen selitettyä olevansa suostuvainen Suomen »sisäisen» lainsäädännön täydelliseen eroittamiseen valtakunnallisista asioista, näki silloinen Suomen Senaatti kesäkuun 15 päivänä 1917 hyväksi käskä Koulutoimen Ylihallituksen antaa lausunnon ja tehdä esityksen siitä, millä säännöksillä koululainsäädännön alalla olisi katsottava olevan sellainen perussäännöksen luonne ja merkitys, että ne olisivat siirrettävät eduskuntalainsäädännön piiriin. Tämän johdosta Koulutoimen Ylihallituksessa sittemmin laadittu lausunnonluonnos ei kuitenkaan ehtinyt tulla loppuunkäsittelyksi ja Hallitukselle toimitetuksi, ennenkuin Hallitus esitti Eduskunnalle ehdotuksensa maan hallitusmuodoksi. Heinäkuun 17 päivänä 1919 vahvistetussa Hallitusmuodossa määrätään oppikouluja koskevasta lainsäädännöstä ainoastaan seuraavasti:

»79 §. Valtion kustannuksella ylläpidetään taikka tarvittaessa avustetaan oppilaitoksia ylempää yleissivistystä ja ylempää kansanopetusta varten. Valtion oppilaitosten järjestysmuodon perusteet säädetään lailla.

»82 §. Oikeudesta perustaa yksityiskouluja ja muita yksityisiä kasvatustaitoksia sekä niissä järjestää opetus säädetään lailla.

Kotiopetus ei ole viranomaisten valvonnan alainen».

Jo ennen uuden hallitusmuodon säätämistä oli Suomen Hallitus omaksunut ja käytäntöön ottanut äskennä mainitun koululainsäädäntöä koskevan perusohjeen. 1917-vuoden toisille valtiopäiville Senaatti nimittäin antoi esityksen laiksi yksityisten koulujen ja kasvatustaitosten perustamisesta ja ylläpitämisestä sekä samalla lähetti Eduskunnan tiedoksi luonnoksen asetukseksi Suomen yksityiskouluista. Sittenkuin Eduskunta 10. 8. 18 oli ilmoittanut ei ehtineensä loppuun käsitellä mainittua esitystä, Senaatti 5. 10. 18 kehoitti Kouluhallitusta antamaan lausunnon, olisiko ja mitä muutoksia puheenaoleviin lakiin ja asetus-ehdotukseen tehtävä. Kouluhallitus tämän jälkeen toimitti Valtioneuvostolle 14. 11. 18 lausunnon lakiehdotuksesta, joka koski yksityiskoulujen valtiopuuta, ja 18. 11. 18 lausunnon lakiehdotuksesta, joka koski yksityiskoulujen ja kasvatustaitosten perustamista. Eduskunnan seuraavana istuntokautena käsiteltyinä ja valtionhoitajan vahvistamina nämä lait julkaistiin maaliskuun 5 päivänä 1919. Saman kuun 18 päivänä Valtioneuvosto julkaisi jälkimmäisen lain pohjalle rakentuvan yksityiskohtaisen asetuksen yksityiskouluista.

Oppikouluja koskevien varhaisempien vielä voimassaolevien lakisäännösten uusiminen sillä tavoin, että oppilaitosten järjestysmuotoa määräävät sään-

nökset koottaisiin varsinaiseksi laiksi muiden säännösten jäädessä hallinnollisten asetusten varaan, on vielä jäänyt tulevan ajan tehtäväksi.

Korkeinta hallinnollista lainsäädäntövaltaa oppikouluja koskevissa asioissa on monarkkian lakattua lyhyen aikaa v. 1917 käyttänyt Venäjän silloinen Väliaikainen Hallitus, joka Suomen Senaatin esityksestä asetuksella 18. 8. 17 palautti Senaatille 8. 8. 72 annetun Koulujärjestyksen 5 §:n viimeisen kappaleen mukaisen vallan, yksissä neuvoin maan Kenraalikuvernöörin kanssa, valmistaa ja vahvistaa opetusohjelmat sekä antaa tarkemmat määräykset päätösuorituksen järjestämisestä samana päivänä antamallaan toisella asetuksella Väliaikainen Hallitus palautti lukukausimaksut aikaisemmin voimassa olleeseen määräänsä ja poisti vapaaoppilaspaiikkojen lukua rajoittavan 12. 7. 95 annetun määräyksen. Marraskuun 1 päivänä 1917 Suomen Senaatti kuitenkin, Väliaikaisen Hallituksen tosiasiallisesti lakattua, käytti koululainsäädännössään korkeinta valtaa, muuttamalla 23. 8. 83 annetun Keis. Asetuksen X luvun b. kohdassa y. m. säädetyt opettajain ylituntipalkkioiden maksuperusteet. Sittemmin, Suomen itsenäisyyden järjestytyttyä, on hallinnollinen lainsäädäntö kouluasioissa tapahtunut edellämainitun uuden Hallitusmuodon vahvistaman perusohjeen mukaisesti.

Koulutoimen Ylihallituksen järjestysmuodossa ei vv. 1914—1917 tapahtunut mitään muutosta, ei myöskään sen virkamiehistöä tänä aikana lisätty eikä palkkauksia muutettu. Kysymys Ylihallituksen muuttamisesta virastoksi, jossa ylitirehtöörillä yksin olisi päätösvalta ja jossa asiat käsiteltäisiin kahden osaston, alkeiskoulu- ja kansakouluosaston erikoisissa täysi-istunnoissa tai osastoistunnoissa, pysyi, huolimatta siitä että Ylihallitus Senaatin vaatimuksen mukaisesti jo 5. 1. 12 oli antanut siihen suuntaan käyvän edellisessä kolmivuotiskertomuksessa selostetun täydellisen ehdotuksensa, ratkaisemattomana, kunnes venäläisen hallitussuunnan lakkaaminen saattoi sen lopullisesti raukeamaan.

Koulutoimen Ylihallituksen oppikoulualalle kuuluvan virkamiehistön keskuudessa puheenaolevana aikana tapahtuneista muutoksista mainittakoon: Ylitirehtööri, todellinen valtioneuvos vapaaherra Y. K. Yrjö-Koskinen nautti sairauden tähden virkavapautta 3. 6. 16:sta 1. 9. 16:een. Vapaaherra Yrjö-Koskinen kuoltua 12. 1. 17 ilmoitti ylitirehtöörinapulainen K. A. Franssila 21. 1. 17 Senaatin määränneen hänet toistaiseksi hoitamaan ylitirehtöörin tehtäviä, kansakoulujen ylitarkastajan A. J. Tarjanteen samalla aikaa hoitamaan ylitirehtöörinapulaisen ja kansakoulujentarkastajan O. Rauhamaan hoitamaan ylitarkastaja Tarjanteen virkatehtäviä.

Ylitirehtöörin virkaa väliaikaisesti hoitamaan määräsi Senaatti sittemmin, 30. 5. 17, kasvatustieteen ylimääräisen professorin August Mikael Soinisen. Kesäkuun 21 päivänä 1917 professori Soininen vakinaisesti nimitettiin Koulutoimen Ylihallituksen ylitirehtööriksi.

Ylihallituksen matemaattisten aineiden ylitarkastajalle fil. toht. Lars Theodor Nevanlinnalle myönnettiin 7. 10. 14 pyynnöstään ero virasta ynnä 7 000 markan vuotuinen elinkautiseläke. Samalla Senaatti määräsi puheenaolevaa virkaa väliaikaisesti hoitamaan Sortavalan lyseon matematiikan, fysiikan ja kemian vanh. lehtorin Frans Henrik Koskisen. 17. 5. 15 Senaatti nimitti

Koulu-
hallitus vv.
1914—1918.

ja määräsi lehtori Koskisen vakinaiseksi samaan ylitarkastajanvirkaan. Ylitarkastaja Koskisen sairastaessa hoiti Senaatin määräyksestä hänen virkaansa 15. 7. 17—1. 9. 17 ja 15. 7. 18—31. 8. 18 Suomal. Normaalilyse. vanh. lehtori P. A. Heinricius.

Ylihallituksen vanhemman venäjänkielentarkastajan valtioneuvos Alexander Jefremowin kuoltua 8. 7. 15 nimitti ja määräsi Senaatti 26. 10. 15 tähän virkaan Sen. vanh. ylikielenkääntäjänapulaisen hovineuvos Juho Koivistaisen.

Ylihallituksen historiallisten aineitten ylitarkastajalle A. H. Virkkuselle 1. 2. 15—30. 5. 15 kirjallisten töiden vuoksi sekä samalle 13. 4. 17—31. 7. 17 kansanedustajatoimen vuoksi myönnetyn virkavapauden aikana hoiti hänen virkaansa Senaatin määräyksestä Kuopion Lyseon rehtori, fil. toht. K. O. G. Hannikainen. Ylitarkastaja Virkkusen 1. 9. 17—31. 10. 17 yksityisasiain ja 1. 11. 17—31. 5. 18 sekä 15. 7. 18—31. 8. 18 kansanedustajatoimen vuoksi nauttiman virkavapauden aikana oli hänen viransijaisensa Ruotsal. Normaalilyseon Yliopettaja fil. toht. Ahti Konrad Ottelin.

Kouluhallituksen oppikouluasiain sihteerin Ivar Groundstroemin nimitti Senaatti 30. 7. 18 esitteljäsihteeriksi Kirkollis- ja Opetustoimituskuntaan. Mainittua sihteerin eli sittemmin Oppikouluosaston lainoppineen Kouluneuvoksen virkaa hoiti väliaikaisena 1. 8. 18—31. 12. 18 Senaatin antamien määräysten nojalla Sen. ylim. kopisti hovioik. ausk. Lyyli Jyrhämä.

Lukuvuosiksi 1914—1915, 1915—1916, 1916—1917 sekä 1917—1918 Senaatti kunakin vuonna eri päätöksellä suostuen Ylihallituksen esitykseen oikeutti Ylihallituksen kutsumaan apulaisylitarkastajiksi vanh. lehtorit Emil Johannes Buddén'in ja Urban Solmu Nyströmin oppikoulujen tarkastamista varten yleisesti sekä ensinmainitun erikoisesti luonnonhistorian ja maantieteen ja jälkimäisen uusien kielten opetukseen nähden. Samoina lukuvuosina Senaatti samanlaisilla päätöksillä myös oikeutti Ylihallituksen apulaistarkastajaksi voimistehun ja terveystieteen opetukseen nähden kutsumaan Suomal. Normaalilyseon lehtorin Ivar Wilskmanin. Näiden tarkastajain palkkausta varten otettiin Valtion asianomaisiin vuosirahasääntöihin edellisiä varten yhteensä 9,000:n ja viimeainittua varten 4,500 markan suuruinen määräraha, jota paitsi heidän tuli saada korvausta virkamatkoihin matkustussäännön mukaan.

Tilapäisinä lisäjäseninä ottamaan osaa määrättyjen kysymysten tarkastamiseen Ylihallituksessa kutsui Senaatti v. 1917 kahdessa tilaisuudessa Ylihallituksen esityksen mukaan henkilöitä Ylihallituksen alaisista laitoksista, nimittäin 16. 4. 17 käsittelemään kysymystä venäjänkielen aseman muuttamisesta oppikouluissa: apulaisylitarkastajat E. J. Buddénin ja U. S. Nyströmin, apulaistarkastaja I. Wilskmanin, Normaalilyseoiden rehtorit V. T. Rosenqvistin ja P. Virkkusen sekä yhteiskoulunjohtajan O. Mantereen ynnä, mikäli asia koski tyttökouluja, johtajattaret Hedvig Estlanderin ja Hanna Aspin, ja 18. 4. 17 käsittelemään kysymystä Ylihallituksen uudestaan muodostamisesta: professori Mikael Soinisen, rehtori V. T. Rosenqvistin, Suomal. Normaalilyseon yliopettajan fil. toht. K. E. Kivirikon ja kansakoulunopettaja Riku Penttisen, Viipurista.

Sittenkuin venäjänkielen opetus, edempänä mainittavalla tavalla oli syyslukukauden alusta v. 1917 asetettu muutettuun asemaan, Senaatti 13. 12. 17

Ylihallituksen 6. 11. 17 tekemästä esityksestä antamallaan asetuksella lakkautti 8. 8. 01 annetulla asetuksella perustetut kaksi venäjänkielen opetuksen nuoremman tarkastajan virkaa, 1. 1. 18:sta lukien, sekä määräsi, että virkojen haltijat, kanslianeuvos A. Thillot ja teol. kand. V. Krochin, samasta päivästä alkaen olivat asetettavat lakkautuspalkalle. Ensinmainitun viransijaisena oli viime kertomuskaudelta alkaen jatkuvasti 8. 8. 15:een saakka toiminut Savonlinnan lyseon vanh. lehtori I. A. W. Sevón, mutta tämän viimeisin. päivänä kuoltua oli tarkastaja Thillot itse hoitanut virkaansa.

Ylihallituksen alkeiskouluosaston virasta eronnut kamreeri K. E. Wegelius, joka 1. 5. 14—31. 5. 15 vielä väliaikaisena hoiti entistä virkaansa, jätti tämän toimensa lopullisesti viimeainittuna päivänä, jonka jälkeen siihen tuli Senaatin 25. 5. 15 nimittävä uusi vakinainen viranhaltija, Ylihallituksen siihenastinen apukamreeri Heikki Vilho Lehtoniemi. Töiden lisääntymisen vuoksi myönnettiin 12. 12. 18 vuodeksi 1919 600 mk:n kuukautinen määräraha apulaisen palkkaamiseksi kamreerinkonttoriin.

Oppikouluosaston kanslistille rouva Hildur Grounstroemille Ylihallitus 26. 4. 18 pyynnöstä myönsi eron virasta ja 11. 5. 18 nimitti samaan virkaan 2:sta hakijasta neiti Hymni Augusta Nyysösön, joka kuitenkin jo 1. 7. 18 nimitettiin toiseen virkaan.

6. 5. 18 antamallaan asetuksella Senaatti muutti Suomen Koulutoimen Ylihallituksen virastonimen, määräten että sen nimityksenä vast'edes oli oleva »Kouluhallitus», sekä vahvisti sille uuden virkasinetin.

31. 8. 18 päivätyllä kirjelmällä Kirkollis- ja Opetustoimituskunta Senaatin päätöksen mukaisesti käski Kouluhallituksen käytännössä olevista leimoista poistaa Venäjän valtakunnan vaakunan ja kehoitti Kouluhallitusta tekemään ehdotuksen uudeksi virkasinetiksi.

Ylempänä mainitulla Senaatin 18. 5. 18 päivätyllä kirjeellä Koulutoimen Ylihallitusta kehoitettiin lisäjäseneineen mahdollisimman pian laatimaan ehdotus niistä muutoksista, joita Ylihallitus piti tarpeellisina kokoonpanossaan, säilyttäen sen luonteen kollegialisena virastona, sekä ohje- ja palkkaussäännöksiin, sekä myöskin, vaihtoehtoisesti, antamaan lausunnon Ylihallituksen jakamisesta kahteen hallitukseen tai olennaisesti itsenäiseen hallitusosastoon, toinen oppikouluasioita, toinen kansanopetusta ja aistivalliskouluja koskevia asioita varten, jotka hallitukset kuitenkin yhteisissä istunnoissa käsittelevät mainituille aloille yhteisiä asioita ja tuli Ylihallituksen samalla antaa lausunto opettajain edustuksen järjestämisestä Ylihallitukseen joko pysyvästi tai siten että ajoittain, tarpeen vaatiessa, opettajain edustajia neuvottelukuntana kutsutaisiin Ylihallitukseen.

Kesäkuukausina 1917 pidettyjen neuvottelujen jälkeen Ylihallitus lisäjäseneineen antoi kysymyksenä olevan lausunnon siihen liitettyine ohjesääntö- ja palkkaussääntöehdotuksineen päivätyinä 17. 9. 17. — Lausunnossa Ylihallitus lisäjäseneineen ilmoittaa olleensa yksimielinen siitä, että Senaatin kirjelmässä vaihtoehtoisena mainittu Ylihallituksen jakaminen kahteen eri hallitukseen oli hylättävä, koska oppikouluille ja kansanopetukselle yhteisten tai yhdenmukaista järjestelyä vaativien asiain käsittely kummankin erikoisalan edustajain yhteis-

Kouluhallituksen uudetaan muodos-taminen.

työllä joka tapauksessa oli suotava. Toiselta puolen oli oltu yksimielisiä myös siitä, että uudestaan muodostetussa Kouluhallituksessa puheenaolevien kahden osaston tuli olla toisistaan enemmän erotettuja kuin entisessä Ylihallituksessa, jossa paljon jäsenten aikaa oli tarpeettomasti kulutettu käsittelemällä asioita monimiehisissä kollegioissa, joissa toinen puoli asioista oli ollut enemmän tai vähemmän vieras toiselle puolelle kollegion jäseniä. Erimielisyyttä oli Ylihallituksessa ilmennyt tähän kysymykseen nähden pääasiallisesti siitä, olisiko molempain hallitusosastojen johto oleva yhteinen vai olisiko kummallekin osastolle asetettava oma, täysin itsenäisesti toimiva päällikkö. Enemmistö, hyväksyen ensinmainitun vaihtoehdon, perusteli lausunnossa kantaansa periaatteellisilla ja käytännöllisillä syillä sekä ulkomaiden esimerkeillä. Asioiden käsitteilyn yksinkertaistuttamisessa tahtoi Ylihallitus yksimielisesti mennä vieläkin pitemmälle kuin oppikoulu- ja kansanopetusasiain erottamiseen toisistaan. Ylihallitus ehdotti sentähden, että pienet juoksevat asiat erittäinkin opetuksen alalla voitaisiin käsitellä n. s. jaostoissa, joiden tehtävä niinmuodoin rajoitetussa toimipiirissään ei olisi ainoastaan asioiden valmistelua, vaan myös niiden ratkaisua. Samalla kuuluisi jaostoille tietenkin myös osasto-asioiden valmistelu. Erikoisena jaostona olisi kummankin osaston yhteinen kamreerikonttori, omine päätösvaltoineen määrättyissä asioissa. — Toiseen kysymykseen nähden, missä Ylihallitukselle oli osoitettu vaihtoehtoiset mahdollisuudet, nimittäin opettajain edustukseen nähden, Ylihallitus lisäjäsenineen ei tullut yksimieliseen tulokseen. Enemmistö asettui jyrkästi sitä ajatusta vastaan, että Kouluhallituksessa päätösvaltaisina jäseninä toimisi joku määrä opettajain edustajia ja perustellen kantaansa mietinnössään enemmistö sisällytti ohjesääntöehdotukseen ne säännökset opettajaneuvostoista, jotka sittemmin tulivat asetuksella vahvistetuiksi.

Kouluhallituksen virkamiehistönä oppikouluosastolla oli Ylihallituksen ehdotuksen mukaan oleva, paitsi ylitirehtööriä, kuusi kouluneuvosta ynnä lainoppinut asessori, venäjänkielen ylitarkastaja — tämä kuitenkin ilman puhe- ja äänivaltaa muissa kuin omaa alaansa koskevissa kysymyksissä — yksi reistraattori ja yksi notaari sekä — yhteisinä kansanopetusosaston kanssa — yksi mies ja yksi naispuolinen voimistelun ja terveydenhoidon ylitarkastaja, yksi piirustuksen ja käsitöiden miespuolinen ja yksi naispuolinen ylitarkastaja sekä yksi laulunopetuksen ylitarkastaja, puhe- ja äänivaltaan nähden samoin ehdoin kuin venäjänkielen ylitarkastaja. Kamreerikonttorin muodostaisi yksi ylikamreeri, yksi kamreeri ja kaksi apukamreeria.

Kouluhallituksen palkkaussääntöehdotuksen Ylihallitus laati sen näkökohdan mukaan, että palkat palkkioineen olisivat kohtuulliset rahan pariarvonkin ja normaalisen hintatason palauttamista edellyttäen.

Ensimmäisessä mietintöön liittyvässä eriävässä lausunnossa hrat A. H. Virkkunen, V. T. Rosenqvist, E. J. Tammio ja Ivar Groundstroem ehdottivat: 1) että oppi- ja kansakouluosastolla olisi oleva kummallakin eri päällikkönsä, kuitenkin niin että kumpaakin koulumuotoa koskevat asiat käsiteltäisiin yhteisistunnoissa vanhemman päällikön johtaessa puhetta; 2) että samalla kuin opettajain edustus kansanopetusosastolla tulisi enemmistön ehdotuksen mukaiseksi, oppikoulujen (valtion- ja yksityisten) opettajat oikeutettaisiin valitsemaan kolme edustajaa Kouluhallitukseen, kolmeksi vuodeksi kerrallaan, ottamaan

päätösvaltaisina jäseninä osaa kaikkien asioiden käsittelyyn. — Toisessa vastalauseessa hra J. Koivistoinen puolsi venäjänkielen tarkastajan säilyttämistä virkaoikeuksiin ja velvollisuuksiin nähden yhdenveroisessa asemassa muiden oppiaineiden edustajain kanssa. — Kolmannessa vastalauseessa hra O. Rauhamaa ehdotti, että oppikouluosaston kuudennen kouluneuvoksen tulisi edustaa erikoisesti fysiikan ja kemian opetusta eikä, kuten enemmistö oli ehdottanut, olla asetettu mitään erikoisalaa huomioon ottamatta. — Neljännessä vastalauseessa hrat K. Kerkkonen, A. Haapanen ja K. E. Kivirikko puolsivat samaa ajatusta, että kuudennellakin oppikouluosaston kouluneuvoksella tulisi olla erikoisalansa, mutta tahtoivat, että täksi määrättäisiin uskonto ja siveysoppi. Viimeisessä vastalauseessa hra H. Koskinen tahtoi ehdottaa puheenaolevien kouluneuvoksien luvun seitsemäksi, joista yksi edustaisi fysiikkaa ja kemiaa.

Sittenkuin ehdotuksen käsittelyä Senaatissa olivat viivytäneet 1918 vuoden alkupuoliskon tapaukset, ilmestyi Asetus Kouluhallituksesta asianmukaisessa järjestyksessä vahvistettuna elokuun 2 päivänä 1918. Kouluhallituksen rakenteeseen nähden tämä asetus nojautuu yllämainittuun Ylihallituksen enemmistön ehdotukseen, poiketen siitä oleellisesti vain siinä, että Kansanopetus- ja Oppikouluosastojen ohella on lastensuojelusalaan kuuluvaa opetus- ja kasvatustointia sekä aistivillisten opetusta varten, on luotu erikoinen kolmas osasto. Osastot käsittelevät yhteisesti: 1) asioita, jotka välittömästi koskevat kaikkia kolmea toimialaa tai kahta niistä; 2) asioita, jotka kuuluen lähinnä jonkun osaston toimialaan kuitenkin välillisesti jossain tärkeässä kohdassa vaikuttavat toisen tai toisten työhön; 3) asioita, joissa periaatteellinen yhdenmukaisuus katsotaan suotavaksi. Mitkä asiat ovat käsiteltävät osastojen täysistunnoissa määritellään asetuksen 7 §:ssä. Muut, vähemmän tärkeät asiat voidaan käsitellä ja päättää jaostoissa, joihin osastot voivat »tarpeen mukaan» jakaantua (8 §). Kun Kouluhallituksen Oppikouluosaston työvoimat kuitenkin uuden asetuksen kautta ovat tuntuvasti lisääntyneet, ei jaostotyötä oppikouluosastolla ole otettu käytäntöön, vaan on tyydytty asiain valmistelua varten jäsenten keskuudessa asettamaan tilapäisiä komiteoja. 14. 9. 18 hyväksyttiin Kouluhallituksen yhteisistunnossa työjärjestys, jonka mukaan osastojen yhteisiä asioita on käsiteltävä. Oppikouluosasto vahvisti itselleen 23. 9. 18 erikoisen työjärjestyksen. Missä määrin osastojen yhteisistuntoihin kuuluvia asioita on esiintynyt, on liian varhaista ottaa selostettavaksi tässä viisivuotiskertomuksessa, joka ainoastaan vähäiseltä osalta koskee uuden Kouluhallituksen toimintakautta. — Asetus Kouluhallituksen uudestaan järjestämisestä poikkeaa puheena olleesta ehdotuksesta edelleen siinä, että kullakin osastolla on vakinainen osastopäällikkönsä. (17 ja 18 §§). Tätä virkaa täytettäessä Kouluhallitus ainoastaan toimittaa Valtioneuvostoon virkahakemukset liittäen niihin oman lausuntonsa, kun sitävastoin muiden kouluneuvoksien, tarkastajien, ylikamreerin ja aktuaarin virkoja täytettäessä Kouluhallituksen on tehtävä varsinainen ehdollepano. Muut Kouluhallituksen virat Kouluhallitus itse täyttää. Tarpeelliset kanslia- ja laskuapulaiset, puhtaaksikirjoittajat ja palveluskunnan ottaa ylijohtaja (23 §). Oppikouluosaston jäseniä ovat asetuksen mukaan, paitsi ylijohtajaa, osastopäällikkö ynnä seitsemän kouluneuvosta, viisi näistä edustaen seuraavia opetusaloja: 1) historiallisia aineita, 2) molempia kotimaisia ynnä klassillisia kieliä,

3) muita vieraita kieliä, 4) matematiikkaa, fysiikkaa ja kemiaa, 5) eläin- ja kasvitiedettä ja maantiedettä, kaksi oppikoulun työalaa yleensä ja yksi on lainoppinut kouluneuvos (9 §), joka osaston täysi-istunnossa toimii sihteerinä (18 §.) Voimistelun, laulun, piirustuksen ja käsitöiden tarkastajiin nähden asetus on täydellisesti ylempänä mainitun ehdotuksen mukainen (12 §) samoin aktuaariin ja kamreerikonttoriin nähden.

Opettajaneuvostoista säätävät asetuksen §§ 30—35, jotapaitsi Kouluhallitus 24. 10. 18 julkaisemallaan kiertokirjeellä on, asetuksen 34 §:n nojalla, määrännyt oppikoulujen opettajaneuvoston vaaleissa käytettävän suhteellisen vaalitavan lähemmät ohjeet.

Asetukseen liittyvän Kouluhallituksen palkkaussäännön mukaan ovat palkat osittain jossain määrin runsaammat kuin Ylihallituksen ehdotuksessa, tehden ylijohtajan palkka palkkioineen 18,000 (9,000 + 9,000), osastopäällikköjen 15,000 (8,000 + 7,000) muiden kouluneuvoksien 13,000 (7,000 + 6,000), ylikamreerin ja tarkastajien 11,000 (6,000 + 5,000), aktuaarin 10,000 (6,000 + 4,000), kamreerin 8,000 (5,000 + 3,000), apukamreerin 7,000 (4,000 + 3,000), kirjanpitäjän 6,000 (3,000 + 3,000), kirjaajien ja notaarien 5,000 (3,000 + 2,000), kanslistien ja kirjanpitäjän apulaisen 4,000 (2,500 + 1,500). Ylimääräisten virkamiesten ja virkailijain palkkaukseen, samoin kuin Kouluhallituksen muihin menoihin tarpeelliset määrärahat vahvistetaan vuotuisesti. Vakinaiset virkamiehet, lukuunottamatta ylijohtajaa, ovat oikeutetut 5, 10 ja 15 vuoden nuhteettomasta palveluksesta saamaan kullakin kertaa 500 markan suuruisen vuotuisen lisäpalkkion sekä virkaan tullessaan, jos heidän uuden virkansa palkkaus ei nouse samaan määrään kuin entisen viran kokonaispalkkaus, säilyttämään henkilökohtaisena palkkionlisäyksenä puheenaolevan erotuksen, kunnes palkkaus uudesta virasta nousee viimeksi mainittuun määrään.

Kysymys
ruotsinkielisen osaston perustamisesta Kouluhallitukseen.

14. 2. 19 Kirkoll. ja Opet. ministeriö ilmoitti saaneensa Valtioneuvostolta tehtäväkseen ryhtyä valmistaviin toimenpiteisiin ruotsinkielisen jaoston perustamiseksi Kouluhallitukseen, jonka jaoston tehtäviin kuuluisi valmistavasti käsitellä maan ruotsinkielisiä kouluja koskevia sekä lopullisesti ratkaista eräitä sanotonlaisia asioita, sekä vaati asiasta Kouluhallituksen lausuntoa ja ehdotusta. Tämä kysymys ei ehtinyt tulla kertomuskauden kuluessa loppuun käsitellyksi.

Kouluhallituksen toimivallan laajentaminen.

Senaatin asettaman komitean kehotuksesta oli Koulutoimen Ylihallitus jo alkupuolella vuotta 1917 ryhtynyt laatimaan ehdotusta siitä, mitkä siihen saakka Senaatin ratkaistaviin kuuluvat asiat voitaisiin siirtää Ylihallituksen ratkaistaviksi. Tämä ehdotus lähetettiin Senaattiin 13. 6. 17 päivätyllä kirjelmällä, ja oli sen tuloksena 26. 11. 18 annettu asetus. Asetuksen mukaan kuuluvat Kouluhallituksen lopullisesti ratkaistaviin asioihin m. m.:

1. asetuksenmukaisen lisäpalkkion tai palkankorotuksen myöntäminen Kouluhallituksen ja sen alaisille virkamiehille, paitsi kouluneuvoksille ja ylikamreerille, kun semmoisten lisäysten oikeudenmukaisuudesta ei ole mitään epäilystä; 2. korvaukset samojen virkamiesten virkamatkoista; 3. vuosirahäsääntöön otettujen matka- ja opintoapurahojen myöntäminen säädettyjen perusteiden mukaan; 4. korkeintaan 3,000 markan suuruisen summien myöntäminen vuosirahäsäännössä olevasta koulujen kalustomäärärahasta; 5. kouluhuoneisto-

jen vuokraamista varten osoitettujen määrärahojen käyttäminen; 6. rahakorvauksen myöntäminen asetuksen mukaisista luontaiseduista, joita virkamiehelle ei voida tarjota;

7. luvan myöntäminen väliaik. rinnakkaisosastojen perustamiseen valtion oppilaitoksiin Senaatin vahvistamien yleisten perusteiden mukaan ja tarkoitusta varten osoitettuja määrärahoja sivuuttamatta; 8. syysk. 16 p:nä 1913 annetun asetuksen mukaisten palkkioiden määrääminen ansiokkaille opettajille menosääntöön otetusta määrarahasta; 9. yksityisoppilaitosten lukusuunnitelmien ja ohjesääntöjen sekä niihin tehtyjen muutosten hyväksyminen.

Kuitenkin on saman asetuksen (2 §) mukaan Kouluhallituksen vallassa, jos joku ylemp. mainituista asioista on periaatteellista laatua tai muutoin laajakantoinen, siirtää se Kirkollis- tai Opetusministeriöön, joka asianlaadun mukaan joko itse ratkaisee sen tai ilmoittaa sen Valtioneuvoston käsiteltäväksi.

Asetuksen perusteella Kouluhallituksen käytettävänä olevien määrärahojen bilanssista Kouluhallituksen tulee vuosineljänneksittäin tehdä ilmoitus Kirkollis- ja Opetusministeriölle (3 §).

Marraskuun 27 päivänä 1918 Kouluhallituksen ylijohdaja M. Soininen nimettiin Kirkollis- ja Opetusasiain ministeriksi ja pysyi tässä asemassa kertomuskauden loppuun saakka. 21. 12. 18 Kouluhallitus kaikkien osastojensa yhteisistunnossa teki esityksen, että ylijohdajan ministerinä ollessa hänen virkatehtäviänsä hoitaisivat osastopäälliköt kukin osastollaan. Valtioneuvosto katsoen tällöisen järjestelyn soveltuvan vain ylijohdajan ollessa virantoimituksesta estettynä lyhyemmän aikaa, määräsi 14. 1. 19 Oppikouluosaston osastopäällikön E. J. Tammion toistaiseksi toimimaan Kouluhallituksen ylijohdajana sekä määräsi 30. 1. 19 hänelle jouluk. 1 p:stä 1918 lukien 500 mk:n suuruisen kuukautisen lisäpalkkion puh. olevasta toimesta.

Kouluhallituksen uudestaan muodostamisesta 2. 8. 18 annetun asetuksen 40 §:n nojalla Senaatti 5. 8. 18 nimitti ja määräsi syyskuun 1 p:stä Oppikouluosaston kouluneuvokseksi ja samalla osastopäälliköksi ylitarkastajan fil. toht. Erik Johan Tammion sekä asetti lakkautuspalkalle venäjänkielen opetuksen vanh. tarkastajan hovineuvos Johannes Koivistaisen.

Saman §:n nojalla Senaatti 13. 8. 18 nimitti ylitarkastajat fil. t. ri Artturi Heikki Virkkusen ja fil. maist. Frans Henrik Koskisen Oppikouluosaston kouluneuvoksiksi, edellisen edustamaan historiallisia tieteitä, jälkimäisen matemaatiikkaa, fysiikkaa ja kemiaa, Ruotsal. Normaalilyseon yliopettajan ja rehtorin teol. toht. Vilhelm Theodor Rosenqvistin ja yhteiskoulunjohtajan fil. toht. Oskari Mantereen kouluneuvoksiksi edustamaan oppikoulun työalaa yleensä sekä Ruotsal. Normaalilyseon fil. toht. Ralf Eino Saxénin kouluneuvokseksi edustamaan molempia kotimaisia sekä klassillisia kieliä, Suomal. Normaalilyseon voimistelun ja terveysopin nuor. lehtorin Ivar Wilskmanin voimistelun ja terveydenhoidon tarkastajaksi Kouluhallitukseen sekä ylikamreeriksi Ernst Bernh. Allan Virtasen, minkä ohessa aktuaari Carl Oskar Roosille vakuutettiin Kouluhallituksen uuden palkkaussäännön mukaiset palkkaedut sekä kouluneuvoksille Rosenqvistille ja Saxénille heidän määräväuosien palveluksesta edellisissä viroissaan ansaitsemansa lisäpalkkiot. Vaadittuaan erinäisistä muista viroista vielä Koulu-

Kouluhallituksen Oppikouluosaston virkamiehistö vv. 1918—1919.

hallituksen lausuntoa nimitti Senaatti 16. 8. 18 Viipurin Suomal. Lyseon vanh. lehtorin fil. toht. Urban Solmu Nyströmin ja Savonlinnan Lyseon vanh. lehtorin Emil Johannes Buddénin kouluneuvoksiksi, edellisen edustamaan nykyajan vieraita kieliä, jälkimäisen eläin-, kasvi- ja maantiedettä.

17. 12. 18 Valtioneuvosto nimitti ja määräsi K:hallituksen oppik. osaston lainoppineeksi kouluneuvokseksi Savonl. tuomiokapitulin sihteerin varatuom. Juho Ilmari Saloheimon, jonka K:hallitus 14. 11. 18 tekemässään ehdollepanossa oli asettanut 2:selle sijalle puoltolausein.

Voimistelun ja terveysopin naistarkastajan virkaan K:hallitus yhteisistunnossa 16. 11. 18 asetti kahdesta hakijasta 1:selle sijalle opettajatar Anni Sofia Collanin ja 2:selle seminaarinopettajatar Fanny Stenrothin. N:ti Collan nimitettiin 8. 1. 19.

Laulunopetuksen tarkastajan virkaan K:hallitus samassa yhteisistunnossa asetti 1:selle sijalle seminaarinleht. Aksel Olof Törnuddin ja 2:selle fil. maist. A. T. W. Maasalon. Lehtori Törnudd nimitettiin 8. 1. 19.

Piirustuksen ja käsitöiden miestarkastajan virkaan K:hallitus samalla esitti nimitettäväksi seminaarin lehtorin arkkitehti Toivo August Salervon sekä samojen aineiden naistarkastajan virkaan seminaarinopettajatar Lilli Törnuddin. Valtioneuvosto nimitti nämä henkilöt 17. 12. 18 samalla vakuuttaen tarkastaja Salervolle 2,000 markan suuruisen henkilökohtaisen lisäpalkkion.

Oppikouluosaston vakinaisiksi virkamiehiksi nimitti Kouluhallitus istunnossa 28. 8. 18 entiset K:hallituksen virkamiehet kamreeri Heikki Vilho Lehtoniemen kamreeriksi, Waldemar Jonas Peltosen ja Väinö Vilho Björkmanin apukamreereiksi, Matti Aholan kirjanpitäjäksi ja Lydia Leontine Reuterin kirjaa-jaksi. 5. 9. 18 määrättiin ent. kanslisti Hymmi Nyssönen hoitamaan notaarin virkaa, kunnes virka oli tuleva vakinaisesti täytetyksi. 1. 10. 18 Oppikouluosasto nimitti tähän virkaan vakinaisesti senaatin ylim. kopistin Varma Ihannelma Takasen. Kirjanpitäjän apulaiseksi nimitti K:hallitus 30. 9. 18 Anna Margareetta Aholan.

Kouluneuvos A. H. Virkkuselle Senaatti 26. 9. 18 myönsi hänen kansanedustajatoimensa vuoksi virkavapautta vuodeksi 1. 9. 18—1. 9. 19 sekä määräsi hänen sijaisekseen Hels. Suom. Lyseon vanh. lehtorin fil. t:ri Kaarle Juhana Jaakko Forsmanin.

Kouluneuvos F. H. Koskiselle Valtioneuvosto 4. 2. 19 myönsi sairauden vuoksi virkavapautta 1. 2. 19—31. 5. 19 ja määräsi hänen sijaisekseen Hels. yliopistoon joht. tyttök. jatkoluokkien vanh. leht. fil. toht. Uno Alfons Saxénin.

Kouluneuvos O. Mantereelle Valtioneuvosto hänen kansanedustajatoimensa vuoksi 15. 4. 19 myönsi virkavapautta eduskunnan silloiseksi istuntoajaksi ja määräsi sijaiseksi Suom. Normaalilyseon vanh. lehtorin fil. toht. Gunnar Sarvan.

Kouluneuvos E. J. Buddén nautti 15. 7.—15. 8. 19 sair. vuoksi virkavapautta, Valtioneuvon määrämänä sijaisena vanh. lehtori fil. toht. Einar von Fieandt.

Kouluneuvos J. Saloheimo oli sairauden vuoksi virkavapaa 5. 5.—31. 5. 19, Valtioneuvon määrämänä sijaisena hovioik. ausk. Lyyli Jyrhämä, joka kouluneuvos Saloheimon 1. 6. 19 siirryttyä vakinaisesti toiseen virkaan myös kesä- ja heinäkuun ajan hoiti lainoppineen kouluneuvoksen virkaa. 31. 7. 19 Valtio-

neuvosto määräsi samaa virkaa hoitamaan, kunnes se oli tuleva vakinaisesti täytetyksi, ent. senaattori Ernesti Rikard Rainesalon.

Kouluhallituksen 19. 9. 18 tekemän esityksen, että kouluneuvokset Buddén ja Nyström sekä tarkastaja Wilskman saisivat joko oikeuden säilyttää entisissä viroissaan saavuttamansa 3,000 markan suuruiset palkkionkorotukset tai että heille heti suotaisiin K:hallituksen palkkaussäännön mukaiset täydet ikäkorotukset, 1,500 markkaa kullekin, Senaatti 17. 10. 18 hylkäsi.

Kouluhallituksen ja sen alaisille virkamiehille myönnettyistä kalliinajanavustuksista tehdään selkoa erikoisessa kertomuksen kohdassa.

30. 12. 14 Keisarill. Senaatti suostui siihen, että vuosirahasäännössä olevat **Kouluhallituksen tarverahat** saatiin sinä vuonna ylittää 1,200 markalla. — Samoin myönnettiin 5. 10. 15 sanottuun siirtomäärärahaan siksi vuodeksi enintään 1,300 markan lisäys. — 30. 1. 17 myönnettiin Ylihallituksen 1916 vuoden tarverahat, jotka jo 30. 5. 16 oli Sen. päätöksellä korotettu 6,300:sta 8,100 markkaan, vielä ylitettäväksi 175 markalla, 5. 12. 17 viimemainitun vuoden tarverahat 2,000 markalla ja 17. 10. 18 viimemainitun vuoden 24,000 markan suuruisiksi vahvistetut tarverahat 5,735 markalla 60 pennillä.

Hintojen nousu maailmansodan loppuvuosina on pakoittanut Hallituksen korottamaan K:hallituksen muitakin määrärahoja tavattomassa määrässä. K:hallituksen virastotalon lämmitystä ja valaistusta varten oleva määräraha, Smk. 2,500; korotettiin 14. 11. 16 siitä vuodesta alkaen 4,000:ksi, mutta ylitettiin jo v. 1917 Senaatin 5. 12. 17 antamalla luvalla 4,000 markalla, v. 1918 vuoden menosääntöön se otettiin 13,000:n ja 1919 vuoden menosääntöön 20,000 markan suuruisena.

V. 1917 menosäännössä painatuskustannuksia varten ollut 10,000 markan määräraha vahvistettiin v. 1918 20,000:ksi ja v. 1919 25,000:ksi.

V. 1917 menosäännössä kirjastoa varten oleva 1,000 markan määräraha korotettiin v:sta 1918 alkaen 2,500:ksi.

8. 5. 17 korotettiin edellisten vuosien menosäännön mukainen 12,500 markan määräraha puhtaaksikirjoitusta varten 1,000 markalla, 1918 vuoden menosääntöön sama määräraha otettiin 22,000 ja 1919-vuoden menosääntöön 26,000 markan suuruisena.

Ylihallituksen virkamiesten matkakustannuksia varten osoitettu vuosirahasäännön arviomääräraha, joka kertomuskauden alkuvuotena (1914) oli korotettu 32,000 markaksi, vahvistettiin 1918 vuoden menosääntöön 80,000:ksi ja 1919 150,000:ksi markaksi.

Armoll. käskyllä 2. 9. 15 määrättiin lakkautettavaksi 24. 11. 69 annetun asetuksen ja 18. 10. 18 Ylihallitukselle annetun ohjesäännön nojalla Ylihallituksen Ylitirehtöörin käytettäväksi asetettu vuotuinen 4,200 markan määräraha, josta oli jaettava palkintoja kehotukseksi eteville opettajille ja opettajattarille. 8. 11. 15 Kirkollisiasiain Toimituskunta asetti ylitirehtöörin käytettäväksi 1,100 markan suuruisen määrärahan avustuksien jakamiseksi eräille puutteenalaisille opettajille ja opettajattarille. Armoll. käskyllä 18. 8. 16 määrättiin sen vuoden rahasääntöön otettavaksi 3,000 markan määräraha Ylihallituksen yli-

tirehtöörin käytettäväksi, samoin v. 1917. V. 1918 tämä määräraha korotettiin 5,000:ksi, jonka suuruisena se otettiin myös 1919 vuoden menosääntöön.

Sitäpaitsi myönnettiin v. 1918 Kouluhallituksen käytettäväksi: Smk. 2,476: — ynnä 100 m kangasta sotilasintendentuurin varastosta Suomen lippujen hankkimiseksi K:hallituksen virastotaloon ja eräisiin Helsingissä oleviin valtionkouluihin (Kirkoll. ja op. as. t. k. kirje 17. 10. 18).

V. 1919 myönnettiin 600 markan kuukausimääräraha pätevän apulaisen palkkaamiseksi kamreerikonttoriin (12. 12. 18) 1,200 mk. vuodessa entisten 400 markan sijaan maksettavaksi K:hallituksen taloudenhoitajana toimivalle K:hallituksen virkamiehelle ylimäär. palkkiona (10. 1. 19), 125 markan kuukausimääräraha yhden uuden puhtaaksikirjoittajan palkkaamiseen (16. 1. 19), 5,100 mk. kolmen kirjoituskoneen hankkimiseen (13. 3. 19), 125 mk. kuukautta kohti laskuapulaisen palkkaamiseksi kamreerikonttoriin (13. 3. 19), 350 markkaa kuukautta kohti apulaisen palkkaamiseksi tilastolliseen konttoriin (17. 5. 19), 7,000 mk. kesäloman järjestämiseksi K:hallituksen virkamiehille, josta 3,000 mk. oli käytettävä lainoppineiden kouluneuvoston kesäloman järjestämiseksi (3. 7. 19), 10,000 mk. Suomen lippujen hankkimiseksi 86 eri koululle (31. 7. 19), 3,000 mk. kuukaudessa 4 kuukauden ajalla lisävoimien palkkaamiseksi K:hallituksen kamreerikonttoriin (24. 7. 19).

**Oppikoulujen
opettaja-
neuvosto.**

Sittenkuin Kouluhallitus, kuten edellä on mainittu, oli vahvistanut oppikoulujen opettajaneuvoston vaalijärjestyksen, määräsi K:hallitus vaalit vv:ksi 1919—21 toimitettaviksi 7. 12. 18 ja asetti vaalilautakunnan. Valituiksi tulivat Oulun Lyseon rehtori S. A. Westerlund, Tampereen lyseon rehtori K. J. Sadenius, Turun Suomal. Klass. Lyseon lehtori B. A. Ensiö, Lovisan Keskikoulun rehtori A. W. Relander, Tampereen Lys. vanh. lehtori V. T. Malinen, Ruotsal. Norm. Lys. vararehtori J. M. Granit, saman oppilaitoksen nuor. lehtori J. F. Ollinen (lyseoiden ja keskikoulujen edustajina), Viipurin Ruotsal. Tyttök. johtajatar Aino Ottelin, Tampereen tyttök. johtajatar Toini Voipio, Hels. tyttök. jatko-luokkain vanh. lehtori U. A. Saxén, Jyväskylän Tyttök. johtajatar Toini Vuorinen (tyttökoulujen edustajina) sekä Tampereen Suomal. Yhteiskoulun johtaja K. Tiililä, Hangon Ruotsal. Yhteisk. johtaja V. J. A. Roos, Hels. Uuden Suomal. Yhteisk. johtajatar Lucina Hagman ja Viipurin Uuden Suomal. Yhteisk. johtaja A. K. Kivialho (yksityiskoulujen edustajina).

Puheenjohtajaksi oppikoulujen opettajaneuvostoon, joka kokoontui 20. 1. 1919, K:hallitus määräsi kouluneuvos R. E. Saxénin ja varapuheenjohtajaksi kouluneuvos O. Mantereen. Kokouksen aiheuttamiin kustannuksiin Valtioneuvosto 23. 1. 19 myönsi 9,000 markkaa K:hallituksen käytettäväksi.

Opettajaneuvoston käsiteltäviksi oli Kouluhallitus puolestaan osoittanut 4 kysymystä: 1. Ylioppilastutkinnon uudestaan järjestämisestä, 2. arvosteluperiaatteista, 3. näytetunneista, 4. luokanjohtajain toimitettavista oppilasten kehitystä valaisevista muistiinpanoista. Opettajaneuvoston jäsenten puolelta esitettiin 11 keskustelukysymystä: 1. loma-aikojen pituudesta, 2. koulunuorison suhteesta suojeluskuntiin, 3. naispuolisen kouluneuvoksen viran asettamisesta, 4. lukioluokkien opetussuunnitelmista, 5. opettajaneuvoston ohjesäännöstä, 6. nuor. ja vanh. lehtorien viroista, 7. nykyisistä kalliinajanlisäyksistä, 8. ylitunti-

palkkioista, 9. elävienkuvien käyttämisestä opetuksessa, 10. oppikoulutilaston lisäämisestä, 11. yksityiskoulujen taloudellisen aseman parantamisesta.

Opettajaneuvoston näistä kysymyksistä esittämät mielipiteet ja toivomukset ehtivät ainoastaan harvoissa tapauksissa tulla huomioon otetuiksi ennen kertomuskauden loppua ratkaisuun tulleissa kysymyksissä, ja mainitaan nämä tapaukset edempänä asianomaisten kysymysten kohdalla.

Oppikoulujen uudestaan järjestäminen. Kun syyslukukauden alkaminen maan oppikouluissa v. 1914 puhjenneen sodan johdosta lykkäytyi, antoi Senaatti 8. 9. 14 päivätyllä kirjeellä Ylihallituksen tehtäväksi huolehtia, että lyseoiden ja keskikoulujen uutta järjestysmuotoa ja lukusuunnitelmia koskeva asetus, jonka voitiin odottaa saavan Hallitsijan hyväksymisen, voitaisiin heti lukukauden alkaessa sovelluttaa käytäntöön. Tämän johdosta Ylihallitus 9. 9. 14 päivätyllä kiertokirjeellä lähetti asetusehdotuksen lukusuunnitelmiseen asianomaisten rehtorien tiedoksi ja huomioon otettavaksi lukujärjestys- ja tuntijakoehdotuksia tehtäessä. Asetuksen vahvistamisesta ilmoitti Ylihallitus sittemmin 18. 9. 14 päivätyllä kiertokirjeellä.

Asetus
11. 9. 14.

Niinkuin kolmivuotiskautta 1908—1911 koskevassa kertomuksessa on selostettu, antoi Koulutoimen Ylihallitus 31. 5. 11 Senaatille alamaisen lausuntonsa 15. 2. 06 asetetun koulukomitean m. m. tyttöoppilaitosten järjestelyä koskevan, 20. 2. 08 päivätyn mietinnön johdosta. Sen johdosta, että Ylihallituksen lausuntoon liittyvässä lukusuunnitelma-ehdotuksessa venäjänkieli oli vaihtoehtoisena oppiaineena, käski Kirkollisasiaain toimituskunta 31. 10. 14 Ylihallituksen laatia ehdotuksen sellaiseksi lukusuunnitelmäksi, jossa venäjänkielille pakollisena oppiaineena olisi annettu se asema, jonka sen tärkeys oppiaineena myös tyttökouluissa vaatii, sekä tehdä muut asiasta aiheutuvat esitykset. Lausunnossaan, jonka Ylihallitus tämän johdosta antoi 9. 4. 15, Ylihallitus, pysyen entisen ehdotuksensa peruspiirteissä, joiden mukaan varsinainen tyttökoulu oli oleva 6-luokkainen, mutta täydellinen tyttölyseo käsittävä tämän keskikoulua vastaavan ala-asteen lisäksi 3 lukioluokkaa, sekä säilyttäen lukusuunnitelmassa edelleen kaikki edelliseen ehdotukseen kuuluvat oppi- ja harjoitusaineet, esitti venäjänkielille tyttökoulun luokilla II—VI 16 ja tyttölyseon luokilla VII—IX 9 viikkotuntia. Tärkein tästä muihin oppiaineisiin nähden johtuva muutos oli, että saksankieli II luokalla aloitettavasta pakollisesta oppijaksosta muutettiin englanninkielen kanssa vaihtoehtoiseksi oppijaksoksi, joka tyttökoulun III—VI luokalla oli käsittävä 3 viikkotuntia kullakin ja tyttölyseon luokilla jatkuva samoin tuntimäärin. Tämän oppijakson ohelle oli kuitenkin viimeainitulla asteella tuleva vapaaehtoisena kolme vaihtoehtoista vierasten kielten: saksan-, ranskan- tai englanninkielen kurssia, nekin 3:in viikkotunnein kullakin luokalla, joten tyttölyseon oppilailla oli oleva tilaisuus, samoin kuin muidenkin lyseoiden oppilailla, valmistua suorittamaan ylioppilastutkinto kolmessa vieraassa kielessä (venäjä niihin luettuna). Muutamia muitakin pienempiä muutoksia Ylihallitus samalla teki edelliseen lukusuunnitelma-ehdotukseensa. Edelleen Ylihallitus lausuntoonsa sisällytti, mitä opettajavirkoihin tuli, ehdotuksen

Tyttökoulujen
uudestaan
järjestämistä
koskeva
2. 9. 15. an-
nettu asetus.

että 6-luokkaisessa tyttökoulussa olisi: 1) paitsi yhtä uskonnon ja historian, yhtä molempain kotimaisten kielten ja yhtä matematiikan ja luonnonopin sääntöpalkkaista nuorempaa lehtoria, neljäs samanlainen virka venäjänkielessä, 2) yksi sääntöpalkkainen opettajattaren virka englannin- ja saksankielessä, yksi samanlainen luonnonhistoriassa ja maantieteessä, yksi piirustuksessa ja kaunokirjoituksessa, johon virkaan kuuluisi myös opetusvelvollisuus talousopissa, 3) yksi voimistelun ja terveysopin opettajattaren sekä yksi laulun opettajattaren tai opettajan palkkiovirka. Muu opetus olisi toistaiseksi hoidettava ylituntien muodossa tai tuntiopettajilla. Sääntöpalkkaisille opettajattarille 21. 1. 10 myönnetty 800 markan suuruiset väliaikaiset palkkionlisäykset Ylihallitus ehdotti peruspalkkaan liitettäväksi. Voimistelun opettajattarille ehdotettiin lisääntyvän tuntimäärän johdosta 1,500 markan peruspalkkion sijasta 2,000 mk., lauluopettajattarille 700 markan sijasta 1,000 mk. Johtajattarena toimivan lehtorin tai opettajattaren tulisi virkansa puolesta s. o. palkkiotta hoitaa 14 opetustuntia, mutta niiden lisäksi myös 4 kuuntelutuntia viikossa. — Tyttölyseoita varten Ylihallitus esitti 6 vanhemman lehtorin virkaa (yhden uskonnon, sielutieteessä ja kasvatustaloudessa, yhden venäjänkielessä, yhden historiassa, ollen tällä opetusvelvollisuus myös äidinkielessä, yhden matematiikassa ja luonnonopissa, yhden ranskan- ja saksankielessä), 6 sääntöpalkkaista opettajattarenvirkaa (samat kuin tyttökoulussa ynnä yhden matematiikassa ja yhden terveysopissa ja voimistelussa). Tyttölyseossa olisi ainoastaan laulunopetus oleva palkkiovirkaisella opettajattarella tai opettajalla (palkkio 1,400 mk.). Sitäpaitsi Ylihallitus ehdotti, että tyttölyseoiden sääntöpalkkaiset opettajattaret, jotka täyttävät nuoremman lehtorin viran pätevyys ehdot, saisivat 2,600 markan vuosipalkan sijasta palkkaa 3,000 ja palkkiota 600 mk ynnä 400 markan ikäkorotusten sijasta 500 mk. — Samalla kuin Senaatti otti käsiteltäväkseen tämän Ylihallituksen ehdotuksen näki se 11. 5. 15 hyväksi määrätä, että 15. 2. 06 asetettu komitea lausunnon antamista varten alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen järjestelystä oli lakkautettava.

Hallitsijan 2. 9. 15 vahvistamassa asetuksessa säädettiin: 1. että Helsingin Suomalaisen Tyttökoulun viisi luokkaa ynnä yliopistoon johtavat jatkoluokat muodostetaan tyttölyseoksi, jonka kuusi alinta luokkaa muodostaa keskikoulun päätyvine oppijaksoineen ja kolme ylintä eli lukioluokkaa valmistaa korkeakouluihin, jotavastoin maan muut tyttökoulut muodostetaan keskikouluiksi tyttöjä varten; 2. että maan kaikissa tyttökouluissa ynnä tyttölyseossa uusi lukusuunnitelma otetaan käytäntöön syyslukukaudesta 1915 alkaen kahdella alimmalla luokalla ja sitten vuosittain seuraavalla ylemmällä; 3. historialle tyttölyseon VIII luokalla osoitetuista 3 viikkotunnista 2 käytetään Venäjän historian kertaamiseen venäjänkielellä; 4. tyttökoulujen kuusi luokkaa käyneet oppilaat suorittavat, alkaen kevätlukukaudesta 1920 sellaisen keskikoulututkinnon kuin Senaatti yksissä neuvoin Kenraalikuvernöörin kanssa määrää; hyväksytyt oppilaat saavat keskikoulun päästötodistuksen; 5. Senaatti valtuutetaan kullekin oppilaitokselle myöntämään asetuksen säännösten aiheuttamat lisämäärärahat.

Asetukseen liittyvä lukusuunnitelma poikkesi Ylihallituksen ehdottamasta seuraavissa kohdin: venäjänkielelle vahvistettiin tyttökoulussa 22 (Yli-

hallituksen ehdottamien 16 sijasta), tyttölyseossa 15 (9), uskonnolle tyttökoulussa 10 (12), opetuskielille tyttölyseossa 8 (9), toiselle kotimaiselle kielelle tyttökoulussa 14 (13), luonnon-, hist.- ja maantieteelle tyttökoulussa 20 (19), tyttölyseossa 4 (5), luonnonopille tyttölyseossa 6 (7), matematiikalle tyttökoulussa 21 (19), piirustukselle ja muovailulle tyttölyseossa 3 (6), voimistelulle ja terveystoimille tyttökoulussa 14 (15). Sitäpaitsi korotettiin tyttökoulussa ranskankieli saksan- ja englannin ohelle pakollisen kielikurssin kolmanneksi vaihtoehtoiseksi kieleksi. Kaikkien, sekä tyttökoulun että tyttölyseon luokkien pakollinen kokonaisviikkotuntiluku tuli siten olemaan 31 (Ylihallituksen ehdottaman 30:n sijasta). Sielutiede ja kasvatustiete (VII—IX l.), taloustiete (VI l.), pakollisina sekä kirjanpito (vapaaehtoisena V—VI l.) säilyttivät Ylihallituksen niille ehdottaman aseman, samoin tyttölyseon kolme vaihtoehtoista vierasta kieltä käsittävä vapaaehtoinen kielikurssi.

Asetuksen mukaisesti tuli tyttökouluihin, joissa työ v. 1915 aloitettiin uuden lukusuunnitelman mukaan kahdella alimmalla luokalla, VI luokka asetettavaksi ensi kertaa vasta 1. 9. 19; todellisuudessa tämä tapahtui vasta 1. 9. 20, jonka vuoksi ei myöskään talousopetuksen käytäntöönnotto enää kuulu kertomuskauteen.

Kertomuskauden lopulla Kouluhallitus 22. 5. 19 päätti, sen johdosta että edellisellä tammikuulla pidetyssä oppikoulujen opettajaneuvoston kokouksessa oli huomautettu epä johdonmukaisuutta, joka voimassa olevien asetusten mukaan oli olemassa tyttö- ja muihin keskikouluihin I:lle luokalle otettavien oppilasten alimpaan ikään nähden, esittää että 15. 7. 05 annettu poikaoppikouluja koskeva määräys, jonka mukaan alimpaan luokkaan on vastaanotettava 9 ja enintään 13 vuoden ikäisiä oppilaita, ulotettaisiin myös tyttökoulujen oppilaisiin, joille asetuksessa 27. 11. 85 määrätty 11:ta ikävuoden aliraja oli säädetty silloisia korkeampia pääsyvaatimuksia silmällä pitäen. Asetuksella, joka tämän johdosta annettiin 30. 1. 20, Valtioneuvosto muuttaen ylempänä mainitun 27. 11. 1885 annetun asetuksen IV kohdan, sääsi että tyttökoulujen alimmalle luokalle otettavien oppilasten ikä on oleva 9, enintään 13 vuotta, kuitenkin niin että erinäisissä tapauksissa poikkeuksia voidaan sallia.

Tyttökoulujen lukusuunnitelman muutoksista vv. 1917—1918 sekä opettajavirkojen järjestelystä, johon 2. 9. 15 annettu asetus ei kajonnut, tehdään selkoa edempänä.

Huhtikuun 3 päivänä 1917 Senaatti käski Kouluhallituksen, edellyttäen että oppikouluille 11. 9. 14 ja 2. 9. 15 annetuilla asetuksilla vahvistetut lukusuunnitelmat tulivat kumottaviksi ja käytännöstä poistettaviksi koulun lukuvuoden loppuessa, väliaikaista käytäntöä varten syyslukukauden alusta 1917 ja kunnes oppikoulut saataisiin kansallisten ja kasvatustieteiden näkökohtain mukaan uudelleen järjestetyiksi, laatia näitä näkökohtia silmällä pitäen ehdotukset lukusuunnitelmiksi, joissa säilyttäen kaikki opetusohjelmaan ennestään kuuluvat aineet, venäjänkieli oli pysytettävä pakollisena oppiaineena kaikille poikaoppilaille, paitsi klassillisten lyseoitten VI—VIII luokalla, jossa se oli tehtävä vaihtoehtoiseksi kreikkankielen kanssa, sekä valinnaisena kaikille tyttöoppilaille; Venäjänhistorian ja maantieteen erikoiskurssit oli samalla pois-

Lukusuunnitelmien muutokset v. 1917.

tettava. Ylihallitus heti saatuaan tiedon tästä sille annetusta tehtävästä esitti 4. 4. 17, että Senaatti, siihen katsoen että lukusuunnitelmien laatiminen vaati perinpohjaisempaa käsittelyä ja selvitystä kuin mihin Ylihallituksen silloiset työvoimat riittivät, oikeuttaisi sitä varten avuksensa kutsumaan muutamia kouluasioihin perehtyneitä henkilöitä, sekä ehdotti tähän siv. 6 mainitut henkilöt, jotka Senaatti sitten 13. 4. 17 määräsikin Ylihallituksen lisäjäseneinä ottamaan osaa puheenaolevaan työhön.

Asiata käsitellessään Ylihallitus lisäjäseneineen havaitsi, että joskin laadittaviksi määrätyt lukusuunnitelmat tulisivat olemaan luonteeltaan väliaikaiset, niitä kuitenkin ei voitu semmoisinaan sovelluttaa oppikoulujen kaikkiin asteisiin kerrallaan, vaan että oli tarpeen erinäisiä tapauksia varten ja erittäinkin tyttökouluissa lähivuosina n. s. siirtymislouhteiset lukusuunnitelmat, jotka sallisivat panna toimeen venäjänkielen muuttuneesta asemasta seuraavat muutokset tuottamatta häiriötä muiden jo aloitettujen oppikurssien jatkumiselle. Klassillisten lyseoitien lukusuunnitelmaassa Ylihallitus poikkesi Senaatin sille antamasta ohjeesta siinä kohden, että se kreikankielen ohelle asetti VI—VIII luokalla yht. 9 viikkotuntia käsittävän venäjänkielen oppijakson kanssa vaihtoehtoiseksi myös ranskan kielen, varaten tälle aineelle kuitenkin mainituilla luokilla toisenkin, vapaaehtoisen ja ainoastaan 6 viikkotuntia käsittävän oppijakson. Linjakolyyseioissa venäjänkieleltä poistettaviksi ehdotetut viikkotunnit jaettiin opetuskielille (4), saksankielille (3), historialle (1), luonnonh. ja maantieteelle (4), jotapaitsi filosofianalkeet saivat venäjänkieleltä yhden ja piirustukselta yhden tunnin ja tulivat pakolliseksi oppiaineeksi VIII luokalla. Tyttölyseossa ja tyttökouluissa pakollisen venäjänkielen oppijakson poistaminen antoi tilaisuuden ottaa lukusuunnitelmaan II—IX luokkaan jatkuvan pakollisen saksankielen oppijakson (23 viikkotuntia) sekä vielä jakaa joukon tunteja muille oppiaineille, m. m. voimistelulle ja laululle. Edelleen katsoi Ylihallitus lisäjäseneineen tarpeelliseksi yhdistää esitykseensä ehdotuksen opettajien n. s. ylituntipalkkioitten sekä rehtorien ja johtajatarten palkkioiden korottamisesta ynnä opettajien luokan ulkopuolella suoritettavan työn eli n. s. korjaustuntien määrän laske misesta uudella kohtuullisemmalla tavalla. Senaatti käsitellessään tätä Ylihallituksen 12. 5. 17 lähettämää esitystä hyväksyi ehdotetut lukusuunnitelmat, seuraavin muutoksin: linjakolyyseioissa VI luokalla historia 4 (eikä 3) viikkotuntia, voimistelu 2 (ei 3);

tyttökouluissa ja tyttölyseioissa V luokalla historia 2 (eikä 3), fysiikka ja kemia 3 (2), kotitalous 3 (2), luokan yhteistuntimäärä 32 (31), VI luokalla opetuskieli 2 (3), saksankieli 2 (3), kotitalous 3 (2), V ja VI luokalla käsityöt vaihtoehtoisina kotitalouden kanssa poistettiin.

Näin hyväksymiänsä lukusuunnitelmia Senaatti, kuten edellä (siv. 5) on mainittu, ei alistanut Venäjän silloisen Väliaikaisen Hallituksen vahvistettaviksi, vaan sen sijaan sellaisen asetusehdotuksen, joka kumoten 11. 9. 14 annetun asetuksen 3—5 §§:iin ja 2. 9. 15 annetun asetuksen 2—4 §§:iin sisältyvät lukusuunnitelmat oikeutti Senaatin 8. 8. 72 annetun Koulujärjestyksen 5 §:n viimeisen kpleen mukaisesti itse vahvistamaan asianomaiset lukusuunnitelmat. Jo 13. 6. 17 Senaatti oli Ylihallitukselle ilmoittanut periaatteessa hyväksyneensä ehdotukset sekä väliaikaisiksi ja siirtymislouhteisiksi lukusuunnitelmiksi

että taulukon, jonka mukaan opettajille työstä luokan ulkopuolella tulevat viikkotuntimäärät olivat laskettavat, ja Ylihallitus oli tästä antanut rehtoreille ja johtajattarille tiedon kiertokirjeellä 20. 6. 17. Itse asetus Senaatin oikeudesta vahvistaa lukusuunnitelmien muutokset ilmestyi sitten Väliaikaisen hallituksen vahvistamana 18. 8. 17.

Tyttökoulujen järjestysmuotoon tuli lukusuunnitelman muutos väliaikaisesti vaikuttamaan sen kautta että Ylihallitus oli esitykseensä liittännyt ehdotuksen, että tyttökoulujen silloisen III luokan oppilaat, ollen kouluun otettuja v. 1914 tai sitäkin aikaisemmin voisivat saada päästötodistuksen V luokalta keväällä 1919 ja että tyttökouluissa niinmuodoin ei vielä tulisi olemaan VI luokkaa lukuvuotena 1919—1920. Senaatti hyväksyen siirtymisluontoisen lukusuunnitelman lukuvuosia 1918—1919 ja 1919—1920 antoi vahvistuksen tällekin esitykselle.

Kirjelmällä 26. 10. 17 Ylihallitus ilmoitti Kirkollis- ja opetustoimituskunnalle, että Senaatissa lukusuunnitelmaehdotuksiin tehdyt muutokset, joiden johdosta Ylihallitusta oli käsketty tekemään niiden aiheuttamat muutokset myös siirtymisluontoihin lukusuunnitelmiin, eivät vaatineet mitään sellaisia muutoksia kuluvan eikä seuraavan lukuvuoden aikana.

Kun venäjänkielellä Suomen julistauduttua itsenäiseksi valtakunnaksi ei enää ollut samaa merkitystä kuin siihen asti, kehoitti Kirkollis- ja Opetustoimituskunta 16. 1. 18 päivätyllä kirjelmällä Ylihallitusta antamaan lausuntonsa siitä, mikä asema mainitulle kielelle oli vast'edes varattava oppikoulujen väliaikaisissa lukusuunnitelmissa ja olisiko syytä asettaa se valinnaiseksi muiden vierasten kielten kanssa, sekä myöskin mikä asema sille olisi annettava yksityiskoulujen opetusohjelmissa. Kapinan aiheuttaman virastotyön keskeytymisen jälkeen Senaatti 6. 5. 18 kehoitti Ylihallitusta kutsuen lisäjäsenikseen apulaistarkastajansa sekä normaalilyseoiden rehtorit V. T. Rosenqvistin ja Paavo Virkkusen ynnä yhteiskoulunjohtajan O. Mantereen, mahdollisimman pian laatimaan ehdotuksen niiksi muutoksiksi oppikoulujen lukusuunnitelmiin, jotka venäjänkielen poistaminen niistä pakollisena aineena aiheutti.

30. 5. 18 päivätyllä kirjelmällä Kouluhallitus lisäjäsenineen esitti Senaatin vahvistettaviksi uudet seuraavan syyslukukauden alusta käytäntöön otettaviksi tarkoitetut väliaikaiset lukusuunnitelmat eri oppikoulumuotoja varten, joissa ehdotuksissa venäjänkieli oli poistettu keskikouluista, tyttölyseoista ja klassillisista lyseoista, mutta asetettu linjajakoisissa lyseoissa vaihtoehtoiseksi ranskankielen kanssa. Ehdotuksiin liittyi myös taulukot opettajille luokan ulkopuolella suoritettavasta työstä luettavien viikkotuntien laskemista varten, sekä ehdotus: 1) että Ylihallitukselle myönnettäisiin oikeus siirtymiskautena tehdä lukusuunnitelmiin väliaikaisia muutoksia ja tuntien siirtelyjä; 2) että venäjänkielen pakollisuutta yksityiskoulujen oppiaineena koskeva 11. 12. 84 annetun asetuksen 2 § kumottaisiin sekä: 3) että ylioppilastutkintoa varten vastaisuudessa ei vaadittaisi, toista kotimaista kieltä lukuunottamatta, kolmen vieraan kielen oppijaksoa.

27. 6. 18 Senaatti hyväksyi ja noudatettavaksi vahvisti Ylihallituksen yllämainitut ehdotukset, määräten sen ohella, että Kirkollis- ja Opetustoimituskunta

Lukusuunnitelmien muutokset v. 1918.

voi Ylihallituksen esityksestä erikoistapauksissa sallia venäjänkielen ottamisen valinnaisena tai vapaaehtoisena aineena keskikoulujenkin opetussuunnitelmaan, sekä että lyseoiden lukusuunnitelmiin uutena aineena otetun veiston opetusta saatiin järjestää ainoastaan Kirkoll. ja Op. toimituskunnan erityisellä luvalla.

Verrattaessa 1918 vuoden lukusuunnitelmia edellisenä vuonna ynnä 11. 9. 14 ja 2. 9. 15 säädettyihin huomataan, että a) *klassillisissa lyseoissa* uskonnolle v. 1918 on annettu sama tuntimäärä kuin aikaisemmin (v. 1914: 16, v. 1917: 16); opetuskielelle runsaampi: 26 (25, 21), toiselle kotim. kielelle 1 viikkotunti lisää: 20 (19, 19), latinankielelle runsaampi: 35 (35, 30), kreikan- tai ranskankielelle runsaampi 12 (9, 9), saksankielelle runsaampi: alkaen III l. 20 (alk. IV l. 15, 15), historialle sama: 21 (21, 21), maantieteelle ja luonnonhistorialle runsaampi: 23 (22, 20); fysiikalle ja kemialle sama: 6 (6, 6), matematiikalle sama: 30 (30, 30), kaunokirjoitukselle, piirustukselle ja muovailulle runsaampi kuin v. 1914: I—VII l. 10 (v. 1917 I—VII 11, v. 1914 I—II 6), voimistelulle sama: 20 (20, 20), terveysopille sama V l. 1 (1, 1), laululle sama: 2 (2, 2), filosofian alkeet tulivat pakolliseksi aineeksi saaden VII—VIII l. (2 + 2 =) 4 tuntia. Venäjänkieli, jolle v. 1917 vielä oli annettu 20 ja jolla v:sta 1914 oli ollut 33 tuntia, poistui kokonaan lukusuunnitelmasta. Vapaaehtoisiksi aineiksi tulivat v. 1918: kirjanpito IV—V l. 2 (ennen ei esiintynyt), laulu III—VIII l. 6 (6, 6), veisto I—III l. 6 (ennen ei esiintynyt). V. 1914 säädetty vapaaehtoinen piirustuksen ja muovailun oppijakso (III—VI. 3 t.) poistui jo v. 1917, viimeainittuna vuonna säädetty ranskankielen vapaaehtoinen oppijakso (VI—VIII 6 t.) poistettiin v. 1918, samoin filosofian alkeiden vapaaehtoinen oppijakso.

b) *linjajaksoisissa lyseoissa* uskonnolle, opetuskielelle, toiselle kotimaiselle kielelle, latinankielelle, voimistelulle ja terveysopille sekä fysiikalle ja kemialle lukioluokilla samat tuntiluvut ja suhteet v:iin 1917 ja 1915 verraten kuin klassill. lyseoissa, saksankielelle runsaampi: II—VIII 25 (v. 1917 III—VIII 19, v. 1914 III—VIII 16), historialle runsaampi II—VIII l. 23 (v. 1917 II—VIII 22, v. 1914 I—VIII 21), maantieteelle ja luonnonhistorialle runsaampi: I—VIII l. 27 (v. 1917 I—VII 21, v. 1914 I—VII 22), fysiikalle ja kemialle keskikoulussa 1 lisätunti 6 (5, 5), matematiikalle sama: 36 (36, 36) reaalinjalla ja 30 (30, 30) klassillisella linjalla, kaunokirjoitukselle, piirustukselle ja muovailulle 18 (17, 18), laululle 1 lisätunti: I—III l. 5 (I—II l. 4, 4), kirjanpito tuli pakolliseksi aineeksi säaden IV—V l. 1 + 1 = 2 viikkotuntia, filosofian alkeet samoin saaden VII—VIII luokalla 2 + 2 = 4 tuntia. Kreikankieli poistui nyt klassillisenkin linjan lukusuunnitelmasta. Venäjänkieli tuli vaihtoehtoiseksi ranskankielen kanssa, jonka 4 + 4 + 4 viikkotuntia VI—VIII luokan reaalinjalla pysyivät entisissä määrissäänsä. Vapaaehtoisiksi aineiksi tulivat englanninkieli samoin tuntimäärin (2 + 2 = 4 VII ja VIII l.) kuin ennenkin, laulu (VI—VIII l. à 1 viikkot., ennen III—VIII l. à 1 viikkot.) sekä veisto I—III l. 2 + 2 + 2 = 6 viikkot. (ennen ei esiintynyt). Klassillisen lukiolinjan oppilaat, jotka 1914 vuoden asetuksen mukaan olivat saaneet kreikankielen sijasta valita reaalinlinjan oppijaksot: a) ranskankielessä, tai b) matematiikassa ja fysiikassa tai c) matematiikassa ja piirustuksessa tai d) fysiikassa ja piirustuksessa ja 1917 v:n lukusuunnitelman mukaan ranskankielessä tai fysiikassa ynnä piirustuksessa,

saivat 27. 6. 18 annetun asetuksen mukaisen oikeuden ranskan- tai venäjänkielen oppijakson sijaan valita reaalinlinjan fysiikan ja kemian ynnä piirustuksen oppijakson ja niinmuodoin suorittaa ylioppilastutkinnon siten, että heillä toisena vieraana kielenä oli latina, toisena saksa.

c) *tyttökouluissa ja tyttölyseoissa*: uskonnolle 12 + 6 (v. 1917: 12 + 6, v. 1915: 10 + 6), opetuskielille 17 + 9 (17 + 9, 19 + 8), toiselle kotimaiselle kielelle 14 + 7 (14 + 6, 14 + 6), saksankielelle pakoll. aineena 17 + 10 (v. 1917: 16 + 7, v. 1915 ainoast. vaihtoeht.) ranskan t. englanninkielen vaihtoehtoiselle oppijaksolle 10 + 9 (v. 1917 ransk.-, englannin- tai venäjänk. 12 + 8, v. 1915 saksan-, ransk. t. engl. k. 12 + 9), historialle 13 + 10 (13 + 9, 15 + 9), maantieteelle ja luonnonhistorialle 22 + 3 (22 + 2, 20 + 2), fysiikalle ja kemialle 5 + 6 (5 + 6, 5 + 6), matematiikalle 20 + 12 (20 + 12, 21 + 14), kaunokirjoitukselle, piirustukselle ja muovailulle 13 + 5 (13 + 5, 13 + 6), voimistelulle 16 + 9 (16 + 9, 12 + 6), terveysopille VI l. 2 (VI 2, V—VI 1 + 1 = 2), laululle 9 + 3 (9 + 3, 8 + 3), käsitöille I—IV à 1 = 8 (8, I—VI 10), kotitalousopille V—VI à 3 = 6 (6, V—VI à 2 = 4). Vapaaehtoisena aineena pysyi vain kirjanpito V—VI 1 + 1 = 2 viikkotuntia (2, 2). 1915 ja 1917 vuoden lukusuunnitelmaan kuuluva ylioppilaiksi pyrkiville pakollinen, muille vapaaehtoinen kolmannen vieraankielen (vaihtoehtoinen ranskan tai engl.) oppijakso poistettiin. Johtavana periaatteena näissä muutoksissa oli tarkeitus tehdä tyttölyseon oppijakso enemmän erikoisen naissivistyksen vaatimuk- sia vastaavaksi ja vähemmän rasittavaksi m. m. siten että kolmea vierasta kieltä ei olisi tarvis lukea ylioppilastutkintoakaan varten.

Erillisille keskikouluille annettiin sekä 1917 että 1918 vuoden asetuksissa v. 1915 käytäntöön tulleen periaatteen mukaisesti täysin sama lukusuunnitelma kuin linjajakoisten lyseoiden keskikoululuokille.

11. 9. 14 annetun asetuksen 4 §:ssä säädetyn ja venäjänkielellä tapahtu- vaksi määrätyn Venäjän historian kertaamisen välttämiseksi niin kauan kuin mahdollista teki Koulutoimen Ylihallitus 21. 5. 15 alamaisten esityksen, että ly- seoiden VII luokilla mainittuun tarkoitukseen käytettävät kolme historian viikko- tuntia vielä lukuvuosina 1915—1918, jolloin puheenaolevien luokkien oppilas- ryhmät vielä olivat oppijaksonsa toisin edellytyksin aloittaneita, saataisiin käyt- tää yleisen ja kotimaan historian lukemiseen. Senaatti ei suostunut tähän, mutta määräsi esityksen johdosta kuitenkin, että säädetty Venäjän historian kertaus saatiin lukuvuosina 1915—1918 suorittaa koulun opetuskielillä.

29. 4. 16 päivätyllä kirjelmällä Ylihallitus esitti että milloin tyttökoulujen oppilaat tai keski- ja yhteiskoulujen tyttöoppilaat jäivät toiseksi vuodeksi luo- kalle, jolla uuden lukusuunnitelman mukaan kaikki oppilaat olivat velvolliset lukemaan venäjänkieltä, sanotut oppilaat oikeutettaisiin jatkamaan opintojaan samoilla ehdoin kuin siihen asti tai ainakin että heille valtionkouluissa valtion kustannuksella järjestettäisiin erikoinen venäjänkielen opetus. Tämän johdosta Senaatti 20. 6. 16 näki hyväksi sallia, että puheenaolevat oppilaat saivat jatkaa opintojaan entisen suunnitelman mukaan, kuitenkin niin että voivat saada to- distuksen keskikoulututkinnon suorittamisesta ainoastaan suorittamalla näyt- teet myös venäjänkielessä. Lisäksi Senaatti 10. 10. 16 suostui siihen, että pu-

Erinäisiä
lukusuunnitel-
miin kohdis-
tuvia asioita.

heenaoleville oppilaille saatiin järjestää erikoista opetusta saksan- ja ranskan- kielessä, milloin tällainen opetus ei tuottanut lisäkustannuksia valtiolle. Ylihallitus nimittäin oli ilmoittanut saattavansa siihen tarkoitukseen muutamissa tapauksissa käyttää vakinaisten opettajattarien muutoin vajaaksi jäävää opetusvelvollisuutta.

1. 11. 17 Senaatti sen johdosta, että Ylihallitus oli ilmoittanut m. m. keski-kouluissa, joissa pakollinen venäjänkielen oppijakso oli jatkuva, olevan tyttö-oppilaita, jotka halusivat siitä vapautua, näki hyväksi oikeuttaa Ylihallituksen harkintansa mukaan sallimaan heidän vaihtaa venäjänkielen opintonsa käsitöihin sekä ranskan- tai englanninkieleen, riippuen viimeainittujen kielten valinta kuitenkin siitä, oliko opettajavoimia saatavissa sekä mitä oppijaksoa kysymykseen tulevien oppilasten enemmistö halusi.

12. 9. 18 Kouluhallitus, kirjelmän johdosta, jolla sotaväen ylipääll. kenr. Vilkkama oli ehdottanut venäjänkieleltä poikakouluissa poistettujen oppituntien osittaista käyttämistä sotilaalliseen urheilukasvatukseen, antoi Senaatille lausunnon, jossa huomauttaen että äsken vahvistetut lukusuunnitelmat eivät olleet jättäneet tarkoitukseen vapaita tunteja, mutta myöntäen asian ansaitsevan harkintaa, ehdotti komitean asettamista pohtimaan mitä asian hyväksi voitaisiin tehdä. Ehdotus ei johtanut tuloksiin.

Veistonopetuksen toimeenpanosta ja ylimääräisestä kaunoluuvun opetuksesta erinäisissä kouluissa mainitaan edempänä asianomaisten oppilaitosten kohdalla.

Koska veiston opetuksen toimeenpanosta lukuvuotena 1918—1919 johduvat kustannukset eri oppilaitoksissa nousivat varsin erisuuruiseksi, vaihdellen 700 markasta 3,195 markkaan, kehoitti Kirkollis- ja opetustoimituskunta Kouluhallitusta toimittamaan ehdotuksen perusteista, joiden mukaan mainitut kustannukset olivat laskettavat, ja sittemmin, 30. 9. 19 päivätyllä kirjelmällä antoi K:hallitukselle tiedon vahvistamistaan perusteista.

Kysymys evankelisluterilaiseen uskontunnustukseen kuulumattomien oppilaitten uskonnonopetuksesta on ollut esillä sen johdosta, että lääkäri Hugo Sternberg puolisoineen Valtioneuvostolle annetussa anomuksessa olivat pyytäneet että heidän Viipurin ruotsalaisessa tyttökoulussa oleva kastamaton tyttärensä ja Viipurin ruotsalaisessa lyseossa oleva kastamaton poikansa vapautettaisiin osanotosta uskonnon oppijaksoon kumpikin koulussansa. Valtioneuvosto päätti 18. 3. 19 K:hallituksen asiasta antaman lausunnon mukaisesti suostua anomukseen, ehdolla että vanhemmat vuosittain osoittavat lasten saavan toisella tavoin vastaavaa opetusta joko evankelisluterilaisessa uskonopissa tai yleisessä uskonto-opissa ja siveysopin perusteissa.

Suomen itsenäiseksi tuleminen ja siitä seurannut uskontolainsäädännön riippumattomuus venäläisen valtiovallan kirkollispolitiikasta ei ole toistaiseksi aiheuttanut muutosta siinä edussa, jota kreikkalaiskatoliseen uskontoon kuuluvat lasten vanhemmat entisten säännösten mukaan nauttivat, että nimittäin valtio kustantaa aivan vähälukuisillekin kreikkalaiskatolisille valtion oppikoulujen oppilaille ja vaatii yksityisiä oppikouluja kustantamaan omille tätä uskontoa oleville oppilaille erikoista uskonnonopetusta. Kouluneuvos V. T. Rosenqvistin aloitteesta K:hallitus tosin 27. 2. 19 teki Valtioneuvostolle esi-

tyksen, että kreikkalaiskatolisen uskonnon opetus maamme oppikouluissa saattaisiin samaan asemaan kuin mikä protestanttisiin eriuskolaiseurakuntiin kuuluvien oppilasten uskonnonopetuksella on, kuitenkin niin että valtio edelleen saattaisi kustantaa ensinmainittuun uskontoon kuuluvien oppilasten erikoisen uskonnonopetuksen niiden seutujen kouluissa missä on huomattavampi määrä kysyntykseen tulevia oppilaita, mutta asia ei ole Valtioneuvostossa tullut käsitellyn alaiseksi.

Helsingissä jo ennen kertomuskauden alkua toimiva yksityinen Maanviljelyslyseo, 3-luokkainen yliopistoon johtava keskikoulun jatko-oppilaitos, oli alusta alkaen kuulunut Maanviljelyshallituksen ja Senaatin Maanviljelystoimituskunnan alle. Mutta kun tämä oppilaitos pääluonteeltaan epäilemättä oli yleisivistystä tarkoittava oppi- eikä varsinainen ammattikoulu ja opetuksen valvominen siinä edellytti samanlaista tarkastusta kuin tavallisissa oppikouluissa, teki Ylihallitus 17. 7. 17 esityksen Senaatille, että Helsingin maanviljelyslyseo sekä vast'edes ehkä syntyvät samanlaiset oppilaitokset kuuluisivat Ylihallituksen alaisiin oppilaitoksiin. Senaatti vahvisti tämän esityksen 29. 8. 17 määräten samalla, että Maanviljelyshallituksen edelleen tuli tarkastaa maanviljelyslyseoissa annettavaa maanviljelysaineiden opetusta ja tehdä siitä tarpeen vaatiessa Ylihallitukselle esityksiä.

Yksityiselle Helsingin Maanviljelyslyseolle oli Senaatti vähää aikaisemmin 1. 6. 17, vahvistanut lukusuunnitelman, jota vieläkin muuttamatta noudatetaan. Siitä puuttuvat lyseoiden reaalinlinjan aineet: uskonto, toinen vieras kieli ja laulu. Eri aineilla on I—III luokalla yhteensä seuraavat tuntimäärät: opetuskieli (suomi) 10, toinen kotim. kieli 9, saksa 10, historia 9, matematiikka 9, terveysoppi 1, fysiikka 4, kemia 5, geologia 1, kasvioppi 5, eläinoppi 5, kansantalous- ja talousmaantiede 8, maanviljelysoppi 4, karjanhoito-oppi 5, metsänhoito-oppi 1, liikeoppi 4, piirustus 6, voimistelu 6, luokkien kokonaisviikkotuntimäärät I 32, II 35, III 33.

9. 12. 18 K:hallitus käsitteli Helsingin Maanviljelyslyseon puolesta tehtyä anomusta sen oppilasten oikeudesta harjoittaa opintoja muissakin Yliopiston tiedekunnissa kuin maanvilj. taloudellisessa, josta 12. 1. 11 annettu Armoll. Ohjesääntö määrää, ja puolsi anomuksen hyväksymistä anojain itse ehdottamassa muodossa, nimittäin, että oppilaitoksesta päästetyillä ylioppilailla olisi oikeus opiskella Yliopiston fyysis-matem. osastossa sekä Teknillisessä Korkeakoulussa, ehdolla että ennen käytännöllisten opintotöiden aloittamista esittävät jonkun asianomaisen lyseonopettajan todistuksen lyseoiden reaalinlinjalle vahvistetun matematiikan oppimäärän suorittamisesta, sekä lääketiedekunnassa ehdolla, että siihen siirtyessään esittävät todistuksen pro exercitio-kirjoituksen suorittamisesta ranskan- tai englanninkielessä, sekä että heidät valtionvirkoja hakiessa rinnastetaan muiden ylioppilaiden kanssa. Asia ei tullut ratkaisuun kertomuskauden kuluessa.

Uusi yksityinen maanviljelyslyseo perustettiin Lapualle v. 1917, ja vahvisti Senaatti 27. 9. 17 sille samanlaatuisen lukusuunnitelman kuin Helsingin Maanviljelyslyseolla oli. Oikeuden päästää oppilaita yliopistoon sai oppilaitos Kirkoll. ja op. t. kunnan päätöksellä 10. 5. 18.

Maanviljelyslyseot.

17. 7. 18 Senaatti oikeutti Kokemäen Yhteiskoulun kannatusyhdistyksen mainitun koulun yhteydessä ylläpitämään 3-luokkaista yliopistoon johtavaa maanviljelyslyseota. Lukusuunnitelma vahvistettiin 22. 7. 18.

22. 7. 18 Senaatti myöntyi Oulun Teollisuusyhdistyksen ja Oulun läänin Talousseuran yhteiseen anomukseen saada Ouluun perustaa maanviljelys- ja teollisuusjaostoinen 3-luokkainen lyseo ja samalla vahvisti sille lukusuunnitelman, jossa teollisuusjaostolla on matematiikkaa maanviljelysosaston 9 tunnin sijasta 18, fysiikkaa ja kemiaa maanviljelysosaston 10 tunnin sijasta 21, sitävastoin kasvi- ja eläinoppia 8 tunnin sijasta 6, kansantaloutta ja maanviljelysammattiaineita ei ollenkaan. 23. 10. 19 antamallaan päätöksellä K:hallitus oikeutti varaamaan teollisuusosaston oppilaille tilaisuuden lukemaan 2 viikkotuntia kullakin luokalla englanninkieltä.

Koelyseot.

Mitään maanviljelyslyseon laatuista valtion oppikoulua ei ole perustettu. Sitävastoin on valtion puolesta ryhdytty käytännössä koettelemaan kauvan pohdittua aatetta sellaisten oppikoulujen perustamisesta, joiden pohjana olisi koko ylemmän kansakoulun oppimäärä ja joiden lukioaste valmistaisi oppilaita määrätuille korkeakouluopiskelun aloille. Koko oppikoululaitoksen asettamisesta tälle pohjalle, johon suuntaan menevää lakiesitystä Eduskunta oli 23. 4. 12 tekemällään anomuksella pyytänyt, esitti Ylihallitus 26. 1. 15 päivätyssä lausunnossaan vastustavan mielipiteensä. 24. 1. 19 Valtioneuvosto asetti komitean laatimaan ehdotusta koekouluista, joissa puh. olevaa aatetta käytännössä koetettaisiin. K:hallitus, käsitellen komitean ehdotusta, jonka mukaan koekouluja oli perustettava kaksi Helsinkiin ja yksi Jyväskylään, alkaviksi kukin 1-luokkaisen syyslukukaudesta 1919, esitti 8. 5. 19 antamassaan lausunnossa koekoulujen luvun vain kahdeksi, joista toinen muodostettaisiin siten, että Jyväskylän Suomalainen Yhteiskoulu asteittain otettaisiin valtion haltuun ja tulisi täydellisen kansakouluoppimäärän pohjalle rakentuvaksi 7-luokkaiseksi yhteislyseoksi, toinen perustamalla Helsinkiin täydellisen kansakouluoppimäärän pohjalle rakentuva 6-luokkainen suomenkielinen linjajakoinen lyseo poikia varten, joka oppilaitos aluksi voitaisiin sijoittaa jonkun vanhemman lyseon huoneistoon. Koekoulujen opetuksen ehdotti K:hallitus toistaiseksi hoidettavaksi tunti-opettajilla. Lukusuunnitelmasta, josta komiteakaan ei ollut vielä tehnyt lopullista ehdotusta, pidatti K:hallitus itselleen tilaisuuden myöhemmin antaa lausuntonsa. Eriävässä lausunnossa kouluneuvos Rosenqvist teki useita jyrkkiä muistutuksia komitean ehdotuksia vastaan, mutta puolsi sen ehdotusta kolmannenkin, ruotsinkielisen koekoulun perustamista.

Valtioneuvosto päätti 2. 6. 19 perustettavaksi K:hallituksen ehdottamat kaksi koekoulua, Helsinkiin suomalainen linjajakoinen koelyseo ja Jyväskylään suomalainen koe yhteiskoulu. Näiden oppilaitosten I luokkia varten vahvistettiin lukuvuodeksi 1919—1920 edelliselle Smk. 17,237: 50 ja jälkimäiselle Smk. 18,175:— suuruinen menoarvio, kalliinajan lisäyksiä vastaavat tuntipalkkiot mukaan laskettuina.

Lopullisen lausuntonsa koekoulujen lukusuunnitelmista K:hallitus antoi 20. 8. 19, ja asetus niistä ilmestyi 28. 8. 19. Koska koekoulujen toiminta koko-

naisuudessaan kuuluu seuraavaan kertomuskauteen, ei sitä tässä lähemmin selosteta.

Sittenkuin 11. 9. 14 annetulla asetuksella oli säädetty keskikouluja ja lyseoita varten uudet lukusuunnitelmat, jotka asteittain olivat pantavat käytäntöön lukuvuosina 1914—1917, laati Ylihallitus 8. 8. 72 annetun Koulujärjestyksen 5 §:n mukaisesti ehdotukset uusiksi oppiennätyksiksi puheenaolevien koulujen kutakin luokkaa varten kussakin oppi- ja harjoitusaineessa ja esitti ne Senaatin vahvistettaviksi Senaatti yksissä neuvoin Kenraalikuvernöörin kanssa vahvisti ne 8. 8. 16, ja lähetti Ylihallitus vahvistetut oppiennätykset painettuina koulujen johtajain tiedoksi kiertokirjeellä 30. 8. 16.

Näihin oppiennätyksiin liittyvät opetusopilliset ohjeet, erikseen kunkin aineen opetusta varten, Ylihallitus laati jo keväällä 1915 sekä lähetti ne 31. 3. 17 päivätyllä kiertokirjeellä asianomaisten koulujen opettajain kesken jaettaviksi ja noudatettaviksi, mikäli ne yleistä laatua ollen soveltuivat noudatettaviksi huolimatta lukusuunnitelmien odotettavasta muuttumisesta.

Oppiennätysten säätäminen tyttökouluille ja tyttölyseoille, jota varten Ylihallitus 2. 9. 15 annetun asetuksen johdosta ryhtyi valmistaviin toimiin, jäi kesken vv. 1917 ja 1918 tapahtuneiden lukusuunnitelman muutosten johdosta. Nämä muutokset ovat tietysti keskikouluissakin ja lyseoissa vaikuttaneet, että 8. 8. 16 säädettyjä oppiennätyksiä on ainoastaan soveltuviissa kohdissa voitu noudattaa ja että oppimäärien laajuus ja jakaminen eri luokille ovat kertomuskauden kuluessa pysyneet melkoiseksi osaksi riippuvina asianomaisten opettajain harkinnasta, kuitenkin niin että K:hallituksen tarkastajat ovat toimittamissaan tarkastuksissa antaneet ohjeita, joiden kautta tyydyttävä yhdenmukaisuus on saavutettu.

22. 5. 19 lähettämässään kiertokirjeessä koulujen johtajille K:hallitus, todeten että Ylihallituksen 30. 9. 04 annetulla kiertokirjeellä määrättyjen näytetuntien pitämistä oli opettajapiireissä sekä vastustettu että puollettu ja viimeksi oppikoulujen opettajaneuvoston tammikuulla 1919 pidetyssä ensimmäisessä kokouksessa käsitelty, määräsi että kussakin koulussa vast'edes on pidettävä vähintään kaksi näytetuntia lukuvuodessa, mutta että jos paikkakunnalla on useampia valtion kouluja, saman tai lähisukuisten aineiden opettajain on kuunneltava toistensa opetusta ja pidettävä tunnin johdosta keskustelukokous, ollen muutoin edelleen noudatettava yllämainittua v. 1904 annettua määräystä.

Keisarill. Senaatti lähetevihossa 18. 1. 16 käskettiin Ylihallituksen antaa lausuntonsa yhtenäisyyden ja yhdenmukaisuuden aikaansaamiseksi kieliopinopetuksessa asetetun komitean laatimasta mietinnöstä. Ylihallitus tämän johdosta 23. 2. 16 päivätyllä kiertokirjeellä vaati kaikkien alaistensa oppikoulujen kielten opettajilta lausuntoa mainitusta mietinnöstä. Saapuneet lausunnot osoittivat, että suuri osa asianomaisia opettajia piti komitean ehdottamia uudistuksia liian jyrkinä, osittain jopa opetuksen menestystä vaikeuttavina, samalla kuin toiselta puolen osa lausunnonantajista hartaasti kannatti ehdotettuja uudistuksia. Kouluhallitus näin ollen katsoi kysymyksen vaativan vielä jatkettua harkintaa ja lykkäsi oman lausuntonsa antamisen myöhemmäksi, mutta päätti kuitenkin

Oppiennätykset ja opetusopilliset ohjeet.

Näytetunnit.

Kieliopin opetus.

sallia että kouluissa, missä opettajat tahtoivat, saatiin kieliooppia koetteeksi opettaa komitean ehdotuksen mukaisesti. Ylihallituksen puolettua yliopettaja R. E. Saxénin anomusta hänen Ruotsinkielen Kieliooppinsa painattamisesta valtion kustannuksella, Senaatti 30. 5. 17 päätti, että tämä komitean ehdotuksen mukaan laadittu kielioppi oli Senaatin kirjapainossa painettava ja vast'edes määrättävästä hinnasta pidettävä koulujen saatavana. Samalla määrättiin t.ri Saxénille siitä tekijäpalkkiona maksettavaksi 1,200 markkaa. — Koska m. m. yliopiston opettajat olivat huomauttaneet oppikouluista päästettyjen oppilasten kieliopillisten tietojen yleistä heikkoutta, kehoitti Ylihallitus 17. 9. ja 1. 10. 19 annetuilla kiertokirjeillä asianomaisia opettajia kielten opetuksessa kaikilla asteilla tehostamaan kielioopin opetusta.

**Vuositutkin-
tojen lakkaut-
taminen.**

Ylihallituksen tekemän esityksen johdosta annettiin 18. 8. 16 armoll. asetus, joka kumoten 8. 8. 72 annetun Koulujärjestyksen 30—32 §§:ien säännökset vuositutkinnoista, määräsi että oppikoulujen lukuvuosi päätetään julkisella koulujuhalla, jossa lukuvuoden aikana suoritettut kirjalliset työt ynnä piirustus- ja käsityöharjoitelmat ovat nähtäväksi asetettavat.

**Keskikoulun
päästö-
tutkinto.**

Kirkollisasian toimituskunnan 14. 6. 16 päivätyssä kirjeessä Ylihallitusta käskettiin toimittamaan ehdotus ohjelmaksi 11. 9. 14 annetun asetuksen 5 §:n ja 2. 9. 15 annetun asetuksen 4 §:n säätämää keskikoulututkintoa varten Ylihallituksen 9. 6. 15 lähettämän oppiennätysehdotuksen perusteella. Ylihallituksen 29. 6. 16 lähettämää ehdotusta käsiteltyään julkaisi Senaatti 25. 7. 16 päätöksen keskikoulun oppimäärän suorittaneiden loppututkinnoista. Senaatin päätöksessä määrätään: 1) että tutkinto on suoritettava: uskonnossa, venäjänkielessä, äidinkielessä, muissa kielissä, joita koulussa luetaan, historiassa, ainoastaan Venäjän ja Suomen, maantiedossa (erikseen Venäjän), luonnonhistoriassa, matematiikassa, fysiikassa ja kemiassa, terveysopissa sekä piirustuksessa, ja määritellään vaatimukset ylimalkaisin piirtein (§ 1, 2 ja 6), 2) että tutkintolautakunnan asettaa oppilaitoksen rehtori tai johtajatar ollen itse puheenjohtajana, paitsi venäjänkielen tutkinnoissa, johon Koulut. Ylihallitus tutkintojärjestystä vahvistaessaan määrää edustajakseen ja puheenjohtajaksi venäjänkielen tarkastajan tai normaalityövenäjänk. opettajan (§§ 1 ja 3), 3) että tutkijana yleensä toimii asianomainen opettaja, lautakunnan jäsentenkin voidessa asettaa kysymyksiä (4 §), 4) että tutkittavien taitoa arvostelee lautakunta kollegiaalisesti arvosanoilla 1—10, joista 6 on alin hyväksyvä, kuitenkin niin että venäjänkielen tutkinnoissa Ylihallituksen edustajan antamalla arvosanalla on ratkaiseva vaikutus tutkittavan hyväksymiseen tai hylkäämiseen (§§ 4 ja 5).

23. 3. 17 Ylihallitus esitti, että sinä keväänä ensi kertaa tapahtuva keskikoulututkinto joko jätettäisiin toimeenpanematta tai ainakin että siitä poistettaisiin venäjänkielen tutkintoa koskevat erikoismääräykset sekä että yleistä hyväksymistä varten olisi tarpeellinen ainoastaan arvosana 6 keskimääränä kaikista tutkintoaineista. Asiaa esiteltäessä Senaatti määräsi, että keskikoulututkinto sinä vuonna oli saava jäädä sikseen. Ylempänä siv. 5 mainitulla 18. 8. 17 annetulla asetuksella (2 §) säädettiin, että tarkempien määräyksien antaminen keskikoulun päätössuorituksen järjestämisestä sekä ehdoista, joilla erityinen keskikoulun päästötodistus annetaan, vast'edes oli kuuluva Senaatille.

Mitään näitä asioita koskevia määräyksiä ei Senaatti (Valtioneuvosto) sittemmin ole antanut.

Sen johdosta että 8. 8. 16 vahvistetut lyseoisten oppiennätykset edellyttivät, että ylioppilastutkinnon kirjalliset kokeet, toisessa kotimaisessa ja vieraisissa kielissä suoritettaisiin, kuten jo oli laita latinankielen kokeessa, käännoksinä oppilasten äidinkielen, esitti Ylihallitus alamaisesti 26. 9. 16, että ylioppilastutkinnosta 14. 1. 74 annettu ohjesääntö saatettaisiin sopusointuun uusien oppiennätysten kanssa ja että muutos määrättäisiin astumaan voimaan jo keväällä 1917 tapahtuvissa ylioppilastutkinnon koekirjoituksissa, kuitenkin niin, että niissä kouluissa joissa opetus ei vielä ollut suunnattu tätä muutosta varten, ylioppilaskokelaat kalenterivuonna 1917 saisivat suorittaa kokeensa entisellä tavalla, sekä että koetehtäviä annettaessa yliopistoviranomaisten tulisi ottaa huomioon lyseoissa siirtymiskautena 1914—1917 poikkeuksellisesti vähäiseksi jääneet vierasten kielten kokonaisviikkotuntimäärät. Edelleen Ylihallitus Yliopiston konsistorille osoitetussa 2. 2. 17 päivätyssä kirjelmässä selosti niitä seikkoja, jotka sekä vieraiden kielten että muutamien muiden oppiaineiden oppijaksoihin nähden tekivät kohtuulliseksi, että ylioppilastutkintoa koskevan asetuksen muuttamisesta riippumattakin tutkintovaatimuksia jossain määrin sovellutettaisiin muuttuneiden tai häiriytyneiden oppijaksojen mukaisiksi.

Armoll. asetuksella 1. 3. 17 säädettiin, että ylioppilastutkinnon kirjalliset kokeet toisessa kotimaisessa kielessä sekä venäjän-, ranskan- ja saksankielessä olivat v. 1917 suoritettavat, kussakin oppilaitoksessa noudatetusta opetusmenettelystä riippuen, joko 14. 1. 74 annetun Armoll. ohjesäännön 2 § b ja c kohdissa sekä (maanviljelylyseoisiin nähden) 12. 1. 11 annetun Armoll. ohjesäännön 4 § b kohdassa olevien säännösten mukaisesti, tai käännoksinä yllämainituista kielistä opetuskielille, kuitenkin niin että samassa oppilaitoksessa kaikkien kokelaiden koe oli tapahtuva samalla tavalla. Käänno opetuskielille oli suoritettava enintään neljässä tunnissa ja ilman sanakirjoja. Saman asetuksen 2 ja 3 §:issä määrättiin, että suullisessa ylioppilastutkinnossa kuulustelu venäjänkielessä oli oleva pakollinen paitsi niille oppilaille, jotka eivät olleet koulussa sitä lukeneet.

Kirkollis- ja Opetusasiain toimituskunnan 17. 8. 17 tekemään kysymyseen, olisiko v. 1918 tapahtuvaa ylioppilastutkintoa varten yhdenmukainen menettely kysymyksenä olevissa kokeissa säädettävä vai vaihtoehtoisuus säilytettävä, Ylihallitus 11. 9. 17 päivätyssä lausunnossaan vastasi esittämällä, että ainoastaan niille kouluille, joissa voittamattomat esteet tekivät mahdottomaksi uuden käännojärjestelmän käytäntöön otton, olisi vielä varattava tilaisuus entisen järjestelmän noudattamiseen. Sittemmin koko kysymys raukesi sen vuoden osalta, kun koulujen työ tammikuulla 1918 kapinan johdosta keskeytyi ja Senaatti 6. 5. 18 yliopiston Kansleriviraston ja Ylihallituksen tekemien esitysten johdosta päätti, että sekä kirjalliset että suulliset kuulustelut ylioppilastutkintoa varten sinä vuonna olivat jätettävät pitämättä ja kokelaille rehtorien ja opettajakuntien harkinnan perusteella annettava maan korkeakouluihin pääsyä ja kirjoittautumista varten tarpeelliset päästötodistukset. Tätä Senaatin päätöstä ei julkaistu asetuksokoeelmassa, ja on tästä seikasta johtunut muuta-

Ylioppilas-
tutkinto.

missa tapauksissa haittaa sen vuoden ylioppilaille, koska viranomaiset, joille he ovat esittäneet kouluista saamansa päästötodistukset pätevyytensä todisteina, eivät ole niitä semmoisiksi hyväksyneet, vaan ovat vaatineet joko koulujen johtajilta tai Kouluhallitukselta jäljennöstä puheenaolleesta Senaatin määräyksestä.

Senaatin 27. 6. 18 kehoitettua Ylihallitusta ottamaan harkittavakseen kysymyksen ylioppilastutkinnon uudelleen järjestämisestä pyysi K:hallitus kirjelmällä 23. 9. 18 oikeutta saada lykätä täydellisen ehdotuksen tekemisen seuraavaan tammikuuhun ja ehdotti 1919 vuoden ylioppilastutkinnosta annettavaksi väliaikaiset määräykset. Senaatti hyväksyen tämän esityksen julkaisi 8. 11. 18 asetuksen 1919 vuoden ylioppilastutkinnosta. Tämä asetus määräsi: 1) että suullista ylioppilastutkintoa ei v. 1919:kaan ollut toimitettava; 2) että kirjalliset kokeet, jotka olivat toimeenpantavat huhti- ja syyskuulla, olivat suoritettavat samoissa aineissa ja samalla tavoin kuin v. 1917; 3) että kokelailta ei ollut vaadittava tietoja useammassa kuin kahdessa vieraassa kielessä, maanviljelyslyseon kurssin suorittaneilta ei enemmässä kuin yhdessä; 4) että tehtäviä annettaessa ja arvosteltaessa huomiota oli kiinnitettävä opiskeluja haittaneisiin poikkeuksellisiin oloihin; 5) että Kouluhallitus oikeutettiin asettamaan puolestaan kolme jäsentä ylioppilastutkintovaliokuntaan. Edelleen asetus sisälsi määräyksen, että jokainen ylioppilastutkintovalikunnan kirjoituksissa hyväksymä kokelas oli velvollinen Yliopistolle suorittamaan 29 markkaa. Tutkintovaliokunnan jäseniksi K:hallitus puolestaan määräsi kouluneuvokset S. Nyströmin ja R. Saxénin sekä vanh. lehtorin t:ri K. F. Lindmanin.

Kouluhallituksen Oppikouluosaston keskuudessa valmistettua ehdotusta pysyväisiksi säännöksiksi ylioppilastutkinnosta K:hallitus käsitteli istunnossaan 30. 1. 19 ja teki asiasta esityksen, joka pääasiallisina uudistuksina sisälsi säännökset: 1) suullisen ylioppilastutkinnon siirtämisestä kouluissa K:hallituksen valvonnan alla tapahtuvaksi; 2) uuden viidennen kokeen liittämistä kirjalliseen ylioppilastutkintoon, nimittäin siten että paitsi äidinkielistä tyylikoetta olisi suoritettava n. s. reaalikoe uskonnon, filosofianalkeiden, historian, luonnonopin ja luonnonhistorian alalta valittujen kysymysten käsittelyssä; 3) että latinankielen kokeen klassillisissa lyseoissa pysyessä entisellään vierasten kielten kokeena rinnakkaislinjaisissa ja tyttölyseoissa olisi oleva ilman sanakirjaa suoritettava helponlainen käännöskoe äidinkielestä vieraaseen kieleen. Kouluneuvokset Tammi, Rosenqvist, Saxén ja v. t. k:neuvos Forsman eriävässä lausunnossaan vastustivat reaalikokeen ottamista tehtävien joukkoon.

Asiaa koskeva asetus ilmestyi 15. 12. 19, ja kumoutuivat sen kautta sekä ylioppilastutkinnosta 14. 1. 74 annettu ohjesääntö että kaikki sitä muuttavat ja täydentävät säännökset. Uuden asetuksen kautta ylioppilastutkinto muodostettiin sellaiseksi kuin K:hallituksen enemmistö ylläselostettuun tapaan oli ehdottanut, paitsi että ylemp. mainittu vieraan kielen koe on suoritettava käännöksenä vieraasta kielestä äidinkieleen ja sen ohella aivan helppona käännöksenä äidinkielestä vieraaseen kieleen. Tutkintolautakunnan asettaa yliopiston konsistori määräten siihen puheenjohtajan ja tarpeellisen luvun yliopiston opettajia, jotapaitsi K:hallitus siihen määrää enintään neljä jäsentä kouluneuvokstansa tai muista asiantuntijoista. Kaikki kirjalliset kokeet ovat suoritettavat apuneuvoitta (lukuunottamatta logaritmitauluja matemaattisissa kokeissa).

Vuoden toisiin, syyskuulla tapahtuviin kokeisiin saavat ottaa osaa ainoastaan kevätkokeissa hylätyt tai niistä laillisen esteen vuoksi poisjääneet kokelaat. Asetus oli astuva voimaan 1. 1. 21, johon asti 8. 11. 18 annettua asetusta oli noudatettava. Kuitenkin oli toisen kotimaisen kielen ja vieraan kielen kokeissa vielä v. 1921 noudatettava äskenmainitun väliaikaisen asetuksen säännöksiä.

Osittain sotatilan, osittain silloisen hallituksen kylmäkiskoisuuden vuoksi kansallista koululaitostamme kohtaan raukesivat vv. 1914—1917 kaikki uusien valtion koulujen perustamista koskevat kysymykset. Niinpä 20. 10. 14 tapahuneessa esittelyssä Senaatti hylkäsi seuraavat Ylihallituksen alulle panemat tai puoltamat ehdotukset: uusien suomenkielisten tyttökoulujen perustamisesta Viipuriin ja Turkuun, uuden ruotsinkielisen tyttökoulun perustamisesta Helsinkiin, Lahden, Porvoon, Kotkan, Kokkolan ja Nurmeksen yhteiskoulujen, Käkisalmen reaali- ja porvarikoulun, Lahden ja Mikkelin tyttökoulujen ottamisesta valtion haltuun, mutta näki kuitenkin hyväksi käskää Ylihallitusta edelleen harkitsemaan, mitkä näistä tai muista samansuuntaisista ehdotuksista olisivat aikansa välttämättä toteutettavat.

Sen johdosta, että 11. 9. 14 annetun asetuksen mukaisesti Oulun suomenkielinen klassillinen Lyseo oli muuttunut linjajakoiseksi lyseoksi, jonka oppilasluku syyslukuk. 1914 oli 205, samalla kuin ent. ruotsinkielisestä lyseosta muodostetussa ja nyt myöskin linjajakoiseksi muuttuneessa 2:ssa lyseossa oppilaita oli 133, käski Kirkollisasiain toimituskunta 1. 12. 14 päivätyssä kirjelmässä Ylihallituksen tehdä ehdotuksen Oulun suomalaisten lyseoiden yhdistämisestä joko kokonaan tai osaksi. Ylihallitus käsitellen asiaa 15. 12. 14, päätti esittää, että yhdistämisehdotusta ei toteutettaisi, m. m. koska kummankaan oppilaitoksen koulutalo ei ollut tarpeeksi suuri lyseota varten, jonka alaluokilla heti ja vast'edes keskiluokillakin tulisi olemaan rinnakkaisosastoja. Mahdollisuuden varalta Ylihallitus kuitenkin selosti, ketkä vakinaiset opettajat tulisivat asetettaviksi lakkautuspalkalle, jos 2:sen lyseon lukioluokat lakkautettaisiin.

Senaatin esityksistä Keisari 27. 3. 15 vahvisti asetuksen Oulun 2:sen lyseon muuttamisesta keskikouluksi, ja käski Senaatti, joka jo ennen asian lopullista ratkaisua oli 16. 2. 15 kehoittanut Ylihallitusta jättämään haettaviksi julistamatta virkoja, joihin kuului opetusvelvollisuus 2:sen lyseon lukioluokilla, Ylihallitukselle 20. 4. 15 osoitetussa kirjeessä Ylihallituksen ryhtyä tarpeellisiin toimiin asetuksen määräyksien täyttämiseksi ja tehdä asiasta aiheutuvat esitykset. — 2:sen lyseon lukioluokkien lakatessa asteittain asetettiin sitten tämän oppilaitoksen vanh. lehtori K. G. Östberg lakkautuspalkalle 1. 9. 16:sta, lakkautettiin englannink. opettajan virka samasta päivästä ja velvoitettiin jälellä olevat vanh. lehtorit opettamaan kukin aineitaan keskikoululuokilla.

V. 1917 asetetun Karjalan koulukomitean esityksestä Senaatti 16. 8. 17 päätti ryhdyttäväksi toimenpiteisiin valtion 5-luokkaisen keskikoulun perustamiseksi Raja-Karjalaan. Tehtäväksensä saamansa esitykset asiasta Kouluhallitus lähetti Senaatille 3. 5. 18 ja 17. 7. 18, ehdottaen että Salmin pitäjän Tulemajoen kylässä oleva *yksityinen yhteiskoulu* 1. 8. 18 otettaisiin valtion

Kysymyksiä uusista valtionkouluista v. 1914

Oulun 2:sen lyseon supistaminen keskikouluksi.

Valtion haltuun vv. 1918—1919 otettuja yksityiskouluja.

haltuun ja että sille lukuvuodeksi 1918—1919 vahvistettaisiin menoarvio, johon kuului 10,000 mk. perustamiskustannuksina sekä 26,375 mk. silloisten kahden luokan ylläpitämiseen, jolloin opetus oli maksettava virantoimituspalkkioilla. 17. 6. 18 ja 5. 8. 18 Kirkoll. ja op. t. kunta ilmoitti hyväksyneensä nämä Ylihallituksen esitykset, samoin senkin, että Salmin keskikoulussa paikkakuntalaisten toivomuksen mukaan II luokalta alkaen järjestettäisiin 2 viikkotuntia luokalla käsittävä vapaaehtoinen venäjänkielen oppijakso. Koulutaloksi Senaatti määräsi Salmin keskikoululle Tuleman ent. venäläisen kansakoulun talon.

19. 6. 18 päivätyllä esityksellä K:hallitus ehdotti, että Kokkolan yksityinen suomalainen yhteiskoulu ja Maarianhaminan ruotsalaisen keskikoulun yksityiset jatkoluokat otettaisiin valtion huostaan, muodostuen niinmuodoin nämä oppilaitokset yhteislyseoiksi rinnakkaislinjaisine lukioluokkineen. Tämä ehdotus vahvistettiin 8. 7. 18 annetulla asetuksella, ja sen ohessa Senaatti hyväksyi »Kokkolan suomalaisen yhteiskoulun Osakeyhtiön» tarjouksen, jonka mukaan valtio sai haltuunsa koulutalon ottamalla vastatakseen sen veloista: 69,852 mk. valtiolainaa ynnä 25,000 mk. muita velkoja, sekä irtaimiston suorittamalla sen kirjanpitoarvon, noin 25,000 markkaa.

Sittenkuin *Tampereen Suomalaisen tyttölukion* kannatusyhdistys oli K:hallitukseen jätetyssä ja K:hallituksen 19. 6. 18 päivätyn lausunnon ohella Senaattiin lähetetyssä hakemuksessa anonut mainitun oppilaitoksen ottamista valtion haltuun ja tarjoutunut valtiolle luovuttamaan koulutalon 340,889 markasta ynnä irtaimiston 40,539 markasta 57 pennistä sekä valtion hoitoon siirtämään koulun noin 27,000 markkaan nousevat stipendirahastot ynnä koulun hyväksi käyttämään edellämaituista luovutussummista mahdollisesti kertyvän nettosäästön, määräsi Senaatti 8. 7. 18 annetulla asetuksella puheenaolevan koulun otettavaksi valtion haltuun lukuvuoden alusta 1918—1919 9-luokkaisena tyttölyseona ja omaisuuden luovutukseen nähden kannatusyhdistyksen tarjoamilla ehdoilla.

31. 3. 19 päivätyssä kirjelmässä K:hallitus esitti, että *Porin yksityinen suomalainen tyttökoulu* täysiluokkaisena, *Hangon ruotsalainen yhteiskoulu* ja *Kajaanin suomal. yhteiskoulu*, molemmat 8-luokkaisina sekä *Nurneksen* ja *Terijoen suomalaisten yhteiskoulujen viisi alinta luokkaa* keskikouluina otettaisiin valtion haltuun. Sen johdosta Kirkollis- ja Opetusministeriö 22. 4. 19 kehoitti K:hallitusta ilmoittamaan, mihin määriin edellämaittujen viiden koulun ylläpito ehdotetussa laajuudessa vuosittain sekä erittäin syyslukukauden aikana 1919 tulisi nousemaan. Samanlaista arviota ministeriö pyysi myös *Oulun suomalaisen yhteiskoulun* kohdalta, jonka »Kiinteistö-Osakeyhtiö» ja »Kannatusyhdistys» olivat Valtioneuvostolta anoneet joko korotonta valtiolainaa ja lisättyä valtioapua tai että valtio ottaisi koulun kokonaan haltuunsa.

2. 6. 19 päivätyllä kirjelmällä Kirkollis- ja Opetusministeriö ilmoitti Valtioneuvoston päättäneen, että seuraavan syyslukukauden alusta oli valtion haltuun otettava:

Hangon ruotsalaisen yhteiskoulun 5 alinta luokkaa keskikouluna, ehdolla että kaupunki luovuttaa valtiolle koulutalon, mutta valtio antaa vuokratta tilaa koulutalossa yksityisiksi jääville lukioluokille; irtaimistosta valtio saa kaiken, mitä ei tarvita viimeainittuja luokkia varten;

Porin suomalainen tyttökoulu 6-luokkaisena, ollen samalla päätetty, että koulu yhdellä luokalla vuosittain laajennetaan 9-luokkaiseksi *tyttölyseoksi*, että koulun kiinteä ja irtain omaisuus luovutetaan valtiolle koulun velkoja vastaan, mutta yksityisinä pysyvät yläluokat, niin kauan kuin niitä on, saavat korvauksetta toimia koulutalossa;

Terijoen ja Nurmeksen suomalaisten yhteiskoulujen viisi alinta luokkaa keskikouluina, omaisuuteen nähden samoin ehdoin kuin Hangon yht. koulu;

Kajaanin suomalainen yhteiskoulu viisiluokkaisena, minkä jälkeen se yhdellä luokalla vuosittain laajennetaan 8-luokkaiseksi *yhteislyseoksi* (linjakokoisine lukioluokkineen), ehdolla että valtiolle luovutetaan koulun irtain omaisuus ja että koulutalo jätetään maksutta valtion käytettäväksi; kunnes valtio koululle rakentaa uuden, jolloin kaupunki koulupaikaksi antaa tontin N:o 52 II kaup.-osassa ynnä vapaan kiven- ja soranotto-oikeuden-, jo kootun 240,000 markan suuruisen rak. rahaston. siihen mennessä kasvaneine korkoineen ja lisäksi 100,000 markkaa.

Edellä jo mainittu kysymys *Oulun suomal. yhteiskoulusta* tuli 28. 8. 19 ratkaistuksi siten, että Valtioneuvosto hyväksyen koulun omistajain tarjouksen koulun luovuttamisesta päätti, että seuraavasta syyslukukaudesta alkaen oli otettava valtion haltuun tämä oppilaitos 8-luokkaisena yhteislyseona rinnakkaislinjaisine lukioluokkineen.

29. 8. 1919 annetulla asetuksella säädettiin äskenmainittujen Kajaanin, Porin sekä Hangon, Terijoen ja Nurmeksen koulujen perustaminen, ja antoi Valtioneuvosto K:hallitukselle sen johdosta lähemmät määräykset, kuinka näiden oppilaitosten valtion haltuun ottaminen edellämainituin ehdoin oli tapahtuva.

Asetuksella 8. 8. 19 säädettiin Helsinkiin perustettavaksi *Uusi Ruotsalainen Tyttökoulu*, ja määräsi Valtioneuvosto 13. 8. 19 (K:hallituksen 16. 7. 19 tekemän esityksen mukaisesti), että uusi koulu oli muodostettava entisen ruotsalaisen tyttökoulun toisista rinnakkaisosastoista (C-luokista), sijoitettava Hallituskadun 8:ssa olevaan koulutaloon, (jossa jo ennestään toimi Uusi Suomal. Tyttökoulu) sekä alkavana lukuvuotena ylläpidettävä 64,130 markan suuruisella vuosirahasäännöllä, johon lisäksi tuli 10,000 mk. perustamiskustannuksia (ynnä opettajille kalliinajanlisäyksiä yleisten sääntöjen mukaan).

Uusi ruotsalainen tyttö koulu.

Maailmansodasta jo sen alkuvuosina aiheutunut rakennusaineiden kalleus ja sittemmin rahanarvon huonontuminen ovat tehneet mahdottomaksi kertomuskaudella toimeenpanna tarpeellisia uusien koulutalojen rakentamisia. Niinpä Senaatti jo 22. 9. 14 päätti jättää raukeamaan kysymyksen Turun Suomal. Tyttökoulun talon laajentamisesta. Ylihallitus käsitellessään 30. 6. 15 ehdotusta Oulun Ruotsal. Keskikoulun talon laajentamisesta, ei katsonut voivansa tehdä esitystä tästä, koska niin monta muuta kipeämmänkin tarpeen vaatimaa rakennusasiaa oli ratkaisematta. Samalla tavoin raukesi viime kolmivuotiskerto-

Rakennusasioita.

muksessa (siv. 45) mainittu kysymys Suomal. Normaalilyseon koulutalon laajentamisesta ynnä 21. 10. 18 Senaatille tehty esitys Heinolan Työväenyhdistyksen talon ostamisesta Heinolan Keskikoululle. Helsingin Suomalaisille tyttökouluille, Tampereen tyttökoululle ja Kuopion tyttökoululle tai lyseolle tarpeellisista uusista koulurakennuksista on tehty kertomuskaudella useampiakin esityksiä, mutta yllämainitusta syystä ne eivät johdaneet tuloksiin.

Sitävastoin valmistui syyslukukaudeksi 1915 edellisessä kertomuksessa selostetusta Kuopion Lyseon koulutalon laajennustyöstä, johon 17. 5. 14 oli myönnetty 110,000 markkaa, suurin osa, käsittäen uuden voimistelusalin erikoisena kylkirakennuksena sekä entisen koulutalon pihanpuolisen julkisivun laajentamisen ynnä joukon muutoksia luokkahuoneiden sijoituksessa. V. 1917 Senaatti vapautti urakoitsijan kuolinpesän suorittamasta sitä osaa rakennustyöstä, joka tarkoitti kirjasto- ja kansliahuoneiston sisustamista tyttökoulun johtajattaren virka-asunnoksi, koska uuden lyseotalon rakentamiseen ei voitu toistaiseksi ryhtyä eikä niin muodoin toteuttaa v. 1914 edellytettyä Kuopion Tyttökoulun siirtämistä Lyseon koulutaloon.

Syyslukukauden alkuun 1916 valmistuivat Helsingin Ruotsalaisen Tyttökoulun koulutalon laajennustyöt, jotka oli pantu alkuun armoll. määräyksellä 17. 5. 14.

Sotasaaliina valtion haltuun joutuneista venäläisistä koulutaloista voitiin Helsingissä Hallituskadun 8:ssa sekä Salmin Tulemajoen kylässä olevat saada oppikoulujen käytettäväksi.

Kapinan ja vapaussodan aikana vahingoittuneissa koulutaloissa v. 1918 ja v. 1919 toimitetut uudestirakennus- ja korjaustyöt mainitaan edempänä kunkin oppilaitoksen kohdalla.

Sotatilasta
johtuneita
toimenpiteitä
vv. 1914—
1917.

Maailmansodan alettua antoi Senaatti rautateiden matkustajaliikkeen ollessa aluksi suuresti supistettuna 11. 8. 14 määräyksen, että oppi- ja aistiviilliskoulujen sekä opettajaseminaarien syyslukukausi oli aloitettava vasta 1. 10. 14, mutta sittenkuin m. m. useiden yksityiskoulujen puolesta oli anottu lupaa saada aloittaa työt varemmin, päätti Senaatti, peruuttaen edellisen määräyksensä, että lukukausi oli aloitettava 21. 9. 14. Kun syyskuussa laiminlyödyn työajan korvaaminen näytti suotavalta, näki Senaatti hyväksi Ylihallituksen esityksestä 24. 11. 14 määrätä, että kevätlukukausi oli aloitettava 8. 1. 15. Samasta syystä Senaatti 4. 5. 15 määräsi, että toukokuulle sattuva asetuksen mukainen helluntai-lupa oli supistettava itse pyhäpäiviksi.

Koulurakennuksia otettiin venäläisen sotaväen haltuun sen liikekannallepanoaikana ainoastaan Viipurissa, jossa majoitusviranomaiset osoittivat sotaväen käytettäväksi kaikkien kolmen suomalaisen oppikoulun koulutalot. Sekä linjajakoinen että klassillinen lyseo kumminkin saivat koulutalonsa takaisin jo lokakuun 1 päivään mennessä, mutta Tyttökoulun talo muodostettiin sotilassairaalaksi ja pysytettiin semmoisena vapaussodan päättymiseen asti, huolimatta siitä, että Ylihallitus teki monta esitystä sen vapauttamisesta. — 30. 11. 16 Kokkolan Ruotsal. Keskikoulun rehtori ilmoitti, että koulun taloon oli majoitettu venäläistä sotaväkeä, jonka johdosta kaup. valtuusto oli antanut koulun

käytettäväksi huoneita kaupungin kansakoulutalossa. — Sen johdosta että venäl. sotaväkeä oli majoitettu muutamiin Helsingin kaupungin kansakoulutaloihin Senaatti 18. 7. 16 oikeutti Ylihallituksen antamaan Helsingissä olevien valtion lyseoiden huoneistoja kansakoulujen käytettäväksi ja päätti Ylihallitus 1. 9. 17 sallia kansakoulujen kevätlukukaudella 1917 iltapäivisin käyttää suomalais. ja ruotsal. lyseoiden huoneistoja.

V. 1914 Senaatti antoi useita määräyksiä, jotka tarkoittivat Venäjän tai sen liittolaismaiden sotapalvelukseen kutsuttujen henkilöiden siviilietujen suojelemista, haavoittuneiden avustustoimen edistämistä, saksankielisten oppikirjojen poistamista käytännöstä y. m. seikkoja, joista Ylihallitus kiertokirjeillä ilmoitti alaisilleen kouluille, mutta joilla yleensä ei ollut käytännöllistä merkitystä. — 20. 10. 14 Senaatti päätti, että Saksan ja Itävalta-Unkarin alamaisuudessa pysyvät koulujen oppilaat oli koulutyöstä »vapautettava». — Oppikoulujen lukioluokilla oleville asevelvollisuusikää läheneville Venäjän alamaisille Ylihallitus Senaatin 24. 10. 16 antaman ohjeen mukaisesti ja asianomaisten tekemien anomusten johdosta vv. 1916—1917 erinäisillä esityksillä puolsi palvelusajan lykkäystä, ja myönsivätkin Venäjän sotilasviranomaiset muutamissa tapauksissa tarpeellisia lykkäyksiä.

Sittenkuin oppilaitosten työ marraskuulla 1917 jo oli ollut paikoittain lyhyemmän aikaa keskeytyneenä työväen n. s. suurlakon johdosta, keskeytyi se tammikuun 28 tai lähiseuraavina päivinä 1918 kaikkialla joko työväen vallankumouksellisen toiminnan tai niiden puolustustoimien johdosta, joihin laillisen järjestyksen kannattajat sitä vastaan ryhtyivät. Keski- ja pohjois-Suomessa useimmat koulutalot otettiin käytäntöön majoituspaikkoina tai työpajoina ja varastohuoneina suojeluskuntien ja armeijan muodostamista varten. Toukokuun 6 päivänä Senaatti määräsi, ettei valtion oppikoulujen työtä niissä oppilaitoksissa, joissa se edelleen oli pysähdyksissä, ollut enää sinä keväänä aloitettava, ja oikeutettiin Kouluhallitus sallimaan lukukauden lopetettavaksi, jos tarve vaati, ennen toukokuun 31 päivää niissäkin oppilaitoksissa (enimmäkseen tyttökouluissa), joissa se n. s. Vaasan Senaatin antaman määräyksen johdosta oli toukokuulla uudelleen aloitettu. Sotapalveluksessa olevien opettajain opetusvelvollisuuden ylläpitämiseksi toukokuulla Senaatti erin. tapauksissa myönsi määrärahoja. Ensinmainitulla Senaatin päätöksellä oppikoulujen opettajakunnat myös oikeutettiin harkintansa mukaan siirtämään oppilaita ylempille luokille sekä antamaan päästötodistuksia jo keväällä tai määräämään siirron tai päästön ehdoksi soveliaita kesätöitä. Vaillinaisiksi jääneet oppiennätykset oli jaettava seuraaville vuosille K:hallituksen annettavien tarkempien ohjeiden mukaan (K:hallituksen kiertokirje rehtoreille ja johtajattarille 8. 5. 18).

14. 6. 18 annetun lain johdosta, joka koski määräaikoja oikeus- ja virastoasioissa, K:hallitus 27. 6. 18 määräsi uudet haku- ja respiittiajat 7:ssä eri viranhakuasiassa sekä 24. 7. 18 6:ssa samanlaisessa asiassa.

Oppikoulujen opettajista oli K:hallitukselle tehtyjen ilmoitusten mukaan Loviisan keskik. v. t. opettaja Solmu Wallenius kapinan aikana murhattu ja Vaasan Suomal. Lyseon vanh. leht. R. L. Järvelä vapaustaistelussa kaatunut. Vapaustaistelijoina kaatuneista oppilaita ilmoittivat muutamat rehtorit kirjel-

**Kapina ja
vapaussota
v. 1918.**

millä, toiset ainoastaan vuosikertomuksissaan. Enemmän oppilaita oli menettänyt Jyväskylän Lyseo, jonka oppilaista 11 ilmoitettiin kaatuneen.

22. 4. 18 Kirkollis- ja Opetustoimistukunta kehoitti Ylihallitusta viipymättä toimittamaan tutkimuksen, oliko kukaan sen omista tai alaisista virkamiehistä tai palveluskunnasta sekaantunut kapinaan, sekä jos semmoisia havaittiin olevan, heti pidättämään heidät virasta, ja jos olivat Senaatin nimittämiä, tekemään asiasta alistuksen. Vaadittuaan kiertokirjeellä ja saatuaan asianom. koulunjohtajien vastaukset K:hallitus ilmoitti, että kapinallisten puolella olivat tavalla tai toisella toimineet Turun ruotsal. klassill. lys. lehtorit G. D. Boldt ja Hj. M. Eklund sekä Turun suomal. klassill. lys. lehtori N. av Ursin, joille kaikille palkanmaksukin jo oli rehtorien aloitteesta lakkautettu. K:hallitus päätti 24. 5. 18, että heidän oli pidätysajalla ja kunnes ylempi tuomioistuin oli ratkaissut heidän asiansa, menetettävä puolet palkastansa ynnä kalliinajan lisäykset. Lehtori G. Boldtin kuoltua samana vuonna raukesi häntä vastaan nostettu kanne. 27. 1. 19 K:hallitukselle esitettiin tieto, että Valtiorikosylioikeus oli tuominnut lehtori Eklundin m. m. menettämään virkansa, mutta että syytettä ulkomaille paennutta lehtori av Ursinia vastaan ei oltu voitu ajaa. Viimemainitua vastaan K:hallituksen aloitteesta nostettu kanne viran hoidotta jättämisestä ei kertomuskauden kuluessa tullut lopullisesti ratkaistuksi.

Erinäisten koulujen johtajain kysymyksiin, kuinka kapinaan osaaottaneiden oppilasten suhteen oli meneteltävä, K:hallitus vastasi kehoittaen noudattamaan 8. 8. 72 annetun Koulujärjestyksen kurinpitoa koskevia säännöksiä, erittäinkin §§:iä 40—41 sekä 45, m. m. siten että oppilasta koulusta ainaiseksi erottaessa vanhemmille annettaisiin valitusosoitus. Muutamassa tapauksessa K:hallitus sitten valitusten johdosta lievensi opettajakunnan tuomitseman ainaisen erotuksen määräaikaiseksi erottamiseksi.

K:hallituksen esityksen, että oppilasten lukukausimaksut kevätlukukaudelta 1918, mikäli niitä ei ollut kannettu, jätettäisiin perimättä ja kannetut maksut luettaisiin maksajain hyväksi syyslukukaudella, Senaatti 27. 6. 18 hylkäsi ja määräsi että puh. olevat rästit oli kannettava syyslukukauden maksujen yhteydessä.

Majoitus ja kapinavahingot koulutaloissa.

Vapaussodan loputtua K:hallitus kirjelmällä 10. 6. 18 anoi Kirkoll.- ja opet. t. kunnan toimenpidettä, että oppikoulujen huoneistot hyvissä ajoin ennen seur. lukukauden alkua tulisivat majoituksesta tai m. s. käytännöstä vapautetuiksi ja kuntoon pannuiksi. 1. 8. 18 päivätyllä kirjeellä Toimituskunta ilmoittikin Sota-asiain toimituskunnan saaneen tehtäväkseen vapauttaa majoituksesta ensi sijassa oppikoulujen talot ja Yleisten rakennusten Ylihallituksen saaneen toimekseen sitä mukaa ryhtyä niissä korjaus- ja puhdistustöihin. Kuitenkin syyslukukauden alku Senaatin suostumuksella oli lykättävä korjaustöiden tai majoituksen jatkumisen vuoksi: syysk. 9 päivään Helsingin Ruotsal. Lyseossa, syysk. 10 päivään Viipurin Klassill. Lyseossa, Sortavalan Lyseossa ja Tyttökoulussa, 11 päivään Viipurin Suomal. Lyseossa ja 12 päivään Oulun Lyseossa. Joensuun Lyseon vapauttamisesta majoituksesta tehtiin 23. 9. 18 uusi esitys. Sortavalan Lyseon on täytynyt majoituksen vuoksi edelleen työskennellä Tyttökoulun talossa. Suurimmat vahingot taisteluissa oli kärsinyt Oulun Lyseon

koulutalo, joka oli taistelun aikana osittain palanut ja johon oli täytymys rakentaa uusi voimistelusalirakennus. Myöskin Helsingin venäläisten koulujen talojen vapauttamisesta majoituksesta K:hallitus teki esityksen 17. 10. 18. (Vrt. edemp. erinäisten koulujen kohdalla olevia tietoja).

Vapaussodan aikana toimeenpantu pakollinen asevelvollisuus 1878- vuoden lain nojalla ei sanottavasti vaikuttanut oppikouluissa opiskelemaan nuoriin, joka, missä mahdollisuutta oli, jo taistelun alkupäivistä oli joukoittain, 15—17 vuoden iästä alkaen, liittynyt suojeluskuntiin, kenttä sotilaina ja osittain vieläkin nuoremmasta iästä alkaen tarjoutunut partio- y. m. palvelustoiimiin. Vapaaehtoisina sotilaiksi joutuneet alaikäiset pääsivät kesän kuluessa palveluksesta vapaiksi Ylipäällikön määräysten nojalla, mistä K:hallitus jo 10. 6. 18 oli tehnyt esityksen.

8. 2. 19 vahvistettu väliaikainen asevelvollisuuslaki säätää tosin vuotta varhaisemman palvelukseen astumisiän kuin 1878- vuoden laki, mutta oppikoulujen kysymykseen tulevat oppilaat ovat esteettömästi voineet saada tarpeellista lykkäystä lain 17 §:n c kohdan nojalla.

Sittenkuin suojeluskunnista 14. 2. 19 annetun asetuksen 2 §:ssä oli säädetty, että 17 vuoden ikä yleensä oli oleva suojeluskunnan jäsenyyden ehtona, kehoitti K:hallitus kiertokirjeellä 9. 7. 19 koulujen johtajia neuvotellen suojeluskuntapäällystön kanssa tekemään voitavansa estääkseen vartiopalvelusta ja harjoituksia viemästä liian paljon aikaa suojeluskuntiin kuuluvien poikaoppilasten koulutyöltä. — 31. 12. 18 Kirkollis- ja opetusministeriö Sotaministeriön esityksestä ja K:hallituksen lausunnon mukaisesti määräsi, että valtion lyseoiden ja keskikoulujen rehtoreja oli kehoitettava harkintansa mukaan ja mikäli ei koululle haittaa syntynyt, antamaan koulujen voimisteluhuoneistoja sotaväen ja suojeluskuntien voimisteluharjoituksiin käytettäväksi (K:hallituksen kiertokirje rehtoreille 9. 1. 19).

Kasvuiässä olevan mies- ja naispuolisen koulunuorison partio- (boy scout ja girl scout) liike, joka sortoaikana oli tullut kielletyksi Senaatin 22. 9. 11 tekemällä päätöksellä, on vuodesta 1917 alkaen saanut esteettömästi kehittyä, tietenkään koulujen johtajain ynnä voimistelunopettajain valvonnan alaisena, Omituisuutena mainittakoon, että kapinan aikana Kouluhallituksen virastotaloon asettuneen »Kansan valtuuskunnan» asettaman) »Kouluneuvoston» ainoa yritys päästä yhteyteen oppikoulujen kanssa oli tämän neuvoston valmistama kiertokirje, jolla partioliike muka työväen valtaa vastaan suunnattuna porvarillisenä taistelujärjestönä kiellettiin.

K:hallituksen tekemän esityksen johdosta, jossa m. m. viitattiin alkaneseen elintarvepulaan ja elämänkustannusten kohoamiseen, päätti Senaatti 8. 5. 17, että silloinen kevätlukukausi oli lopetettava 25. 5. 17 ilman koulujuhlaa.

Suomen Talousseuran toimikunnan Ylihallitukselle tekemän ehdotuksen johdosta Ylihallitus 19. 5. 17 päätti esittää, että oppikoulut seuraavana syksynä syys- ja lokakuun kuluessa saisivat Ylihallituksen luvalla keskeyttää työnsä enintään kahdeksi viikoksi, jolla ajalla oppilaat voisivat ottaa osaa maataloustöihin kodissa tai muualla. Senaatti käsitellen esitystä ja pitäen Ylihallituksen

Oppilasten asevelvollisuus ja osanotto suojeluskuntiin.

Elintarvepulaista aiheutuneita asioita.

ehdotukseen sisältyvää lukukauden aloittamista syyskuun 1 päivästä epäkäytännöllisenä, päätti 13. 6. 17, että syyslukukausi oli aloitettava 17. 9. 17. Myöhemmin esiintyneiden vaikeuksien vuoksi Senaatti sitten 21. 9. 17 määräsi, että lukukausi Helsingin ja Viipurin oppikouluissa oli alkava vasta 3. 10. 17, sekä kehoitti Ylihallitusta harkitsemaan, millä tavoin oppilaille, jotka elintarvepulan vuoksi keskeyttivät koulunkäyntinsä, voitaisiin valmistaa tilaisuus kotiopinnoilla korvata laiminlyöntinsä, sekä antamaan asiasta tarpeelliset ohjeet. Ylihallitus antoi tällaisia ohjeita kiertokirjeellä 19. 10. 17, mutta kokemus osoitti, ettei niillä yleensä ollut käytännöllistä merkitystä, koska useimmat elintarvepulan johdosta koulusta pois jääneet oppilaat ottivat erotodistuksen.

Lyhentyneen työajan korvaamiseksi Senaatti 13. 12. 17 määräsi, että työtä oppikouluissa oli jatkettava jouluk. 21 päivään k:lo 11 a. p., minkä jälkeen todistukset olivat jaettavat, sekä että kevätlukukausi oli aloitettava 8. 1. 18 k:lo 8 a. p.

Kireimpänä elintarvepulan aikana vv. 1918—1919 ei lukuaikojen lyhentäminen elintarvepulan vuoksi voinut tulla kysymykseen, koska kapinan aiheuttama keskeytys vaati työtehon lisäämistä seuraavina vuosina. Valaistusaineiden pulan johdosta Valtioneuvosto talvella 1918—1919 oikeutti Ylihallituksen myöntämään kouluille (etup. maaseudun yksityiskouluille) tilaisuuden ostaa polttoöljyä sotasaalisviraston hallussa olevasta varastosta.

Opettaja- virkojen järjestelyjä.

Marraskuun 7 p:nä 1916 Kirkollisasjain t. kunta kehoitti Ylihallitusta Senaattiin toimittamaan ehdotuksen niiden uusien opettajavirkojen perustamisesta ja niistä muutoksista jo oleviin virkoihin nähden, jotka 11. 9. 14 annetun asetuksen johdosta olivat tulleet tarpeellisiksi lyseoissa. Seuraavina kahtena vuonna tapahtuneiden lukusuunnitelmien muutosten johdosta asia tuli uuteen vaiheeseen, ennenkuin Ylihallitus oli mainitun lausunnon antanut.

Kun tyttökoulujen ja tyttölyseoiden lukusuunnitelma 2. 9. 15 annetun asetuksen kautta oli tullut toisenlaiseksi kuin se ehdotus, mihin Ylihallitus oli perustanut ylemp. siv. 16 mainitun lausuntonsa opettajavirkojen järjestelystä, ehdotti Ylihallitus 26. 5. 16 laatimassaan lausunnossa neljännen yksinomaan venäjänkielen nuoremm. lehtorin sekä neljännen sääntöpalkkaisen opettajattaren viran perustamista tyttökouluihin, ollen viimemainittu tarpeellinen kolmannen vaihtoehtoisen kielikurssin vuoksi, mutta yllämainitusta syystä tämäkin lausunto jäi merkityksettömäksi, samoin kuin myös Ylihallituksen 23. 10. 17 antama lausunto venäjänkielen opettajavirkojen järjestämisestä.

Venäjänkielen tullessa v. 1918 ainoastaan vaihtoehtoiseksi oppiaineeksi lyseoissa julkaisi Senaatti 30. 7. 18 asetuksen, jolla kaikki venäjänkielen vakinaiset opettajavirat, paitsi normaalilyseoiden nuor. leht. virkoja, määrättiin lakautettaviksi, normaalilyseoiden yliopettajan sekä kolmen lyseon nuor. leht. virat 1. 9. 18, klassillisten lyseoiden vanh. leht. virat 1. 9. 20 ja muut sikäli kuin tulivat avonaisiksi.

Sen johdosta että jo syyslukukaudella 1918 useiden venäjänkielen lehtorien tuntimäärä jäi vajaaksi, annettiin, K:hallituksen 26. 9. 18 tekemän esityksen jälkeen 11. 10. 18 asetus, joka muuttaen K:järjestyksen 9 §:n sääsi, että jokainen opettaja ja opettajatar on velvollinen opetusvelvollisuutensa rajoissa,

tarpeen mukaan ja eri korvauksetta, antamaan opetusta kaikilla luokilla muissakin kuin virkaan kuuluvissa aineissa, milloin K:hallitus harkitsee hänet siihen kykeneväksi, sekä että hänelle voidaan vajaaksi jääneen opetusvelvollisuutensa täytteeksi osoittaa opetusta toisessakin saman paikkakunnan samankielisessä oppikoulussa. Samalla Senaatti kehoitti K:hallitusta, milloin joku opettaja ei katsoisi uusia määräyksiä itselleen sitoviksi, tekemään ehdotuksen viran lakkauttamisesta ja sen haltijan asettamisesta lakkautuspalkalle tai myös määräämään asianomaiselta vähennettäväksi hänen kalliinajan palkkaustansa. — 15. 5. 19 päivätyllä kiertokirjeellä K:hallitus antoi koulujen johtajille äskennämainitusta asetuksesta sekä muista ilmenneistä seikoista johtuvia lähempiä ohjeita heidän sekä omien että alaistensa opettajien tuntimäärien järjestämisestä ynnä siitä mitä oli vaarinoitava heidän myöntäessään opettajille lyhyttä, alle 2 viikon pituista virkavapautta tai puoltaessaan heidän anomaansa pitempää virkavapautta.

18. 11. 18 K:hallitus päätti esittää: 1) että normaalilyseoiden kaikki nuor. leht. virat muutettaisiin vanh. leht. viroiksi; 2) että kaikkiin lyseoihin perustettaisiin toisen kotim. kielen vanh. lehtorinvirka; 3) että ent. klassillisista lyseoista muodostuneiden linjajakoisten lyseoiden luonnonhist. ja maantieteen nuor. leht. virat muutettaisiin vanh. leht. viroiksi, sekä että K:hallitus oikeutettaisiin nimittämään kysymykseen tulevat nuoremmat lehtorit vanhemmiksi lehtoreiksi, sikäli kuin olivat päteviä eikä nimitys loukannut muiden samojen aineiden opettajain oikeuksia. Asetuksella, joka annettiin 4. 2. 19, Valtioneuvosto vahvisti nämä ehdotukset kaikkiin muihin, paitsi normaalilyseoiden voimistelun ynnä kahden muun nuoremmen lehtorin virkaan nähden, joiden tuli jäädä entiselleen. Tämän asetuksen nojalla K:hallitus 17. 3.—2. 7. 19 nimitti 15 lyseoiden toisen kotim. kielen nuor. lehtoria, 5 lyseoiden luonnonhist. ja maantieteen nuor. lehtoria sekä 11 normaalilyseoiden nuor. lehtoria vanhemmiksi lehtoreiksi, viimeainituista yhden Valtioneuvoston myöntämän erivapautuksen nojalla.

Oppikoulujen Opettajaneuvoston 29. 1. 19 tekemän anomuksen, että erotus vanh. ja nuor. lehtorin virkojen välillä poistettaisiin ja nuoremmat lehtorit, sitä myöten kuin todistavat omaavansa vanh. lehtorinvirkoja varten säädetyn pätevyyden, nimitettäisiin vanhemm. lehtoreiksi, Valtioneuvosto 4. 3. 19 hylkäsi.

19. 5. 19 päivätyllä esityksellä K:hallitus ehdotti, että se lehtorinvirkain järjestely linjajakoisissa lyseoissa, jonka K:hallitus 16. 3. 19 oli ehdottanut Maarianhaminan ja Kokkolan uusia yhteislyseoita varten ja Valtioneuvosto jo hyväksynyt 1. 4. 19, vahvistettaisiin noudatettavaksi linjajakoisia lyseoita varten yleensä, sekä että niihin näistä kouluista, joissa ei ollut vakinaista latinan kielen opettajaa, asetettaisiin latinan- ja äidinkielen nuor. lehtorinvirat ainakin väliaikaisesti. Valtioneuvosto 31. 7. 19 hyväksyi tämän järjestelyn periaatteellisesti, s. o. noudatettavaksi sikäli kuin ei asetuksissa ja vuosirasäännöissä edellytettyä lehtorien lukua sen kautta ylitetty, sekä oikeutti K:hallituksen asettamaan ylimääräisiä latinan- ja äidinkielen nuor. lehtoreja ylempänä tarkoitettuihin lyseoihin, ehdolla että heidän vuosipalkkauksensa otettiin huomioon viran-toimituspalkkioiden kohdalla. Tämän järjestelyn mukaisesti linjajakoisessa lyseossa on oleva: a) vanhempia lehtoreja: 1. uskonnon ja filosofian alkeiden,

2. opetuskielen, 3. toisen kotim. kielen, johon on yhdistetty saksankielen opetusvelvollisuus, 4. saksan- ja ranskankielen, 5. historian ja yhteiskuntaopin, 6. luonnonhistorian ja maantieteen, 7. matematiikan, fysiikan ja kemian, sekä b) nuorempia lehtoreja: 1. latinan ja opetuskielen, 2. matematiikan, 3. voimistelun ja terveystieteen, ollen yhteislyseoissa viimeainitun viran sijasta oleva yksi poikain voimistelun ja terveystieteen palkkiovirkainen opettaja ja yksi tyttöjen samojen aineitten opettajat.

Tyttölyseoiden ja tyttökoulujen opettajavirkojen järjestelystä K:hallitus teki esityksen 30.12.18 ehdottaen seuraavat virat *tyttölyseossa*: a) vanh. lehtoreja: 1 uskonnon ja filos. alkeiden, 2. historian, 3. opetuskielen, 4. matematiikan, fysiikan ja kemian, 5. luonnonhistorian ja maantieteen, ollen nämä virat täytettävät mies- tai naispuolisista hakijoista ansioiden mukaan nimitettävillä henkilöillä, b) naispuolisia nuorempia lehtoreja: 1. matematiikassa, 2. toisen kotim. kielen, 3. saksankielen, 4. ranskankielen ja opetuskielen, 5. englanninkielen ja saksankielen, 6. voimistelun ja terveystieteen, c) palkkiovirkaisia opettajattaria: 1. kaunokirjoituksen, piirustuksen ja muovailun, 2. laulun, 3. kotitalousopin ja käsitöiden. — *Tyttökoulussa*: a) nuorempia lehtoreja, joiden virat ovat mies- tai naispuolisten hakijain saatavina, 1. uskonnon ja historian, 2. opetuskielen, 3. matematiikan, fysiikan ja kemian, 4. luonnonhistorian ja maantieteen; b) sääntöpalkkaisia opettajattaria: 1. toisen kotimaisen kielen ja englannin kielen, 2. saksan- ja ranskankielen, c) palkkiovirkaisia opettajattaria: 1. kaunokirj., piirust. ja muovailun, 2. voimistelun ja terveystieteen, 3. laulun, 4. kotitalouden ja käsitöiden.

Asetuksella, joka annettiin 11. 3. 19, vahvistettiin tyttölyseoiden ja tyttökoulujen opettajanvirat luvultaan ja palkkausperusteiltaan muutoin ylläselostetun ehdotuksen mukaisiksi, paitsi että tyttölyseon nuoremman lehtorinviroista ainoastaan voimistelun ja terveystieteen pidätettiin yksistään naispuolisille hakijoille, harjoitusaineiden opettajattaren viroista kotitalouden ja käsitöiden poistettiin, kaunokirjoit., piirust. ja muovailun sekä laulun opetusta varten olevat palkkiovirat tulivat olemaan sekä mies- että naispuolisille hakijoille avoinna. Palkkioviroille määrättiin seuraava opetusvelvollisuus vuosipalkkioineen: kaunokirj., piirust. ja muov. opettaja tyttölyseossa 18 viikkotuntia, 2,200 mk., tyttökoulussa 13 viikkot. 1,500 mk., laulunopettaja tyttölyseossa 12 viikkot. 1,500 mk., tyttökoulussa 9 viikkot. 1,000 mk., voimist. ja terv. opettajat tyttökoulussa 18 viikkot. 2,000 mk. Johtajattareksi määrätty lehtori tai opettajatar oli saava paitsi vapaata asuntoa ja lämpöä tyttölyseossa 600, tyttökoulussa 300 mk., jolloin ensinmain. saa 12:n, viimeain. 14 viikkotunnin yli menevästä tuntimäärästä ynnä 6:sta, resp. 4:stä kuuntelutunnista virantoimituspalkkiota säännösten mukaan. Tässä mainittujen palkkioiden tuli astua voimaan tyttölyseoissa, kun niiden VII luokka, ja tyttökouluissa, kun niiden VI luokka oli alkanut toimintansa.

K:hallituksen esityksen, että kotimaisten kielten yliopettajan virka kummassakin normaalilyseossa 1.9.19:stä jaettaisiin kahteen, Valtioneuvosto hylkäsi ja päätti 28. 2. 19 ainoastaan, että Ruotsalaisessa Normaalilyseossa avoinna oleva kotimaisten kielten yliopettajan virka oli muutettava ruotsinkielisen yliopettajan viraksi.

19. 7. 18 Senaatti suostui K:hallituksen esitykseen, että kaunokirj., piirust. ja muovailun opettajan virat ent. klassillisista lyseoista muodostuneissa lyseoissa saatiin julistaa haettaviksi, sikäli kuin laillisia esteitä ei ollut olemassa. K:hallituksen 7. 11. 18 tekemän esityksen johdosta otettiinkin sitten 1919-vuoden menosääntöön näitä virkoja varten tarpeelliset palkkausmäärät. — 10. 1. 19 Valtioneuvosto samoin suostui K:hallituksen esitykseen, että mikäli laillista estettä ei ollut olemassa, samanlaiset virat asetettaisiin nyk. klassillisiin lyseoihin, ja oli menosääntöön niitä varten otettava 1,100 markkan suuruiset vuosipalkkiot 10 viikkotunnin opetusvelvollisuudesta.

Käsitellessään erästä Ylihallituksen 28. 11. 14 päättämästä nimitysasiasta tehtyä valitusta Senaatti, havaiten että Ylihallitukselta oli puuttunut laillinen syy katsoa valituksen tekijää epäpäteväksi hakemaansa ruotsinkielisen lyseon lehtorinvirkaan sillä perusteella, ettei hän ollut suorittanut kokeita ruotsiksi, kumosi valituksen alaisen nimityksen. Sittemmin K:hallitus, pitäen tärkeänä että kouluihin opettajiksi ei tulisi henkilöitä, jotka eivät täysin hallitse koulun opetuskieltä, teki esityksen asiaa koskevien säännösten muuttamisesta. Elok. 29 p:nä 1919 julkaistiin asetus, joka kumoten ennen voimassa olleet säännökset määräsi, että suoritettavat käytännölliset opettajakokeet tuottavat kelpoisuuden opettajavirkoihin ainoastaan niissä oppilaitoksissa, joilla on sama opetuskieli kuin sillä normaalilyseolla tai jatko-opistolla, jossa kokeet on suoritettu.

Kirkollis- ja opetusministeriön aloitteesta Valtioneuvosto 28. 2. 19 antoi asetuksen, jolla säädettiin, että normaalilyseoon kuuntelijaksi ilmoittautuvan opettajakandidaatin on kasvatusopin professorin antamalla todistuksella osoitettava hankkineensa menestyksellistä kuuntelua varten tarpeelliset kasvatusopilliset tiedot ja kuunteluaikana harjoitettava kasvatusopin opinnoita siinä määrin kuin mainittu professori määrää. Lähempiä selityksiä näiden säännösten soveltamisesta ministeriö antoi K:hallitukselle 3. 5. 19 osoitetulla kirjelmällä.

K:hallituksen 26. 5. 19 tekemän esityksen johdosta, että äidinkielen opettajiksi valmistuvien tulisi esittää asianomaisen yliopistonopettajan todistus kaunoluuvun kurrssin suorittamisesta, ilmestyi kertomuskauden jo loputtua 20. 2. 20 asetus, jolla tämä pätevyyssehto vahvistettiin.

Ottaen huomioon 23. 1. 08 asetetun piirustusopetuskomitean mietinnön piirustuksen vv:sta 1914 ja 1915 oppikouluissa saaman uuden aseman sekä Suomen Taideteollisuusyhdistyksen Senaattiin jättämän kirjelmän, josta Ylihallituksen lausuntoa oli vaadittu, päätti Ylihallitus, joka sitä ennen myös oli vaatinut ja saanut normaalilyseoiden rehtorien ja aineenopettajain lausunnot, 7. 11. 16 esittää Senaatille, että kelpoisuusehdoksi valtion oppikoulujen piirustuksen opettajan ja opettajattaren virkoihin vaadittaisiin: 1. suoritettu oppimäärä erityisellä osastolla, joka olisi järjestettävä taideteollisuuskoulun yhteyteen, 2. Yliopiston piirustuksen opettajan edessä suoritettu tutkinto, 3. Yliopistossa suoritettu pedagogian tutkinto, 4. piirustuksen opetuksen seuraaminen normaalilyseossa tai jatko-opistossa vähintään yhden kuukauden aikana, 5. käytännölliset opettajanäytteet normaalilyseossa tai (opettajattaren virkoja varten) Helsingin jommassakummassa jatko-opistossa. Tämän esityksen tuloksena oli 4. 1. 18 annettu asetus, joka vahvisti äskenmainitut kelpoisuusvaatimukset, kuitenkin

**Pätevyys-
ehdot ja
opettajatoi-
meen valmis-
tuminen.**

määritellen että kuunteluaika pidennettäisiin vähintään yhden lukukauden ajaksi ja että kokeet tyttökoulun opettajanvirkaa varten (siis riippumatta haki-
jan sukupuolesta) ovat suoritettavat jatko-opistossa. Taideteollisuuskoulun
puheenaollut osasto asetettiin 5. 1. 18, samalla kuin sille myönnettiin 4,500
markan avustus tarkoitukseen, Ylihallituksen tarkastuksen alaiseksi.

**Oikeus lukea
virkavuosia.**

Nuorempien lehtorien siirtymistä vanh. lehtoriin virkoihin on helpotettu
K:hallituksen esityksen johdosta 24. 9. 18 säädetyllä asetuksella, jonka mukaan
nuor. lehtori siirtyessään vanh. lehtoriin tai yliopettajan ja samoin vanhempi
lehtori siirtyessään yliopettajan virkaan saa lisäpalkkiota varten lukea hyväk-
seen edellisissä vakinaisissa viroissaan nuhteettomasti palvelemaansa ajan.

Ylihallituksen eri aikoina tekemien esitysten johdosta säädettiin 22. 12. 17,
24. 9. 18 ja 8. 11. 18 kolme asetusta, joiden nojalla valtion oppikoulujen ja semi-
naarien opettajat saavat eläkkeeseen ja lisäpalkkioon nähden lukea hyväksensä
toisessa näistä kahdesta koulumuodosta sekä yksityisoppikouluissa nuhteetto-
masti palvelemaansa ajan. Opettajavirkaan valtion oppikoulussa tai seminaa-
rissa astunut opettaja saa laskea eläkkeeseen nähden koko ja lisäpalkkioon näh-
den puolet siitä ajasta, jonka hän valtion opettajavirkaan hakukelpoisena — käy-
töllisiä kokeita lukuunottamatta — on yksityisoppikouluissa palvellut opettaen
vähintään 20 viikkotuntia. Seminaarista oppikouluun siirtynyt opettaja saa
laskea lisäpalkkioonkin nähden hyväksensä koko sen ajan, jonka on seminaarissa
oppikouluvirkaan tietuudellaan pätevänä palvellut.

K:hallituksen toimivallan laajentamisesta annetun asetuksen mukaan
K:hallitus sovelluttaa puh. olevia säännöksiä selvissä tapauksissa. Erityisillä
esityksillä Valtioneuvostolle on K:hallitus anojille puoltanut virkavuosien las-
kemista erivapautusteitse muissakin kuin asetuksen määrittelemissä tapauksissa.

**Lisäpalkkiot
ansiokkaille
opettajille.**

Syysk. 16 p:nä 1913 annetun asetuksen 6 §:n nojalla Senaatti 9. 2. 15,
Ylihallituksen esityksen asiasta saatuaan, näki hyväksi myöntää vuotuisen
500 markan lisäpalkkion kummankin normaalilyseon rehtoreille, sekä 400 mar-
kan suuruiset vuotuiset lisäpalkkiot 22 yliopettajalle, vanhemmalle ja nuorem-
malle lehtorille, laskettuina alusta vuotta 1914, joksi vuodeksi menosääntöön
oli otettu tarkoitusta varten 20,000 markkaa. V:ksi 1915 tämä määräraha alen-
nettiin 10,000 mk:ksi, mikä summa riitti myönnettyjen palkkioiden suorittami-
seen. 16. 1. 17 siirrettiin yksi lisäpalkkio entisen nauttijan kuoltua toiselle. —
1. 11. 17 tehdyn päätöksen kautta lakkasi näiden palkkioiden suorittaminen
toistaiseksi.

**Kalliinajan
palkkaus.**

Kirkollisasiaintoimituskunnan 13. 6. 16 päivätyssä kirjelmässä käskettiin
Ylihallitusta ottamaan uuden harkinnan alaiseksi valtion tyttökoulujen johta-
jattarien ja opettajattarien sekä kaikkien oppikoulujen harjoitusaineiden opetta-
jien ja opettajattarien palkkausten järjestelyt. Tämän käskyn johdosta Yli-
hallituksessa 10. 11. 16 laadittu lausunto ei tullut sillä kertaa huomioon otetuksi,
koska sillä välin oli herätetty kysymys opettajain niinkuin muidenkin virkamies-
ten kalliinajan palkkauksesta. Tästä asiasta 28. 6. 16 annetun käskyn mukai-
sesti ja Senaatin Talousosaston pöytäkirjanotteen johdolla Ylihallitus teki

5. 7. 16 ehdotuksen, jonka mukaan Ylihallituksen ja oppikoulujen palkkaus-sääntöön olisi ollut otettava siltä vuodelta 210,720 markan suuruinen lisäys kalliinajan palkkauksia varten. Asia tuli ratkaistuksi vasta 15. 5. 17, jolloin Senaatin tekemän päätöksen mukaisesti Ylihallituksen omat sekä sen alaiset virkamiehet oikeutettiin 1. 4. 17:sta laskien saamaan kalliinajanlisäystä: alle 2,000 markan suuruiseen vuosipalkkukseen: ne, joilla oli alaikäisiä lapsia, 100 mk, ja ne, joilla ei sellaisia ollut, 80 mk., alle 4,000 markan vuosipalkkukseen 90 tai 70, alle 6,000 markan vuosipalkkukseen 80 tai 60, yli 6,000 markan vuosipalkkukseen 70 tai 50 markkaa kuukausittain. Tuntiopettajille määrättiin 50 % korotus viikkotuntipalkkioon, kuitenkin niin että 120 markan palkkio korotettiin 175 markkaan, 175 markan palkkio 210:een ja 225 markan palkkio 245 markkaan. Vahtimestareille ja muille palvelusmiehille myönnettiin 25 % siitä rahapalkasta, jota he 28. 12. 16 ja 24. 4. 17 tehtyjen Senaatin päätösten mukaisesti nauttivat.

Marrask. 1 päivänä 1917 Senaatti määräsi asianomaisten puolelta tehtyä anomusta ja Ylihallituksen lausuntoa käsiteltyään seuraavat uudet perusteet oppikoulujen opettajain kalliinajan palkkausta varten noudatettaviksi 1. 10. 17:stä: vakinainen ja kalliin ajan vuosipalkkaus yhteensä oli oleva, ikäkorotuksia lukuunottamatta, yliopettajalla 10,500, normaalilyseon vanh. lehtorilla 9,500, Helsingin ja Viipurin koulujen vanh. ja normaalilyseon nuor. lehtorilla 9,000, muilla vanh. lehtoreilla 8,500, Helsingin ja Viipurin koulujen nuor. lehtoreilla 8,000, muilla nuor. lehtoreilla 7,500, Helsingin ruotsal. ja vanhan suomalaisen tyttökoulun johtajattarilla (rahapalkkaus) sekä kahdella yliopistoon joht. jatkuoluokk. opettajattarella 6,000, Helsingin ja Viipurin tyttökoulujen sääntöpalkk. opettajattarilla 5,400, muilla sääntöpalkk. opettajattarilla 5,000 markkaa. Palkkiovirkaisille opettajille ja tuntiopettajille määrättiin kalliinajan palkkaus, jonka tuli yhdessä heidän mahdollisen vuosipalkkansa tai heidän tuntiopetuksensa peruspalkkion kanssa nousta viikkotuntia kohti 10 ensimmäiseltä viikkotunnilta 250 markkaan viikkotuntia kohti filos. kandidaateille oppiaineiden opetuksesta, 210 markkaan oppiaineiden viikkotuntia kohti muille sekä harjoitusaineiden viikkotuntia kohti filos. kandidaateille, yli 10 viikkotunnin menevästä oppiaineiden opetuksesta oli maksettava 210 markkaa viikkotuntia kohti filos. kandidaateille, 175 markkaa viikkotuntia kohti muille samoin kuin myös kaikille yli 10 viikkotunnin menevästä harjoitusaineiden opetuksesta. Tämä kalliinajan palkkaus oli tuleva ainoastaan niille, joilla palkkio- tai tuntiopettajatoimensa oli pääansiolähteenä. Vuosipalkkukseen näin muodoin toistaiseksi säädetty lisäykset ovat sitten jatkuneet seuraavina vuosina tilitettyinä asianomaisten oppilaitosten palkkauksien kohdalla eikä myöhemmin säädettyjen uusien kalliinajan lisäysten momentilla.

Laulun- ja piirustuksen opettajille säädetty kalliinajan lisäys muutettiin Ylihallituksen 4. 1. 18 tekemän esityksen johdosta jo 25. 1. 18 siten, että yhteenlaskettu vuosipalkkaus heillekin tuli määräsuuruiseksi, nimittäin laulunopettajille (6 viikkot.): normaalilyseoissa 1,800, Helsingin ja Viipurin lyseoissa 1,600, muissa lyseoissa 1,400, keskikouluissa 1,400 sekä Helsingin ruotsalaisessa ja vanh. suomalaisen tyttökoulussa (11 viikkot.) 2,500, muissa Hels. ja Viip. tyttökouluissa (7 viikkot.) 1,800, muissa tyttökouluissa (7 viikkot.) 1,600 markkaa; piirustuksen opettajille: keski- ja tyttökouluissa yleensä

(12 viikkot.) 2,800, Helsingissä ja Viipurissa 3,000, lyseoissa yleensä (13 viikkot.) 3,400, Hels. ja Viip. 3,600, normaaliyseoissa 4,000 markkaa. Ylitunneista oli kalliinajan lisäyksenä edelleen kummallekin opettajaryhmälle maksettava niihin paljon, että se peruspalkkion kanssa teki 175 markkaa viikkotunnilta.

Saman 1918- vuoden jälkipuoliskolta Senaatti 13. 8. 18 päätti maksettavaksi lisättyä kalliinajan avustusta kaikille siviiliviraston virka- ja palvelusmiehille: Helsingissä ja Viipurissa asuville 150 markkaa kuussa, muissa kaupungeissa 125 markkaa, maaseudulla 100 markkaa, kuitenkin niin että niiden, joilla oli palkkatuloja 13,000 markkaa tai enemmän vuodessa tuli saada asunto-paikkaan katsomatta 100 markkaa kuussa ja että niille, joilla oli palkkatuloja 18,000 markkaa tai enemmän, ei mitään lisättyä avustusta ollut maksettava.

Tammik. 13 p:nä 1919 päivätyillä kiertokirjeillä K:hallitus ilmoitti rehtoreille ja johtajattarille, että Valtioneuvosto 20. 12. 18 oli määrännyt ylempänä mainitun lisätyn avustuksen olevan edelleen ajalta 1. 1.—31. 3. 19 maksettava sekä 1919 vuoden alusta suoritettava 100 mk. kuussa niillekin virkamiehille, joiden vuosipalkkaus nousi 18,000 markkaan; sen lisäksi oli tuleva samalla päätetty ylimääräinen kertakaikkinen avustus kaikille koko vuoden 1918 ajan valtion palveluksessa olleille henkilöille, nimittäin koko sen vuoden tammikuun palkkaus perheellisille sekä niille perheettömille, joiden kysymyksenä oleva kuukausipalkkaus oli 400 mk. tai vähemmän, 400 markkaa niille perheettömille, joiden tammikuun palkkaus oli 400—800 mk., sekä puolitammikuun palkkausta niille perheettömille, joiden kuukausipalkkaus oli suurempi kuin 800 markkaa. Erikoisesti opettajien palkkaus oli laskettava ylituntipalkkioita lukuunottamatta mutta rehtorin ja johtajattarien palkkiot huomioon ottaen.

Maalisk. 18 p:nä 1919 sitä vuotta varten annettujen uusien säännösten mukaan peruutettiin vuoden 1:seltä neljännekseltä suoritettujen edellisen vuoden säännösten mukaiset kuukautiset avustukset ja tuli kalliinajan lisäystä sen sijaan kutakin virkamiestä ja virkamiesryhmää varten säädetty lisäys, sillä tavoin määriteltynä, että koko vuosipalkkaus — ikäkorotuksia, ylituntipalkkioita ja johtajapalkkioita lukuunottamatta — oli oleva: K:hallituksen ylijohtaja 22,000, osastonpäälliköt 19,000, kouluneuvokset 17,000, ylikamreeri 14,500, tarkastajat 14,000, aktuaari ja kamreeri 13,000, kirjanpitäjä 9,000, kirjaaja 8,000, notaari 7,500, kanslisti 7,200, puhtaaksikirjoittajat 6,300, normaalilyseoiden yliopettajat 13,500, vanh. lehtorit 12,500, nuor. lehtorit 12,000, piirust. opettajat 1,000, laulun opettajat 3,600, reht. palkkio 2,700, Helsingin ja Viipurin lyseoiden ynnä Helsingin jatkoluokkien vanh. lehtorit 12,000, nuoremmat lehtorit 11,500, englanninkielen opettajat 2,760 piirust. opettajat 6,500, laulun opettajat 3,400, muiden lyseoiden vanh. lehtorit 11,000, nuor. leht. 10,500, piirust. opettajat 5,400, laul. opettajat 3,100 (Turun ja Tampereen klass. lys. 3,400), rehtorin palkkio kaikissa lyseoissa 1,500, keskikouluissa: lehtorit samoin kuin lyseoiden lehtorit, piirust. opettajat 5,200, laul. opettajat 3,100, voimist. opettajat 6,300, tyttökouluissa: lehtorit sam. kuin lyseoiden, johtajattaret (rahapalkka) Hels. ja Viip. 7,200, muualla ynnä Hels. jatkoluokilla 6,600, opettajattaret Hels. ja Viip. 8,000, muualla 7,200, voimist. opettajattaret Hels. 7,200, Viip. 7,000, muualla 6,300, laul. opettajat Hels. 4,300, 4,000, Viip. 3,500, muualla 3,200, piirust. opettajat Hels. ja Viip. 5,500, muualla 5,200. Varsinaisille tunti-

opettajille määrättiin 20 esim. viikkotunnilta peruspalkkio ja kall. ajan lisäys yhteensä laskien Helsingissä ja Viipurissa 325 tai 300 mk. (riippuen aineesta ja kompetensista, kuten ylempänä on selitetty) seuraavilta 10 viikkot. 250 tai 210 mk., muilla paikkakunnilla vastaavat määrät oli olevat: 300 t. 275 mk., 225 t. 190 mk. Vakinaisille opettajille ylitunneista 30 viikkotunnin kokon. määrään saakka tulivat vast. luvut olemaan: Hels. ja Viip. 250 t. 210 mk., muualla 225 t. 190 mk., Hels. jatko-opistoissa 350 t. 275, jatkoluokilla 325 t. 300 mk.

Kun opettajiston kalliinajan palkkaus näinmuodoin tuli järjestetyksi muiden siviilivirkamiesten kalliinajan palkkauksen yhteydessä, jäivät erityisiä tuloja vaille esitykset, joita K:hallitus valtionkoulujen opettajaliiton sekä v. 1919 koolla olleen oppikoulujen opettajaneuvoston aloitteiden johdosta oli tehnyt (esitykset 4. 1. 17, 16. 10. 17, 23. 12. 18 ja Valtioneuvoston päätös 2. 4. 19). — 18. 3. 19 annettujen yleisten määräysten mukaan käskettiin suorittaa myös valtion haltuun otettavien Tampereen Tyttölyseon ja Kokkolan Yhteislyseon tuntipalkalla työskentelevien opettajien palkkiot jo syyslukukaudelta 1918.

K:hallituksen 16. 11. 17 esitettyä, että kall. ajan avustusta myönnettäisiin lakkautuspalkalla oleville opettajille ja yhdelle kuolinpesälle, Senaatti 19. 7. 18 päätti, että kysymys oli jätettävä riippuvaksi kunkin asianomaisen erikseen tekemistä hakemuksista. Tämän mukaisesti myönnettiin anomuksien ja K:hallituksen antamien lausuntojen nojalla päätöksillä 26. 9. 3. 10, 25. 10, 7. 11, 15. 11, 14. 11 ja 30. 12. 18 sekä 12. 9. 19 1,400—2,000 markkaan vaihtelevia kalliinajan avustuksia 9:lle lakkautuspalkalla olevalle opettajalle (niistä 1 kadettikoulun opettaja). 12. 12. 18 ja 6. 6. 19 tehdyillä päätöksillä Valtioneuvosto myönsi neljälle lakkautuspalkkaa nauttivalle kahdeksi vuodeksi ne kalliinajan avustukset, joita he lakkautuspalkalle joutuessaan olivat nauttineet. Myöskin eläkkeellä oleville opettajille myönnettävästä kalliinajan avustuksesta K:hallitus teki esityksen 18. 12. 17; nämä tulivat sittemmin saamaan sellaista yleisten määräysten mukaan.

Koulutoimen Ylihallituksen palveluskunnan toimista ja palkoista määräsi Senaatti 22. 12. 16, että kummallakin vahtimestarilla tuli olla palkkaa 1,200, palkkiota 500 mk. sekä sillä, jolla ei ollut vapaata asuntoa, 600 markan korvaus. Talonmiehen sijaan oli tuleva apulaisvahtimestari, palkka 750, palkkio 250 mk. Samalla päätöksellä määrättiin normaalilyseoiden ja muiden lyseoiden ynnä Helsingin tyttökoulujen vahtimestarien vuosipalkka 900, keskikoulujen ja tyttökoulujen vahtimestarien 750 markaksi. Tähän oli lisäksi tuleva palkkio: normaali-lyseoissa 600, muissa Helsingin lyseoissa sekä vanhoissa tyttökouluissa 500, Turun ja Tampereen lyseoissa 400, muissa lyseoissa 300, Helsingin uudessa tyttökouluissa ja Viipurin tyttökouluissa 450, Turun ja Tampereen tyttökouluissa 350, muissa tyttö- ja keskikouluissa 250 mk. Kaikille vahtimestareille määrättiin 5, 10 ja 15 vuoden nuhteettomasta palveluksesta kerrallaan 10 % korotus pohjapalkasta. Talonmiesten palkkauksesta sekä koulujen siivousta, pihamaan ja katuosien puhtaanapitoa varten tarpeellisista määrärahoista Ylihallitus teki esityksen 27. 2. 17, ja antoi Senaatti sen johdosta 24. 4. 17 määräyksen, jonka mukaan talonmiehille ja lämmittäjä-talonmiehille tuli 29 eri koulussa, missä näitä palvelus-

Palvelus-
kunta.

miehiä oli, 1,000—1,500 markkaan vaihtelevat vuosipalkkiot sekä 300—400 markkaan vaihtelevat korvaukset vapaasta asunnosta, missä semmoista ei ollut. Siivoojia oli asetettava Ylihallitukseen (2 à 720: —), Hels. Ruots. Tyttökouluun (2 à 720: —), Hels. vanh. suomal. tyttökouluun (1 à 720: — ynnä korv. vap. asunnosta, 1 à 1,200: —), Helsingin uuteen Suomal. Tyttökouluun (1 à 720: —). Muissa kouluissa korotettiin sekalaisten menojen määrärahaa siivoomisen, lämmityksen ja katuosien puhtaanapidon vuoksi olosuhteista riippuen 200—875 markkaa. Sen ohella Senaatti käski niissä kouluissa, missä oli sekä vahtimestari että talonmies, järjestää näiden työn kesäloman aikana niin, että kumpikin voi saada vapaaksi osan kesästä.

Kalliinajan avustusta myönnettiin Senaatin päätöksellä 16. 8. 17 vahtimestareille sekä muille heihin verrattaville palvelusmiehille 1. 9. 17:stä lukien 100 mk. kuussa niille, joilla ei ollut 18 vuotta nuorempia lapsia, 125 mk. niille, joilla sen ikäisiä lapsia oli 1—3, sekä 150 niille, joilla oli useampia kuin 3 lasta alle 18 vuoden. Lämmittäjille ja talonmiehille myönnettiin 100 mk. kuussa perheoloista riippumatta, mikäli heillä ei ennestään ollut korkeampaa lisäystä. — Ylemp. mainituista 1918 vuoden jälkipuoliskolta annetuista 150, 125 tai 100 markan suuruisista kuukautisista lisäävustuksista tulivat koululaitoksen palvelusmiehet myös osallisiksi. — 18. 3. 19 vuotta 1919 varten säädettyä uutta kalliinajan palkkausta tulivat palvelusmiehet saamaan siten, että heidän kokonaisrahapalkkansa tuli olemaan seuraava: K:hallituksen vahtimestarit 5,200 ja 5,000, apul. vahtimest. 3,600, siivooja 3,000, normaalilyseoiden vahtim. ja talonmiehet 5,000, Hels. ja Viip. lys. vahtim. 5,000, talonmiehet 4,800—5,000, muiden lyseoiden vahtim. ja talonmiehet 4,500—4,300, Helsingin tyttökoulujen vahtimestarit 5,000, Viipurin tyttökoulujen vahtimestarit ja talonmiehet 4,800, muiden tyttö- ja keskikoulujen vahtimestarit ja talonmiehet 4,000 markkaa.

**Opettajien
virantoimitus-
palkkiot.**

Määrärahat virantoimituspalkkioita varten, jotka edellisellä kertomuskaudella oli vahvistettu klassillisille lyseoille yleensä 11,900 ja reaaliyseoille 11,060 markan suuruisiksi, kuitenkin niin että useissa edellisissä oli III—IV l. reaalinjaa varten erikoiset lisämäärärahat, tulivat lyseoiden ja tyttökoulujen uudestaan järjestämisen johdosta vv. 1914 ja 1915 riittämättömiksi, etupäässä sen kautta että lyseoiden lukioluokille ja tyttökoulujen III—V luokille tuli uusien lukusuunnitelmien mukaan rinnakkaisia linjoja ja vaihtoehtoisia kielikursseja. Ylihallituksen 25. 11. 14 tekemän esityksen itse palkkioperusteiden uudestaan järjestämisestä Senaatti hylkäsi vaatien ehdotusta vain väliaikaisiksi toimenpiteiksi, joita lukusuunnitelman muuttuminen aiheutti, ja vahvisti Senaatti sittemmin vuoden varrella joukon lisäyksiä määrärahoihin. Lyseoiden ja keskikoulujen opettajain luokan ulkopuolella suoritettavasta työstä lasketut tuntimäärät vaativat lukusuunnitelmien muututtua myös uutta säännöstelyä, mutta Ylihallituksen esityksen runsaamman korvauksen laskemisesta Senaatti palautti, vaatien että kokonaissummat eivät saaneet nousta entisten määrien yli, sekä saatuaan Ylihallitukselta uuden esityksen vahvisti 23. 3. 15 taulukot, joiden mukaan puheenaolevat viikkotunnit, kirjastonhoito niihin laskettuna, mutta rehtorien kuuntelutunteja lukuunottamatta, nousivat normaalilyseoissa 78.5, klassillisissa lyseoissa 30.5, linjajakoissa lyseoissa 32.0, keskikouluissa 13.5.

Klassillisia lyseoja varten, joissa vaihtoehtoisia kursseja oli ainoastaan ranskan-
kreikankieli VI—VIII luokalla, ei virantoim. palkk. määrärahoja näin ollen ollut
tarvis korottaa, mutta normaalilyseoja ja linjajakoisia lyseoja varten Senaatti
21. 12. 15 vahvisti Ylihallituksen 16. 11. 15 tekemän esityksen mukaiset koro-
tetut määrärahat: suomal. normaalilyseo 34,116: —, ruotsal. 30,700: —, lyseot
11,758: — — 15,698 mk. paitsi lakkautuksen alainen Oulun II 8,424: —). Tyttö-
kouluja varten tarpeelliset v:ksi 1917 korotetut määrärahat vahvistettiin 18. 12. 16
Ylihallituksen 10. 11. 16 tekemän esityksen mukaisesti. Samaa vuotta varten
olivat lyseoidenkin määrärahat uudelleen korotettavat, koska uusi lukusuunni-
telma kevätlukuk. 1917 tuli käytäntöön läpi koulun.

Ylihallituksen lisäjäsenineen 12. 5. 17 tekemän esityksen mukaan (vrt.
siv. 18), jonka Senaatti hyväksyi 13. 6. 17, tuli opettajille työstä luokan ulko-
puolella laskettavaksi kummassakin normaalilyseossa 115.0, klassillisissa ly-
seoissa kussakin 46.5, linjajakoisissa lyseoissa kussakin 49.0, keskikouluissa kussa-
kin 21,5, 6-luokkaissisa tyttökouluissa kussakin 32.5 viikkotuntia. — 27. 6. 18
vahvistetuissa taulukoissa (vrt. siv. 19) korotettiin vielä klassillisten ja linja-
jakoisten lyseoiden kysymyksenä olevia määriä kumpaakin 0.5:llä ja tyttökoulu-
jen 2.5:llä viikkotunnilla. Paitsi niille opettajille, jotka jo vanhempien määräys-
ten tai vallinneen käytännön mukaan ovat saaneet laskea hyväksensä työtä
luokan ulkopuolella, on samanlainen etu K:hallituksen esityksestä myönnetty
Senaatin päätöksellä 25. 1. 18 keski- ja tyttökoulujen voimistelunopettajille
(terveydell. tarkastuksista ja mittauksista 1 viikkotunti koko koulussa) sekä
K:hallituksen 19. 9. 18 tekemän esityksen johdosta Senaatin 12. 10. 18 tekemällä
pätöksellä kaikkien oppikoulujen kirjanpidon opettajille (0.5 viikkot. luokk.
kohti). Tyttökoulujen ja tyttölyseoiden 27. 6. 18 vahvistetun lukusuunnitelman
mukaan (muist. 1.) tulee tyttökoulun IV—VI ja tyttölyseon VII—IX luokilla
olla, paitsi kunkin luokan 1 pakollista laulun viikkotuntia, myös tarpeen mukaan
luokkien yhteislaulua, joka lasketaan 1 viikkotunniksi kummallakin asteella.

Virantoimituspalkkioiden maksuperuste tuli Ylihallituksen 30. 5. 17 te-
kemän esityksen mukaisesti muutetuksi 1. 11. 17 annetulla asetuksella, joka
kumoten 23. 8. 83 annetun as. X b momentin ynnä 27. 11. 85 ann. as. XI c. mom.,
määräsi virantoim. palkkiot viikkotunnilta 210 markaksi lehtoreille sekä niille
oppiaineiden opettajille, joilla on filos. kand. oppiarvo, sekä 175 markaksi har-
joitusaineiden opettajille ynnä niille oppiaineiden opettajille, joilla ei ole filos.
kand. oppiarvoa. Sittemmin Senaatti 12. 10. 18 on selittänyt, että asetuksessa
tarkoitettuihin harjoitusaineiden opettajiin, joille tulee 175 markan palkkio, on
luettava myös voimistelun lehtori, oppiarvoonsa katsomatta.

Viimeksi puheenaolleet virantoimit. palkkioiden säännöstelyt ynnä uusien
koulujen perustaminen ovat tietysti aiheuttaneet asianom. määrärahojen koro-
tamista. Seuraavalla sivulla oleva taulukko osoittaa niiden nousua vuosiraha-
säännöissä vv. 1915—1919. Kuitenkin on huomattava, että viimeain. vuoden
määrärahat, ollen lasketut m. m. sillä edellytyksellä, että kaikki vaihtoehtoiset
kurssit ovat käytännössä ja että uusia piirustuksen opettajan virkoja (vrt. ed.
siv. 38) ei vielä olisi täytetty, todellisuudessa ovat osaksi valtiolle säästyneet.

Koulumuoto	1915	1916	1917	1918	1919
2 normaalilyseota	64,600	64,816	64,816	108,316	124,500
4 klassillista lyseota	47,700	47,700	47,700	87,970	97,200
19 linjajakoista lyseota	250,771	277,232	293,843	485,440	522,000
7 keskikoulua	57,610	57,610	57,610	74,500	79,000
15 tyttökoulua	83,030	101,026	127,873	225,638	230,500
Oulun II lyseo	11,200	8,424	—	—	—
Maarianhaminan keskikoulu	7,056	7,056	7,056	9,000	—
Maarianhaminan yht. lyseo	—	—	—	—	28,600
Kokkolan yht. lyseo	—	—	—	—	29,000
Oulun suomalainen keskikoulu	—	—	4,000	6,000	8,500
Salmin »	—	—	—	3,600	14,000
Tampereen tyttölyseo	—	—	—	—	28,000
Helsingin jatko-oukat	8,020	8,020	8,020	10,600	10,500
» 2 jatko-opistoa	69,875	70,925	70,950	85,000	85,000
Yhteensä	599,862	642,809	681,938	1,096,064	1,256,800

Taulukossa mainitsematta olevissa 1. 9. 19 valtion haltuun otetuissa oppikouluissa opetus kustannettiin erikoisella Eduskunnan myöntämällä määrärahalla.

Kreikkalaiskatolisen uskonnon opetusta varten on useimmilla oppikouluilla edelleen ollut suuruudeltaan vaihtelevat määrärahat, jotka K:hallituksen esityksestä 1918 vuoden menosäännössä korotettiin kukin niin että se tuli vastaamaan 210 markan mukaista korvausta yhtä monelta viikkotunnilta kuin mitä edellisten vuosien 140 mk mukaan viikkotunnilta laskettu määräraha oli vastannut.

Lämmitys ja valaistus.

Polttopuiden hintojen tavaton kohoaminen, joka osittain alkoi jopa ennen rahanarvon yleistä alenemista, on aiheuttanut koulujen lämmitys- ja valaistusmenojen alituista kasvamista kertomuskauden kuluessa. Niinpä täytyi jo vv. 1915 ja 1916 lisämäärärahoja myöntää useille oppilaitoksille vuosirasääntöihin otettujen määrärahojen tullessa ylityiksi. Sitäpaitsi otti Senaatti käytäntöön tavan, että lisämäärärahoja pyydetessä vuoden vaihteessa tallella olevien halkovarastojen arvo määrättiin merkittäväksi tileihin ennakkomaksuna seuraavan vuoden määrarahasta, sensijaan että useimmat koulut ennen olivat saaneet koko lämmityskaudeksi varaamansa halkomäärät maksetuiksi hankintavuoden määrarahalla. Allaoleva taulukko osoittaa vuosirasäännöissä olevien määrärahojen nousua:

Koulumuoto	1915 ja 1916	1917	1918	1919
2 normaalilyseota	16,000	32,000	45,000	90,000
4 klass. lyseota	20,500	28,000	52,000	84,000
19 linjajak. »	81,150	104,300	291,700	373,800
Oulun II lyseo = keskik.	2,600	3,000	7,500	11,000

Koulumuoto	1915 ja 1916	1917	1918	1919
Maarianham. keskik. = yhteislyseo .	1,700	2,500	5,000	13,000
7 keskikoulua	13,340	17,500	34,500	47,500
Salmin keskik.	—	—	—	4,500
15 tyttökoulua ynnä jatko-opistot ..	60,600	80,700	185,000	267,000
Tampereen tyttölyseo	—	—	—	18,000
Yhteensä	195,890	268,000	520,700	908,800

Yhä useampien koulujen ryhtyessä Senaatin 11. 7. 13 antamassa määräyksessä osoitetulla tavalla hankkimaan polttopuutarpeensa Metsähallituksen kautta ja sellaisten anomusten saapuessa Metsähallitukselle useinkin liian myöhäisenä vuodenaikana pyysi Metsähallitus 24. 9. 18 päivätyllä kirjeellä K:hallitusta ryhtymään sellaisiin toimiin, että viimemainittu hankaluus vältettäisiin. K:hallitus määräsi 30. 9. 18 lähettämässään kiertokirjeessä, että tilaukset lämmityskaudeksi 1919—20 olivat toimitettavat K:hallitukselle ennen 10. 10. 18 sekä vast'edes kutakin lämmityskautta varten ennen edellisen tammikuun 15:ttä. Polttopuutaukeksi 1. 6. 19—1. 6. 20 pyydettiin K:hallituksen M:hallitukselle 19. 12. 18 osoittamassa kirjelmässä erinäisiä valtion oppikouluja varten kaikkiaan 17,862 m³ halkoja. — K:hallituksen 30. 12. 18 M:hallitukselle tekemä esitys, eikö valtionkoulujen opettajille myös voitaisi toimittaa polttopuita heidän lunastettavakseen säännösten mukaan lasketusta hinnasta, ei johtanut mihinkään tulokseen.

Oppikoulujen sekalaisten menojen kohoamiseen on vaikuttanut osittain tarveaineiden: paperin, puhdistusaineiden ja -kalujen, osittain työvoiman hintojen nousu, viimemainittu sen vuoksi että painatustyöt muodostavat tärkeän osan sekalaisia menoja ja että vahtimestarien ja talonmiesten työn lisäksi useimmissa kouluissa, etenkin missä talonmiestä ja erikoista siivoojaa ei ole, tarvitaan tilapäisesti palkattua työtä kouluhuoneiston puhdistamiseksi ja lämmittämiseksi ynnä katuosien, pihamaan ja kattojen puhtaina pitämiseksi. Eri oppilaitosten kohdalla on selostettu menosäännön mukaisiin määrärahoihin eri vuosien lopulla tai tilivuosien päätyttyä myönnettyt lisät. Allaoleva taulukko osoittaa puh. olevien määrärahojen suurenemisen itse vuosirahasäännöissä.

Koulujen
sekalaisten
menojen
määrärahat.

Koulumuoto	vv. 1915 ja 1916	1917	1918	1919
2 normaalilyseota	12,000	14,000	20,000	40,000
4 klassillista lyseota.....	10,400	11,200	14,000	22,000
19 linjajak. >	49,600	54,400	69,400	95,820
Oulun II lyseo = keskikoulu	2,200	1,200	2,500	3,500
Kokkolan yhteis lyseo	—	—	—	5,500
Maarianham. keskik. = yhteislyseo .	1,200	1,300	2,000	5,000
7 keskikoulua	8,400	9,100	14,800	20,000

Koulumuoto	vv. 1915 ja 1916	1917	1918	1919
Salmin keskikoulu.....	—	—	—	3,000
15 tyttökoulua jatko-opistoineen ja jatkoluokat.....	25,250	30,200	55,000	83,550
Tampereen tyttölyseo.....	—	—	—	5,000
Yhteensä	97,050	107,400	157,700	243,370

Niinkuin näkyy, ei määrärahoja ole kohotettu läheskään siinä suhteessa kuin hinnat ovat kohonneet. Normaalityseoiden ja tyttökoulujen määrärahoja on kohotettu huomattavasti runsaammin kuin lyseoiden.

Paitsi jo maailmansodan alussa Senaatin käskystä koulujen johtajille osoitettuja kehoituksia yleiseen säästäväisyyteen valtionvarojen käytössä on K:hallitus, Kirkollis- ja opetusministeriön 7. 12. 18 lähettämässä kiertokirjeessä tehdyn huomautuksen johdosta, 9. 1. 19 oppikoulujen johtajille osoittanut kiertokirjeen, jossa heitä kehoitetaan laatimaan kaikki painetut vuosikertomukset y. m. julkaisut mahdollisimman suppeaan muotoon.

Rinnakkaisluokat.

Rinnakkaisluokkien luku oppikouluissa ei ole kertomuskaudella kovinkaan tuntuvasti kasvanut, osittain siksi että normaalilyseot ovat 11. 9. 14 annetun asetuksen kautta tulleet vakinaisessa muodossaan läpeensä kaksilinjaisiksi ja osittain siksi että valtion oppikoulujen yhteenlaskettu oppilaslukukukaan ei ole kasvanut kuin 385:llä (vrt. siv. 2). Normaalityseoissa oli lukuvuotena 1914—15 yhteensä 3, lukuvuotena 1918—1919 5 rinnakkaisluokkaa, klassillisissa lyseoissa olivat vastaavat luvut 6 ja 0, linjajakoissa lyseoissa 30 ja 29, keskikouluissa 4 ja 4, tyttökouluissa 30 ja 42, kaikkiaan 73 ja 80. Enemmän ovat kohonneet rinnakkaisluokkia varten tarpeelliset arviomäärärahat, koska korvaus tuntiopettajien tai vakinaisten opettajien ylitunteina hoitamasta opetuksesta nyttemmin suoritetaan 1. 11. 17 annetun asetuksen määräämän korotetun maksuperusteen mukaan, puhumattakaan vv. 1918 ja 1919 tuntipalkkioihin myönnettystä kalliinajan lisäyksistä, joita ei tilitetä rinnakkaisluokkien määrärahan kohdalla. Muutamiiin kouluihin, joissa rinnakkaisluokkia on ollut jo pitemmän aikaa useita, on K:hallituksen esityksestä myönnetty asetettavaksi ylimääräisiä lehtoreja, joiden vuosipalkkaus suoritetaan rinnakkaisluokkien määrärahasta ja on viikkotuntia kohti tietenkin runsaampi kuin tuntiopettajien peruspalkkio. Asiaan vaikuttaa vielä sekin, että rinnakkaisluokkien menoihin sisältyy näiden luokkien osalle arvioidut sekalaiset menot, usein myös vuokraa, lämmitys- ja valaistusmenoja y. m., joiden kohoamiseen hintataso on vaikuttanut. Rinnakkaisluokkien arviomääräraha oli normaalilyseoita varten 1915 vuoden menosäännössä 21,000 mk., 1919 vuoden menosäännössä 35,000 markkaa. Vastaavat luvut olivat klassillisten lyseoiden kohdalla 31,000 ja 47,000 markkaa, linjajakoisten lyseoiden 181,000 ja 400,000 markkaa, keskikoulujen 25,000 ja 60,000 markkaa, tyttöoppilaitosten 160,000 ja 460,000 markkaa, eli yhteensä v. 1915 Smk. 418,000:— ja v. 1919 Smk. 1,002,000:—. Viimemainitusta summasta jäi kumminkin säästöä, koska eivät kaikki tarpeellisiksi arvioidut rinnakkaisluokat tulleet käytäntöön.

Myöntäessään Ylihallituksen esittämät määrärahat lukuvuodeksi 1916—1917 tarpeellisiksi arvioituja rinnakkaisluokkia varten Senaatti 15. 8. 16 määräsi, että yksi rinnakkaisosasto saadaan perustaa jakamattoman luokan oppilasmäärän noustessa syyslukukauden alussa I luokalla vähintään 60:een ja muilla luokilla vähintään 45:een sekä toinen rinnakkaisosasto jakamattoman luokan oppilasmäärän noustessa I luokalla 100:aan ja muilla luokilla 90:een. Nämä määräykset pysytettiin sitten ohjeena K:hallitukselle, kun se 26. 11. 18 annetun asetuksen kautta sai oikeuden jakaa kouluille vuosirahasäännössä olevien arviomäärärahojen rajoissa rinnakkaisluokkien ylläpitoon tarpeelliset summat.

Koulujen huone- y. m. kalustoa varten vuosirahasääntöön otettu yhteinen määräraha, johon nähden K:hallituksen käytäntövaltaa 26. 11. 18 annetulla asetuksella laajennettiin (kts. siv. 10), oli vv. 1915—1917 Smk. 35,000: — korotettiin v:ksi 1918 Smk:ksi 75,000: — (kapinavahinkojen vuoksi) ja otettiin 1919 vuoden vuosirahasääntöön 50,000 markan suuruisena. — Opetuskalustoa eli opetusvälineitä ja kirjoja varten oli vielä v. 1918 kuten aikaisemmin normaali-lyseoilla kummallakin 2,000 mk., muilla lyseoilla kullakin 1,000 mk., keskikouluilla ja tyttökouluilla (y. jatkoluokilla) kullakin 500 mk. (Helsingin 2 tyttökoululla à 700). V:ksi 1919 Ruotsalaisen normaalilyseon määräraha korotettiin 4,000:ksi, kunkin lyseon 2,000:ksi, Helsingin 2 vanhan tyttökoulun 1,500:ksi (Jatkoluokkien 800), keski- ja tyttökoulujen kunkin 1,000 markaksi.

**Koulukalusto
ja opetus-
välineet.**

Kirkollisasiaintoimituskunta vaati 7. 10. 14 päivätyllä kirjeellä Ylihallituksen lausuntoa Senaatissa herätetystä kysymyksestä valtionkoulujen oppilasmaksujen korottamisesta. Ylihallitus 4. 12. 14 antamassaan lausunnossa puolsi oppilasmaksujen säilyttämistä silloisissa määrissään. Keis. Asetuksella, joka annettiin 2. 9. 15, säädettiin kumminkin korotetut lukukausimaksut, jotka lukuvuodesta 1915—1916 alkaen olivat olivat sekä poika- että tyttöoppikouluissa 30 markkaa, mutta seuraavan lukuvuoden alusta lyseoiden lukioluokilla ynnä niitä vastaavilla muiden oppikoulujen asteilla 60 markkaa. Tämä asetus jätti muuttumattomiksi sisarusten alennettuja maksuja ja vapaaoppilaspaikkoja koskevat säännökset. — Ylihallituksen tekemän esityksen johdosta Senaatti 30. 5. 16 määräsi, että VII ja VIII luokan oppilaille lukuvuonna 1916—1917 sekä VIII luokan oppilaille 1917—1918, sikäli kuin olivat varattomia mutta eivät voineet saada vapaaoppilaspaikkoja, voitiin Ylihallituksen kautta tehtävien esitysten perusteella myöntää oikeus jatkaa koulunkäyntiään suorittaen lukukausimaksuina vain 30 markkaa. Ylihallituksen ehdotuksen mukaisesti myönnettiin sitten 5. 12. 1916 yhteensä 77:lle eri lyseoiden oppilaille mainitunlainen helpotus. Sitävastoin Senaatti, Ylihallituksen 13. 1. 17 tekemän ilmoituksen johdosta, 30. 1. 17 selitti, että koulujen johtajat myöntäessään lukioluokilla oleville oppilaille lukukausimaksun alennuksen 30:een markkaan, sillä perusteella että heillä oli alemmilla luokilla veljiä, jotka suorittivat viimeain. luokkien täyden lukukausimaksun, olivat menetelleet virheellisesti ja että kahdesta tai useamman sisaruksesta koulun luetteloon ensiksi otettu aina oli velvollinen suorittamaan täyden maksun.

**Oppilas-
maksut.**

Hallitusvallan jouduttua kotimaiselle kokoomussenaatille heräsi kysymys tyytymättömyyttä aiheuttaneiden korotettujen lukukausimaksujen alentamisesta. Sen jälkeen kuin Ylihallitus, huomauttaen rahanarvon jo alkanutta alenemista, oli puoltanut lukukausimaksujen alentamista ainoastaan vähäisessä määrässä, hyväksyi Senaatti kuitenkin asetuksen, joka Venäjän Väliaikaisen Hallituksen 18. 8. 17 vahvistamana palautti lukukausimaksut entiseen 20 markan määrään kaikilla luokilla ja lisäksi sisälsi, että vapautuksia lukukausimaksuista voitiin varattomuuden perusteella myöntää rajattomasti. Olojen kehitys osoitti Ylihallituksen osanneen oikeaan vastustaessaan alennusta entiseen määrään, sillä jo 17. 6. 19 Valtioneuvosto katsoi tarpeelliseksi säätää asetuksen, jolla lukukausimaksu lukuvuoden alusta 1919—1920 vahvistettiin 50 markaksi oppikoulujen kaikilla luokilla. Seuraavana vuonna se korotettiin 100 markkaan.

**Opettajien
opintomatka-
apurahat.**

Sittenkuin maailmansodan syttymisen johdosta useiden opettajien valtion apurahoilla aloittamat ulkomaiset opintomatkat v. 1914 olivat jääneet kesken, ei seuraavana vuonna sanotunlaisia stipendejä jaettu (asetus 10. 6. 15). — 28. 1. 16 Ylihallitus tiedusteli Kirkollisasiaintoim.kunnalta, voitiinko erinäisiin armoll. päätöksiin perustuvat matka-apurahat sinä vuonna julistaa haettaviksi. Asiaa 16. 2. 16 käsitellessään Senaatti selitti, että 10. 6. 15 annetun asetuksen kautta olivat tulleet lakautetuiksi n. s. kasvatusopilliset stipendit (20. 9. 06 annetun armoll. kirjeen mukaan yht. 16,000 mk.) sekä matkarahat uusien kielten käytännöllistä oppimista varten (2. 3. 11 annetun armoll. kirjeen mukaan 5,000 mk.), mutta näki hyväksi määrätä v. 1916 käytettäväksi 8,000 mk. matka-apurahoiksi opettajien kasvatusopillisiä opintomatkoja varten. Venäjänkielen opettajille oleskelua varten Keisarikunnassa kesäloman aikana 2. 3. 11 ja 2. 2. 12 säädetyt 8 apurahaa, yht. 6,000 mk., olivat julistettavat haettaviksi entiseen tapaan ja entisin ehdoin. Opettajain kuuntelua varten normaalilyseoissa oli käytettävänä 1916- vuoden menosääntöön otettu 1,000 markan määräraha, josta 2 apurahaa oli jaettava. Samoista asioista Ylihallituksen 26. 1. 17 tekemän tiedustelun johdosta Senaatti 24. 4. 17 päätti jättää kysymyksen ulkomaisista ja Venäjälle tehtävistä opintomatkoista ratkaisematta, kunnes vuoden menosääntö oli vahvistettu, mutta selitti että estettä ei ollut yllämainittujen kuuntelustipendien antamiselle. Sittenmin 13. 6. 17 Senaatti ilmoitti, että ulkomaisia kasv. opill. opintomatkoja varten saatiin julistaa haettavaksi 3 apurahaa à 3,000 mk. sekä venäjänkielen opettajille Venäjällä oleskelua varten 6 apurahaa à 1,000 mk.

V. 1916 määrättyt stipendit ulkom. opintomatkoja varten Senaatti 29. 5. 16 myönsi vanh. leht. A. H. Saloniukselle, vanh. leht. J. E. Arolle ja tuntiop. fil. maist. H. J. Viherjuurelle kullekin 1,500 mk., vanh. leht. A. Plathanille ja yliopettaja Zilliacukselle, kummallekin 1,000 mk.

Samana vuonna annettiin venäjänkielen harjoittelun matkarahat: vanh. leht. A. Hämmäläiselle, sekä yhteiskoulujen opettajille Olga Vuoriniemelle, M. R. Jauhiaiselle, T. Kauhaselle, J. Kujalalle, A. J. Ropposelle, U. S. Koistiselle ja tuntiopett. Blenda Emilia Pesoselle, 750 mk. kullekin.

V. 1917 annettiin kasv. op. matka-apurahat: nuor. lehtorille J. S. S. Suomalaiselle, vanh. leht. G. A. Waenerbergille ja yht. k. opettaja Kaino Vilhelmiina Oksaselle, 3,000 mk. kullekin.

Samana vuonna venäjänkielen harjoittelun matka-apurahat annettiin: vanh. leht. F. M. Laukkaselle, nuor. lehtorille A. R. Rosenqvistille, yhteiskoulun opettaja H. M. Törmälle, O. L. Lehtokarille, M. Öhrnbergille ja J. A. Haloselle, 1,000 mk. kullekin.

Opetuksen kuuntelua varten normaalilyseoissa määrätyt avustukset Ylihallitus antoi v. 1915 nuor. lehtorille G. A. Stoorelle ja usk. op. Anna Sigrid Alexandra Heurthénille, v. 1916 nuor. lehtorille Impi Ainamo Forsmanille ja opettajatar Tyyne Maria Vuoriselle, v. 1917 nuor. leht. V. F. Corellille ja johtajatar Toini Voipiolle.

K:hallitus esitti 12. 6. 18, että ulkomaanopintoja varten varattuja apurahoja sinä vuonna ei jaettaisi, mutta että apurahat kuuntelua varten normaalilyseoissa korotettaisiin 800 markan suuruiseksi. Kirkollis- ja opett. kunta, hyväksyen ensinmainitun esityksen, jätti jälkimäisen huomioon ottamatta, eikä sen vuoden menosääntöön entisenkään suuruisia kuuntelustipendejä sisällytetty. Sittenkuin K:hallitukselle 11. 2. ja 10. 4. 19 oli ilmoitettu, että Valtioneuvosto oli päättänyt ottaa sen vuoden menosääntöön 3,000 mk. jaettaviksi, kuten oppikoulujen opettajaneuvosto äsken oli esittänyt, Kouluhallituksen harkinnan mukaan yhden tai kahden kuuntelukuukauden stipendeinä, antoi K:hallitus hakemuksien perusteella 5. 6. 19 rehtori V. Perälälle 500, yht.koulun opettaja E. I. Tuohimaalle ja nuor. leht. M. V. Högbäckalle kummallekin 750 markan sekä reht. O. W. Drakelle 1,000 markan suuruiset kuuntelustipendit.

Ulkomaanmatkoja varten tarpeellisista stipendeistä K:hallitus 20. 9. 18 saamansa kehoituksen ja ohjeen mukaan toimitti 30. 12. 18 ehdotuksen, jonka johdosta ilmestyi asetus 11. 2. 19. Tämä asetus jättää määrärahan suuruuden riippuvaksi vuosittain vahvistetusta valtion menosäännöstä ja stipendien luvun sekä suuruuden riippuvaksi K:hallituksen harkinnasta, kuitenkin niin että matkarahat annetaan vähintään kahden, enintään kuuden kuukauden ajaksi. Edelleen on matkarahoja jaettaessa huomioon otettava, että riittävä määrä niitä varataan uusien kielten opettajille käytännöllisen kielitaidon parantamiseksi, että koulun muut opetusaineet tulevat, mikäli mahdollista, vuoron perään edustetuiksi, että normaalilyseoiden opettajien hakemuksille annetaan, asetuksessa tarkemmin määritellyin ehdoin, etusija sekä että K:hallitus voi antaa apurahoja myös määräämänsä erityisen kysymyksen tutkimista varten. Venäjänkielen opintojen erikoiset matka-apurahat tietenkään eivät enää tulleet kysymykseen.

Keis. Senaatti käski 29. 8. 16 Kirkollisasiaain toimituskunnan ilmoittaa Ylihallitukselle, että t:ri S. Nyströmin »Deutsches Lehrbuch» ja t:ri Axel Rosendahlin »Lesebuch I» nimisten oppikirjojen käyttäminen opetuksessa oli toistaiseksi kiellettävä, mutta 19. 9. 16 Senaatti päätti sallia niiden edelleen käyttämisen, ehdolla että niistä poistettiin erinäiset luetellut kohdat.

Kirkollis- ja opet. toimituskunta kiinnitti 10. 8. 18 lähettämässään kirjeessä K:hallituksen huomiota siihen, että uusia oppikirjoja — etenkin kansakoulu- ja muuta alempaa opetusta varten — ilmestyy ehtimiseen olematta edeltäjiään olennaisesti etevämpiä, ja kehoitti T:kunta K:hallitusta sen vuoksi olemaan hyväksymättä käytäntöön uusia oppikirjoja, elleivät ne sisällä mainitunlaista edistystä tai mielenkiintoista yritystä siihen. K:hallituksen tulisi ehdottaa tekijä-

Oppikirjat.

palkkioita ainoastaan erikoisen etevistä uutuuksista oppikirjojen alalla sekä valvoa, ettei entisten oppikirjojen vaihtamisessa uusiin missään kouluissa saada noudattaa muita kuin opetusopillisiä näkökohtia.

Tehtyjen anomusten johdosta on K:hallitus kertomuskaudella K:järjestyksen 80 §:n nojalla hyväksynyt oppikouluissa käytettäväksi seuraavat uudet oppikirjat, jääden käytäntöön ottaminen valtionkouluissa kuitenkin riippuvaksi asianomaisten opettajain hakemuksesta ja K:hallituksen harkinnasta kussakin eri tapauksessa:

Corell, V. F., Lyhyt ruotsinkielen ääntämisoppi; Forsman, J., Soveri, H. F. ja Virkkunen, A. H., Vanhanajan historian oppikirja; Forsman, J., Hannikainen, K. O. G., ja Virkkunen, A. H., Keskiajan historian oppikirja; Forsman, J., ja Virkkunen, A. H., Uuden ajan historian oppikirja I ja II; Gummerus, Jaakko ja Rosenqvist, V. T., Kirkkohistoria keskikouluja varten; S:at, Kyrkohistoria för mellanskolor; Hagfors, F. E. E., Otteita ranskalaisten klassikkojen teoksista, I; S:a, Utdrag ur franska klassikers verk, I; Hagelstam, Magnus, ja Mörne, Arvid, Ur Finlands svenska litteratur I; Hallstén, Ilmi, Suomenkielen alkeiskirja, II; af Heurlin, Paula, Kansakoulun uusi laulukirja; Hjelt, Edvard, Kemins grunder, för skolornas behof; Härkönen, Iivo, Kalevala kouluille ja nuorisolle; Jacobson, G. D. E., Ruotsinkielien alkeiskirja; Johansson, Severin, Lärobok i aritmetik; Jotuni, J. A., Venäjän maantiedon oppikirja; S:a, Lärobok i Rysslands geografi; Juvelius, J. V., Suomen kansalliskirjallisuuden vaiheet; Juusela, V., Kivirikko, K. E. ja Mantere, Oskari, Karttalehtiä maantieteen opetusta varten, S:at, Kartblad för geografiundervisningen; Kaila, Erkki, Lyhyt kristinopin oppikirja; Kijanen, Pekka, ja Viherjuuri, H. J., Venäjänkielen oppikirja; S:at, Harjoituskirja; Kijanen, Pekka, Suomalais-venäläinen taskusanakirja; Kivirikko, K. E., Biologia; Kivijärvi, Erkki, Mantere, Oskari, ja Tarkiainen, V. Keskikoulun lukukirja, I; Klemetti, Heikki, Laulukirja lapsille; S:a, Barnens visbok; Kovero, Ilmari, Oppikoulujen kirjanpidon oppikirja, I vuosikurssi, S:a, II vuosikurssi; Krohn, Helmi, Suomen suuria miehiä; Krook, A. S., Literary studies, a collection of biographies; Launis, Armas, Suomen partioväen laulukirja; Lindén, G. M., Lärobok i räkning I ja II, S:a, Lärobok i geometri för mellanskolan; S:a Lärobok i bokföring för lyceer och fruntimmersskolor; Lindman, K. F., Lärobok i fysik för elementärläroverkens högre klasser, I ja II; S:a, Fysiikan oppikirja Alkeisoppilaitosten yläluokkia varten; S:a, Läro- och övningsbok i fysik för mellanskolor och seminarier; S:a, Astronomins första grunder, till skolornas tjänst; S:a, Fysiikan oppi- ja harjoituskirja keskikouluja ja seminaareja varten, suom. Levanto; Lundqvist, J., Rysk språklära; Maasalo, A., Koulun musiikkioppi; Malmberg, Emil, Kirjanpito tehtäviä; S:a, Grunderna i bokföring; Mantere, Oskari, ja Sarva, Gunnar, Keskikoulun yleinen historia: I vanha- ja keskiaika, II Uusiaika; S:at, Keskikoulun Suomen historian oppikirja; Markkanen, Aaro, Trigonometria; Mickwitz, O. K. Hj., Lärobok i medeltidens historia; Nyström, S., Ranskankielien alkeiskirja; Ollilainen, P., Nuorten Kalevala; Olsoni, Emerik, Suomen Hans Larssonin Psykologiasta; Pakarinen, Veikko, Ceasarin Gallian sodan IV kirjan sanastoja selityksiä; Pakarinen, Veikko, Latinan kielioppi I ja II; Rancken, E., Lärobok i algebra för mellanskolan; S:a, Lärobok i algebra för gymnasialklasserna; Sargren J. E., Algebran harjoitustehtäviä, Sarva, Gunnar, Historiallinen lähdekirja I, II, III; Schulman,

O. K. Hj., Krogerus, Rolf, ja Nordström, Åke, Lärobok i zoologi för lärdoms-skolor I ja II, S:at, Eläinoppi oppikouluja varten I ja II; Simolin, Albin, Grunddragen av evang. luth. församlingsliv i Finland; Suomalainen, J. S. S., Äidinkielen harjoituksia oppikoulujen alaluokille; Taipale, A. E., Miesäänisten laulutuntien ohjelmisto; Toiviainen, J., Kirjanpito-opas alkeisopetusta varten; Walldén, Hilja, Leitfaden für den ersten Unterricht im Deutschen; Wichmann, W. K. E., Läsebok i allmän historia, S:a, Historiallinen lukukirja; Wilskman, Ivar, Terveysoppi kouluja varten; S:a, Lärobok i hälsovård för skolornas behov; Virkkunen, Paaavo, Filosofian alkeiden oppikirja; S:a, Johdatus evank. luth. kirkon seurakuntaelämään; S:a, Johdatus Raamatun kirjoihin, lyhempi laitos; Zilliacus, Victor, ja Tumim, G. G., Lärobok i ryska för mellanskolan; Åström, K. F. N., Rysk språklära; S:a, Venäjän kielioppi.

Paitsi siv. 26 mainittua tekijäpalkkiota valtion kustannuksella painetusta oppikirjasta on Ylihallituksen puoltavan lausunnon nojalla myönnetty: 8. 11. 15 »Kasvatus ja koulu» nimisen aikakirjan julkaisijoille tilausvuodelta 1914—1915 1,000 markan apuraha, 19. 6. 16 vanh. leht. Einar Fieandtille korvaukseksi hänen julkaisemastaan »Suomen suorasiipiset» nimisestä kirjasestaan 150 markkaa sekä Suomen voimistelunopettajain liitolle sen julkaisemasta lehtori Ivar Wilskmanin toimittamasta Suomen koulunuorison ruumiillista kehitystä koskevasta tilastosta 100 markkaa sekä 13. 2. 19 vanh. lehtoreille J. Kahilukselle ja G. Tegengrenille kummallekin 1,000 mk. matemaattisten tehtävien esimerkkikokoelmasta.

**Tekijä-
palkkiota ja
muuta apu-
rahoja.**

Paitsi edellä jo selostetuista tai kosketelluista asioista on K:hallitus kertomuskauden kuluessa julkaissut kiertokirjeitä seuraavista oppikouluihin kohdistuvista asioista:

**K:hallituksen
kiertokirjeet
vv. 1914—
1919.**

18. 9. 14, yksityisten oppikoulujen kouluneuvostoille, kehoittaen asianom. johtokuntia 11. 9. 14 annetun asetuksen johdosta ja noudattamalla 11. 12. 84 annetun asetuksen määräyksiä laatimaan uudet lukusuunnitelmaehdotukset, joiden mukaan venäjänkieli tuli olemaan pakollisena aineena tyttöoppilaillekin;

22. 9. 14, 31. 3. 15 ja 23. 11. 15 kaikille Ylihallituksen alaisille johtajille ja kouluneuvostoille tiedot kielloista, jotka kohdistuivat vihollisvaltain kunniamerkkien kantamiseen;

25. 9. 14 tyttökoulujen ja yhteiskoulujen johtajille tieto Senaatin kehoituksesta valmistamaan kouluissa liinavaatteita haavoittuneille ja sairaille sotilaille;

29. 9. 14, yksityisoppikoulujen kouluneuvostoille, huomautus ettei ylimmälle luokalle saa ottaa huonosti valmistuneita yksityisiä ylioppilaskokelaita eikä toiselta puolen myöskään estää ylimmän luokan varsinaisia oppilaita ottamasta osaa ylioppilastutkinnon kirjallisiin kokeisiin;

16. 2. 15, yksityisoppikoulujen kouluneuvostoille, jäljennös Kirkollisasiain toimituskunnan 9. 2. 15 annetusta kirjeestä, jolla ilmoitetaan Senaatin päättäneen että vaikka yksityiskoulujen naisoppilaat, jotka 25. 1. 06 annet. määräyksen mukaan ovat saaneet vaihtaa venäjänkielen opiskelun jonkin muun uuden kielen opiskeluun, edelleen saivatkin jatkaa opiskeluaan entisillä ehdoilla,

tuli kuitenkin valtion koulujen III luokkaa vastaavan asteen oppilaiden ottaa osaa venäjänkielen opetukseen, jos tahtoivat saada keskikoulun päästötodistuksen;

18. 5. 15 ja 26. 5. 16 valtion oppikoulujen johtajille, tieto Senaatin määräyksestä, joka koski virkamiesten virkaloman kieltoa, ja käsky että koulujen johtajien tuli kesäloman aikana olla sellaisessa yhteydessä koulujensa kanssa, että heti voivat toimia heille annettavien ohjeiden mukaisesti;

26. 5. 15 valtion oppikoulujen johtajille ja yksityiskoulujen kouluneuvostoille, tieto Senaatin kehoituksesta, joka koski toimien hankkimista työkykynsä osittain menettäneille sotilaille;

29. 5. 15, valtion koulujen johtajille, tieto Senaatin käskystä, joka koski tietojen antamista sanomalehdille virka-asioista;

1. 10. 15 ja 12. 10. 17 valtion koulujen johtajille, tieto Senaatin määräyksistä, jotka koskivat virallisen paperin käyttämistä;

16. 11. 15, valtion koulujen johtajille, tieto Senaatin määräyksestä, joka koski julkisten laitosten etuoikeutta vaunujen saantiin halkojen kuljettamista varten;

10. 3. 16, valtion koulujen johtajille ja yksityiskoulujen kouluneuvostoille, tieto Pohjoisen rintaman armeijojen ylipäällikön päiväkäskystä, joka koski m. m. koulutalojen käyttämistä majoitukseen;

24. 3. 16, valtion koulujen johtajille, kiertokysely siitä epäkohdasta, joka johtuu oppilasten koulusta eroamisesta ilmoituksesta;

6. 6. 16, Yliopistoon valmistavien oppilaitosten johtajille, kehoitus, joka koski ylioppilastutkinnon kirjallisten tehtävien salassa pysymisen valvomista sekä opettajain velvollisuutta merkitä suoritetuista kokeista arvosanat;

29. 6. 16, kaikkien oppikoulujen johtajille, matka-apurahansaaajien velvollisuudesta ajoissa toimittaa kertomukset opintomatkoistaan;

5. 7. 16 valtion koulujen johtajille, tieto Senaatin määräyksestä, joka koski virkamiesten esiintymistä asiamiehinä oikeuksissa ja virastoissa sekä heidän ottamiaan sivutoimia;

26. 7. 16, valtion koulujen johtajille, kiertokysely, joka koski vapaaseen asuntoon oikeutettujen virka- ja palvelusmiesten korvausta tästä edusta, milloin sitä ei voida heille semmoisenaan myöntää;

30. 8. ja 24. 11. 16, 16. 1. 17 kaikkien oppikoulujen johtajille, tieto Senaatin määräyksistä, jotka koskivat oppilasten osanottoa valtiollisiin mielenosoituksiin;

27. 3. 17, kaikkien oppikoulujen johtajille, käsky asettaa kouluhuoneistoon näkyvälle paikalle Lääkintöhallituksen julkaisema taulukko kulkutautien itämisen ja eristämiskaudesta sekä näiden tautien ehkäisemisestä;

4. 7. ja 29. 8. 17, kaikkien oppikoulujen johtajille, tieto Senaatin päätöksestä, joka koski erinäisten sota- ja sortoaikana annettujen käskyjen peruuttamista;

1. 8. 17, kaikkien oppikoulujen johtajille, kehoitus viettämään kouluissa 31. 10. 17 uskonpuhdistuksen 400-vuotisjuhlaa;

11. 5. 18, yksityisoppikoulujen johtokunnille, ilmoitus Kirkollis- ja opetus-toimituskunnan määräyksestä että yksityiskoulujen valtioavut kalliinajan liisäyksineen kevätlukukaudelta 1918 olivat nostettavissa samansuuruisina kuin

1917 syyslukukaudella, väliaikaisesti, kunnes 1918-vuoden menosääntö oli tuleva vahvistetuksi;

12. 6. 18, kaikkien oppikoulujen johtajille, tieto Senaatin määräyksestä, joka koski punaisen kapinan ja vapaussodan asiakirjojen talteen ottamista;

28. 8. 18 valtion oppikoulujen johtajille, tieto Senaatin kehoituksesta säästäväisyyden noudattamiseen valtion varojen käytössä;

30. 9. 18, valtion oppikoulujen johtajille, kehoitus toimittamaan heille lähetettyjen päätösten ja määräysten lunastuksista kertyvät varat viivytyksettä K:hallitukseen;

27. 11. 18, valtion oppikoulujen johtajille, kiertokysely heidän virallisista sivutuloistaan;

31. 3. 19 yksityisoppikoulujen johtokunnille, lähemmät ohjeet siitä, mitä johtokuntien tuli ottaa huomionsa 5. 3. 19 annetun yksityiskoulujen valtiopuolalaisuuden lain johdosta;

3. 4. 19, yksityiskoulujen johtokunnille, tieto Kirkollis- ja opetusministeriön 18. 3. 19 lähettämästä kirjeestä, joka koski oppilaitosten osallisuutta yksityiskoulujen eläkerahastoon, valtiopuolalaisuuden nauttimisen ehtona.

Oppilaitoksissa on kertomuskauden kuluessa toimitettu kuten ennenkin sekä yleisiä että osittaisia tarkastuksia. Kuten ennenkin on yleisiä tarkastuksia tiheämmin toimitettu yksityisoppilaitoksissa, joihin uusia K:hallitukselle ennestään tuntemattomia opettajia useammin otetaan ja joissa muutoinkin usein esiintyy valtiopuolalaisuuden saamisen oikeuteen vaikuttavia seikkoja, joista K:hallitus ainoastaan uudistetun tarkastuksen kautta voi päästä selville. Yleisiä tarkastuksia ovat toimittaneet K:hallituksen varsinaiset jäsenet (ennen 1. 9. 18:aa myös apulaisylitarkastajat) osittaisia tarkastuksia ovat samat toimittaneet yleisesti tarkastettujen oppilaitosten läheisyydessä tai tarkastusmatkan varrella sijaitsevilla kouluilla, joita varten aika ei ole riittänyt yleiseen tarkastukseen. Erikoiset venäjänkielen opetuksen tarkastukset lakkasivat v. 1918. Erikoisia harjoitusaineiden ja terveysolojen tarkastuksia ovat toimittaneet K:hallituksen tarkastajat poikain ja tyttöjen voimistelua varten sekä piirustusta ja muovailua ynnä veistoa ja naiskäsitöiden opetusta varten. Tarkastuksien aiheuttamista muistutuksista ja muista K:hallituksen päätöksistä on tieto annettu asianomaisille valtion koulujen johtajille ja yksityiskoulujen kouluneuvostoille eli vanhempain neuvostoille tai suoraan johtokunnille lähetetyillä kirjeillä, milloin ei ole katsottu riittäväksi jättää asia tarkastajan tarkastuspöytäkirjaan teettämän merkinnän varaan.

**Oppilaitosten
tarkastus.**

II. Erinäiset valtionoppilaitokset ja niiden opettajisto.

Helsinki.

Suomalainen Normaalityö. Oppilaitoksen vakinaisessa opettajakunnassa ovat tapahtuneet seuraavat muutokset:

Latinan- ja kreikankielen yliopettaja prof. Adolf Voldemar Streng vapautettiin 7. 12. 17 pyynnöstään vararehtorin toimesta ja sai 3. 7. 19 eron yliopettajan virastaan ynnä 6,000 markan suuruisen elinkautisen vuosieläkkeen. Venäjänkielen yliop. fil. maist. Pietari Toikka, jonka K:hallitus 7. 12. 17 oli määrännyt vararehtoriksi, asetettiin 1. 9. 18:sta lakkautuspalkalle. — Uskonnon yliopettaja ja rehtori teol. t:ri Paavo Virkkunen siirtyi 1. 5. 18 Ilmajoen kirkkoherran virkaan, ja määräsi K:hallitus, sen jälkeen kuin yliopettajat Hagfors ja Kivirikko olivat pyytäneet vapautusta heille kummallekin vuorostaan osoitetusta vararehtorin toimesta, 5. 9. 18 vararehtoriksi lat. ja kreikank. vanh. lehtorin fil. t:ri Heikki Ferdinand Soverin. — T:ri Virkkusen jälkeen avoimena olevaan uskonnon yliop. virkaan K:hallitus 5. 12. 18 asetti viranhakijoista 1. sijalle Turun suomalais. lys. vanh. leht. ja reht. teol. kand. E. F. N. Candolinin, 2. sijalle Viipurin suomalais. lys. vanh. leht. ja reht. teol. kand. Lauri Pohjalan ja 3. sijalle Tamp. lys. vanh. leht. teol. t:ri L. G. G. Kailan. Valtioneuvosto, ensin muutettuaan ehdollepanon (1. Kaila, 2. Candolin, 3. Pohjala), nimitti 18. 2. 19 virkaan rehtori Lauri Pohjalan.

Uskonnon vanh. lehtorin teol. t:ri M. Ruuthin siirryttyä yliopist. virkaan nimitti K:hallitus 5. 5. 19 uskonnon ja filosofian alkeiden vanh. lehtoriksi fil. maist. Paavo Ilmari Mustalan.

Matemat. ja luonnonopin nuor. lehtori Lars Reinhold Hirvensalo sai pyynnöstään 1. 9. 17 eron virasta ja 4,200 markan vuotuisen eläkkeen. Samaan virkaan nimitti K:hallitus 14. 11. 18 Viip. suomalais. lys. samoj. ain. leht. Toivo Antero Valtavuon. — 27. 9. 17 Senaatti oikeutti Ylihallituksen määräämään tuntiopettajan fil. maist. Enoch Konrad Westergrenin suomenkielen ylimääräiseksi nuor. lehtoriksi (määräys 30. 14. 18). — Voimistelun ja terveystieteiden nuor. lehtorin Ivar Wilskmanin siirryttyä K:hallituksen tarkastajaksi K:hallitus 20. 3. 1919 nimitti hänen ent. virkaansa yliopiston kasv. opill. voimistelun aliopettajan Klaus Uno Suomelan.

Laulunopettaja K. E. Eklundin erottua virastaan 3. 8. 15 Ylihallitus 24. 12. 1915 nimitti tähän virkaan fil. maist. Armas Maasalon.

Kaunoluvun opetusta varten vapaaeht. aineena keski- ja yläluokilla luku-
vuosina 1914—1915 sekä 1915—1916 yhteensä kahden viikkotunnin aikana
myönsi Senaatti 28. 7. 14 ja 27. 7. 15 280 mk., filos. alkeiden opetusta varten
VIII luokalla myönnettiin samat summat, kaunoluvun opetusta varten lukuv.
1916—1917 280 mk., 1917—1918 420 mk. ja 1918—1919 525 markkaa.

Rinnakkaisluokkia varten on myönnetty: lukuv. 1914—1915 klassill. osast.
V sekä reaali-osast. II ja III luokilla 16,735 mk., lukuv. 1915—1916 sekä 1916—
1917 klass. lys. II ja linjajak. lys. III ja IV luokilla 16,125 mk., lukuv. 1917—18
linjajak. lys. II ja IV I. 11,280 mk. ja lukuv. 1918—1919 linjajak. lys. II ja IV I.
15,578 mk. — 14. 8. 19 myönnettiin vuodelta 1918 3,200 markan suuruinen
ylitys näihin määrärahoihin.

Lämmityksen ja valaistuksen määrärahaan myönnettiin 30. 12. 14 vuo-
delle 1914 lisäystä 1,700 mk., 26. 10. 15 vuodelle 1915 2,800 mk., 29. 8. 16 sille
vuodelle enintään 13,000 mk. ja 28. 12. 17 sille vuodelle samoin 13,000 mk.

Kalustoa varten on myönnetty: 6. 7. 15 Smk. 120: —, vaatenaulakkoa
varten, Smk. 300: —, pulpettien y. m. korjauttamiseksi, Smk. 1,131: 30 ikkuna-
ruutujen hankkimiseksi sekä 4. 7. 16 Smk. 325: — seinäkaappia varten.

Sekalaisia menoja varten myönnettiin lisäystä määrärahoihin: 19. 6. 15
Smk. 79: 05, 12. 1. 17 vuodelle 1916 Smk. 2,222: 52, 28. 12. 17 vuodelle 1917
Smk. 4,300: — ja 23. 1. 19 vuodelle 1918 Smk. 8,000: —.

Oppilaiden luku on ollut eri lukuvuosina: 509, 522, 514, 512 ja 518, opet-
tajakandidaattien: 176, 185, 130, 83 ja 49, suoritettujen käytöllisten opettaja-
näytteiden: 33, 56, 51, 6 ja 42.

Svenska Normallyceum. Prof. Emil Böök-vainajan jälkeen avoinna ole-
vaan historiall. tieteiden yliopettajan virkaan Senaatti 10. 5. 16 nimitti Porvoon
lyseon vanh. lehtorin rehtori fil. lis. Ahti Konrad Ottelinin. — Yliopettajan rehtori
V. T. Rosenqvistin siirrettyä kouluneuvoksen virkaan nimitti Valtioneuvosto
28. 2. 19, K:hallituksen 23. 12. 18 tekemän ehdollepanon mukaisesti uskonnon ja
filosofian alkeiden yliopettajaksi teol. t:ri Johan Albin Simolinin. — Rehtorin
toimia hoiti t:ri Rosenqvistin erottua vararehtorina yliopettaja t:ri J. M. Granit.

22. 5. 19 K:hallitus myönsi eron virasta Turun ruotsal. yliopiston professo-
riksi siirtyvälle matem., fys. ja kemian vanh. lehtorille t:ri Karl Ferdinand
Lindmanille, laskettuna 1. 9. 19:stä.

Kotim. kielten yliop. Ralf Eino Saxénin siirrettyä kouluneuv. virkaan
1. 9. 18 lakkasi tämä virka siinä muodossaan, ja 30. 7. 18 annetun asetuksen joh-
dosta asetettiin lakkautuspalkalle venäjänk. yliopettaja Victor Zilliacus.

Laboratioharjoitusten järjestämistä varten fysiikassa ja kemiassa 4 viikko-
tuntina IV ja V luokan oppilaille sekä kreikankielen opetusta varten 1 ylimäär.
viikkotuntina VIII I. myönsi Senaatti 17. 8. 15 lukuvuodeksi 1915—16 Smk.
700: —, sekä 8. 8. 16 laboratioharjoituksia varten IV I. Smk. 280: — suuruisen
vuotuisen määrärahan. —

Oppilaitosten satunn. tarpeiden määrärahasta Ylihallitus 18. 5. 15 myönsi
600 mk. »Svenska normallyceum 1864—1914» nimisen muistojulkaisun painatus-

avuksi, samoin 8. 9. 16 300 mk. koulun vuosikertomukseen liitteenä painetun, t:ri Ralf Saxénin »Svensk språklära för skolans lägre klasser» nimisen julkaisun painatusavuksi.

Lämmit.- ja valaist.- määrärahaan myönsi Senaatti 1. 12. 14 siltä vuodelta 1,650 markan, 7. 12. 15 siltä vuodelta 3,100 markan, 3. 10. 16 siltä vuodelta enintään 10,000, 28. 12. 17 siltä vuodelta 3,000 ja 26. 9. 18 siltä vuodelta 20,200 markan lisäyksen.

Sekalaisten menojen määrärahaan myönsi Senaatti 12. 1. 17 vuodelta 1916 Smk. 554: 23, 28. 12. 17 siltä vuodelta 2,500: — ja 23. 1. 19 vuodelta 1918 7,900: — suuruisen lisäyksen. Sitäpaitsi myönnettiin 17. 10. 18 saksalaisen sotaväen majoituksen johdosta vahingoittuneen opetuskaluston korjaamiseksi ja uusimiseksi 10,500 mk.

Oppilaiden luku on ollut eri lukuvuosina: 481, 512, 518, 534 ja 538, opettajakandidaattien: 38, 48, 37, 11 ja 8, suoritettujen käytöllisten opettajinäytteiden: 16, 20, 10, 4 ja 17.

Suomalainen lyseo. 18. 6. 19 Valtioneuvosto päätti, että oppilaitoksen suomen- ja ruotsink. nuor. leht. virka oli muutettava ruotsink. vanh. leht. viraksi, ja annettiin valtakirja tähän 9. 7. 19 lehtori Ernst Adolf Lampénille; samalla suomen- ja ruotsink. vanh. lehtorin Knut Leopold Cannelinin virka muutettiin suomenk. vanh. leht. viraksi, johon kuuluu opetusvelvollisuus latinankielessä. — Matem. ja luonnonopin ylimäär. nuor. lehtorin Hugo Waldemar Stenbergin kuoltua v. 1916 K:hallitus esitti samanlaisen viran uudelleen asettamisen, jonka Valtioneuvosto 5. 12. 18 hyväksyikin, ja määrättiin 23. 4. 19 tähän virkaan fil. kand. Väinö Johannes Kallio. — Laulunopettaja Kaarlo Ernst Eklundin erottua toimestaan 31. 8. 15 määräsi Ylihallitus 24. 12. 15 tähän virkaan fil. lis. Armas Emanuel Launiin.

Kaunoluvun opetusta varten lukuvuonna 1917—18 myönsi Senaatti 14. 5. 18 Smk. 175: —. Virantoim. palk. määrärahaan v:lta 1918 myönsi Valtioneuvosto 14. 8. 19 3,580 markan ylityksen.

Rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi I—V luokilla on myönnetty: lukuvuodeksi 1914—1915 Smk. 30,989: —, lukuv. 1915—1916 Smk. 31,045: —, lukuv. 1916—1917 Smk. 32,125: —, lukuv. 1917—1918 Smk. 31,035: —, lukuv. 1918—1919 Smk. 38,482: 50 sekä 14. 8. 19 viimeain. lukuv. määrärahaan 4,550 markan ylitys.

Lämmitys- ja valaistusmäärärahaan myönsi Senaatti 29. 8. 17 siltä vuodelta 9,000 markan lisäyksen ja 23. 1. 19 vuodelta 1918 4,000 markan ylityksen.

Sekal. menojen määrärahaan v:ksi 1917 myönsi Senaatti 14. 11. 17 3,000 markan ja v:ksi 1918 23. 1. 19 2,000 markan ylityksen. — Koulussa v. 1918 olleen majoituksen kautta vahingoittuneen kaluston korjaamiseksi myönnettiin 21. 5. 19 enintään 6,375 markkaa.

Rehtorina on edelleen ollut vanh. lehtori fil. t:ri Kaarlo Fredrik Kerppola. Oppilaita on ollut eri lukuvuosina: 446, 433, 437, 442 ja 442.

Svenska Lyceum. Uskonnon ja historiall. lukemisen vanh. leht. virkaan nimitti Ylihallitus 27. 10. 14 fil. t:ri Uno Nils Oskar Holmbergin (valituksen

kumoutumisen jälkeen vahvistettu 9. 2. 15, valtakirja H:lle 26. 2. 15). — 9. 2. 15 myönnettiin ero virasta historian ja ruotsink. vanh. leht. fil. lis. Johannes Hastigille. — Viimemain. virkaan nimitti Ylihallitus sittemmin 20. 10. 15 fil. t.ri Rudolf Hjalmar Öhmanin (valtakirja valituksen kum. jälk. 29. 2. 16). — Venäjänkielen nuor. lehtoriksi Ylihallitus 28. 11. 14 nimitti Turun suomal. klass. lys. vanh. leht. Oskar Fredrik Palmroosin ja nimityksen kumouduttua 11. 8. 15 uudestaan saman (valtak. 12. 10. 15). — Matem. ja luonnonopin nuor. leht. T. T. F. Berndtson siirtyi toiseen oppilaitokseen 18. 11. 18.

Rehtorintoimesta Senaatti 8. 8. 16 myönsi vapautuksen vanh. leht. Karl Severin Ahoniukselle sekä määräsi 7. 9. 16 siihen toimeen varareht. nuor. leht. Kaarle Jalmari Rostedin. Vararehtorin velvollisuuksista Ylihallitus 26. 5. 16 vapautti vanh. leht. J. G. Boldtin määräten sijalle K. S. Ahoniuksen sekä sittemmin, 26. 9. 17, vanh. lehtorin A. E. E. Ranckenin.

Kaunoluvun kurssia varten lukuv. 1916—1917 Senaatti 7. 11. 16 myönsi Smk. 140: —.

Rinnakkaisosastojen ylläpitämistä varten I—V luokalla on myönnetty: lukuvuodeksi 1914—1915 Smk. 25,130: —, lukuv. 1915—1916 Smk. 25,220: —, lukuv. 1916—1917 Smk. 25,890: —, lukuv. 1917—1918 Smk. 29,215: —, lukuv. 1918—1919 Smk. 45,037: 50 sekä 14. 8. 19 140 markan lisäys.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 18. 12. 16 siksi vuodeksi 3,000: — ja 5. 12. 17 siksi vuodeksi 8,000 markan lisäys sekä 23. 1. 19 edelliseltä vuodelta 10,500 markan ylitys.

Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 31. 10. 16 siksi vuodeksi enintään 1,300 markan ja 5. 12. 17 siksi vuodeksi 1,450 markan lisäys sekä 23. 1. 19 edelliseltä vuodelta 1,700 markan ylitys.

Vuosikertomuksen painatuskustannuksia varten lukuv. 1913—1914 myönsi Senaatti 11. 12. 14 400 markan, keisarikäynnin kustannuksia varten 12. 5. 15 Smk. 189: 15, kaluston korjauksia varten 21. 12. 15 Smk. 343: 75 sekä 22. 5. 17 Smk. 890: — ja 11. 10. 17 Smk. 150: —.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 392, 387, 378, 397 ja 393.

Suomalainen Tyttökoulu. Matem. nuor. lehtorin Onni Hallsténin siirryttyä toiseen valtioon virkaan, nimitti K:hallitus avoimeksi julistetun viran haki-joista 18. 11. 18 fil. maist. Britta Fredrika Wilhelmina Hallonbladin. — Valm. luokkain opettajattaren Elin Helena Ingmanin otettua 31. 8. 16 eron virastaan, saaden 2,400 markan suuruisen eläkkeen (Sen. päät. 11. 7. 16), nimitti Ylihallitus 2. 3. 17 samaan virkaan Alma Sofia Härmälän (valtak. 8. 5. 17). — 31. 8. 19 erosi virastaan oppilaitoksen johtajatar Ottilia Stenbäck, jolle Valtioneuvosto 11. 7. 19 oli vakuuttanut 3,500 markan suuruisen eläkkeen.

Helsingin vanhan suomalaisen ynnä Helsingin ruotsalaisen tyttökoulun valmistavia luokkia varten Ylihallitus 17. 3. 16 vahvasti lukusuunnitelman, jonka mukaan seuraavia aineita on I ja II luokalla oleva allamainitut viikkotuntimäärät: uskontoa 3, 3, opetuskieltä 8, 8, maantietoa 2, 2, matematiikkaa 4, 4, kaunokirjoitusta 2, 2, piirustusta 2, 2, käsitöitä 4, 4, laulua 2, 2, voimistelua 3, 3, yhteensä kummallakin luokalla 30 viikkotuntia. Johtajattarien ehdotta-

mat sanottujen luokkien oppikurssit Ylihallitus vahvisti 17. 5. 16 toistaiseksi noudatettaviksi.

Johtajattaren vapaan asunnon ja lämmön korvaukseksi asetettuun määrärahaan Senaatti 26. 9. 18 myönsi 350 markan lisäyksen silloisen vuokravuoden alusta kalenterivuoden loppuun sekä korotti saman määrärahan v:ksi 1919 2,800 markkaan, jotapaisi johtajattarella oli oleva oikeus saada polttopuunsa koulun varastosta.

Rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi koulun kaikilla varsin luokilla on myönnetty: lukuvuosiksi 1914—1915 ja 1915—1916 Smk. 26,340 kummallakin kerralla, lukuv. 1916—1917 Smk. 27,394, lukuv. 1917—1918 I—V b ynnä I c-luokkaa varten Smk. 33,415:—, johon 5. 12. 17 annettiin 420 markan lisäys, sekä lukuv. 1918—1919 I—V b ja I—II c luokkia varten Smk. 53,310:—.

Lämmit. ja valaistuksen määrärahaan myönnettiin 18. 12. 16 siksi vuodeksi lisäystä 3,000 mk. 28. 12. 17 siksi vuodeksi 7,000 mk. sekä 23. 1. 19 edelliseltä vuodelta 3,400 markan ylitys.

Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 28. 12. 17 siksi vuodeksi 400 markan lisäys ja 23. 1. 19 edelliseltä vuodelta 6,000 markan ylitys. — Koulujen kalustomäärärahaasta myönnettiin oppilaitokselle 22. 6. 15 Smk. 1,884:— voimistelutelineitä, 6. 3. 17 Smk. 650:— ja 28. 12. 17 Smk. 729:— muita kalustomenoja varten. Erikoinen 5,000:— markan avustus myönnettiin Valtioneuvoston käyttövaroista 18. 6. 19 oppilaitoksen 50-vuotisjuhlan muistojulkaisua varten.

Johtajattarena on koko kertomuskauden kuluessa toiminut N:ti Ottilia Stenbäck.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 441, 451, 453, 492 ja 547.

Tyttökoulun yhteydessä toimivalla Suomalaisella Jatko-opistolla on edelleen ollut vuosittain vahvistetut lukusuunnitelmat, ja on menosääntö ollut kertomuskauden eri lukuvuosina: Smk. 32,200:—, 32,550:—, 32,800:—, 32,175:— ja 39,475:—, viimeainittu määräyksellä (22. 8. 18), että Pedagoginen johtokunta saa maksaa korvausta oppiaineen opetuksesta aina 300 markkaan viikkotunnilta sekä enintään 225 mk. harjoitusaineiden ja alempien kielikurssien opetuksesta.

Johtajattarena on edelleen toiminut N:ti Ottilia Stenbäck.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 67, 55, 33, 23 ja 31.

Suoritettujen käytöllisten opettajanäytteiden luku on eri lukuvuosina ollut: 15, 21, 17, 3 ja 14.

Svenska flickskolan. Koulun johtajattareksi Ylihallitus 5. 1. 15 määräsi v. t. johtajattaren, opettajatar Hedvig Maria Estlanderin. Sittenkuin Senaatin Oikeusosasto oli valtiollisesta syystä tuominnut N:ti E:n menettämään sekä johtajatar- että opettajatarvirkansa, määräsi Ylihallitus 14. 6. 15 johtajattareksi opettajatar Frida Karolina Sjöblomin. N:ti E:lle tuomitun rangaistuksen kumouduttua 20. 3. 17 annetun manifestin kautta ja N:ti S:n pyydettyä vapautusta toimestaan, asetettiin johtajattaren virkaan 23. 3. 17 uudestaan N:ti Estlander, ja määräsi Senaatti 18. 4. 17 hänet uudestaan toimimaan myös jatko-opiston johtajattarena.

Johtajattarelta koulutalossa puuttuvan virka-asunnon ja lämmön korvaukseksi on Senaatin päätöksen mukaan 18. 11. 14 vuosittain suoritettu 2,000 mk.

Matem. ja luonnonhistorian nuor. lehtorille Victor Ferdinand Brotherukselle myönnettiin 1. 9. 17:stä ero virasta, sen jälkeen kuin hänelle 3. 4. 17 oli vakuutettu 4,200 markan suuruinen eläke. 18. 11. 18 K:hallitus nimitti matemaatiikan ja luonnonopin nuor. lehtorin virkaan Hels. Ruots. lyseon nuor. lehtorin Sturle Torsten Fjalar Berndtsonin.

Voimistel. ja terveysopin opettajattarelle Elin Maria Langhoffille myönnettiin 1. 9. 15:stä ero virasta, sen jälkeen kuin hänelle 20. 4. 15 oli vakuutettu 2,400 markan suuruinen eläke. Ylihallitus nimitti 8. 10. 15 samaan virkaan Vaasan ruotsal. tyttökoulun samojen aineiden opettajattaren Ida Helena Nyströmin (valtakirja 10. 12. 15). — 26. 9. 18 vakuutettiin ranskankielen opettajattarelle Frida Karolina Sjöblomille hänen virasta erottuaan 2,400 markan suuruinen eläke ynnä 600 mk. ylimääräistä eläkettä. Laulunopettajatar Ida Alexandra Tanninen sai 12. 9. 18 1,000 markan lahjapalkkion 40 vuoden palveluksesta.

Rinnakkaisosastoja varten on myönnetty: lukuv. 1914—1915 I—V b ynnä I—II c luokkia varten Smk. 34,620: —, lukuv. 1915—1916 I—V b ynnä I—III c—l. varten Smk. 40,735: —, lukuv. 1916—1917 I—V b ynnä I—IV c—l varten Smk. 46,873: —, lukuv. 1917—1918 I—V b ynnä I—V c—l varten Smk. 51,380: —, lukuv. 1918—1919 samoin kaksinkertaisia rinnakkaisosastoja varten kaikilla luokilla Smk. 78,534: — ynnä vuodelta 1918 Smk. 1,840: — ylitys.

Osassa koulutaloa olevan kaasuvaihtamisen vaihtamiseen sähkövalaistukseksi myönnettiin 14. 4. 15 Smk. 1,115: — ja 30. 7. 15 Smk. 350: —, keisarin käynnin kustannuksiin 12. 5. 15 Smk. 44: 85, erinäisen kaluston hankkimiseen 29. 8. 16 Smk. 4,885: — ja 5. 7. 17 Smk. 1,520: —.

Lämmitys- ja valaistusmäärärahaan myönnettiin 28. 11. 16 siksi vuodeksi Smk. 4,000: —, 7. 1. 18 v:ksi 1917 Smk. 9,990: — ja 19. 12. 18 siksi vuodeksi 9,600 markan lisäys ynnä 23. 1. 19 vielä 9,150 mk:n ylitys.

Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 19. 12. 18 siksi vuodeksi 4,900 markan lisäys, 23. 1. 19 vielä Smk. 5,000 ja 14. 8. 19 Smk. 1,180: — ylitys.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 537, 583, 618, 619 ja 618.

Tyttökoulun yhteydessä toiminut *Jatko-opisto* on edelleen käsitänyt sekä pedagogisen että yliopistoon johtavan osaston. Menosääntö on eri lukuvuosina ollut: 37,675: —, 38,375: —, 38,150, 38,350: — ja 45,000: —, samoin ehdoin opettajain palkkaukseen nähden kuin Suomalaisessa *Jatko-opistossa*.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 59, 65, 68, 58 ja 51, suoritettujen käytöllisten opettajanäytteiden: 3, 7, 5, 0 ja 0.

Uusi Suomalainen Tyttökoulu. Oppilaitoksen vak. opettajistossa ei ole muutoksia tapahtunut. Johtajattarena on edelleen ollut opettajatar fil. maist. Johanna Wilhelmiina Asp.

Vapaaehtoista kaunoluvun opetusta varten lukuv. 1917—1918 IV ja V l. 4 viikkotuntina myönnettiin 5. 12. 17 Smk. 712: —, vapaaeht. venäjänk. opetusta varten 10. 10. 16 kahdeksi lukuvuodeksi 700 mk. lukuv. kohti.

Koulu sijaisi lukuv. 1914—1919 vuokrahuoneistossa Vironk. N:o 5:ssä, ollen vuokra 1. 6. 17:ään 12,860: — ja siitä lähtien 15,000: — (Sen. päät. 14. 11. 16),

sekä lisähuoneistoissa Vironkadun N:o 3:ssa y. muualla, joista vuokrat lukuv. 1914—1919 kohosivat 4,200:sta 6,100:aan markkaan. — Johtajattaren asunto on myös ollut valtion puolesta vuokrattu (Smk. 2,400: — vuodessa, 1. 6. 19:sta alkaen 3,120: —).

Rinnakkaisluokkia varten I—V l. on myönnetty: lukuv. 1914—1915 Smk. 25,470: —, lukuv. 1915—1916 Smk. 25,520: —, lukuv. 1916—1917 Smk. 27,248: —, lukuv. 1917—1918 Smk. 27,930: — ja 1918—1919 Smk. 40,237: 50, jotapaitasi 14. 8. 19 v:lle 1918 myönnettiin 4,860 markan ylitys.

Lämmitys- ja valaist. määräraha v:lta 1915 myönnettiin 11. 1. 16 ylitettäväksi 1,286 markalla, v:lta 1916 1,500:lla, v:lta 1917 2,920 markalla ja v:lta 1918 4,680 markalla.

Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 12. 1. 17 v:lta 1916 600 markan ylitys, voimisteluhuoneiston siivoamista varten ollut 80 markan määräraha korotettiin 29. 2. 16 150 markkaan ja keisarikäynnin kustannuksiin myönnettiin 12. 7. 15 Smk. 91: 50.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 356, 354, 363, 352 ja 315.

Yliopistoon johtavat tyttökoulun jatkoluokat.

Avoinna olevaa johtajattaren tointa on koko ajan hoitanut v. t. engl. kielen opettajatar Johanna Sofia Granström. — Ranskan- ja saksank. opettajattareksi Ylihallitus 6. 11. 14 nimitti saman oppilait. ruotsin- ja saksank. opettajattaren fil. maist. Dagmar Irene Emeleuksen (valtak. 1. 8. 15). — Ruotsin- ja saksank. opettajattareksi Ylihallitus 26. 5. 15 nimitti fil. kand. Alli Sofia Avelan (Haataja). Molemmille main. opettajattarille Senaatti 19. 2. 18 myönsi samanl. kalliinajan palkkauksen kuin nuoremmille lehtoreille Helsingin lyseoissa.

Kaunoluvun opetuksen antamiseksi myönnettiin lukuv. 1915—18 420 ja siitä edelleen 520 markan määräraha.

Koulu on sijainnut Hels. Nuorten miesten Krist. Yhdist. talossa, ja on vuokra ollut 1. 6. 14—1. 6. 16 Smk. 8,900, 1. 6. 16—1. 6. 19 Smk. 10,000 sekä sittemmin Smk. 15,650 vuodessa, tähän luettuna voimistelusalin käyttöoikeus 10 viikkotuntina.

Rinnakkaisosastoja varten on myönnetty: lukuv. 1915—1916 I—II l. Smk. 12,780: —, lukuv. 1916—1917 I l. Smk. 7,150: —, lukuv. 1917—1918 I—II l. Smk. 13,100: — ja lukuv. 1918—1919 I—II l. Smk. 18,360: —. Kaikkia näitä summia ei kuitenkaan aina ole tarvittu.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 30. 12. 14 siksi vuodeksi Smk. 300: —, 1. 2. 16 v:ksi 1915 Smk. 400: — ja 10. 10. 16 siksi vuodeksi Smk. 1,500: — markan lisäys. — Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 1. 12. 18 siksi vuodeksi 600 markan lisäys. Koulukaluston hankkimiseksi myönnettiin 20. 4. 15 Smk. 555: —.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 104, 100, 94, 86 ja 91.

Porvoo.

Svenska Lyceum, Historian, maant. ja ruotsink. nuor. lehtori Anders Allardt erosi virastaan 1. 9. 15 saaden 4,200 markan vuotuisen eläkkeen.

Matem. ja luonnonopin vanh. lehtori virkaan Senaatti 22. 6. 15, kumoten Ylihallituksen valituksen alaisen päätöksen, nimitti Tammisaaren seminaarin lehtori fil. t:ri Gustaf Tegengrénin (valtak. 14. 7. 15). — Saksan- ja ranskank. vanh. lehtoriksi Ylihallitus 21. 5. 15 nimitti fil. maist. Johan Wilhelm Matias Hermansonin. Historian ja ruotsink. vanh. lehtori fil. t:ri Ahti Konrad Ottelinin siirrettyä ruotsal. normaalilyseon yliopettajaksi nimitti Ylihallitus 28. 11. 16 hänen ent. virkaansa Vaasan ruots. lys. vanh. lehtori fil. kand. Gustav Adolf Dahlin (valtak. 30. 1. 17, virkaan 1. 6. 17). — Suomenk. nuor. lehtori Hugo Lundin kuoltua 11. 12. 15, nimitti Ylihallitus tähän virkaan 24. 10. 16 fil. maist. Harry Johannes Strengin (valtak. 23. 12. 16, astui virkaan 1. 5. 17). — Luonnonhist. ja maantieteen nuor. lehtori virkaan Ylihallitus 25. 1. 16 nimitti Maarianhaminan keskikoulun nuor. leht. Hugo Wilhelm Kranckin (valtakirja 28. 3. 16, virkaan 1. 9. 16). — Ruotsin- ja saksank. nuor. lehtoriksi K:hallitus 17. 5. 18 nimitti fil. maist. Holger Niels Petersénin.

Veiston opetus pantiin toimeen 1. 9. 18:stä ja myönnettiin sitä varten 28. 9. 18 seuraavaksi lukuvuodeksi 1,800 mk.

Sekal. menojen määrärahaan v:ksi 1918 myönnettiin 7. 11. 18 2,000 markan lisäys, kalustomäärärahasta uusien pulpettien hankkimista varten 8. 8. 16 500 markkaa.

Rehtori virkaa hoiti 31. 8. 15:een nuor. lehtori t:ri A. Allardt. 17. 12. 15 Senaatti määräsi rehtoriksi vanh. lehtori fil. lis. A. K. Ottelinin ja 7. 9. 16 vanh. lehtori t:ri E. G. Tegengrénin. Vararehtoriksi Ylihallitus 3. 10. 17 määräsi vanh. leht. Edvard Rindellin.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 141, 137, 141, 147 ja 134.

Loviisa.

Svenska mellanskolan. Nuor. lehtori rehtori Alexander Nylundin kuoltua 4. 8. 15, Ylihallitus 20. 10. 16 nimitti ruotsin- ja suomenk. nuor. lehtoriksi opettajakand. Karl Ossian Schmaltzin (valtak. 20. 12. 16) virkaan 1. 5. 17. — Poikien voimist. opettajan virasta erosi leht. Karl Konstantin Nylund 31. 8. 17, ja nimitti K:hallitus siihen virkaan 17. 10. 18 Gust. Rob. Salomon Sjöblomin. Nuor. lehtori Arthur William Relander, joka 8. 5. 17 määrättiin rehtoriksi, vapautettiin 29. 8. 17 laulunopettajan virastaan.

Rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi on myönnetty: luvuv. 1914—1915 I—III l. Smk. 9,910: —, luvuv. 1917—1918 II l. Smk. 5,445: — ja luvuv. 1918—1919 II—III l. Smk. 15,065: —.

Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 28. 11. 17 siksi vuodeksi 800 markan suur. lisä, kalustusta varten 28. 3. 16 Smk. 722: 25, kapinavahinkojen korjaamiseen 14. 8. 18 Smk. 1,600: —, jota paitsi Yl. rak. Ylihallitus sai käytettäväkseen Smk. 3,020: 10 koulutalon vaurioiden korjaukseen.

Rehtoreina ovat toimineet: nuor. lehtori A. Nylund 4. 8. 15, nuor. lehtori Ivar August Lovenetzsky v. t. rehtorina 1. 9. 15—8. 5. 17 ja senjälkeen nuor. lehtori A. W. Relander.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 184, 178, 181, 185 ja 185; viime mainitusta luvusta poikia 78, tyttöjä 107.

Turku.

Svenska klassiska lyceum. Avon. matemat. ja luonnonopin vanh. leht. virkaan Ylihallitus 9. 6. 15 nimitti koulun samojen aineiden nuor. lehtorin Uno Brynolf Roosin (valtak. 14. 12. 15, virkaan 1. 9. 16). Historian vanh. lehtorin fil. lis. Georg Boldtin kuoltua 26. 6. 18 (vrt. siv. 34) ei tämä virka kertomuskauden aikana tullut uudelleen täytetyksi. Matem. ja luonnonopin nuor. leht. virkaan nimitettiin sitten 23. 5. 16 fil. maist. Hjalmar Magnus Eklund, joka, kuten siv. 34 on mainittu, sittemmin virasta erotettiin. — 17. 10. 18 vahtimest. G. Lindforsille myönnettiin 900 markan eläke.

Rinnakkaisosastoja varten myönnettiin: luvuv. 1916—1917 IV l. Smk. 5,316: —, luvuv. 1917—1918 V l. Smk. 4,980: — ynnä 14. 8. 19 viimemain. määrärahaan 820 markan ylitys v:lta 1918.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 5. 10. 15 siksi vuodeksi enintään 950 markan, 16. 5. 16 siksi vuodeksi enintään 2,200, 31. 5. 17 siksi vuodeksi enintään 7,000 markan lisäys; 19. 8. 18 siltä vuodelta 4,000 markan ylitys.

Sekal. menojen määrärahaan v:lta 1918 myönnettiin 23. 1. 19 1,730 markan ylitys, kalustomenoja varten 3. 11. 14 Smk. 733: —, 24. 10. 16 Smk. 431: — ja 13. 6. 17 Smk. 2,400: —, jotapaitsi 24. 10. 16 myönnettiin fysikal. opetusvälineitä varten Smk. 689: 50 ja 5. 8. 18 kaluston kapinavahinkojen korjaamiseksi Smk. 3,139: 30.

Rehtorin tointa hoiti 1. 9. 14—31. 8. 16 edelleen vanh. lehtori E. A. Jalava. Viimemainitun saatua vapautuksen toimestaan Senaatti 7. 9. 16 määräsi rehtoriksi vanh. lehtorin U. O. Berglundin, joka v:sta 1915 oli ollut vararehtorina. Vararehtoriksi Ylihallitus 19. 5. 17 määräsi vanh. lehtorin G. R. Törngrenin.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 229, 241, 240, 232 ja 229.

Suomalainen Klassillinen Lyseo. Venäjänk. vanh. lehtoriksi Ylihallitus 21. 3. 16 nimitti fil. kand. Julius Johannes Lundqvistin (valtak. 23. 5. 16, virkaan 1. 5. 17, lakkautuspalkalle v. 1919). — Matemat. ja fysiik. vanh. lehtori Johan Engelbert Sargren erosi virasta 31. 8. 16, saaden 5,000 markan eläkkeen. Hänen virkaansa Ylihallitus 9. 3. 17 nimitti fil. t:ri Johan Helon (valtak. 11. 5. 17, virkaan 1. 9. 17). — Uusien kielten vanh. lehtori Adolf Wilhelm Rankka kuoli kesäloman aikana v. 1919.

Rinnakkaisosastoa varten III l. myönnettiin luvuv. 1915—1916 Smk. 5,397: —.

Sekal. menoja varten 12. 1. 17 vuodelta 1916 Smk. 41: 94, 20. 6. 18 vuodelta v. 1917 Smk. 1,067: 45, 23. 1. 19 vuodelta 1918 Smk. 2,000: — ylitys.

Lämmit. ja valaistusta varten vuodeksi 1916 myönnettiin 29. 8. 16 enint. 3,000 markan lisäys, vuodeksi 1918 myönnettiin 4. 12. 18 5,000 markan lisäys. Katuosien y. m. puhtaana pitoa varten v. 1916 Smk. myönnettiin Smk. 75: — lisäys ja v:sta 1917 alkaen erikoinen 500 markan määräraha.

Rehtorina on edelleen toiminut vanh. lehtori J. M. Ahlman. — Vararehtoriksi määräsi Ylihallitus 30. 5. 17 vanh. lehtorin K. A. Svanljungin.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 234, 222, 194, 177 ja 167.

Suomalainen Lyseo. Vakinaisessa opettajakunnassa ei tapahtunut muutoksia.

Rinnakkaisosastoja varten I—V luokilla myönnettiin: lukuv. 1914—1915 ja 1915—1916 kummallakin kertaa Smk. 26,916:—, lukuv. 1916—1917 Smk. 26,995. —, lukuv. 1917—1918 Smk. 27,255:—, lukuv. 1918—1919 Smk. 40,482:50 ynnä 14. 8. 19 edelliseltä vuodelta 6,050 markan ylitys.

Koulutalon pihamaan ympärysaidan rakentamiseksi Senaatti 19. 16. 17 osoitti Smk. 2,365:—, kahden sähköventtiilin asettamiseksi 11. 5. 19 Smk. 2,200:— sekä lisäluokahuoneen sisustamiseksi ullakolle 18. 6. 19 Smk. 89,000:—.

Lämmit. ja valvist. määrärahaan myönnettiin 26. 10. 15 siltä vuodelta 900, 8. 8. 16 siltä vuodelta 2,500 ja 31. 5. 17 siltä vuodelta 7,000 markan lisäys.

Sekal. menojen määrärahaan v:lta 1918 myönnettiin 23. 1. 19 1,530 markan ylitys.

Rehtorina toimi koko kertomuskauden edelleen vanh. lehtori E. F. N. Candolin.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 398, 413, 422, 443 ja 454.

Svenska Lyceum. Historian ja ruotsink. vanh. leht:in rehtori Anton Aman-dus Karstenin kuoltua 13. 6. 15 nimitti Ylihallitus 28. 11. 16 samaan vanh. leht. virkaan Turun ruotsal. tyttök. nuor. leht. fil. lis. Henrik Adolf Karstenin (valtak. 30. 1. 17, virkaan 1. 5. 17). Avoimna olleeseen suomenk. nuor. leht. virkaan Ylihallitus 7. 4. 15 nimitti Mikkelin lys. suomen- ja ruotsink. nuor. lehtorin Viktor Hugo Renwaldin (valtak. 9. 6. 15, virkaan 1. 11. 15). — Lakkautus-palkalla olevalle kollega Naema Adelaide Lundeniukselle myönnettiin 7. 4. 19 ero ja 3,500 markan eläke. — Piirust., muov. ja kaunokirj. opettajaksi nimitti K:hallitus 30. 7. 19 taiteilija Z. T. Schalinin.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan v:lta 1916 myönsi Senaatti 3. 10. 16 enint. 2,500 markan ylityksen, 1. 8. 17 siltä vuodelta 1,500 ja 30. 8. 18 siltä vuodelta 6,500 markan ylityksen.

Sekalaisten menojen määrärahaan myönnettiin 12. 1. 17 vuodelta 1916 Smk. 1,043:36, 23. 1. 19 v:lta 1918 Smk. 1,249:— ylitys.

Kalustomenoihin myönnettiin 3. 11. 14 Smk. 220:—, 7. 12. 15 Smk. 730:— ja 13. 6. 16 Smk. 1,000:—.

Rehtorina on t:ri A. A. Karsténin kuoltua toiminut vanh. leht. Carl Axel Alenius (Ylih. määr. 7. 7. 15, Sen. nimit. 8. 5. 17). Vararehtoriksi Ylihallitus v. 1917 määräsi vanh. leht. M. O. von Bonsdorffin.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 220, 214, 216, 209 ja 215.

Suomalainen Tyttökoulu. Taiteilija Elias Muukan siirryttyä toiseen opet-tajavirkaan nimitti K:hallitus 24. 10. 18 piirust., muovail. ja kaunokirj. opetta-jaksi Axa Charlotta Nybergin. Johtajatar Olga Matilda Sofia Lemberg erosi virasta 31. 8. 19 saaden 3,000 markan eläkkeen. Johtajattaren virka-asunnon ollessa edelleen tarpeen koulun rinnakkaisluokkia varten, on Senaatin 13. 3. 12 tekemän päätöksen mukaan 2,000 mk. vuodessa suoritettu johtajattarelle asun-nonvuokran korvaukseksi.

Rinnakkaisosastoja varten on myönnetty: lukuv. 1914—1915 I—V b ynnä III c luokilla Smk. 27,810: —, lukuv. 1915—1916 I—V b ynnä IV c l. Smk. 28,165: —, lukuv. 1916—1917 I—V b ynnä V c—l. Smk. 30,743: —, lukuv. 1917—1918 I—V b—l. Smk. 27,160: —, lukuv. 1918—1919 I—V b—l. Smk. 40,160: —.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan v:ksi 1916 myönnettiin 4. 1. 17 Smk. 500: — ja 13. 6. 17 v:ksi 1917 7,650: — suuruisen lisäys.

Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin lisäystä 12. 1. 17 v:lta 1916 Smk. 648: 30, 7. 1. 18 v:lta 1917 Smk. 800: —, 19. 12. 18 v:lta 1918 Smk. 1,800: — ja 14. 8. 18 tähän vielä 625 markan ylitys.

Muovailun opetukseen tarpeell. välineitä varten Senaatti 10. 1. 16 myönsi 260: — ja ompelukoneen ostoa varten K:hallitus Smk. 1,000: — oppilaitosten satunn. tarp. määrärahasta.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 372, 372, 395, 374 ja 373.

Svenska Flickskolan. Saksankielen ja käsitöiden opettajatar Selma Helena Lindström erosi virasta 31. 8. 15 saaden 2,400 markan eläkkeen. Virkaa ei sen jälkeen täytetty. — Hist. ja ruotsink. nuor. lehtorin H. A. Karsténin siirryttyä toiseen virkaan, nimitti Ylihallitus 13. 11. 17 hänen ent. virkaansa fil. maist. Gustaf Waldemar Heleniuksen (valtak. 23. 5. 18, virkaan 1. 6. 18). — Johtajattaren virka-asunnon korvaukseksi on Senaatin 19. 3. 13 tekemän päätöksen mukaan edelleen suoritettu 1,500 mk. vuodessa.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 29. 8. 16 siksi vuodeksi enint. 2,000 markan lisäys.

Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 12. 1. 17 v:lta 1916 Smk. 600: —, 19. 12. 18 siltä vuodelta 900 ja 14. 8. 19 edell. vuodelta vielä ylitystä 680: —.

Koulutalon Kristiinankadun puolisen jalkakäytävän kuntoonpanoon Sen. 27. 6. 15 myönsi Smk. 1,579: —. Erään keskeytyneen kielikurssin kustannuksiin Ylihall. 29. 12. 15 myönsi oppilaitosten satunn. tarp. määrärahasta Smk. 225: —.

Johtajattarena on edelleen ollut Gerda Johanna Frietsch.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 185, 191, 170, 168 ja 155.

Pori.

Suomalainen Lyseo. Matem. ja luonnonopin avoinna olevaan nuor. lehtorin virkaan Ylihallitus 6. 11. 14 nimitti Oulun I lys. nuor. lehtorin Rafael Herman Hellströmin (valtak. 8. 1. 15). — Voimist. ja terveysopin nuor. lehtorin A. A. Mikkosen siirryttyä toiseen virkapaikkaan, nimitti Ylihallitus 24. 10. 16 hänen ent. virkaansa Uudenkaarlep. semin. lehtorin Arvid Rydmanin (valtak. 29. 12. 16, virkaan 1. 5. 17). — Ero virasta myönnettiin 27. 11. 17 saksan- ja ranskank. vanh. leht. Eli Granit-Ilmoniemelle, jolle Senaatti 15. 8. 18 myönsi 5,000 mk:n eläkkeen. Hänen jälkeensä avoimeen vanh. leht. virkaan K:hallitus 12. 12. 18 nimitti fil. maist. Oskari Kajavan. — Piirust., muovail. ja kaunokirj. opettajaksi

K:hallitus 30. 5. 19 nimitti arkkitehti Bertha Katarina Enwaldin (virkaan 1. 9. 19).

Veiston opetus pantiin toimeen lukuv. 1918—1919, jolloin Valtioneuvosto 28. 9. 18 myönsi siihen tarkoitukseen Smk. 2,325: —.

Rinnakkaislinjaa ylläpidettiin lukuv. 1914—1915 eräissä oppiaineissa V l. Senaatin 1. 9. 14 myöntämällä 1,260 mk:n määrärahalta.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 22. 5. 17 siltä vuodelta 600 mk:n ylitys, sekal. menojen määrärahaan 23. 1. 19 v:lta 1918 500 mk:n ylitys. —
— Kemiäll. opetusvälineiden hankkimista varten myönsi Senaatti 16. 11. 15 Smk. 300: —, kirjaston järjestämiseksi 8. 11. 15 Smk. 500, 28. 3. 19 Smk. 1,577: 50

Oppilait. satunn. tarp. määrärahasta Ylihallitus 19. 11. 15 myönsi 600: — luonnonhist. kokoelmien kuntoonpanoa varten.

Rehtorina on edelleen toiminut vanh. lehtori Lars Hugo Sandelin. Vara-rehtoriksi K:hallitus 19. 9. 18 määräsi nuor. lehtorin F. M. Coleruksen.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 195, 194, 197, 189 ja 188.

Maarianhamina.

Svenska mellanskolan-samlyceum. Nuor. lehtorin rehtori Ivar Ferdinand Bergrothin erottua nimitti Ylihallitus 24. 10. 16 luonnonhist. ja maantiet. nuor. lehtoriksi fil. kand. Viktor Emanuel Schulmanin (valtak. 29. 12. 16, virkaan 1. 9. 17). — Naisoppilaiden voimist. ja terveysopin opettajattaren Edith Fogelholmⁱⁿ erottua virasta sairauden vuoksi 1. 12. 16 nimitti Ylihallitus tähän virkaan 16. 3. 17 Ruth Eva Waenerbergin. — Oppilaitoksen muututtua yhteislyseoksi nimitettiin: 5. 5. 19 uskonnon ja filos. alk. vanh. lehtoriksi fil. maist. Vilhelm Eliel Viktor Wessman, laulunopettajaksi Klara Johanna Rajander, 9. 7. 19 ruotsinkielen vanh. lehtoriksi ruotsin- ja suomenk. nuor. lehtori Henrik Valter Sjöblom (Valtioneuv:n 18. 6. 19 antaman erivap. nojalla), 7. 4. 19. histor. vanh. lehtoriksi nuor. lehtori Hugo Alfred Grönstrand, matemat., fys. ja kemian vanh. lehtoriksi nuor. leht. fil. lis. Anders Wilhelm Johansson (Valtioneuv:n 1. 4. 19 antaman oikeutuksen nojalla).

Veiston opetusta varten lukuv. 1918—19 myönnettiin 9. 11. 18 Smk. 715: —.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 3. 10. 16 siksi vuodeksi enint. 800 mk:n ja 11. 10. 17 siksi vuodeksi enint. 800 mk:n lisäys. — Sekalaist. menojen määrärahaan v:lta 1918 myönnettiin 23. 1. 19 siltä vuodelta 2,500 mk:n ylitys.

Kalustoa varten myönnettiin 14. 11. 17 Smk. 900: — ja kahden uunin uudestaan rakentamista varten 14. 8. 18 Smk. 500: —.

V:ksi 1919 vahvistettiin yhteislyseota varten 98,900 mk:n suuruinen väliaikainen menosääntö (1. 4. 19).

Rehtoriksi määräsi Senaatti 17. 5. 15 nuor. leht. Otto Wilhelm Draken.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 114, 136, 150, 161 ja 199; viimeain. luvusta poikia 112, tyttöjä 87.

Hämeenlinna.

Suomalainen Lyseo. Venäjänk. vanh. lehtorin avoinna olevaan virkaan Ylihallitus 28. 11. 14 nimitti fil. lis. Albert Hämäläisen (valtak. 29. 1. 15, virkaan 1. 5. 15). — Uskonnon ja historiall. lukemisen vanh. lehtorin Ludvig Wilh. Sjöstedt'in siirrettyä pappisvirkaan 1. 5. 1918, määräsi Valtioneuvosto 4. 3. 19, kumoten K:hallituksen valituksen alaisen päätöksen, että virkaan oli 2 koevuodeksi määrättävä teol. kand. Aarni Voipio. — Piirust., muov. ja kaunokirj. opettajaksi K:hallitus 20. 3. 19 nimitti Lyyli Ihanne Kaukovaaran. — Latinan- ja kreikankielen vanh. lehtorin t:ri Kaarlo Koskimiehen kuoltua v. 1918, lakkasi tämä virka 1. 5. 20:sta.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 11. 1. 16 lisäystä 2,200 ja 30. 1. 17 v:ksi 1917 4,000 mk., 23. 1. 19 vuodelta 1918 12,300 mk:n ylitys.

Rehtoriksi määräsi Senaatti 1. 12. 14 vararehtori J. S. Suomalaisen, ja vararehtoriksi Ylihallitus 22. 1. 15 määräsi vanh. leht. t:ri E. J. Laineen.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 153, 169, 184, 186 ja 194.

Tampere.

Suomalainen Klassillinen Lyseo. Voimist. ja terveysopin nuor. lehtorin Bruno Leonard Florströmin kuoltua 22. 12. 14 nimitti Ylihallitus tähän virkaan 12. 10. 15 Porin lys. nuor. leht. Armas Antti Mikkosen (valtak. 4. 12. 15, virkaan 1. 5. 16). — Matem. ja luonnonopin vanh. lehtorin t:ri V. E. Stadighin siirrettyä toiseen virkaan Ylihallitus 6. 6. 16 nimitti hänen entis. virkaansa fil. t:ri Kaarle August Poukan (valtak. valituks. kumouduttua 10. 11. 16). — Saksan- ja ranskan-kielen vanh. lehtorin Olga Erika Lavoniuksen erottua virastaan 31. 8. 16 määräsi Senaatti, kumoten Ylihallituksen valit. alais. nimityksen, 16. 8. 17 tähän virkaan Sortavalan lys. vanh. leht. Ivar Edvard Kerkkolan (valtak. 29. 8. 17). Maantiet. ja luonnonhist. nuor. lehtori G. E. F. Cannelin erosi sairauden tähden virasta 31. 8. 19 saaden 4,200 mk:n eläkkeen.

Rinnakkaisosastoja varten myönnettiin: lukuv. 1914—1915 I—V l. Smk. 25,267: —, lukuv. 1915—1916 I—V l. Smk. 25,476: —, lukuv. 1916—1917 I—IV l. Smk. 20,840: —, lukuv. 1917—1918 II—III l. Smk. 11,014: — sekä 14. 8. 19 edell. vuoden määrärahaan 1,640 mk:n ylitys.

Kreikkal. katolisen uskonn. opetuks. määrärahaan myönnettiin vv. 1914—1915 erinäisiä pienempiä lisä.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 28. 12. 17 siltä vuodelta 6,900 mk:n lisäys, sekalaist. menojen määrärahaan 12. 1. 17 v:lta 1916 Smk. 639: 23 ylitys, 28. 12. 17 siksi vuodeksi Smk. 483: 80 lisäys, 23. 1. 19 v:lta 1918 Smk. 4,750: — ylitys.

Sitäpaitsi on myönnetty: eräiden korjaustöiden suorittamiseksi v. 1914 Smk. 133: 54 Ylih:n määrärahasta oppilaitosten satunn. tarp. vart., korjaustöihin

koulutalossa v. 1916 Yl. rakenn. Ylihallit. kautta Smk. 1,090: —, kadun ja pihamaan y. m. puht. pitoa varten v. 1916 Smk. 225: — (21. 4. 17), v. 1917 Smk. 577: 43 (9. 1. 18), sekä voimistelutelin. varten 17. 8. 15 Smk. 778: — ja kemiall. opetusvälin. ostoa varten samalla Smk. 1,060: —

Koulu on saanut 2 uutta stipendiraahastoa: v. 1917 »Israel Nystedtin» 5,000 mk:n suuruisen ja v. 1918 lehtori H. E. Hårdhin 3,000 markan suuruisen stipendiraahaston.

Rehtorina on edelleen ollut vanh. leht. t:ri K. K. Jaakkola.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 310, 322, 284, 249 ja 217.

Suomalainen Lyseo. Saksan- ja ranskank. vanh. lehtorin rehtori vapaah. Eino Sakari Yrjö-Koskisen kuoltua tammik. 1916, määräsi Senaatti, kumoten Ylihallituksen valituks. alais. päätöksen, 18. 4. 17 tähän virkaan fil. t:ri Eero Ilmari Ilvosen (valtak. 2. 5. 17, virkaan 1. 5. 17). — Matem. ja luonnonopin nuor. leht. Veli Gustaf Ivar Eurénin kuoltua, nimitti K:hallitus 7. 11. 18 tähän virkaan Tamp. klassill. lys. nuor. lehtorin Fredrik William Pesosen. — Piirust. ja kaunokirjoituks. opettajan Fanny Henriette Björnströmin erottua virasta 31. 8. 16 nimitti Ylihallitus 7. 11. 16 tähän virkaan Tyyne Dagmar Salovaaran (virkavahv. kirja valituks. hylkäämisen jälk. 2. 5. 17).

Ylimäär. käsityöopetusta oli koulussa jo ennen nykyisen lukusuunnitelman aikaa. Lukuv. 1916—1917 myönnettiin sitä varten 8. 8. 16 Smk. 440: — ja lukuv. 1917—1918 12. 9. 17 Smk. 640: —, lukuv. 1918—1919 12. 9. 18 Smk. 1,000: —. Viimemain. lukuv. sitäpaitsi lukusuunnitelman mukaista veistonopet. varten 2. 11. 18 Smk. 2,150: —. Kreikkal. katol. uskonn. opetusta varten ollut 560 mk:n määräraha korotettiin v:ksi 1916 560:sta 816:een ja v:ksi 1917 1,120 markkaan.

Rinnakkaisosastoja varten I—III l. myönnettiin lukuv. 1914—1915 Smk. 14,793: —, luokilla I—IV lukuv. 1915—1916 Smk. 19,804: —, lukuv. 1916—1917 Smk. 20,008: —, lukuv. 1917—1918 Smk. 20,414: —, lukuv. 1918—1919 Smk. 28,831: — sekä 14. 8. 19 edell. vuodelta 740 mk:n lisäys.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 18. 1. 16 v:lta 1915 Smk. 1,082: — ylitys, v:ksi 1916 samalla 900 mk:n lisäys ynnä 13. 2. 17 Smk. 1,664: — ylitys. 14. 11. 17 myönnettiin samaan määrärahaan v:ksi 1917 Smk. 6,150 lisäys ja 4. 12. 18 siksi vuodeksi 5,340 mk:n lisäys. — Sekalaist. menojen määräraha myönnettiin 5. 12. 16 ylitettäväksi Smk. 175: —.

Kalustoa varten myönnettiin 12. 1. 15 Smk. 114: 50, 28. 12. 17 Smk. 516: —, 5. 12. 16 Smk. 175: —; erinäisiä opetusvälineitä varten 16. 2. 16 Smk. 290: —, nuottitaulua varten 29. 9. 14 Smk. 200: —, vuosikertom. liitteen painatt. varten 27. 4. 15 Smk. 240: —.

Rehtoriksi vapaah. E. S. Yrjö-Koskisen jälkeen Senaatti 22. 5. 17 määräsi nuor. lehtorin Karl Johan Sadeniuksen. Vararehtoriksi Ylihallitus sitten määräsi vanh. lehtorin Ilvosen.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 305, 331, 350, 360 ja 328.

Suomalainen Tyttökoulu. Vak. opettajistossa ei ole muutoksia tapahtunut. Johtajattarena on edelleen toiminut nuor. lehtori Toini Voipio.

Koulu on sijainnut vuokrahuoneistossa, josta vuokraa maksettiin 1. 6. 18:aan Smk. 14,000 ynnä vahtimestarin asunnosta 700: — ja johtajattaren asunnosta 1,500: — (1. 6. 16:sta 1,600). 1. 6. 18:sta nämä huoneistot vuokrattiin edelleen 20,000 markan vuosivuokrasta. Rakennuspaikaksi Senaatti päätti vastaanottaa Tampereen kaupungin maksutta tarjoomat tontit N:ot 41—44 X kaup.-osassa, mutta kun koulutalon rakentamista ei aloitettu antajan määräämässä ajassa, peruutui tarjous. K:hallitus antoi 16. 1. 19 vanh. neuvoston toimeksi hankkia tietoonsa, mitkä toiset tontit olisivat saatavissa.

Kouluhuoneistoon on 20. 2. 15, 30. 8. 17 ja 23. 1. 19 myönnettyillä Smk. 285:—, 300:— ja 700:— suur. määrärahoilla hankittu ilmanvaihtokojeita, hella ja vesisäiliö.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 18. 7. 16 siksi vuodeksi 300 mk:n ja 27. 9. 17 siksi vuodeksi 1,230 mk:n lisäys. Vahtimestarin satunn. ylityöstä Kirkollisasiaintoimituskunta 19. 6. 16 myönsi korvaukseksi Smk. 125:—.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 183, 185, 172, 169 ja 136.

Suomalainen Tyttölyseo. V. t. johtajattareksi K:hallitus on määrännyt opettajatar Ellen Johanna Cannelin'in, jolle 24. 10. 18 vahvistettiin K:hallituksen ehdottamat palkkaedut.

10. 4. 19 Valtioneuvosto vahvisti oppilaitokselle lukuvuodeksi 1919—1920 Smk:aan 108,960: — päättävän menosäännön.

Rinnakkaisosastoja varten lukuvuotena 1918—1919 I—VI luokilla myönnettiin 24. 10. 18 Smk. 45,362: 50.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan v:lta 1918 myönnettiin 14. 8. 19 Smk. 370: — ylitys.

Ompelukoneen hankkimiseksi myönnettiin 17. 10. 18 Smk. 505: —.

Oppilasluku lukuvuotena 1918—1919 oli 456, josta tyttökoulu luokilla 417 ja lukioluokilla 39.

Viipuri.

Suomalainen klassillinen lyseo. Vakin. opettajistossa ei ole muutoksia tapahtunut. Rehtorina on edelleen ollut vanh. lehtori A. D. Helander.

Veiston opetusta varten I—III l. myönsi Kirkoll. ja opet. kunta 17. 10. 18 lukuvuodeksi 1918—1919 Smk. 1,382: —.

Rinnakkaisosastoja varten myönnettiin lukuv. 1914—1915 III l. Smk. 5,292: —, lukuv. 1915—1916 Smk. 5,516: —.

Virantoim. palkk. määrärahaan v:lta 1915 myönnettiin 14. 11. 16 Smk. 1,376: — lisäys.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 4. 7. 16 siksi vuodeksi 2,400 ja 27. 6. 17 siksi vuodeksi 2,420 mk:n lisäys. — Sekal. menojen määrärahaan v:lta 1918 myönnettiin 23. 1. 19 600 mk:n ylitys.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 234, 223, 193, 182 ja 146.

Svenska Lyceum. Avonais. uskonn. ja historiall. lukemisen vanh. lehtorin virkaan nimitti Ylihallitus 23. 10. 14 fil. maist. Albert Edvin Grönroosin (virkaan 1. 11. 15). Avon. olleeseen luonnonhist. ja maantiet. nuor. lehtorin virkaan Ylihallitus 3. 3. 16 nimitti fil. maist. Arvid Leonard Forssellin (valtak. 5. 5. 16). Avoinna olleeseen matem., fysiik. ja kem. vanh. lehtorin virkaan Ylihallitus 29. 10. 15 nimitti Tamp. suomal. klass. lys. vanh. lehtorin fil. toht. Väinö Erik Elias Stadighin (valtak. 29. 12. 15, virkaan, 1. 1. 16). — Venäjänk. vanh. leht. Christoph Damberg erosi virasta 1. 9. 17, saaden 5,000 mk:n eläkkeen. — Latinan- ja kreikank. vanh. lehtorin virka määrättiin 23. 1. 19 lakkautettavaksi ja viranhaltija fil. toht. August Wilhelm Blomqvist lakkautuspalkalle asetettavaksi. — Laulunopett. Karl Theodor Sörensen'in kuoltua 28. 9. 14 nimitti Ylihallitus tähän virkaan 30. 12. 14 ylioppilas Carl Gottfrid Lagercrantzin. Tämän erottua virasta 31. 8. 17 nimitettiin laulunopettajaksi 6. 11. 17 urkuri Martin Theodor Christian Björklund.

Veistonopetusta varten lukuv. 1918—1919 myönnettiin 2. 11. 18 Smk. 1,800: —.

Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 12. 1. 17 v:lta 1916 Smk. 300: —, 5. 12. 17 tältä vuodelta Smk. 1,054: 54, 7. 11. 18 siltä vuodelta Smk. 1,300: — ja 14. 8. 19 edell. v:lta vielä 1,250 mk:n ylitys.

Koulukaluston kapina-aikana kärsimien vaurioiden korjaamiseksi myönnettiin 5. 8. 18 ja 7. 11. 18 yhteensä Smk. 1,900: —, sähkövalolaitteiden hankkimiseksi vahtimest. ja talonmieh. asuntoihin 23. 1. 19 Smk. 1,300: — ja veistotyöpajan järjestämiseksi ulkokuonerakennukseen 3. 7. 19 Smk. 7,050: —.

Rehtorina on edelleen ollut vanh. leht. G. W. Wahlroos. Vararehtoriksi määräsi Ylihallitus 22. 1. 15 vanh. leht. tri A. W. Blomqvistin sekä hänen pyydettyä vapautusta nuor. leht. W. Lindbladın.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 152, 168, 172, 167 ja 166.

Suomalainen Lyseo. Saksan- ja ranskank. vanh. lehtorin tri U. S. Nyströmin siirryttyä vakinaisesti K:hallitukseen, nimitettiin hänen ent. virkaansa 3. 3. 19 Sortavalan lys. vanh. leht. Axel Edvard Langi. Uskonn. vanh. lehtori Lauri Pohjala siirtyi 1. 5. 19 Suom. Normaalilyse. yliopettajaksi. — Valtioneuvosto suostui 18. 6. 19 K:hallituksen esitykseen, että v. 1918 lakkautuspalkalle asetettu nuor. lehtori J. P. Tirkkonen saatiin määrätä suomen- ja latinankielen ylimäär. nuor. lehtoriksi; samoin Valtioneuvosto 14. 8. 19 suostui K:hallituksen esitykseen, että matem. ja luonnonopin opetusta varten saatiin asettaa ylimäär. nuor. lehtorin virka. Molempien näiden virkojen palkkaus suoritetaan virantoim. palkk. ja rinnakkaisluokkien määrärahoista. — Englannink. opettajan Annie Wilhelmina Starckjohanin erottua 6. 6. 16 ei tätä virkaa enää täytetty.

Veiston opetusta varten lukuv. 1918—1919 myönnettiin 17. 10. 18 Smk. 2,822: —.

Kreikkal. katolisen uskonn. opetuksen määräraha korotettiin 18. 12. 16 Smk. 538 lisällä ja määrättiin v:sta 1917 1,120 markaksi.

Rinnakkaisosastoja varten I—V l. myönnettiin: lukuv. 1914—1915 Smk. 27,430: —, lukuv. 1915—1916 Smk. 27,310: —, lukuv. 1916—1917 Smk. 30,915: — lukuv. 1917—1918 Smk. 34,880: — ja lukuv. 1918—1919 Smk. 44,960: —.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 16. 8. 17 siksi vuodeksi 2,650 mk:n lisäys.

Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 12. 1. 17 v:lta 1916 Smk. 873: 46 ja 20. 6. 18 v:lta 1917 Smk. 1,691: 90 ylitys.

Vuosikertomuksen ja muistojulkaisun painattamista varten myönnettiin 30. 12. 14 oppilait. satun. tarp. määrarahasta Smk. 114: —, 15. 5. 15 Smk. 120: — sekä 21. 3. 16 Smk. 600: —. Kalustoa varten Senaatti myönsi 13. 4. 15 Smk. 1,300: —, 31. 8. 15 Smk. 1,258: 40 ja 25. 7. 17 Smk. 450: —

Kapinan ja sotilasmajoituksen koulutalossa aiheuttamien vaurioiden korjaamiseksi myönnettiin 23. 1. 19 Smk. 9,885: — sekä koulukaluston vaurioiden korjaamiseen 11. 7. 19 Smk. 3,813: 47 ynnä lyseon toverikunnalle sam. syystä Smk. 1,701: —.

Rehtorina oli vv. 1914—1919 edelleen vanh. lehtori teol. kand. Lauri Pohjala. Vararehtoriksi Ylihallitus 22. 1. 15 määräsi vanh. lehtorin Ossian Nordensvan'in.

Oppilasluku eri lukuvuosina on ollut: 349, 355, 361, 373 ja 341.

Svenska Flickskolan. Matem. ja luonnonopin nuor. leht. Johannes Lunelund erosi virasta 1. 11. 15 saaden 4,200 mk:n eläkkeen. 23. 5. 16 nimitti Ylihallitus matem., fysiik. ja kem. nuor. lehtoriksi fil. maist. Artur Julius Backmanin (valtak. 26. 7. 16, virkaan 1. 11. 16). — Voimist. opettajattaren Aino Emilia Stenbäckin erottua virastaan 31. 8. 16 Ylihallitus nimitti voimist. ja terveysopin opettajattareksi 27. 2. 17 Hilja Melida Elfvingin. — Johtajattarena oli koko kertomusajan edelleen N:ti Aino Maria Ottelin.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 24. 10. 16 siksi vuodeksi enint. 700 mk:n ja 5. 7. 17 siksi vuodeksi 6,500 mk:n lisäys sekä 23. 1. 19 edell. vuodelta 260 mk:n ylitys.

Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 12. 1. 17 vuodelta 1916 Smk. 424: 18 ja 23. 1. 19 vuodelta 1918 Smk. 290: — ylitys.

Kaasuhellaa varten aamiaishuoneeseen myönnettiin 23. 12. 16 Smk. 1,135, pulpettien y. m. korjaamiseksi 14. 11. 17 Smk. 680: 75 sekä ompelukoneen hankkimiseksi 17. 10. 18 Smk. 500: —.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 143, 159, 174, 181 ja 164.

Suomalainen Tyttökoulu. Johtajatar Alina Renforsin eron jälkeen muodostettuun suom. ja ranskank. opettajattaren virkaan nimitti Ylihallitus 23. 3. 15 N:ti Hellä Maria Putkisen sekä määräsi 11. 8. 15 hänet toimimaan koulun johtajattarena. — Saksan- ja ranskank. opettajatar Linda Pohjakallio sai 29. 8. 17 pyytämänsä eron virasta ynnä 1. 9. 17:stä 2,400 mk:n eläkkeen. — Ranskank. opettajatar Edla Maria Hiilos erosi virasta 31. 8. 19 saaden 2,400 mk:n eläkkeen. — Saman syyslukuk. alkaessa erosi virasta myös uskonnon ja ruotsink. nuor. lehtori Toivo Johannes Sirelius saaden 4,200 mk:n eläkkeen.

Koulu työskenteli vv. 1914—1918 sotilasmajoituksen tähden vuokrahuoneistossa, Pellervonkadun N:o 9:ssä, ollen vuosivuokra ensin Smk. 13,000 sitten (1. 9. 15) 14,181: — jota paitsi 1. 11. 16:sta vuokrattiin 4 huonetta lisää 1,400 mk:sta. Viimemain. vuotena 1. 9. 17—1. 9. 18 olivat vuokrat yhteensä Smk.

17,447: —. Johtajattaren vapaan asunnon korvaukseksi suoritettiin hänelle Smk. 1,900: — ja 1. 1. 18:sta 2,100 mk. vuodessa; 5. 6. 1917 K:hallituksen täytyi vielä lisätä tätä summaa 600 markalla.

Puhdistus-, muutto- ja kalustonkorjauskustannuksiin koulun päästessä takaisin omaan taloonsa myönsi Senaatti 7. 11. 18 Smk. 14,297: 25, uusien penkkien hankkimiseksi 30. 5. 19 Smk. 2,280: —, soittokellojohtojen, lamppujen, ikkunoiden ja lukkojen korjaamiseen 13. 3. 19 Smk. 3,480: —.

Rinnakkaisosastoja varten on myönnetty: lukuv. 1914—1915 I—V b ynnä I—III c-l. Smk. 35,470: —, lukuv. 1915—1916 I—V b- ynnä I, III ja IV c-l. Smk. 35,840: —, lukuv. 1916—1917 I—V b- ynnä I, II, IV ja V c-l. Smk. 44,111: —, lukuv. 1917—1918 I—V b- ynnä I—III ja V c-l. Smk. 46,205: —, lukuv. 1918—1919 I—V b- ynnä I—IV c-l. Smk. 69,463: 50 sekä 14. 8. 19 edell. vuoden määrärahaan 10,240 mk:n ylitys.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 16. 8. 17 siksi vuodeksi 1,900 mk:n lisäys, sekal. menojen määrärahaan 12. 1. 17 vuodelta 1916 Smk. 1,030: 81, 14. 8. 19 vuodelta 1918 Smk. 500: — ylitys.

Erinäisen kaluston hankkimiseksi myönnettiin 21. 12. 15 Smk. 471: — ja 29. 12. 15 myönsi Ylihallitus oppilait. satunn. tarp. määrärahasta erään keskeytyneen kielikurssin opetuksen palkkioiksi Smk. 209: 13.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 415, 425, 419, 447 ja 403.

Sortavala.

Suomalainen Lyseo. Ylitarkast. Heikki Koskisen jälkeen avoimena olevaan matem. ja luonnonopin vanh. lehtorin virkaan nimitti Ylihallitus 2. 11. 15 fil. lis. Elias August Hintikan, mutta tämä erosi virasta jo 1. 1. 17, ja määräsi Ylihallitus sitten 9. 3. 17 puh. olevaan virkaan kahdeksi koivuodeksi fil. lis. Pekka Juhana Myrbergin. — Saksan- ja ranskank. vanh. lehtorin I. E. Kerkkolan siirrettyä toiseen virkaan, nimitti K:hallitus 14. 11. 18 hänen ent. virkaansa Vaasan suom. lys. nuor. leht. A. E. Langin, jonka sitten tultua toiseen virkaan nimitetyksi virka uudelleen tuli avoimeksi. — Piirust. ja kaunokirj. opettaja Inez Aina Emilia Alcenius otti 1. 11. 18 eron virasta, saaden 1,000 mk:n ylimäär. eläkkeen.

Rinnakkaisosastoja varten on myönnetty: lukuv. 1914—1915 II ja III l. Smk. 9,520: —, lukuv. 1915—1916 Smk. 9,736: —, lukuv. 1916—1917 Smk. 9,816: —, lukuv. 1917—1918 II l. Smk. 4,929: —, lukuv. 1918—1919 II ja III l. Smk. 13,953: —, 14. 8. 19 edell. vuodelta 1,010 mk:n ylitys.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 7. 12. 15 siksi vuodeksi 1,300 mk:n 2. 5. 16 siksi vuodeksi 1,600 mk:n lisäys sekä 30. 1. 17 vielä Smk. 2,144: 92 ylitys.

Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 16. 1. 18 vuodelta 1917 Smk. 456: 54 sekä 23. 1. 19 vuodelta 1918 Smk. 355: — ja 14. 8. 19 vielä Smk. 276: — ylitys.

Rehtorina on edelleen toiminut vanh. lehtori K. S. Kaikkonen. Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 250, 240, 224, 236 ja 230.

Suomalainen Tyttökoulu. Suom. ja ruotsink. nuor. lehtoriksi tuli virkojen vaihdon kautta 1/9 19:stä lehtori V. F. Corellin sijaan lehtori Armas Lauri Kustaa Pelkonen. — Laulunopettaja Alfhild Jotunin kuoltua tammik. 1916 nimitti Ylihallitus tähän virkaan 23. 5. 16 rouva Bertha Relanderin.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 30. 5. 16 siksi vuodeksi enint. 2,000 mk:n lisäys, sekal. menojen määrärahaan 12. 1. 17 vuodelta 1916 Smk. 506: 38, 16. 1. 18 vuodelta 1917 Smk. 790: 21 ylitys, joka sittemmin 21. 19. lopullisesti määriteltiin 500 mk:ksi.

Pihamaan tasoitusta varten myönnettiin 13. 6. 17 5,000 mk:n, sotilasmajoituksesta aiheutuneiden vaurioiden korjaamiseksi 19. 12. 18 385 mk:n, vesijohdon rakentamiseksi kellariin 24. 7. 19 Yl. rak. Ylihall:n kautta 12,250 mk. Kahden ompelukoneen hankkimiseksi 20. 8. 19 K:hallitus myönsi kalustomäärärahasta Smk. 1,310: —.

Johtajattaren tointa hoiti 31/8 17:een opettajatar Anna Katarina Saukko, siitä lähtien nuor. leht. Toini Amalia Alopaeus (vak. 11/5 18:sta).

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 134, 138, 138, 133 ja 115.

Salmi.

Keskikoulu. Menosäännön ja lukusuunnitelman koululle vahvisti Senaatti 27. 6. 18, ja määräsi K:hallitus senjälkeen 17. 7. 18 ent. yhteiskoulun rehtorin fil. maist. Pekka Setkäsén toimimaan matemaattisten aineiden v. t. nuor. lehtorina ja koulun rehtorina.

Oppilasluku lukuv. 1918—1919 oli, jolloin toimessa oli 3 luokkaa, 62, näistä I:llä 29, II:lla 24 ja III:lla 9. Poikia oli yht. 28, tyttöjä 34.

Mikkeli.

Suomalainen Lyseo. Hist. ja ruotsink. vanh. lehtorin Arthur Johannes Aksel Kaukolan kuoltua 15. 9. 14 nimitti Ylihallitus 12. 2. 15 hist. ja suomenk. vanh. lehtoriksi fil. t:ri Kaarlo Iivari Karttusen (valtak. valit. hylkäämisen jälkeen 15. 10. 15). — Av. olevaan uskonnon ja historiall. lukem. vanh. lehtorin virkaan määräsi Ylihallitus 20. 10. 15 kahdeksi koevuodeksi (1/5 16:sta) teol. kand. Oskar Gustaf Johannes Alanderin. A:n siirrettyä toiseen virkaan nimitti K:hallitus 12. 12. 18 usk. ja hist. lukem. vanh. lehtoriksi teol. kand. Jaakko Sakari Vilho Loimarannan. — Matem. nuor. lehtori Anders Wilhelm Nordström erosi virasta 30. 9. 17 saaden 4,200 mk:n eläkkeen, ja 11. 11. 18 K:hallitus nimitti matem. ja luonnonopin nuor. lehtoriksi fil. maist. Oskari Jaakkolan. — Ruotsink. nuor. lehtorin virkaan lehtori V. H. Renwaldin jälkeen, joka oli siirtynyt toiseen virkaan, nimitti Ylihallitus 17. 3. 16 fil. kand. Gustaf Leonard von Bonsdorffin (valtak. 17. 5. 16, virkaan 1. 11. 16). — Piirust., muov. ja kaunokirj.

opettajan virkaan nimitti K:hallitus 20. 3. 19 Savonlinnan lys. opettajan Elias Muukan.

Veiston opetusta varten lukuv. 1918—1919 myönnettiin 2. 11. 18 Smk. 461: 11.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan v:ksi 1917 myönnettiin 25. 7. 17 Smk. 300: — lisäys.

Rehtorina toimi vv. 1914—1916 nuor. lehtori V. H. Renwald, ja hänen pois siirryttyään vv. 1916—1919 vanh. lehtori P. A. Sahlstén (vakim. 8. 5. 17). Vararehtoriksi Ylihallitus 30. 5. 17 määräsi nuor. lehtorin A. L. Liljan.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 129, 133, 140, 133 ja 131.

Savonlinna.

Suomalainen Lyseo. Matem. nuor. lehtorin Artur Grönroosin kuoltua 27. 10. 14 Ylihallitus 29. 10. 15 nimitti matem. ja luonnonopin nuor. lehtoriksi fil. kand. Mikko Liirin (valtak. 29. 12. 15, virkaan 1. 5. 16). — Uskonn. ja ruotsink. vanh. lehtorin Selim Johan Evert Hirvensalon kuoltua 19. 5. 15 Ylihallitus nimitti uskonn. ja historiall. lukem. vanh. lehtoriksi 27. 10. 16 fil. maist. Volde-mar Reinhold Hietalahden (valtak. valituksen hylkäämisen jälkeen 20. 3. 17, virkaan 1. 5. 17). — Venäjänk. vanh. leht. hovineuvos Ivar August Voldemar Sevönin kuoltua 18. 8. 15 Ylihallitus tähän virkaan nimitti 20. 10. 16 fil. maist. Konstantin Aleksander Salmisen (valtak. 20. 12. 16, virkaan 1. 5. 17). — Saks. ja ranskank. vanh. leht. William Alfred Juutilaisen kuoltua 2. 6. 17 nimitti K:hallitus 14. 11. 18 tähän virkaan fil. lis. Johannes Vihtori Lehtosen. — Vanh. leht. E. J. Buddénin siirryttyä kouluneuvoksen virkaan, nimitti K:hallitus 20. 2. 19 luonnonhist. ja maantiet. vanh. lehtoriksi fil. kand. Johan Adolf Salovaaran. — Piirust. ja kaunokirj. opettaja Helga Julia Sofia Söderström erosi 31. 12. 17 virastaan, ja nimitti K:hallitus 18. 4. 18 siihen virkaan Turun suomal. tyttök. opettajan Elias Muukan, joka sitten samana vuonna siirtyi samanl. virkaan Mikkelin lyseoon.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 1. 8. 16 siksi vuodeksi enint. 1,200 mk:n ja 12. 9. 17 siksi vuodeksi 3,900 mk:n lisäys, sekalaist. menojen määrärahaan 23. 1. 19 vuodelta 1918 500 mk:n ylitys.

Majoituksen kautta vahingoittuneen kaluston maalausta varten myönnettiin 12. 9. 18 Smk. 1,780: —, ja kirjaston järjestämiseksi myönsi K:hallitus 23. 7. 1919 oppilait. satunn. tarp. määrärahasta Smk. 1,000: —.

Rehtorinvirasta vapautettiin 17. 6. 18 pyynnöstään vanh. lehtori E. J. Buddén ja määrättiin rehtoriksi samalla vanh. lehtori V. R. Hietalahti.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 167, 157, 153, 159 ja 141.

Heinola.

Suomalainen Keskikoulu. Koevuosiksi määrätty voimist. opettaja Niilo Valvanne sai virkavahv. kirjan 19. 3. 15.

Koulu on edelleen työskennellyt vuokrahuoneistossa, josta Senaatin 19. 11. 1913 tekemän päätöksen mukaan on maksettu vuokraa 4,500 mk. vuodessa. Veiston opetusta varten lukuv. 1918—1919 myönnettiin Smk. 1,650:—. Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 1. 8. 19 edell. vuodelta 1,000 mk:n ylitys.

Rehtorin virasta vapautettiin 22. 6. 15 nuor. leht. A. S. Nylund. Rehtorina on sen jälkeen toiminut nuor. lehtori K. E. Sonck.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 126, 116, 108, 113 ja 118; viimeaini-
tusta luvusta oli poikia 58 ja tyttöjä 60.

Kuopio.

Suomalainen Lyseo. Kreikan- ja latinank. vanh. lehtori Evert Winter otti 31. 8. 14 eron virasta, saaden 5,000 mk:n eläkkeen. Virka samalla lakkasi. Usk. ja hist. lukem. vanh. leht. teol. kand. Karl Kristfrid Sarlinin siirryttyä 1. 5. 17 pappisvirkaan nimitti Ylihallitus 19. 11. 17 hänen ent. virkaansa Mikkelin lys. koevuos. määrätyn vanh. lehtorin teol. kand. Oskar Gustaf Johannes Alanderin (virkaan 1. 5. 18). — Piirust., muovail. ja kaunokirj. opettajan virkaan, joka oli asetettava 1/9 19:stä, nimitettiin 8. 5. 19 rouva Laine Olsoni, mutta kun hän siirtyi Kuopion tyttökoulun opettajaksi, jäi virka täyttämättä.

Rinnakkaisosastoja varten I—IV l. myönnettiin: lukuv. 1914—1915 Smk. 20,462:— (josta 5,453:— säästyi), lukuv. 1915—1916 Smk. 20,908:—, lukuv. 1916—1917 Smk. 20,928:—, lukuv. 1917—1918 Smk. 21,154:— ynnä V b luokkaa varten 5,700:—, lukuv. 1918—1919 I—VI Smk. 37,077: 50, 14. 8. 19 edell. vuoden määrärahaan 6,040 mk:n ylitys.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 23. 11. 15 siksi vuodeksi 200 mk:n, 4. 7. 16 siksi vuodeksi 1,500 mk:n ja 15. 8. 18 siksi vuodeksi 1,800: mk:n ylitys. — Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 4. 12. 18 siksi vuodeksi 600 mk:n lisäys ja 1. 8. 19 siltä vuodelta oikeus 2,000 mk:n ylitykseen.

Ylimääräisiä määrärahoja on myönnetty: 14. 10. 15 vaatenaulakoita varten koulutalon uusiin eteisiin Smk. 980:—, 13. 6. 18 koulutalon kärsimien kapinavahinkojen korjaamiseen (Yl. rak. Ylih. kautta) Smk. 22,900:— ja kaluston vaurioiden korjaamiseen Smk. 4,000:—. Oppilaitosten satunn. tarp. määrarahasta Ylihallitus 31. 10. 18 myönsi vahtimest. toimen ylläpitämiseen Smk. 225:—.

Rehtorina on edelleen ollut vanh. lehtori tri K. O. G. Hannikainen.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 341, 330, 360, 343 ja 325.

Suomalainen Tyttökoulu. Matem. ja luonnonhist. nuor. lehtorin Jaakko Benjamin Ståhlbergin kuoltua marrask. 1915 nimitti Ylihallitus 13. 3. 17 matem. ja luonnonopin nuor. lehtoriksi fil. maist. Pauli Iivari Martikaisen (valtak. 15. 5. 1917, virkaan 1. 5. 17). — Ruots. ja suomenk. nuor. lehtori Bruno Granit-Ilmoniemi sai 31. 8. 16 eron virasta ja 4,200 mk:n eläkkeen. Hänen ent. virkaansa nimitti Ylihallitus 4. 4. 17 fil. kand. Anna Elfrida Johanssonin (valtak. 6. 6. 17), joka sittemmin 1. 9. 19 siirtyi toiseen virkaan. — Ero virasta myönnettiin 1/9 19

suomenk., histor. ja maantiet. nuor. lehtorille Jaakko Seppo Sakari Suomalaiselle. — Johtajatar Maria Elisabeth Ingman erosi virasta 31. 5. 16, saaden 3,000 mk:n eläkkeen. — Laulunopettajatar Tilta Josefina Killiselle myönnettiin 31. 12. 15 ero virasta, ja nimitti Ylihallitus tähän virkaan 4. 4. 16 urkuri Regina Wilhelmina Rissasen (virkevahv. kirja valituks. hylkäämisen jälk. 10. 11. 17). Piirust. ja kaunokirj. opettajattaren Elli Johanna Telénin kuoltua 20. 1. 19 nimitti K:hallit. 13. 8. 19 piirustuksen, muovail. ja kaunokirj. opettajaksi rouva Laine Olsonin.

Rinnakkaisosastoja varten myönnettiin: lukuv. 1915—1916 I l. Smk. 5,160: —, lukuv. 1916—1917 I—II l. Smk. 8,696: —, lukuv. 1917—1918 II ja III l. Smk. 10,080: —, lukuv. 1918—1919 I—IV l. Smk. 19,969: 50, josta kuitenkin puolet säästy, kun rinnakkaisluokkia I b ja III b ei tarvittu.

Koulu on sijainnut samassa vuokrahuoneistossa kuin ennenkin ollen vuosi-vuokra 1/6 15:een Smk. 7,200: — ja siitä edelleen 5 vuotena Smk. 8, 500:—. Rinnakkaisluokkien lisääntyessä sijoitettiin johtajattaren asuntoon yksi luokka ja kirjasto, jonka jälkeen johtajattarelle on vapaan asunnon korvaukseksi myönnetty 1/9 16:sta alkaen 1,200 mk. vuodessa.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 4. 7. 16 siksi vuodeksi 600 mk:n lisäys.

Ylimäär. määrärahoja on myönnetty: 9. 6., 30. 6. ja 7. 12. 16 sekä 13. 2. 17 pulpettien ja muun kaluston lisäämiseksi ynnä sähköventtiilejä varten yhteensä Smk. 1,540: —, 25. 11. 16 johtajattaren ent. asunnon sisustamista varten luokkahuoneeksi ja kirjastoksi Smk. 340: —, 26. 9. 18 leht. Suomalaisen ja tuntiopettaja Nederströmin sotapalveluksessa ollessa toimineiden sijaisten palkkioiksi Smk. 1,050: —. Sitäpaitsi Ylihallitus 30. 6. 16 myönsi oppilait:n satunn. tarp. määrärahasta leht. Suomalaiselle korvausta kirjaston järjestämisestä Smk. 300: —.

V. t. johtajattarena toimi johtajatar Ingmanin erottua opettajatar Fanny Wilhelmina Stenroth.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 172, 204, 204, 211 ja 196.

Joensuu.

Suomalainen Lyseo. Latinank. vanh. lehtorin Wilhelm Nordlundin kuoltua marrask. 1918 lakkasi tämä virka 1. 5. 19. — Laulunopettaja Antti Rynänen kuoltua 11. 10. 15 nimitti Ylihallitus 17. 12. 15 tähän virkaan lukkari-urkuri Taneli Hurrin.

Rinnakkaisosastoja varten myönnettiin: lukuv. 1914—1915 II l. Smk. 4,491: —, lukuv. 1915—1916 ja 1916—1917 III l. kummallakin kerralla Smk. 4,981: —, lukuv. 1917—1918 IV l. Smk. 5,121: —, jota kuitenkaan ei tarvittu.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 29. 9. 16 vuodelta 1915 Smk. 735: — ja 3. 10. 16 tältä vuodelta 900 mk:n lisäys sekä 16. 8. 17 tältä vuodelta 10,000 mk:n lisäys ja 30. 8. 18 tältä vuodelta 2,700 mk:n ylitys.

Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 12. 1. 17 vuodelta 1916 Smk. 887: 31 ylitys. — 14. 11. 18, 23. 1. 19 ja 14. 8. 19 myönnettiin 1918 vuoden määrärahaan ylitystä yhteensä Smk. 6,915: —, joka osittain johtui majoituksen aiheuttamista puhdistusmenoista.

Ylimäär. määrärahoja on myönnetty: 30. 6. 16 Smk. 163: 50 (Yl. rak. Ylih. kautta) arinarautojen hankk. varten, 12. 1. 15 Smk. 455: 50 erinäis. kaluston hankkimista varten, 28. 3. 16 Smk. 801: 97 uusia ikkunaverhoja varten. Ylihallitus myönsi oppilait:n satunn. tarp. määrärahasta 21. 9. 15 Smk. 280: — saksank. täydennyskurssin kustantamiseksi IV l. oppilaille lukusuunnitelman muutoksen johdosta. Senaatti myönsi 10. 10. 16 ja 27. 2. 17 luonnonopetusta varten V ja VI—VII l. oppilaille Smk. 140: — kummallakin kerralla.

Rehtorina toimi edelleen vanh. lehtori K. A. Wegelius.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 192, 193, 204, 196 ja 185.

Suomalainen Tyttökoulu. Muutoksia vakin. opettajistossa ei tapahtunut.

Koulutaloon tarpeell. vesijohtomoottoria varten myönnettiin Yl. rak. Ylihallituksen kautta käytettäväksi 16. 11. 16 Smk. 2,800: — ja lisäksi vesijohtolaitteiden korjaamiseksi Smk. 94: 65. — Lämmitysuunin hankkimiseksi kansliahuoneeseen myönnettiin 20. 1. 17 Smk. 400: — ja erin. korjaustöitä varten 12. 9. 17 Smk. 2,600: —.

Johtajattaren virassa on edelleen ollut N:ti Thilda Johanna Bergroth.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 104, 100, 85, 102 ja 105.

lisalmi.

Suomalainen Keskikoulu. Maantiet. ja luonnonhist. nuor. lehtoriksi nimitti Ylihallitus 6. 11. 14 fil. kand. Emil Riihihön (valtak. 8. 1. 15). — Uskonn. hist. ja suomenk. nuor. lehtori Ville Koistinen sai pyynnöstään eron virasta 1/9 19:stä.

Kaupunginvaltuuston anottua, että kaupunki vapautettaisiin sitoumuksestaan vastata koulun menoista, mikäli ne nousivat yli 20,000 markan, päätti Valtioneuvosto 13. 3. 19 sittenkuin Senaatti 27. 9. 17 oli kaupungille myöntänyt takaisin maksettavaksi osan siltä velotuista rinnakkaisluokkien menoista, että kaikki myöhemmätkin kaupungilta perityt samanlaiset menot oli takaisin suoritettava, mutta jätti anomuksen muutoin huomioon ottamatta. — Koulun huoneistosta, joka sijaitsee kaupungin omistamassa koulutalossa, suoritettiin vv. 1914—1919 Smk. 4,000 ,mutta V:neuvoston päätöksellä 27. 8. 19 myönnettiin kaupungille 1/6 19:stä alkaen 8,000 mk:n vuosivuokra.

Rinnakkaisosastoja varten myönnettiin: lukuv. 1915—1916 I ja II l. Smk. 10,767: —, lukuv. 1916—1917 II l. Smk. 5,281: —, lukuv. 1917—1918 I ja III l. Smk. 12,085: —, lukuv. 1918—1919 I ja II l. Smk. 16,923: — ja 14. 8. 19 edell. vuodelta 1,010 mk:n ylitys.

Koulun johtajana toimi vv. 1914—1919 v. t. rehtori opettaja Kustaa Reinhold Castrén. (Ylih:n määr. 29. 12. 15).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 145, 170, 165, 204 ja 236; viimemainitusta luvusta oli poikia 100 ja tyttöjä 136.

Vaasa.

Svenska Lyceum. Histor. ja ruotsink. vanh. leht. Gustaf Adolf Dahlin siirryttyä 1. 6. 17 toiseen virkaan, nimitti Ylihallitus hänen ent. virkaansa 9. 11. 17 fil. lis. Carl Magnus Schybergsonin (virkaan 1. 6. 18). —

Virantoin. palkkio kirjaston hoidosta määrättiin 10. 1. 19 korotettavaksi 5:stä 8:ksi viikkotuntipalkkioksi.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 31. 10. 16 siksi vuodeksi 400 mk:n ja 5. 12. 16 vielä 1,000 mk:n, 25. 7. 17 siksi vuodeksi 3,600 mk:n lisäys sekä 14. 11. 18 siksi vuodeksi enint. 2,000 mk:n lisäys. — Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 4. 12. 18 Smk. 800: — lisäys ja 23. 1. 19 edell. vuodelta vielä 500 mk:n ylitys.

Ylimäär. määrärahoja on myönnetty: 4. 7. 16 yksit., sittemmin lakkautetun reaalinlinjan kemiall. opetusvälin. lunastamiseksi Smk. 500: —, 6. 3. 17 likaviemärin rakentamiseksi Smk. 3,700: —, 17. 7. 18 ja 4. 12. 18. kapinan aikana vahingoittuneen kaluston uudistamiseksi Smk. 2,250: — ja kiinteistön vaurioiden korjaamiseksi Smk. 5,000: —.

Rehtorina on edelleen ollut vanh. lehtori G. A. Hedberg.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 202, 189, 190, 194 ja 202.

Suomalainen Lyseo. Avoim. olevaan matem. ja luonnonopin nuor. lehtor. virkaan Ylihallitus 10. 11. 14 nimitti fil. kand. Lauri Kustaa Tuorilan (valtak. 12. 1. 15, virkaan 1. 4. 15). — Ruotsin- ja saksank. nuor. lehtorin av. olevaan virkaan (opetusvelvollis. myös suomenk.) Ylihallitus 5. 2. 15 nimitti fil. kand. Alli Sofia Avelan ja, hänen siirryttyään toiseen virkaan, 30. 11. 15 fil. kand. Axel Edvard Langin, jonka vuorostaan siirryttyä toiseen virkaan 1. 9. 19 virka kertomuskauden loppuessa taas oli avoinna. — Venäjänk. vanh. leht. Robert Sigfrid Järvelän kaaduttua vapaussodassa lakkasi hänen virkansa. — Laulunopettaja Ellen Emilia Karsten sai 6. 9. 18 pyynnöstä eron ja 1,000 mk:n ylimäär. eläkkeen.

Rinnakkaisosastoja varten myönnettiin: lukuv. 1914—1915 III l. Smk. 5,147: —, lukuv. 1915—1916 IV l. Smk. 5,147: —, lukuv. 1916—1917 II l. Smk. 4,987: —, lukuv. 1917—1918 III l. Smk. 5,241: — ja 14. 8. 19 edell. vuodelta ylitystä Smk. 1,260: —.

Uusien pulpettien ja tuolien hankkimiseksi myönnettiin koulujen kalustomäärärahasta 29. 7. 19 Smk. 7,500: —.

Rehtorina toimi edelleen nuor. lehtori E. E. Levón.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina 222, 227, 209, 177 ja 183.

Svenska Flickskolan. Matemat. ,fysiik. ja luonnonhist. nuor. lehtorin Karl Walter Poppiuksen kuoltua kevätlukuk. 1918, nimitti K:hallitus 31. 10. 18 matemat. ja luonnonopin nuor. lehtoriksi fil. kand. Karl Bruno Qvistin (virkaan 1. 5. 19). — Johtajatar Augusta Krook otti eron virasta 31. 8. 17 saaden 3,000 mk:n eläkkeen. — Voimist. opettajattaren Ida Helena Nyströmin siirryttyä toiseen virkaan nimitti Ylihallitus 26. 4. 16 voimist. ja terveysopin opettajattareksi

N:ti Elsa Sandmanin. Laulunopettaja Hans Sigmund Aufrichtigin jälkeen nimitti K:hallitus 30. 5. 19 laulunopettajaksi rouva Anna Suoma Pontan'in.

Lämmityks. ja valaistuks. määrärahaan myönnettiin 20. 6. 16 siksi vuodeksi 1,800 mk:n, 11. 7. 17 siksi vuodeksi 1,600 mk:n, 4. 7. 18 siksi vuodeksi 4,000 mk:n lisäys.

Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 12. 1. 17 vuodelta 1916 Smk. 179: 68, 23. 1. 19 edell. vuodelta 300 mk:n ja 14. 8. 19 vieläkin 420 mk:n ylitys.

Ylimäär. määrärahoja on myönnetty: Ylihallit. määrärahasta koulujen satunn. tarp. varten 20. 11. 14 Smk. 250: —, 19. 1. 15 Smk. 320: —, 29. 1. 16 Smk. 600: — ja 10. 10. 16 Smk. 250: — erin. tarkoituksiin, sekä koulujen kalustomäärärahasta 22. 2. 15 Smk. 720: — sähköventtiilejä, 2. 5. 16 Smk. 510: — voimist. telineitä ja 30. 5. 16 Smk. 600: — huonekaluja ja luokkatauluja varten. Johtajattaren asunnon korjaustöihin määrättiin 3. 6. 18 Smk. 4,213: —.

Johtajattarena toimi N:ti Krookin erottua virasta K:hallituksen määr. nojalla opettajatar Helmi Sofia Antman.

Oppilasluku eri lukuvuosina oli: 165, 148, 144, 147 ja 149.

Suomalainen Tyttökoulu. Laulunopettajatar Anna Maria Silvenius sai 22. 12. 14 pyytämänsä eron virasta, ja määräsi Ylihallitus 7. 5. 15 tähän virkaan koevuosiksi N:ti Evi Salome Virkkulan (virkavahv. kirja 22. 5. 19). — Matem. ja luonnonopin opettajattaren rouva Sanna Olsonin erottua virastaan 1/1 19:sta perustettiin kouluun samojen aineid. nuor. leht. virka, ja nimitti K:hallitus tähän 26. 5. 19 fil. maist. Väinö Johannes Saarialhon.

Rinnakkaisosastoja varten myönnettiin: lukuv. 1914—1915 II l. Smk. 4,175: —, lukuv. 1915—1916 III l. Smk. 4,005: —, lukuv. 1918—1919 II l. Smk. 6,540: —.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 22. 5. 17 siksi vuodeksi 2,500 mk:n lisäys.

Ylimäär. määrärahoja on myönnetty: Oppilaitosten satunn. tarp. määrärahasta Ylihallitus 29. 12. 15 myönsi keskeytyneen saksankielen opetuskurssin palkkioiksi Smk. 109: 70. Kapinan aikana huoneistossa tapahtuneiden vaurioiden korjaamiseksi myönsi Senaatti 11. 9. 18 Smk. 4,900: — ja koulukeittön sisustamiseen 3. 4. 19 Smk. 8,700: —.

Johtajattarena on edelleen ollut N:ti Naema Lovisa Ingman.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 160, 162, 152, 164 ja 176.

Jyväskylä.

Suomalainen Lyseo. Voimist. ja terveysopin nuor. lehtorin Gustaf Albert Stooren kuoltua 29. 12. 15 nimitti Ylihallitus 24. 10. 16 tähän virkaan voimist. opett. Paavo Kesäniemen (valtak. 29. 12. 16, virkaan 1. 5. 17). — Senaatti määräsi 15. 8. 16, että latinankiel. vanh. leht. virka oli 1. 9. 16 lakkautettava ja sen haltia fil. t:ri Karl Heino asetettava lakkautuspalkalle. — Histor. ja suomenk. vanh. lehtorin rehtori Kaarle Jonatan Jalkasen kuoltua 9. 1. 17 nimitti Ylihalli-

tus tähän vanh. leht. virkaan 20. 11. 17 fil. t:ri Juho Mikko Lauroselan (virkaan 1. 5. 18). —

Ent. klass. lys. reaalioston oppilaille järjestettiin lukuv. 1917—1918 eriytyinen saksank. opetusjakso, jota varten Senaatti 12. 9. 17 myönsi Smk. 1,120: —.

Veistonopetusta varten lukuv. 1918—1919 myönnettiin 23. 10. 18 Smk. 3,175: —.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 18. 7. 16 siksi vuodeksi 465 mk:n, 20. 6. 18 edell. vuodelta Smk. 4,334: 25 ja 23. 1. 19 vuodelta 1918 Smk. 5,280: — ylitys. — Sekal. menojen määrärahaan v:ksi 1918 myönnettiin 7. 11. 18 Smk. 1,000: — ylitys. Vapaussodan aikana olleen sotilasmajoituksen jälkeen myönnettiin kouluhuon. puhdistamista ja kaluston kuntoonpanoa varten 24. 10. 18 Smk. 2,559: 35 tilitettäväksi sekal. menojen yhteydessä.

T:ri J. K. Jalkasen jälkeen määräsi Senaatti 22. 5. 17 oppilaitoksen rehtoriksi vanh. leht. Otto Ernest Vanttisen. Ylihallitus määräsi 12. 10. 17 vararehtoriksi vanh. leht. V. D. Peltosen.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 223, 227, 227, 211 ja 211.

Suomalainen Tyttökoulu. Saksank. opettajatar Maria Geitell erosi virasta 31. 8. 19 saaden 2,400 mk:n eläkkeen.

Korvaukseksi johtajattaren v. 1915 menetetyistä asuntoeduista määräsi Senaatti 21. 12. 15 Smk. 1,100: —, joka summa seuraavan vuoden alusta oli otettava vuotuisena määrärahana oppilaitoksen menosääntöön.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 1. 12. 14 Smk. 300: — ja 30. 5. 16 Smk. 600: — ylitys, 1. 8. 17 siksi vuodeksi 2,500 mk:n lisäys ja 23. 1. 19 edell. vuodelta 2,500 mk:n ylitys.

Ylimäär. määrärahoja on myönnetty: 4. 11. 14 lukuv. 1914—1915 Smk. 720: — ja 5. 10. 15 lukuv. 1915—1916 Smk. 360: — erikoisen engl. k. kurssin kustantamiseen eräille oppilaille; 4. 11. 14 uusien pulpettien hankkimista varten Smk. 440: —, 23. 8. 15 (Yl. rak. Ylih:n kautta) Smk. 726: 40 erin. korjauksia varten koulutalossa ja 12. 7. 19 Smk. 2,000: — vesijohdon laittamista varten päärakennukseen. — Ylihallitus myönsi oppilaitosten satunn. tarp. määrärahasta 30. 12. 14 Smk. 200: — korvaukseksi johtajattaren menettämästä asunto-edusta ja 31. 3. 15 Smk. 82: 85 käsit. opettajattaren ylimäär. opetustyöstä.

V. t. johtajattarena toimi vv. 1914—1916 opet. Maria Geitell. — 30. 5. 16 Ylihallitus määräsi 1/9 16:sta lukien johtajattareksi nuor. leht. Taimi Vuorisen.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 153, 140, 135, 124 ja 117.

Kokkola.

Suomalainen Yhteistlyseo. K:hallituksen tekemän esityksen mukaisesti V:neuvosto 1. 4. 19 vahvisti ohjelman opettajavirkojen järjestelyä varten sekä menosäännön lukuvuodeksi 1919—1920 (Smk. 96,400: —).

Valtion ottaessa haltuunsa ent. Suomal. Yht. koulun talon myönsi Senaatti 22. 8. 18 enint. Smk. 11,720: — Yl. raken. Ylih:n käytettäväksi välttämättömiin korjauksiin. Valtioneuvosto asetti sittemmin, 27. 8. 19, Yl. rakenn. Ylih:n käytettäväksi samaan tarkoitukseen vielä Smk. 10,000: —.

V. t. rehtoriksi K:hallitus määräsi lukuvuodeksi 1918—1919 fil. maist. F. Lampolan.

Oppilasluku lukuvuotena 1918—1919 oli 201, joista poikia 102, tyttöjä 99; keskkikouluasteella I—V l. oli 153, lukioluokilla VI—VIII oli 48 oppilasta.

Svenska Mellanskolan. Avoinna olevaan ruotsin- ja suomenk. nuor. leht. virkaan Ylihallitus 12. 2. 15 nimitti fil. kand. Isak Theodor Björklundin (valtak. 16. 4. 15, virkaan 1. 9. 15).

Koulu on edelleen sijainnut vuokrahuoneistossa, josta Senaatin 13. 5. 14 tekemän päätöksen mukaan on suoritettu vuosivuokra Smk. 5,000: —.

Veistonop. varten poika-oppilaille I—III l. lukuv. 1918—1919 myönnettiin 4. 12. 18 Smk. 700: —, sekä sitäpaitsi veiston opet. varten IV ja V l. pojille Kirkoll. ja opet. ministeriön käyttövaroista Smk. 350: —. Tyttöjen käsit. opetus oli kustannettava a. v. olevan ranskan- ja englann. kielen ynnä käsitöiden opettajattaren viran palkasta.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 23. 1. 19 edell. vuodelta 2,000 mk:n ylitys.

Kaluston lisäämiseksi myönnettiin 18. 1. 17 Smk. 1,125: —. Koulun saattava Teoll. ja maanvilj. pankin vararikosta Smk. 697: 59 myönnettiin 17. 7. 18 kirjoista poistettavaksi.

Rehtorina on edelleen ollut nuor. lehtori Johan Fredrik Sandelin.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 151, 144, 129, 153 ja 148; viime-main. luvusta oli poikia 78, tyttöjä 70.

Oulu.

I Suomalainen Lyseo. Av. olleeseen matem. ja luonnonopin vanh. leht. virkaan Ylihallitus 23. 10. 14 nimitti fil. maist. Juho Vilho Koistisen, mutta Senaatti tutkiessaan nimityksestä tehtyä valitusta näki oikeaksi määrätä, että virkaan oli siirrettävä lakkautetun II lyseon vanh. leht. Antti Arvid Jauho (virkaan 1. 9. 16). — Matem. nuor. lehtorin Rafael Herman Hellströmin siirryttyä toiseen virkaan, nimitti Ylihallitus 29. 10. 15 matem. ja luonnonopin nuor. lehtoriksi Tornion Keskkikoulun nuor. leht. Heikki Karjalaisen (valtak. 29. 12. 15, virkaan 1. 9. 16). — Piirust., muovail. ja kaunokirj. opettajaksi K:hallitus 27. 3. 19 nimitti N:ti Vivi Renqvistin.

Ylimääräistä opet. varten kirjansitomisessa ja puutöissä myönsi Senaatti 24. 4. 17 Smk. 150: —.

Rinnakkaisosastoa varten lukuv. 1914—1915 II l. myönnettiin Smk. 4,761: —, lukuv. 1915—1916 III l. Smk. 5,001: —.

Lämmit. ja valaistuks. määrärahaan myönnettiin 24. 10. 16 siltä vuodelta 1,600 mk:n, 5. 12. 17 siltä vuodelta 900 mk:n ja 4. 12. 18 siltä vuodelta Smk. 1,749: 75 ylitys.

Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 16. 1. 18 vuodelta 1917 Smk. 1,350: — ja 23. 1. 19 vuodelta 1918 Smk. 1,200: — ylitys.

Ylihallitus myönsi 5. 12. 16 oppilaitosten satunn. tarp. määrärahasta Smk. 230: — kirjastoluettelon uudistamista varten.

Koulutalon kapina-aikana kärsimien suurten vaurioiden korjaamiseksi Senaatti 17. 10. 18 asetti Yl. rakenn. Ylihn käytettäväksi Smk. 123,910: —, jolla rakennettiin uusi voimistelusalali sekä sen yhteyteen vahtimest. ja talonmieh. asunto. Töiden keskeneräisinä ollessa lykkäytyi syyslukukauden alku v. 1918 syysk. 12:een. — Kaluston kärsimien vahinkojen korjaamiseksi myönnettiin 5. 8. 18 Smk. 4,314: —.

Rehtorina on edelleen ollut nuor. lehtori Sakari Adolf Westerlund.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 197, 228, 238, 236 ja 220.

II Suomalainen Lyseo-Keskikoulu. Sittenkuin vanh. lehtori K. G. Östberg oli asetettu lakkautuspalkalle ja vanh. lehtori A. A. Jauho siirtynyt I lyseoon, ovat koulussa vielä olleet jällellä vanh. lehtorit G. A. Waenerberg, V. V. Hannelius, P. A. Rantaniemi ja V. O. Pakarinen opettaen yläluokkien lakattua kukin opetusvelvollisuuteensa kuuluvia aineita keskikoululuokilla, jossa heille ei kuitenkaan ole riittänyt täyttä tuntimäärää. — Voimist. ja terv. opin nuor. lehtori Alexander Heinrich Blankett sai 1/9 17:stä pyytämänsä eron virasta ynnä 4,200 mk:n eläkkeen. Voimistelun ja terv. opin opetusta sen jälkeen on hoidettu tuntiopetuksella (Sen. päät. 30. 8. 18). Suomen- ja ruotsink. nuor. lehtoriksi tuli 1. 9. 19 virkojen vaihdon kautta Sortavalan tyttökoul. nuor. leht. Väinö Fredrik Corell. Piirust. ja kaunokirj. opettaja Vivi Rengqvist tullessaan nimitetyksi Oulun I lys. opettajaksi sai keskikoulun virasta pyynnöstään eron (31. 8. 19).

Paikall. kouluviranomaisten herättämään kysymykseen, oliko oppilaitokseen sen muututtua keskikouluksi otettava myös naisoppilaita, Kirkollis- ja opet. toim. kunta 9. 9. 17 vastasi myöntävästi.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 27. 2. 17 vuodelta 1916 Smk. 194: 19 ja 27. 6. 17 tältä vuodelta 2,000 mk:n ylitys. — Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 27. 2. 17 vuodelta 1916 Smk. 305: 49, 28. 12. 17 siksi vuodeksi Smk. 885: 81 ja 14. 11. 18 siksi vuodeksi etupäässä sotilasmajoituksen aiheuttamien menojen vuoksi Smk. 1,404: 50 suuruinen lisäys ynnä 23. 1. 1919 vielä 100 mk:n ylitys.

Rehtorina on vanh. lehtorin Östbergin poistuttua ollut vanh. leht. V. O. Pakarinen.

Oppilasluku eri lukuvuosina on ollut: 128, 91, 74, 60 ja 52. Tyttöoppilaita ei ollut.

Svenska Mellanskolan. Poikaoppilasten voimist. opettajaksi Ylihallitus 31. 10. 14 nimitti Gustaf Werner Lindqvistin (virkavahv. kirja 30. 12. 14). — Uskonnon ja suomenk. nuor. lehtorin Edvin Gustaf Snellmanin kuoltua 18. 3. 15

annettiin usk. opetus suomal. keskik. vanh. lehtorille G. A. Waenerbergille hänen opetusvelvollisuutensa täytteeksi ja perustettiin ruotsin- ja suomenk. nuoremman lehtorin virka, johon 4. 4. 17 määrättiin kahdeksi koevuodeksi fil. maist. Viljo Adolf Nordman (valtak. 2. 7. 19).

Koulun tyttöoppilaille Senaatti 29. 8. 17 myönsi oikeuden vaihtaa venäjänkielen oppijakson ranskank. ja käsit. kurssiin. — Veiston opetusta varten lukuv. 1918—1919 myönnettiin 23. 10. 18 Smk. 700:—.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 7. 11. 18 siltä vuodelta Smk. 1,920:—, suuruinen ylitys. — Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 12. 1. 17 vuodelta 1916 Smk. 131: 49 ylitys, 1. 11. 17 täksi vuodeksi 200 mk:n lisäys ja 16. 1. 18 vielä Smk. 37: 29 ylitys sekä 23. 1. 19 edell. vuodelta Smk. 250:— ylitys.

Rehtorina on edelleen ollut nuor. lehtori Vilhelm Alexander Frigrén.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 117, 122, 109, 110 ja 95; viimeaini-
tusta luvusta oli poikia 45, tyttöjä 50.

Suomalainen Tyttökoulu. Avoinna olevaan saksank. opettajattaren virkaan nimitti Ylihallitus 5. 3. 15 Viip. suomal. tyttök. opettajattaren Maria Kristina Ryselin'in (valtak. 7. 5. 15). — Laulunopettajatar Saima Maria Avela sai 25. 8. 15 pyynnöstään eron virasta, ja nimitti Ylihallitus 8. 1. 16 tähän virkaan N:ti Helmi Evelina Berghin (virka vahv. kirja 10. 3. 16). — Ranskank. opettajatar Aina Sundborg otti 1/9 19:sta eron virastaan saadan 2,400 mk:n eläkkeen.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 1. 11. 17 siksi vuodeksi 2,200 mk:n lisäys ja 14. 8. 19 vuodelta 1918 3,000 mk:n ylitys. — Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 23. 1. 19 edell. vuodelta 500 mk:n ylitys.

Ylihallitus myönsi 30. 12. 14 oppilaitosten satunn. tarp. määrärahasta Smk. 281:— johtajattaren ja vahtimest. asuntojen sähkövalojohtoja varten. — Lämmittäjä-talonmiehelle myönsi V:neuvosto 7. 11. 18 Smk. 250:— vuotuisen korvauksen vapaista polttopuista ynnä 375 kerta kaikk. edell. vuosilta.

Johtajattarena on edelleen ollut N:ti Angelika Gustava Wenell.

Oppilasluku on ollut eri lukuvuosina: 138, 133, 134, 124 ja 125.

Raahe.

Suomalainen Keskikoulu. Uskonn., histor. ja suomenk. nuor. lehtori Väinö Matias Ropposelle Ylihallitus 23. 2. 16 myönsi hänen sairautensa vuoksi eron 1/9 16:sta. Sittemmin Senaatti myönsi leht. Ropposelle 1,300 mk:n ylimääräisen eläkkeen. Täten avoimeksi tulleeseen virkaan Ylihallitus 27. 10. 16 nimitti fil. maist. Eino Heinemannin (valtakirja 29. 12. 16, virkaan 1. 9. 17). — Laulunopet. Anni Karolina Heiskarille K:hallitus hänen pyynnöstään myönsi eron virasta 1/9 19:sta.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 31. 10. 16 siksi vuodeksi 750 mk:n ja 11. 10. 17 siksi vuodeksi 5,100 mk:n lisäys.

Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 12. 1. 17 edelliseltä vuodelta Smk:n 105: 55 suuruinen lisäys.

V. t. rehtorina toimi vv. 1914—1916 nuor. lehtori G. A. Wangel, 1/3 16:sta vakin. rehtorina nuor. lehtori K. O. Reinilä ja kertomuskauden lopulla uudelleen nuor. lehtori Wangel.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 118, 115, 100, 98 ja 103; viime-main-luvusta oli poikia 49, tyttöjä 54.

Tornio.

Suomalainen Keskikoulu. Matem. ja luonnonopin nuor. lehtorin Heikki Karjalaisen siirryttyä toiseen virkaan nimitti Ylihallitus 27. 10. 16 siten avoimeksi tulleseeseen virkaan fil. kand. Eero Aleksanteri Kanniston (valtak. 29. 12. 16, virkaan 1. 9. 17). — Suomen- ja ruotsink. nuor. lehtorin Karl Eliel Petran kuoltua 6. 4. 17 oli tämä virka kuolinpesän nauttiman armovuoden johdosta täyttämättä kertomuskauden loppuun asti. — Venäjän- ja saksank. nuor. lehtorin Viktor Kustaa Trastin siirryttyä v. 1914 Iisalmen keskikoul. nuor. lehtoriksi määräsi Ylihallitus hänen ent. virkaansa 26. 9. 17 fil. kand. Frans Emil Arveen kahdeksi koevuodeksi (valtak. 20. 8. 19). — Voimist. opettajan Toivo Yrjö Vilho Jernstedtin siirryttyä 1. 3. 19 toiselle virka-alalle nimitti K:hallitus hänen ent. virkaansa Juho Viktor Tammisen.

Ylimäär. käsit. opetusta järjestettiin lukuv. 1918—1919 I—III luokan tyttöoppilaille ja myönnettiin sitä varten 1,050 mk. otettavaksi koulun entisestä 1,500 mk:n suuruisesta määrärahasta engl. k:n ja käsit. opet. varten.

Koulu on edelleen sijainnut vuokrahuoneistossa III kaup. osan talossa N:o 3, joka Senaatin 30. 1. 16 tekemän päätöksen mukaan vuokrattiin 1/8 16:sta edelleen viideksi vuodeksi entisestä 5,000 mk:n vuosivuokrasta.

Lämmit. ja valaist. määrärahaan myönnettiin 13. 6. 17 siksi vuodeksi 700 mk:n ja 17. 10. 18 siksi vuodeksi enint. 2,500 mk:n lisäys. — Sekal. menojen määrärahaan myönnettiin 5. 12. 17 siksi vuodeksi 500 mk:n lisäys; sama määräraha myönnettiin 17. 10. 18 silloiselta vuodelta ylitettäväksi Smk:lla 1,121: 90.

Ylihallitus myönsi 12. 7. 16 vuosikertomuksen liitteen painatuskustannuksia varten oppilaitosten satunn. tarp. määrärahasta Smk. 223: 25. Kirkoll. ja opetusasiaintom. kunta myönsi 5. 8. 18 Suomen lipun ja voimist. maton hankkimiseksi Smk. 425: —.

Nuor. lehtori Väinö Herman Perälä on toiminut ensin virkaa tekevänä ja sittemmin vakinaisena rehtorina.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 92, 94, 100, 91 ja 85; viime-mainit-luvusta oli poikia 44, tyttöjä 41.

III. Kunnalliset ja yksityiset oppilaitokset.

Tilastollinen katsaus kunnallisten ja yksityisten oppilaitosten lukumäärään ja oppilaiden sekä opettajien lukuun on jo tämän viisi vuotiskertomuksen johdannossa (siv. 1). Uusien koulujen perustaminen ja kertomuskauden alussa toimineiden laajentuminen mainitaan edempänä kunkin koulupaikkakunnan kohdalla.

Yksityisoppi- kouluja kos- keva lain- säädäntö.

Huhtikuun 7 p:nä 1956 annetun Armollisen Asetuksen nojalla, joka asetti maassa perustettavat yksityisoppilaitokset saman valvonnan alaiseksi kuin valtion oppilaitokset sekä, lukuunottamatta opettajain virkaan asettamista ja erottamista ynnä koulujen taloutta, saman koulujärjestyksen alaisiksi kuin mikä valtion kouluille oli säädetty, sovellettiin vv. 1914—1918 kunnallisiin ja yksityiskouluihin nähden edelleen pääpiirteissään useimpia niistä uusista säännöksistä, joita Hallitus valtionkouluja varten julkaisi. Vasta valtiollisen aseman täydellinen muuttuminen v. 1917 teki mahdolliseksi saada yksityiskouluja koskeva lainsäädäntö ajanmukaiselle kannalle, sillä tavoin että toiselta puolen yksityisten oikeus oppilaitosten perustamiseen ja järjestämiseen nähden tuli laillisesti turvatuksi ja toiselta puolen valtion valvontavalta ja ehdot valtioavun myöntämiseen yksityisoppilaitoksille täsmällisesti määritellyiksi.

Vieraskieliset oppilaitokset.

Syyskuun 2 p:nä 1918 Senaatti vahvisti ja julkaisi asetuksen niistä ehdoista joilla vieraskielisiä oppilaitoksia toistaiseksi saadaan Suomessa perustaa ja ylläpitää. Sen mukaan ulkomaalaiset tai Suomen kansalaiset yksin tai yhdessä ulkomaalaisten kanssa, voivat perustaa oppilaitoksia, joissa opetusta annetaan jollain vieraalla kielellä ja joihin oppilaiksi voidaan ottaa ulkomaalaisia ja Suomenkin kansalaisten lapsia, viimemainituita kuitenkin ainoastaan Senaatin luvalla paitsi jos heillä äidinkielenä on asianomaisen oppilaitoksen kieli. Perustamislupaa pyydetessä on esitettävä oppilaitoksen yleinen työohjelma sekä selvitys johtajaksi otetun henkilön kasvatusopillisesta pätevyydestä (§§ 1 ja 6). — Vieraskieliset oppilaitokset ovat Kouluhallituksen valvonnan ja tarkastuksen alaisia, samoin niissä käytetyt oppikirjat (§ 2). Lukusuunnitelma ja ohjesääntö ovat alistettavat K:hallituksen hyväksyttäväksi. Lukusuunnitelmassa on varattava riittävä määrä tunteja suomenkielen opetukselle (§ 3). — K:hallitus voi vaatia koulun toiminnassa havaitsemiensa epäkohtien korjaamista, ja ellei tätä tapahdu tai jos koulu poikkeaa Senaatin vahvistamista työohjelmasta, voi Senaatti lakauttaa oppilaitoksen (§ 4). — Oppilaitoksen ylläpitämislupa voidaan Senaatin suostumuksella siirtää toiselle. Yleisen työohjelman muutos vaatii Senaatin, ohjesäännön ja lukusuunnitelman muutos K:hallituksen hyväksymistä (§ 5). Ase-

tus koskee sekä oppi- että kansakouluja, lukuunottamatta 5. 3. 83 annetun asetuksen mukaisesti toimivia kreikkalaiskatolisia lastenkouluja (§ 7).

Vieraskielisiä kouluja koskevan asetuksen nojalla toimintaansa jatkaneet tai perustetut oppikoulut mainitaan edempänä.

Jo kauemmin vireillä olleesta kysymyksestä, joka koski yksityiskoulujen perustamisesta sekä niille myönnettävistä valtioavustuksista säädettäviä lakeja, antoi K:hallitus uudistetut lausunnot edellisestä 18. 11. 18 ja jälkimäisestä 14. 11. 18 päivätyissä kirjelmissään, jonka jälkeen Valtioneuvosto lopullisesti hyväksyi ja 1918-vuoden jälkimäisille valtiopäiville toimitti asianomaiset esitykset.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti 5. 3. 19 vahvistettu ja julkaistu »Laki yksityisten koulujen ja kasvatustaitosten perustamisesta ja ylläpitämisestä» säätää, että Suomen kansalaisella on oikeus maahan perustaa yksityinen koulu tai kasvatustaitos, ellei sen tarkoitusperä sodi lakia ja hyviä tapoja vastaan (§ 1). — Työohjelma on Valtioneuvostolle vahvistettavaksi esitettävä, ja toimintansa aloitettuaan on koulu sen noudattamiseen nähden hallitusviranomaisten valvonnan ja tarkastuksen alainen (§§ 2 ja 3). — Jos yksityiselle koululle tai kasvatustaitokselle halutaan saada oikeus antaa opintojen jatkamiseen ylemmissä oppilaitoksissa tai viranhakuun ja erinäisiin yhteiskunnallisiin etuihin oikeuttavia todistuksia taikka päästä nauttimaan valtioapua, asetetaan koulu tai kasvatustaitos erittäin säädettävän täydellisemmän valvonnan ja tarkastuksen alaiseksi (§ 4).

Lait maalisk.
5 p:ltä 1919.

Toinen samana päivänä vahvistettu »Laki yksityisoppikoulujen valtioavusta» säätää, että yksityiskoulut, olkoot ne poika-, tyttö- tai yhteiskouluja tai keskikoulujen jatkoloukkia tai maanviljelyslyseoita, saavat avustusta yleisistä varoista: a) 6,000 markkaa kutakin toimessa olevaa varsinaista luokkaa kohti, joka paikkakunnan tai koulun järjestysmuodon perusteella voidaan korottaa aina 8,000 markkaan vuodessa (poikkeustapauksissa siitäkin yli); b) lisäystä mainittuun avustukseen eri linjojen ylläpitämiseksi lukioluokilla; c) 4,500 mk. rinnakkaishuokkaa kohti, mikä avustus a. kohdassa mainittujen seikkojen perusteella voidaan korottaa 6,000 mk:aan. Oppilasmäärään nähden on valtioavun saannin ehtona, että alkavan oppilaitoksen oppilasluku on valtion oppikoulujen kahta alinta luokkaa vastaavilla luokilla yhteensä vähintään 40, lukioluokilla keskimäärin vähintään 10 sekä että kauemmin toimessa olleen koulun oppilasluku on kolmena lukuvuotena peräkkäin ollut keskikoululuokilla keskimäärin vähintään 16 ja lukioluokilla 10. Valtioneuvosto voi erityisen tähdellisistä syistä poiketa näistä ehdoista. Muut ehdot määrätään asetuksella (§ 1.) Myönnetty valtioapu on vuodesta vuoteen jatkuvaa laatua, ehdolla että koulu täyttää voimassa olevat määräykset; valtioavun korotus lakkaa korotuksen aiheuttaneiden syiden lakatessa (§ 2). — Yksityisoppikoulu, jolla lain voimaan astuessa oli valtioapu, mutta joka ei täyttänyt ehtoja korotetun valtioavun saamiseksi, saa pitää entisen määrän ja entisillä ehdoilla sen ajan loppuun joksi valtioapu on myönnetty, tahi jos se on myönnetty toistaiseksi, kaksi lukuvuotta lain voimaan astuttua. Valtioavun lakatessa mainitun ajan jälkeen on lakkautus pantava toimeen asteittain, luokalla vuodessa kerrallaan (§ 3).

Asetus maa-
lisk. 18 p:ltä
1919.

18. 3. 19 annettu hallinnollinen »Asetus Suomen yksityisoppikouluista» määrittelee lähemmin, kuinka edellämainitun lain asettamat ehdot ja velvollisuudet ovat täytettävät. Valtion oppikouluihin verrattavan yksityisen tai kunnallisen oppilaitoksen perustamishakemus on annettava K:hallitukseen, joka oheenliittäen oman lausuntonsa toimittaa sen Valtioneuvoston ratkaistavaksi (§ 1). Voidakseen saada puheenaolleen lain 4 §:ssä tarkoitettun oikeuden julkisesti pätevien päästötodistusten antamiseen, vaaditaan a) että oppilaitos on ollut tarkastuksenalaisena vähintään kahden vuoden ajan; b) että oppilaitoksessa on ainakin yhtä monta erikseen opettavaa luokkaa kuin vastaavissa valtion kouluissa, edellyttäen että pääsyvaatimukset ovat yhdenveroiset; c) että opetus on niin järjestetty, että samanveroinen tietomäärä saavutetaan koulun pääasteella kuin vastaavissa valtionkouluissa; d) että oppilaitoksella on K:hallituksen vahvistama lukusuunnitelma ja ohjesääntö sekä e) tarpeelliset opetusvälineet; f) että oppiaineiden opettajina on keskikoulua vastaavassa oppilaitoksessa vähintään kolme, täydellistä lyseota vastaavassa oppilaitoksessa vähintään viisi sekä lukioluokkia vastaavilla jatkoluokilla luokkien lukua vastaava lukumäärä vastaavien valtionkoulujen opettajien virkakelpoisuuden omaavia opettajia (kuitenkin erinäisin lähemmin määritellyin helpoituksin) ja että muutkin opettajat ovat opettajakykyynsä nähden tyydyttävät; h) että johtajalla on kasvatusopillinen sivistys ja kokemus. Oppilaitokselta, joka lakkaa täyttämästä nämä ehdot, voidaan puheenaoleva oikeus peruuttaa (§§ 2—4). — Valtioapua saadakseen tulee oppilaitoksen omistajain hakea sitä K:hallituksen kautta Valtioneuvostolle annettavalla anomuksella, johon on liitettävä selvitys koulun perustamisluvasta, taloudellisesta tilasta, voimassapitosuunnitelmasta ja valtioavun saamiseksi määrättyjen ehtojen täyttämistä (§ 6). — Viimemainitut ehdot ovat, paitsi mitä 5. 3. 19 annettu laki säättää, a) että oppilaitoksen tulee olla paikkakunnan todellisen sivistystarpeen vaatima; b) olla ollut toimessa yleensä ainakin kaksi vuotta; c) sijaita tyydyttävästi järjestettyjen kansakoulujen läheisyydessä; d) sijaita tilavuuden ja terveellisyysvaatimuksia täyttävässä huoneistossa ja paikkakunnalla missä oppilasasuntoja on riittävästi; e) että opettajain palkkaus on tyydyttävästi järjestetty; f) että oppilaitos on osallisena Yksityiskoulujen eläkerahastossa, suorittaen sille opettajiensa puolesta vuosittain vähintään 3 % vakin. valtioavustaan; g) että varattomille oppilaille myönnetään vapautusta tahi K:hallituksen suostumuksen mukaan alennusta oppilasmaksuista ainakin määrässä, joka vastaa 10 % koko tästä koulun tulosta; h) että oppilaitosta ei ylläpidetä taloudellisen voiton tavoittamiseksi. Rinnakkaisluokkien valtioapuun nähden vaaditaan, että jaettavien luokkien oppilasluku täyttää ne ehdot, jotka on säädetty valtion koulujen rinnakkaisluokkiin nähden (kts. siv. 48) sekä että I luokan rinnakkaisosastolle hyväksytyille pyrkijöille ei ole tilaa saman paikkakunnan vastaavissa samankielisissä valtionkouluissa tai valtioapua nauttivissa muissa kouluissa (§ 7).

Yksityisoppikoulun ohjesäännön tulee sisältää: a) tarpeelliset määräykset johtokunnan kokoonpanosta ja tehtävistä, jolloin koulun johtajan tai johtajien tulee olla johtokunnassa itseoikeutettuina jäseninä, tai määräykset vastaavien toimien järjestämisestä sellaisessa yksityisen henkilön omistamassa oppilaitoksessa jossa ei ole johtokuntaa; b) määräykset johtajan tai johtajien oikeuksista

ja velvollisuuksista; c) määräykset opettajakunnan kokoonpanosta ja tehtävistä; d) määräykset johtajien ja opettajien ottamisesta toimeensa ja siitä eroamisesta, virkavirheistä y. m.; e) säännökset koulun luku- ja loma-ajoista; f) oppilasten kouluun ottamisesta, luokalta siirtämisestä, eroamisesta ja päästöstä; g) todistusten antamisesta, ollen huomioon otettava että arvosana-asteikko on oleva sama kuin valtion kouluissa; h) vapaapaikoista (§ 8).

Kurinpitoon nähden määrätään, että 2 §:ssä mainittuja oikeuksia ja valtioapua nauttivassa yksityiskoulussa on noudatettava joko valtion oppikouluihin nähden voimassa olevia säännöksiä taikka erityisiä koulun ohjesääntöön otettavia määräyksiä, joissa silloin tulee olla 8. 8. 72 annetun Koulujärjestyksen tärkeimpiä kurinpitoa ja rangaistuksia koskevia kohtia vastaavat säännökset. Oppilaitosten koulusta erottamista koskevat mainitun asetuksen säännökset ulotetaan yksityiskoulujakin ehdottomasti koskeviksi (§ 9).

Asetuksen V luku (§§ 11—16) säännöstelee tarkemmin sen valvonnan, jota K:hallituksen tulee harjoittaa yksityiskouluihin nähden, sekä toimitettavat tarkastukset ja niistä aiheutuvat toimenpiteet. Jos K:hallitus havaitsee oppilaitokselle myönnetyn valtioavun käytön antavan aihetta muistutukseen, on koulun johtokunta tai omistaja velvollinen siitä toimittamaan seikkaperäisen selvityksen (§ 17). 2 §:ssä mainittuja oikeuksia tai valtioapua nauttivalla yksityiskoululla tulee olla vanhempainneuvosto, jolla on pääpiirteiltään samat tehtävät kuin valtionkoulujen vanhempainneuvostoilla ja joka valitaan ja nimitetään samalla tavoin (§ 18, vrt. Ylihallituksen kiertokirj. 5. 11. 70, K:järjestys 8. 8. 72 §§ 82—86, asetus K:hallituksesta 2. 8. 18, § 36).

Asetuksen VI luvussa olevat erinäiset määräykset sisältävät myös useita tärkeitä, yksityiskouluja koskevan 5. 3. 19 annetun lain säännöksistä johdettuja erikoissäännöksiä. Valtioneuvosto voi myöntää valtioapua poikkeustapauksissa sellaisellekin koululle, joka ei täytä asetuksessa määriteltäviä yleisiä ehtoja jos sen havaitaan arvokkailla kokeilla tai muutoin menestyksellisellä toiminnalla tuottavan erityistä hyötyä maan opetustoimelle (§ 20). Päätökseen, jolla K:hallitus on evännyt hakemuksen yksityiskoulun lukusuunnitelman tai ohjesäännön muutoksesta, voidaan hakea muutosta Korkeimmassa hallinto-oikeudessa (§ 23). — Valtioneuvosto voi, ellei yksityiskoulun toiminnassa havaittujen epäkohtien johdosta tehtyjä vaatimuksia ole täytetty, oppilaitokselta määrääjäksi tai kokonaan peruuttaa myönnetyn valtioavun tai, jos on kysymyksenä olennainen poikkeaminen koulun yleisestä ohjelmasta tai sen tarkoituksiperän kanssa ristiriidassa oleva toiminta, kokonaan lakkauttaa koulun (§ 24). — Valtioavun lakkauttaminen puuttuvan oppilasluvun tai jonkun muun kuin 24 §:ssä mainittujen seikkojen johdosta on tapahtuva asteittain, mutta valtioavun korotuksen peruutus tapahtuu Valtioneuvoston määräämässä järjestyksessä (§ 25). — Yksityiskoulun, joka ennen asetuksen voimaantulusta on saanut 2 §:ssä mainittuja oikeuksia, tulee saadakseen säilyttää nämä K:hallituksen määrättävän ajan kuluessa täyttää asetuksessa säädetyt ehdot (§ 26). — Oppilaitokselle, jolla ennestään on valtioapu, mutta jonka oppilasluku ei täytä valtioavun saannin ehtona olevaa määrää voidaan, jos oppilasluku lähentelee tätä määrää, myöntää jopa korotettukin valtioapu, kuitenkin enintään kahden lukuvuoden ajaksi asetuksen voimaan astuttua, mutta ellei sillä silloin ole vaadittua oppilaslukua, lakkaa

valtioapu, paitsi jos aivan tähdellisiä syitä on sen edelleen myöntämiseen (§ 27). — Erinäisten ehtojen täyttämiseen nähden Valtioneuvosto voi myöntää lykkäystä määrääjäksi (§ 28).

Kirkollis- ja
opetusminis-
teriön kirjeet
Kouluhallituk-
selle 18. 3. 19.
ja 22. 10. 19.

Yllä selostetun asetuksen vahvistamispäivänä K:hallitukselle osoittamas-
saan kirjeessä Kirkollis- ja opet. ministeriö kehoitti K:hallitusta: 1) määrää-
mään sen ajan, jonka kuluessa yksityiskoulujen tulee täyttää asetuksen 2 §:ssä
mainittujen oikeuksien säilyttämistä koskevat ehdot, ollen tämä aika myönnet-
tävä riittävän pitkä, mutta kuitenkin niin että koudut hyvissä ajoin ennen seu-
raavan syyslukukauden alkua voivat alistaa K:hallituksen hyväksyttäväksi luku-
suunnitelmansa ja ohjesääntönsä; 2) maksamaan 5. 3. 19 annetun lain mukaiset
korkeammat avustusmäärät jo lukien 1919- vuoden alusta niille kouluille, jotka
ennen seuraavan marraskuun 1 päivää osoittivat täyttävänsä mainitun lain sekä
18. 3. 19 annetun asetuksen 7 §:n sisältämät ehdot, mutta alistamaan Valtio-
neuvoston harkittaviksi asetuksen 27 §:n nojalla tehdyt korotetun valtioavun
anomukset; 3) viipymättä maksamaan toisen puolen kuluvan vuoden valtio-
avuista edellisen vuoden avustusmäärien mukaisesti; 4) antamaan johtokunnille
tarpeelliset ohjeet miten niiden oli meneteltävä saadakseen pitää asetuksen 2 §:ssä
mainitut oikeudet ja saadakseen valtioapunsa korotetuksi avustuslain edellyttä-
miin määriin.

Suomen Yksityiskoulunopettajain yhdistyksen keskushallituksen tekemästä
anomuksesta ja K:hallituksen siitä antamasta lausunnosta aiheutuneen, 18. 3.
1919 annettuun asetukseen otetun säännöksen johdosta, joka koski yksityis-
koulujen opettajain puolesta yksityiskoulujen eläkerahastoon suoritettavaa vä-
hintään 3 % vuosimaksua, Kirkollis- ja opet. ministeriö samalla päivätyssä kir-
jeessä määräsi: 1) että puh. oleva säännös toistaiseksi oli sovellettava vain nii-
hin kouluhin, jotka tulivat saamaan valtioapua 5. 3. 19 annetun lain mukaan; 2)
ettei maksuja ollut suoritettava niiden opettajain puolesta, joilla on eläkkees-
seen oikeuttava valtiotulot; 3) ettei useammassa yksityiskoulussa samalla haa-
valla toimivalle opettajalle ollut valmistettava eläke-etuja muuta kuin yhdestä kou-
lusta; 4) ensisijaan olivat asetettavat kouluhin vakinaisesti kiinnitettyt opettajat;
5) ja 6) että opettajat olivat kirjoitettavat kassan III:een tai ylempään luokkaan
ja että ensi vuosimaksu oli tapahtuva seuraavassa lokakuussa ja silloin luettava
puolelta vuodelta.

2. 10. 19 K:hallitus Kirkollis- ja opetusministeriölle osoitetussa kirjeessä
esitti, että yksityiskouluista 18. 3. 19 annetun asetuksen 3 §:n f-kohta, joka kos-
kee päteviksi laskettavien yksityiskoulun opettajain vähintä lukumäärää, olisi
selitettävä siten että yksityisessä tyttökoulussa asetuksen vaatimus on katsot-
tava täytetyksi, jos siinä on kaksi opettajaa, jotka omaavat nuoremman lehtorin
virkakelpoisuuden (lukuunottamatta käytöllisiä kokeita ja kotimaisten kielten
taidon todistusta) ynnä yksi, jolla on valtion tyttökoulun vakinaisen opettajat-
taren pätevyys (äskemäin. seikkoja lukuunottamatta). Kirkollis- ja opetus-
ministeriö ilmoitti 22. 10. 19 päivätyssä kirjeessään olevansa asiassa samaa mieltä
kuin K:hallitus ja tulevansa asettamaan mainitun vaatimuksen käsitellessään
yksityisten tyttökoulujen valtioavun anomuksia.

Tiedon Kirkollis- ja opet. ministeriön kahdesta ensinmain. kirjeestä sekä niistä aiheutuvat lähemmät määräykset K:hallitus lähetti yksityiskoulujen johtokunnille 31. 3. 19 ja 3. 4. 19 päivätyillä kiertokirjeillä. Edellisessä näistä K:hallitus ilmoitti päättäneensä määrätä, että se aika, jonka kuluessa koulu oli saava säilyttää 18. 3. 19 annetun asetuksen 2 §:ssä mainitut oikeudet täyttämättä kaikissa kohdin asetuksen vaatimuksia, oli luettava kahdeksi lukuvuodeksi 1/9 19:sta eteenpäin, ollen kouluilla ainoastaan erittäin painavien syiden nojalla mahdollisuus saada erikoisilla anomuksilla tämä aika siitäkkin vielä pidennetyksi. Edelleen K:hallitus määräsi, että yksityiskoulujen, siinäkin tapauksessa että jo ennen 5. 3. 19 annetun lain ilmestymistä olivat pyytäneet korotettua valtioapua, oli saadakseen sitä mainitun lain mukaisiin määriin nyt uusilla anomuksilla sitä pyydettyä ja samalla toimitettava täydellinen selvitys siitä missä määrin täyttivät lain sekä 18. 3. 19 annetun asetuksen luettelemat ehdot. Määritellen lähemmin kuinka tämä selvitys oli laadittava K:hallitus m. m. vaati täydellisiä tietoja: opettajain tietopuolisesta ja käytännöllisestä pätevyydestä, heidän virkaan ottoehdoistansa ja palkkauksestansa, oppilasten lukukausimaksujen suuruudesta, vapaapaikoista ja myönnettyistä alennuksista, koulupaikkakuntien hintatasosta ja muista elinkustannuksiin vaikuttavista seikoista sekä koulujen tuloista ja menoista lukuvuodelta 1918—1919.

18. 3. 19 annetun asetuksen 3 §:n f. kohdan määräys opettajain virkakelpoisuudesta yksityiskoulun valtioavun saannin ehtona aiheutti myös Yksityiskoulujen opettajain yhdistyksen puolelta anomuksen, että Hallitus mitä laajimmassa määrässä soisi yksityiskouluille helpotuksia tämän määräyksen sisältämiin ehtoihin. Anomuksen johdosta vaaditussa lausunnossaan K:hallitus m. m. esitti, että sille myönnettäisiin oikeus tehtyjen hakemusten johdosta julistaa tietojensa, kokemuksensa ja taitojen puolesta ansiokkaita yksityiskoulujen opettajia, jotka ovat filosofian kandidaatteja, mutta joilta puuttuu auskultoiminen ja kasvatustutkimus, päteviksi asetuksen puheenaolevan §:n tarkoittamassa suhteessa. Valtioneuvosto 17. 6. 19 hylkäsi tämän K:hallituksen esityksen, koska erivapautuksen myöntämisen lain vaatimuksista tulee kuulua yksinomaan korkeimmalle hallitusvallalle.

**Erivapautus
opettajain
kelpoisuus-
ehdoista.**

Samalla Valtioneuvosto selitti, että jatko-opiston tutkimusta ei voida katsoa riittäväksi tietopuoliseksi pätevyydeksi yksityisten keskikoulunkaan laajuisten yhteiskoulujen opettajavirkoihin siinä suhteessa kuin puheenaolleen asetuksen 3 § tarkoittaa.

Elok. 13 p:nä 1919 Valtioneuvosto tehtyjen anomusten johdosta ilmoitti myöntäneensä ylemp. mainitussa §:ssä tarkoitettua pätevyyden 14:lle erikseen mainitulle yksityiskoulujen opettajalle, jotka eivät täyttäneet asetuksen vaatimia ehtoja; samoin 21. 8. 19 5:lle henkilölle, niistä kuitenkin 2:lle vain niissä kouluissa, joissa silloin opettivat ja heistä yhdelle ehdolla että ennen 1/11 19:ta suorittaa kasvatustutkimuksen; samoin 28. 8. 19 5:lle Tampereen Ruotsal. Yht. koulun opettajalle, niistä kuitenkin 4:lle vain siinä koulussa; samoin 19. 9. 19 yhdelle Kotkan Suomal. Yht. koulun ja yhdelle Porin Ruotsal. Yht. koulun ja yhdelle Porin Ruotsal. Yht. koulun opettajalle.

**Yksityiskoulu-
jen saamat
kalliinajan
avustukset.**

Toukokuun 22 p:nä 1917 Senaatti päätti, että valtioapua nauttiville yksityiskouluille, joiden taloudellinen asema kalliinajan johdosta oli käynyt tulkaksi eikä yleensä sallinut minkäänlaisten kalliinajan korotusten suorittamista opettajille, oli suoritettava vuodelta 1917 25 %:n suuruinen korotus kunkin koulun nauttimaan valtioapuun, ehdolla että lisäys kokonaisuudessaan käytetään kalliinajan palkanparannukseksi oppilaitosten opettajille ja palveluskunnalle, ottaen kuitenkin huomioon että sellaiselle opettajalle tai palvelusmiehelle, joka saa kalliinajan lisäystä valtion virassa, ei saada muuta lisäystä antaa. — Tämä 25 %:n suuruinen kalliinajan avustus maksettiin sitten Senaatin 18. 10. 18 tekemän päätöksen nojalla myös v:lta 1918 kaikille valtioapua nauttiville yksityisoppikouluille, joka suoritus tuli vahvistetuksi Eduskunnan sittemmin v. 1919 hyväksyessä edellisen vuoden menosäännön.

Käsitellessään valtion 1918- vuoden menoarviota Eduskunta sitäpaitsi, valmistaa yksityisille oppikouluille mahdollisuuden jakaa opettajille samantaisia korvauksia kalliinajan johdosta ylenmääräisiksi kasvaneista elämän kustannuksista kuin mitkä valtion virkamiehille suoritettiin Valtioneuvoston 20. 12. 1918 tekemän päätöksen mukaan, osoitti Hallituksen harkinnan mukaan käytettäväksi 1,000,000 markkaa lisätyn kalliinajan avustuksen antamiseen yksityiskoulujen opettajistolle. Sittenkuin K:hallitus oli tämän summan käyttämisestä antanut Kirkollis- ja opetuskunnalle siltä vaaditun lausunnon, määräsi Valtioneuvosto 3. 5. 19, että v. 1918 valtioapua nauttineille menosäännön 9 P. L. V luvun 30—33 mom. mainituille yksityisoppilaitoksille oli puh. olevasta yhden miljoonan markan määrärahasta ilman eri tilausta maksettava vieläkin 20 % itsekunkin mainittuna vuonna saamasta koko valtioavusta ynnä kalliinajan lisäyksestä, asianomaisten johtokuntien harkinnan mukaan jaettavaksi mainittujen koulujen palveluksessa lukuvuonna 1918—1919 olleille opettajille ja opettajattarille. Samalla Valtioneuvosto kumminkin ilmoitti myöntäneensä K:hallituksen esityksen johdosta puheenaolevasta määrärahasta myös muutamat tilapäiset avustukset, nim. Naantalın yhteiskoululle 20,000, »Heurlinska skolan» nimiselle opistolle VII luokan käytännöllisen rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi 9,000 ja »Svensk förening i Äggelby» nimisen yhdistyksen koululle, jolla vakinaista valtioapua lukuvuodelle 1918—1919 ei ollut, 15,000 mk. Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti toimitti K:hallitus sitten saman toukokuun kuluessa varojen jaon oppilaitosten kesken.

Eduskunnan v. 1919 myönnettyä tarpeelliset varat kaikkien valtion virkaja palvelusmiesten ylimääräisiä kalliinajan avustuksia varten sekä myös yksityiskoulujen valtioavun korottamiseksi, tarkoituksessa että nämäkin laitokset voisivat opettajistolleen ja palveluskunnalleen suorittaa vastaavia avustuksia koko vuodelta 1919 (Kirkoll. ja opet. ministeriön kirje K:hallitukselle 5/3 19) myönsi Senaatti eri päätöksillä 27/8 19—18/2 20 ei ainoastaan 5. 3. 19 annetun lain mukaisia valtioapujen perusmääriä luokkaa kohti, vaan myöskin 1918- vuoden 25 % suuruisten kalliinajan lisäysten sijaan korotetut 40 tai 50 %:iin eri kouluja kohti nousevat korotetut kalliinajan lisäykset koko vuodelta 1919 kaikkiaan 61 oppilaitokselle, jotka ennen marraskuun 11 päivää 1919 olivat osoittaneet täyttävänsä mainitussa laissa ja 18. 3. 19 annetussa asetuksessa määritellyt vaatimukset tai niistä saaneet osittaista helpotusta. Sitävastoin jäi 3 jatko-

luokkien muotoista yksityiskoulua sekä yhden lyseonmuotoisen yksityiskoulun lukioaste edelleen entisen valtioapunsa ja siihen kuuluvan 25 %:in suuruisen kalliinajan lisäyksen varaan, ja 7:lle koululle, joille korkeampia avustuksia voitiin myöntää v:sta 1920, ei näitä enää riittänyt 1919- vuoden osalta (V:neuvoston päätös 24. 3. 20).

Heinäkuun 17 päivänä 1918 Kirkollis- ja opetustoimituskunta määräsi, että 9 P. L. V luvun 31 ja 32 momentin kahdella olevien määrärahojen säästö vuodelta 1917, Smk. 11,500: — oli tilapäisinä avustuksina jaettava seuraavien yksityisoppikoulujen kannattamiseksi: Haminan suomal. yht. koululle Smk. 3,500: —, Tornion keskikoul. jatkuoluokille, Raahen keskik. jatkuoluokille ja Pa-raisten ruotsal. yht. koululle kullekin Smk. 2,500: —.

Suomen yksityiskoulun opettajain yhdistyksen keskushallinnon anomuksesta Kirkollisasiaintoimikunta 12. 6. 17 myönsi määrärahastaan satunnaisia yleisiä tarpeita varten Hämeenlinnassa pidetyn viidennen yleisen yksityiskoulu-kokouksen pöytäkirjan painattamiseksi 1,000 markan suuruisen avustuksen.

Käytettävänä olevasta oppilaitosten satunnaisten tarpeiden määrärahan ylijäämästä v:lta 1918 K:hallitus 30. 12. 18 myönsi avustukseksi opetusvälineiden hankkimista varten: Tampereen suomal. yht. koululle, Terijoen yht. koululle ja Turussa olevalle Heurlinin ruotsalais. yht. koululle kullekin Smk. 500: —, Loimaan yht. koululle ja Kouvolan yht. koululle kummallekin Smk. 300: —, sekä Karkkilan yht. koululle Smk. 200: —.

Koska ennen vuotta 1918 sekä valtioavun saantiehtot että ylioppilas-tutkintoa koskevat säännökset pakottivat yksityisoppikouluja täydelleen seu-raamaan vastaavien valtion koulujen venäjänkielen tuntimäärää koskevia sään-nöksiä ja pääasiallisesti muutoinkin omaksumaan valtionkouluille kulloinkin säädetyn tuntijaon muihinkin oppiaineisiin nähden, tulivat vv. 1914 ja 1915 annetut asetukset valtion oppikoulujen uudestaan järjestämisestä välittömästi aiheuttamaan, että kaikki yksityisoppikoulutkin näinä vuosina hankkivat asian-omaisen vahvistuksen uusille muutetuille lukusuunnitelmiille. Yksityisoppikoulu-
jen runsaimmin edustettu ryhmä, 8- tai 9-luokkaiset yliopistoon johtavat yhteis-koulut, eivät kuitenkaan ole lukusuunnitelmiinsa nähden omaksuneet valtion linjajakoisten lyseoiden järjestysmuotoa täydellisenään, vaan ovat, osittain ta-loudellisista syistä, osittain syystä että niiden lukioluokillakin tyttöoppilaat yleensä ovat enemmistönä, tyytyneet valtionlyseoiden reaalilinjan lukusuunni-
telmaan, joko ilman mitään vaihtoehtoisia oppijaksoja tai asettaen ranskan-kielen kanssa vaihtoehtoiseksi latinan- tai englanninkielen oppijakson. Haminan, Rauman ja Uudenkaupungin yhteiskouluissa on lukioluokilla latinankieli pakollisena oppiaineena vastaten sen tuntiluku valtionlyseoiden reaalilinjan ranskan-kielen ja piirustuksen yhteenlaskettua tuntimäärää. Haminan yhteiskoulussa on saksan- ja latinankielen pakollisten oppijaksojen lisäksi vielä kolmas pakollinen vieraankielen oppijakso: englannin- tai vaihtoehtoisesti venäjänkielen, jolla on 2 viikkotuntia luokkaa kohti. Muutamissa yksityislyseoissa on englanninkieli pakollisena oppiaineena (à 4 viikkot. luokilla VI—VIII) jolloin ranskankielen opetusta ei ole. Vapaaehtoinen englanninkielen oppikurssi VII ja VIII luokalla

Tilapäisiä avustuksia eräille yksi-tyis kouluille.

Lukusuunni-
telmat.

valtionlyseoiden tapaan on muutamissa yhteislyseoissa, toisilta se puuttuu. Käkisalmen porvari- ja yhteiskoulun yläluokilla on ranskankielen kanssa vaihtoehtoisena venäjänkieli. Filosofian alkeiden oppikursseja eivät kaikki yksityiskoulut vieläkään ole omaksuneet, vaan on joko vastaavalla tuntimäärällä VII ja VIII luokalla vahvistettu muita aineita tai jätetty kokonaistuntimäärä alemmaksi kuin valtionkouluissa. Latinankielen opetusta varten kouluilla on ollut tilaisuus saada avustusta H. R. Baeckin lahjoitusrahaston varoista. Näiden varojen jaosta, josta K:hallitus 18. 11. 18 oli antanut vaaditun lausuntonsa, antoi Valtioneuvosto 13. 2. 19 K:hallituksen noudatettavaksi ohjeet, joiden mukaan rahaston korkovaroista saatiin vv. 1917—1921 tarkoitukseensa käyttää enintään 15,000 markkaa vuodessa ja avustuksien saannissa oli asetettava ensi sijaan Kajaanin yksityinen koulu, niin kauan kuin siellä ei ollut valtionkoulua jossa latinankieltä opetettiin, toiseen sijaan Turun arkkihiippakuntaan v. 1836 kuuluneiden paikkakuntien yksityiskoulut, mikäli näillä paikkakunnilla ei ollut valtionkouluja, joissa latinaa opetettiin, ja viime sijaan muut yksityisoppilaitokset kuitenkin niin, että ehdottomasti ei ollut valtionkaan oppikouluja varojen jakamisessa pakko jättää ilman. Edelleen V:neuvosto määräsi avustuksen saamisen ehdot mitä tuli oppijaksoon osaa ottavien oppilasten ja viikkotuntien lukumäärään sekä näistä opettajille maksettavaan korvaukseen. V:neuvostolle toimitetun selvityksen mukaan oli puh. olevia avustuksia vv. 1915—1917 suoritettu: Kajaanin, Kemin, Kokkolan, Vaasan, Rauman, Uudenkaupungin, Turun ja Tampereen suomalaisille sekä Maarianhaminan ruotsalaiselle yhteiskoululle, vaihdellen vuotuinen avustusmäärä 456 markasta 3,500 markkaan. Vaasan ja Maarianhaminan oppilaitoksissa avustus oli asianom. oppijaksojen lakkaamisen johdosta loppunut v. 1917; Kemin yhteiskoulussa se myös oli lakkaamassa luokalla kerrallaan.

Kun valtion oppikoulujen venäjänkielen pakolliset tuntimäärät v. 1917 tuntuvasti alennettiin ja sittemmin, 27. 6. 18 annetulla asetuksella, kokonaan poistettiin, kiiruhtivat kaikki yksityiset oppikoulut käyttämään hyväkseen näin ilmestynyttä tilaisuutta lukusuunnitelmiansa uudistamiseen samaan kansalliseen suuntaan. Ja kun asian kiireellisyys tuskin salli sen kysymyksen perusteelliseksi harkintaa, voitaisiinko vapautuvat viikkotunnit kasvat- ja opetusopillisesti edullisimmin ehkä käyttää jossain määrin toisenlaiseen oppiaineiden ja oppijaksojen järjestelyyn kuin valtionkouluissa, tulivat näinä vuosina ja vielä v. 1919 vahvistettaviksi esitetyt yksityiskoulujen lukusuunnitelmat edelleen yleensä olemaan melkein uskollisia jäljennöksiä vastaavien valtion oppikoulujen lukusuunnitelmista. Huomattavimpia poikkeuksia tästä säännöstä on useiden, etenkin varsinaisella maaseudulla sijaitsevien oppikoulujen lukusuunnitelmassa esiintyvä voimistelun viikkotuntien supistaminen 2:een keskikouluasteella. Tämäntapaisia lukusuunnitelmia K:hallitus on katsonut oikeaksi vahvistaa sekä siinä tapauksessa että siten vapautuvat viikkotunnit on osoitettu käsitöiden ja veiston opetukselle, joka näinmuodoin on sopeutunut 30-tuntisen viikkotyöjärjestyksen kehyksiin, että myöskin milloin niillä on lisätty tunteja jollekin lukuaineelle, jonka on katsottu paikallisiin olosuhteisiin nähden tarvitsevan vahvistusta. Viimemainitun näkökohdan mukaisesti on myös hyväksytty lukioasteen lukusuunnitelmia, joissa väliaikaisesti tai pysyvästi on piirustuksen

kustannuksella osoitettu jollekin oppiaineelle yksi tai pari viikkotuntia enemmän kuin mitä sillä valtion oppikoulujen samalla asteella on.

Kysymyksissä, jotka koskevat yksityiskoulujen oikeutta opettajiensa virkaan ottamiseen ja siitä erottamiseen oli Koulut. Ylihallitus jo aikaisemmassa kokoonpanossaan asettanut sille kannalle, että valtion viranomaisen asia on ainoastaan valvoa, että yksityiskoulujen omistajat puheenaolevassa asiassa noudattavat koulun vahvistettua ohjesääntöä, mutta että K:hallituksen asia ei voi olla suojella opettajien oikeutta virkojensa säilyttämiseen eikä koulujen oikeutta opettajien sitoumuksenmukaiseen työhön ja että niinmuodoin riidan syntyessä asianomaisten on haettava oikeuttansa tuomioistuinten eikä kouluhallintoviranomaisten kautta. Tämän mukaisesti K:hallitus myös uudesti muodostamisensa jälkeen 31. 10. 18 antamassaan päätöksessä Porvoon Suomal. Yht. koulun johtokunnan tekemään valitukseen kieltäytyi ryhtymästä mihinkään toimenpiteisiin sen johdosta että pastori J. Penttilä, jonka johtokunta oli ottanut mainitun koulun opettajaksi syyslukukauden alusta, oli kieltäytynyt tulemasta virkaan.

Yksityiskoulujen opettajavirat.

IV. Katsaus erinäisiin yksityiskouluihin.

Helsinki.

Svenska privata läroverket för flickor. Tämä v. 1870 perustettu, v. 1905 9-luokkaiseksi tyttölyseoksi järjestetty, kertomuskaudella täysiluokkaisena toiminut oppilaitos, jonka ohjesäännön ja lukusuunnitelman K:hallitus viimeksi vahvisti 5. 6. 19, nautti Senaatin 15. 5. 12 tekemän päätöksen mukaan valtioapua jatkuvasti 3,000 mk. kutakin III—VII luokkaa kohti ynnä 2,000 mk. kumpaakin jatkoluokkaa VIII—IX kohti eli 19,000 mk. vuodessa. V:sta 1918 oppilaitokselle myönnettiin toistaiseksi yht. 42,000 mk. sekä kalliinajan lisäystä siihen 25 %.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 167, 156, 158, 164 ja 148.

Nya svenska flickskolan. Oppilaitos on perustettu v. 1879 ja v. 1908 järjestetty 8-luokkaiseksi tyttölyseoksi. Kertomuskaudella toiminut täysiluokkaisena, nykyisen lukus. ja ohjesäännön on K:hallitus vahvistanut 5. 6. 19. Valtioapua oppilaitos nautti Senaatin 15. 5. 12 tekemän päätöksen mukaan v:sta 1913 toistaiseksi III—VII luokan ylläpitämiseksi 3,000 mk. luokkaa kohti eli yht. 15,000 mk. ynnä 26. 2. 13 annetun armoll. määräyksen mukaan VIII luokkaa varten niinkään 3,000 mk. V:ksi 1918 myönnettiin oppilaitokselle yhteensä — 48,000 mk. ynnä 25 % kalliinajan lisäystä. Vuodesta 1919 myönnettiin Valtio-neuvoston päät:llä 27. 8. 19 II—VIII l. varten yht. 56,000 mk. 1/9 21:een saakka ynnä 50 % kalliinajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 176, 193, 190, 197 ja 212.

Nya svenska läroverket. Oppilaitos, joka on perustettu v. 1882, on edelleen toiminut 9-luokkaisena lyseona poikia varten. K:hallitus vahvisti nykyisen ohjesäännön ja lukusuunn. 30. 5. 19. — Oppilaitos nautti valtioapua v:sta 1913 toistaiseksi II—V l. kohti 2,500 mk. ja VI—IX l. kohti 4,000 mk., yht. 26,000 mk. vuodessa. V:lta 1918 valtioapu korotettiin 48,000 markaksi ynnä 25 %:ksi kall. ajan lis. V:sta 1919 oppilaitos V:neuvoston päät:llä. 18. 9. 19 sai valtioapunsa korotetuksi 8,000 markaksi luokkaa kohti eli yht. 64,000 mk.:ksi jatkuvasti ynnä 50 % kall. ajan lis.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 250, 249, 286, 293 ja 310.

Läroverket för gossar och flickor. Oppilaitos, joka perustettiin v. 1883, on v:sta 1889 toiminut 9-luokkaisena yhteislyseona. K:hallitus on vahvistanut nyk.

ohjes. 22. 5. 19 ja lukus. 5. 6. 19. Valtioapua oppilaitos v:sta 1913 toistaiseksi nautti II—VI luokkaansa varten à 4,000 mk. (Sen. päät. 15. 5. 12) ja VII—IX luokkaa varten à 2,000 (armoll. määr. 26. 2. 13) eli yht. 26,000 mk. V:lta 1918 myönnettiin II—IX luokkaa varten yht. 48,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis. Päätöksellä 27. 8. 19 myönnettiin II—IX l. varten à 8,000, yht. 64,000 markkaa vuodessa jatkuvasti ynnä 50 % kalliinajan lis.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 289, 278, 290, 296 ja 317.

Suomalainen yhteiskoulu. Oppilaitos, joka on perust. v. 1886, on edelleen toiminut 9-luokkaisena yhteislyseona. Nykyisen lukus. K:hallitus vahvisti 6. 11. 19. Alkaen vuodesta 1913 oppilaitos nautti valtioapua II—VI luokkaansa varten à 4,000 mk. (Sen. päät. 15. 5. 12) sekä VII—IX luokkaa varten à 3,000 mk. (Armoll. määr. 26. 2. 13), sitäpaitsi valtioapua rinnakkaisluokkia varten. V:ksi 1918 myönnettiin II—IX luokkaa varten à 6,000 mk. 3 rinnakkaisluokkaa varten à 4,000, yht. 60,000 mk. ynnä 25 % kalliinajan lis., 27. 8. 19 sen vuoden alusta jatkuvasti II—IX luokkaa kohti 8,000 mk. 4:lle rinnakk. luokalle à 6,000 mk., rinnakkaisopetusta varten VI luokalla 1,000 mk., sekä 50 % kall. ajan lis. kaikkiin näihin summiin.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 348 (3 rinnakkaisluokkaa), 335 (2 rinnakk. luokkaa), 366 (2 rinnakk. luokk.), 389 (3 rinnakk. luokk.) ja 448 (4 rinnakk. luokk.).

Nya svenska samskolan. Ollen perustettu v. 1888 on oppilaitos edelleen toiminut 9-luokkaisena yhteislyseona. Lukusuunn. on K:hallitus viimeksi vahvistanut 29. 7. 20. Nautittuaan vuotuista valtioapua v:sta 1913 toistaiseksi 4,000 mk. kutakin II—VI sekä 3,000 mk. kutakin VII—IX luokkaa varten eli yhteensä 29,000 mk., sai oppilaitos v:ksi 1918 valtioapunsa korotetuksi 6,000 markkaan kutakin II—IX luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lis. sekä V:neuv. päätöksellä 27. 8. 19 siitä vuodesta alkaen jatkuvasti 8,000 markkaan kutakin II—IX luokkaa kohti eli yhteensä 64,000 markkaan ynnä 50 % kall. ajan lis.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 253, 249, 249, 262 ja 277.

Privata svenska flickskolan. Ollen perustettu v. 1889 ja v. 1897 järjestetty 9-luokkaiseksi tyttölyseoksi on oppilaitos kertomuskauden ajan toiminut täysi-luokkaisena. Nyk. ohjesäänn. ja lukus. on K:hallitus vahvistanut 26. 5. 19. Nautittuaan v:sta 1912 jatkuvaa valtioapua II—VI luokkaansa varten à 3,000 mk. (Sen. päät. 25. 8. 11) ja VII—IX luokkaansa varten à 2,000 mk. (Armoll. määr. 2. 2. 12), sai oppilaitos v:ksi 1918 valtioapunsa korotetuksi 6,000 markkaan luokkaa kohti eli yht. 48,000 markkaan ynnä 25 % kall. ajan lis. sekä Valtio-neuvoston päät:llä 27. 8. 19 siitä vuodesta 1/9 21:een 8,000 mk:ksi luokkaa kohti eli yht. 64,000 markkaan ynnä 50 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 179, 169, 170, 175 ja 181.

Uusi yhteiskoulu. Oppilaitos on perustettu v. 1899 ja on koko kertomuskauden edelleen toiminut 8-luokkaisena yhteislyseona. Nyk. lukus. K:hallitus on vahvistanut 18. 6. 19 (ohjesäännön 2. 7. 19). Nautittuaan v:sta 1913 valtio-

apua I—V luokkaansa varten à 4,000 mk. (Sen. päät. 15. 5. 12) ja VI—VIII luokkaansa varten à 3,000 mk. ynnä tarvittaessa 2,000 mk. kutakin rinnakk. luokkaa varten (1917—1918 2,500 mk.), sai koulu v:ksi 1918 valtioapunsa korotetuksi 6,000 markkaan luokkaa kohti (rinnakkaisluokalle edelleen 2,000 mk.) ynnä 25 % kall. ajan lis. V:sta 1919 myönsi Valtioneuvosto 27. 8. 19 koululle 1/9 21:een saakka 8,000 mk. luokkaa kohti, 16. 10. 19 Smk. 6,000: — kumpaakin silloin toimivaa rinnakkaisluokkaa varten ynnä 50 % kall. ajan lis.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 265, 268, 282, 293 ja 316.

Kallion yhteiskoulu. Ollen perustettu v. 1902 ja sittemmin laajennettu 8-luokkaiseksi yhteislyseoksi tuli koulu täysiluokkaiseksi v. 1915 ja sai 9. 2. 15 Senaatin päätöksellä oikeuden päästää oppilaita yliopistoon. Lukusuunn. vahvistasi K:hallitus viimeksi 12. 12. 18 (ohjes. 22. 5. 19). Valtioapu oli v:sta 1913 Smk. 4,000 kutakin I—V luokkaa kohti (Sen. päät. 15. 5. 12) ja Smk. 3,000 kutakin VI—VIII luokkaa kohti. V:ksi 1918 valtioapu korotettiin 6,000 markkaan luokkaa kohti eli yht. 48,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis. V:sta 1919 myönsi Valtioneuvosto 27. 8. 19 jatkuvasti 8,000 mk. luokkaa kohti ynnä 50 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 132, 148, 165, 188 ja 189.

Töölön yhteiskoulu. Ollen perust. v. 1912 tuli tämä keskikoulun muotoinen oppilaitos täysi- (5-) luokkaiseksi 1. 9. 15. Nykyisen lukus. ja ohjes. on K:hallitus vahvistanut 11. 6. 19. Valtioapua nautti oppilaitos v:sta 1914 toistaiseksi 4,000 markkaa luokkaa kohti vuodessa. V:ksi 1918 se korotettiin 6,000 mk:ksi luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lis., v:sta 1919 Valtioneuvosto 27. 8. 19 myönsi jatkuvasti 8,000 markkaa luokkaa kohti ynnä 50 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 123, 149, 140, 139 ja 123.

Svenska samskolan i Helsingfors. Aloitettuaan toimintansa 1. 9. 13 kaksi-luokkaisena on oppilaitos edelleen ollut muodostumisen alaisena. Lukuv. 1918—1919 siinä oli 7 luokkaa, vastaten 9-luokkaisten yhteislyseoiden II—VIII, kaksi ylintä luokkaa ja käsittäen, paitsi yliopistoon johtavaa linjaa, erikoisen naiskasvatuslinjan. Nykyisen lukus. ja ohjes. K:hallitus vahvisti 18. 6. 19. Valtioapua oppilaitos sai v:sta 1916 Smk. 4,000: — kutakin toimivaa luokkaa varten (Sen. päät. 18. 1. 16 ja 6. 3. 17). V:ksi 1918 myönnettiin 5 luokkaa varten à 6,000: — ynnä 25 % kall. ajan lis. sekä vielä 20. 12. 18 VII luokan rinnakk. linjaa varten 3,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis. Valtioneuvosto sitten 18. 9. 19 myönsi siitä vuodesta alkaen 1/9 21:een 8,000 mk. luokkaa kohti ynnä 50 % kalliinajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 63, 105, 131, 165 ja 190.

Maanviljelyslyseo. Joutuessaan, kuten siv. 23 on selostettu, 1. 9. 17 Koulut. Ylih. valvonnan alaiseksi oli tämä v. 1908 perustettu oppilaitos jo kauemmin aikaa ollut täysimuotoinen, käsittäen siis 3 luokkaa. Kun lukus:sta jo v. 1917 oli poistettu venäjänkieli, ei uutta lukusuunnitelmaa sittemmin K:hallituksen vahvistettavaksi esitetty. Valtioapua oli koulun omistajalle (Maanviljelyslyseo-

Osakeyhtiölle) armoll. määräyksellä 13. 7. 12 toistaiseksi myönnetty 44,500: — josta oppilasstipendeiksi Smk. 6,000: —, ja tuli tähän v:ksi 1917 kall. ajan lis. Smk. 5,437: 50 (Sen. päät. 25. 5. 17). V:ksi 1918 myönnettiin K:hallituksen kautta maksettavaksi luokkaa kohti Smk. 14,000: — ynnä 25 % kall. ajan lis. sekä oppilasstipendeiksi 6,000: —, ja jäi tämä avustusraja seuraavina vuosina edelleen voimaan.

Oppilasluku lukuvuotena 1917—1918 oli 36, lukuvuotena 1918—1919 oli se 40.

Oulunkylä.

Äggelby svenska samskola. Oppilaitos (perust. v. 1911) siirtyi Senaatin 8. 9. 14 antamalla luvalla »Äggelby Skolförening» nimiseltä yhdistykseltä »Svensk förening i Äggelby» nimiselle yhdistykselle. Ollen silloin kolmiluokkainen tuli koulu täydelliseksi 5-luokkaiseksi 1. 9. 16. Lukusuunn. poikkeaa valtion keskikoulujen kaavasta m. m. siinä että laulu ja käsityöt ovat läpi koulun pakollisia aineita. Valtioapua oppilaitos V:neuvoston 26. 11. 19 tekemän päät. nojalla nauttii alkaen v:sta 1909 1/9 21:een Smk. 6,000: — luokkaa kohti vuodessa ynnä kall. ajan lisäystä 50 %.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 44, 56, 69, 76 ja 83.

Grankulla.

Grankulla samskola. Tämä v. 1907 perustettu, 9-luokkaiseksi yhteislyseoksi muodostuva oppilaitos tuli täysiluokkaiseksi 1. 9. 15 ja sai 11. 1. 16 oikeuden säädettyssä järjestyksessä päästää oppilaita Yliopistoon. Nykyisen lukusuunn. K:hallitus vahvisti 30. 7. 19 (uuden ohjes. 6. 8. 19). Valtioapua nauttii oppilaitos v:sta 1913 toistaiseksi viittä keskikoululuokkaa (II—VI) kohti à 4,000 mk. (Sen. päät. 15. 5. 12) sekä v:sta 1914 toistaiseksi kutakin toiminnassa olevaa lukio-luokkaa kohti 2,500 mk. V:ksi 1918 myönnettiin kutakin II—IX luokkaa kohti 6,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lisäystä. Valtioneuvoston päät. 18. 9. 19 samoille luokille jatkuvasti à 8,000 mk. ynnä 50 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 210, 228, 232, 253 ja 272.

Porvoo.

Suomalainen yhteiskoulu. Ollen v. 1895 perustettu yhteislyseo on oppilaitos koko kertomuskauden toiminut täydellisenä 8-luokkaisena. Nyk. lukusuun. K:hallitus vahvisti 5. 9. 18. — Kertomuskauden alussa nauttien toistaiseksi myönnettyä yht. 20,000 markan valtioapua keskikoululuokkiensa varten ynnä 20. 1. 12 vv:ksi 1912—1916 myönnettyä yht. 9,000 markan valtioapua lukioluokkiensa varten sai oppilaitos viime mainitun avustuksen myös vuodelta 1917 (Sen. päät.

6. 3. 17). V:ksi 1918 myönnettiin 5,000 mk. kutakin luokkaa kohti, yht. 40,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lisäystä. Valtioneuvoston päät.:llä 27. 8. 19 myönnettiin siitä vuodesta alkaen 1/9 21:een 7,000 mk. luokkaa kohti eli 56,000 mk. ynnä 40 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 152, 134, 141, 153 ja 155.

Privata fruntimmersskolan. Tämä v. 1863 perustettu ja v. 1905 5-luokkaiseksi tyttökouluksi järjestetty oppilaitos laajennettiin 1. 9. 14 yhdellä jatko-luokalla ja on siitä lähtien toiminut 6-luokkaisena. K:hallitus vahvisti nyk. lukus. ja ohjes. 6. 8. 19. Nautittuaan vv. 1913—1917 Sen. päät.:llä 15. 5. 12 toistaiseksi myönnettyä 2,500 markan valtioapua luokkaa kohti sai oppilaitos v:lta 1918 kutakin I—V luokkaansa kohti 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis. ja Valtioneuvoston päät.:llä 20. 12. 18 sitäpaitsi 2,500 mk. ynnä 25 % tästä summasta VI luokkansa ylläpitämiseksi. 12. 11. 19 oppilaitokselle myönnettiin v:sta 1919 jatkuvasti kutakin I—VI luokkaansa kohti 7,000 mk. ynnä 40 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 100, 103, 103, 121 ja 130.

Porvoon naisopisto. Tämä v. 1912 perustettu, kaksikielisenä toiminut, kaksi vuosikurssia käsittävä oppilaitos, joka ei valmista oppilaita Yliopistoon, vaan erinäisille naistoiminnan aloille, nautti valtioapua alusta vuotta 1914 Smk. 3,000 kumpaakin luokkaansa kohti ynnä Smk. 1,500 kummankin luokan rinnakkaislinjaa kohti eli yht. Smk. 9,000: —. V:ksi 1918 sille myönnettiin suomalaisia luokkiansa varten Smk. 10,000 ja ruotsalaisia luokkia varten Smk. 7,000, ynnä kalliin ajan lis. kumpaankin summaan 25 %. Vuodesta 1919 jatkuvasti myönsi Valtioneuvosto 8. 10. 19 edelläm. luokkia varten Smk. 14,000: —, jälkimmäisiä varten Smk. 10,000: — ynnä 40 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 61, 77, 80, 83 ja 75.

Loviisa.

Fortsättningsklasserna niminen Ruotsalaisen keskikoulun 3-luokkainen jatko-opisto (perustettu v. 1909) on koko kertomuskauden kuluessa päästänyt oppilaita Yliopistoon. Nyk. lukus. on K:hallitus vahvistanut 20. 10. 19, ohjes. 23. 7. 1919. Vv. 1914—1917 oppilaitos nautti kutakin luokkaansa kohti 3,000 mk:n suuruista valtioapua. V:ksi 1918 myönnettiin 5,000 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lisäystä; 12. 11. 19 V:neuvosto myönsi v:sta 1919 jatkuvasti 6,500 mk. luokkaa kohti ynnä 40 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 31, 37, 35, 47 ja 39.

Karkkila.

Suomalainen yhteiskoulu. Koulu, jonka perustaminen on mainittu edellisessä 3-vuotiskertomuksessa, alkoi toimintansa 1. 9. 14 kolmiluokkaisena ja

saavutti nykyisen muotonsa 5-luokkaisena keskikouluna 1. 9. 16. Nyk. lukus:n K:hallitus vahvisti 6. 10. 19. Valtioapua koululle myönnettiin vasta v:sta 1920, Valtioneuvoston päätöksellä 24. 3. 20.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 29, 28, 35, 39 ja 38.

Lohja.

Suomalainen yhteiskoulu. Luvan koulun perustamiseen Senaatti 31. 8. 15 myönsi k:herra E. A. Candolinille, kunnanlääkäri Eino Kailalle, maanvilj. Emil Maliselle y. m. Koulu aloitti toimintansa 1. 9. 15 kolmella luokalla ja laajeni asteittain saavuttaen täydellisen muotonsa 5-luokkaisena keskikouluna 1. 9. 17. 1. 11. 17 se sai luvan laajentua yliopistoon johtavaksi 8-luokkaiseksi yhteislyseoksi ja liitettiin kouluun VI luokka 1. 9. 18, VII l. 1. 9. 19. Nyk. lukus. K:hallitus vahvisti 18. 6. 19 (ohjes. 5. 6. 19). — Valtioapua myönnettiin ensi kerran 5. 7. 17, nim. seuraavaksi syyslukukaudeksi 2,000 mk. koulun kutakin viittä luokkaa kohti (25 % kall. ajan lis.). V:ksi 1918 myönnettiin 5,000 mk. luokkaa kohti ja sitäpaitsi 20. 12. 18 VI luokkaa varten syyslukukaudesta 2,500 mk. Niihin summiin tuli 25 % kall. ajan lisäystä. V:neuvoston päätöksellä 27. 8. 19 myönnettiin v:sta 1919 1/9 21:een 6,500 mk. toiminnassa olevaa luokkaa kohti vuodessa ynnä 40 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 39, 72, 108, 154.

Hyvinkää.

»Hyvinkään yhteiskoulutoimikunnalle» antoi Valtioneuvosto 5. 12. 18 luvan perustaa Hyvinkään asemakylään viisiluokkaisen yhteiskoulun, joka lukuvuotena 1918—1919 oli toimiva 2-luokkaisena ja sitten vuosittain laajennettava yhdellä luokalla, muodostuen 5-luokkaiseksi keskikouluksi. Valtion keskikoulujen lukus. samalla vahvistettiin koululle. — Valtioapua koulu ei nauttinut.

Karja.

Karis-Billnäs samskola. Koulu aloitti toimintansa 21. 9. 14 ilmoittaen siitä K:hallitukselle. Perustamisluvan Senaatti 30. 12. 14 myönsi »Aktiebolaget Karis-Billnäs Samskola» nimiselle Osakeyhtiölle oikeuttaen yhtiön perustamaan ja ylläpitämään 5-luokkaista ruotsalaista keskikoulua (koulu aloitti toimintansa täysiluokkaisena) 2:ne valmistavine luokkineen, sekä vahvisti samalla luku-suunnitelman. Nyk. lukus. Senaatti vahvisti 18. 9. 18. Valtioapua Senaatti 3. 4. 17 myönsi tilapäisesti Smk. 10,000: —, 27. 9. 17 silloisen syyslukukauden alusta lukien 4,000 mk. kutakin toiminnassa olevaa luokkaa kohti vuodessa (yht.

20,000:—). V:ksi 1918 myönnettiin 5,000 mk. luokkaa kohti eli yhteensä 25,000 mk., 16. 10. 19 V:neuvosto myönsi v:sta 1919 jatkuvasti 7,000 mk. luokkaa kohti ynnä 40 % kalliin ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 68, 74, 93, 103 ja 96.

Tammisaari.

Ekenäs samskola. Tämä v. 1905 perustettu ja v:sta 1908 8-luokkaisena yhteislyseona toiminut kunnallinen oppilaitos nautti kertomuskauden alkaessa valtioapua kutakin I—V luokkaansa kohti 4,000 mk. toistaiseksi ja kutakin VI—VIII luokkaansa varten 2,000 mk. loppuun vuotta 1916; sama valtioapu uudistettiin myös v:ksi 1917 (Sen. päät. 6. 3. 17). Vuodeksi 1918 ja samoin 1919 myönnettiin kutakin luokkaa kohti 5,000 mk., yht. Smk. 40,000:— ynnä 25 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 181, 183, 190, 198 ja 203.

Hanko.

Hangö samskola. Ollen v. 1891 perustettu ja v:sta 1901 kunnan haltuun otettu oppilaitos on Hangö Samskola kertomuskauden kuluessa toiminut täydellisenä 8-luokkaisena yhteislyseona, mutta jakaantui, kuten siv. 31 on selostettu, 1. 9. 19 kahtia: valtion haituun otettuun keskikouluun ja kunnan ylläpidettäviksi jääneisiin jatkoluokkiin. Viimemainituilla noudatetaan K:hallituksen 12. 12. 18 vahvistamaa lukusuunnitelmaa. Kunnallinen yhteislyseo nautti ennen kertomuskauden alkua toistaiseksi myönnettyä 20,000 markan valtioapua viittä aliluokkaansa varten ynnä vv:ksi 1912—1916 myönnettyä yhteensä 6,000 markan suuruista valtioapua yläluokkiensa varten, joka viimemain. avustus 6. 3. 17 uudistettiin siksi vuodeksi. V:ksi 1918 myönnettiin 5,000 mk. kutakin I—VIII luokkaa kohti eli Smk. 40,000 ynnä 25 % kall. ajan lis., joka avustus myös kevätlukuk. 1919 pysyi keskikoululuokilla. Lukioluokille Valtioneuvosto 12. 11. 19 myönsi siitä vuodesta alkaen jatkuvasti 6,500 mk. luokkaa kohti ynnä kall. ajan lis. 50 % — 30. 12. 14 Ylihallitus oppilaitosten satunn. tarp. määrärahasta myönsi koulun vuosikert:ssa 1913—1914 olleen liitteen painatukseen 200 mk., 15. 9. 16 samanlaiseen tarkoitukseen uudelleen 200 mk.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut. 248, 251, 251, 260 ja 260.

Suomalainen yhteiskoulu. Tämä 5-luokkainen keskikoulu, joka on perustettu v 1906 ja täysi- (5-) luokkaisena toiminut v:sta 1910 ja jonka nyk. lukus. Senaatti on vahvistanut 27. 6. 18, nautti v:sta 1913 toistaiseksi myönnettyä 20,000 markan vuotuista valtioapua ja sai v:ksi 1918 Smk. 25,000 ynnä 25 % kall. ajan lis. Valtioneuv:n päätöksellä 22. 10. 19 myönnettiin sille v:sta 1919 jatkuvasti 7,500 mk luokkaa kohti ynnä 50 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 77, 69, 84, 80 ja 75.

Turku.

Privata svenska fruntimmerskolan (Heurlinin koulu). Tämä v:sta 1863 olemassa ollut, v. 1894 tyttölyseoksi järjestetty oppilaitos on kertomuskauden kuluessa toiminut 9-luokkaisena yliopistoon johtavana oppilaitoksena ja on sen omistajaksi v. 1916 (Ylih päät. 29. 12. 16) fil. kand. Maria Aminoff'in sijaan tullut »Föreningen Heurlinska skolan i Åbo» niminen yhdistys. Koulun VII ja VIII luokalle järjestetyn käytännöllisen rinnakkaislinjan työohjelman Kirkoll. ja opet. toimikunta vahvisti 25. 11. 18. Koko koulun uuden lukus. ja ohjes. K:hallitus vahvisti 27. 8. 19. — Valtioapua koulu nautti v:sta 1913 toistaiseksi (Sen. päät. 15. 5. 12) kutakin II—VI luokkaansa kohti 3,000 mk. ja kutakin VII—IX luokkaansa kohti 2,000 mk. eli yht. 21,000 mk. vuodessa. V:ksi 1918 myönnettiin kutakin II—IX luokkaa kohti 6,000 mk eli yht 48,000 mk ynnä 25 % kall. ajan lis., ja 3. 12. 19 Valtioneuvosto myönsi v:sta 1919 jatkuvasti 8,000 mk. II—IX luokkaa kohti, 6,000 mk. kumpaakin VII—VIII rinnakkaislinjaa varten ynnä 40 % kall ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 176, 179, 180, 191 ja 207.

Abo svenska samskola. Ollen perustettu v. 1888 on oppilaitos v:sta 1895 toiminut täydellisenä 9-luokkaisena yhteislyseona. Nyk. lukusuunn. K:hallitus vahvisti 6. 10. 19 (ohjes. 27. 8. 19) Valtioapua oppilaitos nautti v:sta 1913 toistaiseksi (Sen. päät. 15. 5. 12 ja armoll. määr. 26. 2. 13) kutakin II—VI luokkaansa kohti 4,000 ja kutakin VII—IX luokkaansa kohti 2,000 mk. V:ksi 1918 myönnettiin kutakin II—IX luokkaa kohti 6,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis., ja 5. 11. 1919 Valtioneuvosto myönsi v:sta 1919 1/9 21:een 8,000 mk. kutakin II—IX luokkaa kohti ynnä 40 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 154, 177, 204, 253 ja 263.

Suomalainen yhteiskoulu. Ollen perustettu v. 1903 tuli oppilaitos täydelliseksi 8-luokkaiseksi yhteislyseoksi v. 1910. Nyk. lukus. K:hallitus vahvisti 2. 7. 19. Valtioapua oppilaitos nautti v:sta 1913 edelleen 4,000 mk. muk. keski-luokkia ja 3,000 muk. lukioluokkia kohti eli yht. 29,000 mk. vuodessa. V:ksi 1918 myönnettiin kutakin I—VIII luokkaa kohti 6,000 mk.; yhtä rinnakk. luokkaa varten 4,000 mk. ynnä näihin summiin 25 % kall. ajan lisäystä. V:sta 1919 1/9 21:een myönsi Valtioneuvosto 26. 11. 19 8,000 mk. luokkaa kohti, 40 % kall. ajan lis. ynnä 1,200 mk. kunkin VI—VIII luokan latinalinjan ylläpitämiseksi.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 237, 228, 230, 244 ja 257.

Suomalainen jatko-opisto. Ollen perustettu v. 1895 tyttökoulun jatko-luokiksi on opisto kertomuskaudella toiminut 3-luokkaisena yliopistoon johtavana tyttööpistona. Lukus. vahvisti Senaatti 26. 8. 18. Valtioapua oppilaitos nautti vv. 1911—1915 2,500 mk. kutakin luokkaa kohti. Saman valtioavun koulu sai myös vv:ilta 1916—1917 (Sen. päät. 6. 3. 17). V:sta 1918 toistaiseksi myönnettiin 6,000 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 49, 38, 46, 51 ja 55.

Salo.

Suomalainen yhteiskoulu. Ollen perustettu v. 1898 on oppilaitos kertomuskauden kuluessa toiminut 5-luokkaisena keskikouluna. Nyk. lukus. K:hallitus vahvisti 2. 6. 19. Valtioapua nautti koulu v:sta 1913 toistaiseksi 20,000 mk. vuodessa. V:ksi 1918 myönnettiin 25,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lisäystä. V:sta 1919 1/9 21:een myönsi V:neuvosto 22. 10. 19 35,000 mk. ynnä 40 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 129, 127, 137, 147 ja 146.

Daalintehdas:

Svenska samskolan. Tämän 5-luokkaiseksi keskikouluksi aiotun oppilaitoksen perustamiseen Senaatti 12. 9. 18 myönsi luvan »Aktiebolaget Dalsbruk» nimiselle osakeyhtiölle. Koulu, joka omaksui valtion keskikoulujen lukus:n semmoisenaan, aloitti toimintansa 1. 9. 18 neljällä luokalla. Valtioapua ei kertomuskauden kuluessa ollut.

Oppilasluku lukuvuonna 1918—1919 oli 49.

Paraisten pitäjä.

Pargas svenska samskola. Vaikka tämä oppilaitos oli alkanut v. 1910 ja koko kertomuskauden toimi 5-luokkaisena, ei sillä ollut valtioapua ennenkuin v. 1918, jolloin Senaatti 17. 7. myönsi 2,500 mk. tilapäistä avustusta. 29. 12. 15 Ylihallitus oppilaitosten satunn. tarp. määrärahastaan myönsi 300 mk. opetusvälin. hankkimista varten. 1. 8. 19 Valtioneuvosto myönsi lukuv:ltä 1918—19 15,000 mk. kall. ajan lis. opettajille.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 75, 72, 69, 75 ja 72.

Naantali.

Yhteiskoulu. Luvan 5-luokkaisen suomenk. yhteiskoulun perustamiseen Senaatti 6. 7. 15 myönsi pormestari Ilmari Varikselle y. m. Koulu aloitti toimintansa 1. 9. 15 yhdellä luokalla ja tuli 5-luokkaiseksi 1. 9. 19. Ohjes. vahvisti K:hallitus 25. 9. 19, lukus. 11. 6. 20. Valtioapua myönsi V:neuvosto 22. 10. 19 siitä vuodesta 1/9 21:een 7,000 mk. luokkaa kohti ynnä 40 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku lukuvuotena 1916—1917 oli 29, 1917—1918 se oli 31 ja vielä 1918—1919 ainoastaan 64, josta syystä koulu näinä lukuvuosina ei täyttänyt valtioavun saannin ehtoja.

Maarianhamina.

Fortsättningsklasserna. Ollen perustettu v. 1900 tämä oppilaitos lukuv. 1914—1918 toimi 3-luokkaisena yliopistoon johtavana jatko-opistona poikia ja tyttöjä varten. Valtioapua oli myönnetty v:ksi 1912—1916 Smk. 3,000 luokkaa kohti (Sen. päät. 2. 2. 12). Sama avustus myönnettiin 6. 3. 17 siltä vuodelta. V:ksi 1918 myönnettiin kevätlukuk. 2,500 mk. luokkaa kohti, jonka jälkeen opisto yhdistettiin valtion keskikouluun (vrt. siv. 30 ja 67).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 38, 41, 44 ja 39.

Uusikaupunki.

Yhteislyseo. Tämä kunnallinen 8-luokkainen oppilaitos, joka on perustettu v. 1895, on v:sta 1902 ollut täysiluokkainen. Nyk. lukus. ja ohjes. K:hallitus vahvisti 27. 8. 19. Valtioapua oli koululla v:sta 1913 kutakin I—V luokkaansa varten 4,000 mk. (Sen. päät. 15. 5. 12) sekä kutakin VI—VIII luokkaansa varten 2,000 mk. (armoll. määräys 26. 2. 13). V:ksi 1918 myönnettiin kutakin I—VIII luokkaa kohti 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis., ja 29. 10. 19 V:neuvosto myönsi v:sta 1919 jatkuvasti 7,000 mk. luokkaa kohti ynnä 40 % kall. ajan lis.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 203, 210, 192, 211 ja 202.

Rauma.

Yhteislyseo. Oppilaitos, joka on perustettu v. 1893, on samanlainen kuin edelläoleva, paitsi että lukioluokilla on klassillinenkin linja. Nyk. lukusuunnitelman, jonka mukaan latinankieli on pakollinen aine lukioluokilla, vaikka niiden tuntimäärät muutoin ovat realilinjan mukaiset, vahvasti Kirkoll.- ja opet. toimit. kunta 10. 10. 18. Valtioapua oli kertomusk. alkaessa kutakin I—V luokkaa kohti 4,000 mk. toistaiseksi ynnä v:ksi 1912—1916 kutakin VI—VIII luokkaa kohti myönnetty 2,000 mk:n avustus. Sama avustus v:ksi 1917 (6. 3. 17). V:ksi 1918 myönnettiin kutakin I—VIII luokkaa kohti 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis. V:sta 1919 V:neuvosto 27. 8. 19 myönsi 1/9 21:een saakka 7,000 mk. luokkaa kohti, yhtä rinnakk. luokkaa varten 4,500 mk. ja näihin summiin 40 % kall. ajan lis. Yläluokkien toista linjaa varten on v:sta 1918 ollut avustusta à 2,000 mk. ynnä kall. ajan lis.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 255, 251, 227, 237 ja 261.

Muurla.

Kotiopisto. Neiti Martta A. Renwallille antoi Senaatti 4. 7. 16 luvan perustaa Muurlaan »Kotiopisto» nimisen oppilaitoksen naissivistystä varten sekä vahvisti sille samalla ohjes. ja lukus. Oppilaitos ei ollut järjestetty minkään yleisen koulumuodon esikuvan mukaan eikä esiinny oppikoulujen tilastossa.

Loimaa.

Suomalainen yhteiskoulu. Oppilaitos on perustettu v. 1909 ja on toiminut 5-luokkaisena keskikouluna v:sta 1913. Valtioapua se nautti v:sta 1913 toistaiseksi 4,000 mk. luokkaa kohti, v. 1918 Smk. 5,000: — luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lisäystä. V:sta 1919 V:neuvosto 26. 11. 19 myönsi 1/9 21:een 7,000 mk. luokkaa kohti ynnä 40 % kalliinajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 85, 85, 89, 76 ja 83.

Tyrvää.

Suomalainen yhteiskoulu. Tämä v. 1904 perustettu koulu on edelleen toiminut 8-luokkaisena yhteislyseona. Nyk. lukus. K:hallitus vahvisti 6. 8. 19. Valtioapua koulu nautti v:sta 1913 toistaiseksi kutakin I—V luokkaansa kohti 4,000 mk. (Sen. päät. 20. 11. 12) ynnä kutakin VI—VIII luokkaansa kohti 2,000 mk. (armoll määr. 26. 2. 13). Vuodeksi 1918 myönnettiin kutakin I—VIII l. kohti 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis.; v:sta 1919 V:neuvosto 3. 12. 19 myönsi 1/9 21:een 7,000 mk. luokkaa kohti ynnä 40 % kalliinajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 139, 152, 163, 150 ja 130.

Ikaalinen.

Suomalainen yhteiskoulu. Tämä v. 1902 perustettu oppilaitos on edelleen toiminut 5-luokkaisena keskikouluna. Nyk. ohjes. K:hallitus vahvisti 5. 6. 19, lukus. 11. 2. 21. Valtioapua oli v:sta 1913 toistaiseksi 4,000 mk. luokkaa kohti, v. 1918 Smk. 5,000 l. kohti ja 25 % kall. ajan lis., v:sta 1919 1/9 21:een. V:neuv. päät. mukaan 27. 8. 19 Smk. 6,000 luokkaa kohti ynnä 40 % kall. ajan lis.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 68, 68, 71, 73 ja 81.

Kokemäki.

Suomalainen yhteiskoulu — Maanviljelyslyseo. Ollen perustettu v. 1907 on varsinainen yhteiskoulu edelleen toiminut 5-luokkaisena keskikouluna. Mutta 17. 7. 18 Senaatti oikeutti koulun kannatusyhdistyksen ylläpitämään koulun yhteydessä 3-luokkaista yliopistoon johtavaa maanviljelyslyseota. Lukus:n vahvisti Senaatti 18. 9. 18, ohjes. K:hallitus 5. 6. 19. Kun maanviljelyslyseon I luokka oli aloittanut toimintansa jo syyslukuk. 1917, tuli lyseo täydelliseksi 1. 9. 19. — Valtioapua nautti yhteiskoulu kertomuskaud. alusta 4,000 mk. luokkaa kohti. V. 1918 myönnettiin keskikoululuokille à 5,000 mk., 2:lle maanvilj. lyseoluokalle yht. 7,500 mk. ynnä kall. ajan lis. 25 %. V:sta 1919 V:neuvosto 22. 10. 19 myönsi 1/9 21:een 7,000 mk. luokkaa kohti sekä keskik. että lyseoluokille.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 102, 89, 93, 90 ja 91 + 44 lyseoluokilla.

Pori.

Svenska samskolan. Ollen perustettu v. 1892 on oppilaitos v:sta 1898 toiminut 9-luokkaisena yhteislyseona. Nyk. lukus. K:hallitus vahvisti 12. 12. 18 (ohjes. 9. 7. 19). Valtioapua oppilaitos vv. 1914—1917 nautti ainoastaan II—VI luokkiensa varten, yht. 20,000 mk. vuodessa. V:ksi 1918 myönnettiin samoja luokkia varten 25,000 mk. ynnä 25 % kalliinajan lisäystä, VII—IX luokkia varten yht. 7,500 mk. ynnä 25 % (V.:neuvoston päät. 20. 12. 18). V:sta 1919 V.:neuvosto 29. 10. 19 myönsi kutakin II—IX luokkaa kohti jatkuvasti 7,000 mk. ynnä 40 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 157, 157, 166, 165 ja 161.

Suomalainen yksityistytötkoulu ja jatkoluokat. Tyttökoulu perustettiin v. 1880, jatkoluokat pantiin alulle 1906. V:sta 1913 oli tyttökoulu 6-luokkainen, jatkolaitos 3-luokkainen. Koko tyttökoulu ja yksi jatkoluokka siirtyi valtion haltuun tyttölyseona 1. 9. 19. Valtioapua nautti laitos yksityisenä ollessaan vv. 1914—1917 3,000 mk. kutakin viittä tyttökoululuokkaansa kohti ja 2,000 mk. kutakin neljää yläluokkaa kohti. V:ksi 1918 myönnettiin 5,000 mk. kutakin yhdeksää luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lis. V:lta 1919 saivat yksityisinä olleet luokat valtioapua 6,500 mk:n mukaan täydeltä vuodelta luokkaa kohti (V.:neuvoston päät. 14. 1. 20) ynnä 40 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 212, 218, 191, 201 ja 217.

Hämeenlinna.

Suomalainen yhteiskoulu ja sen jatkoluokat. Koulu perustettiin v. 1900 ja tuli jatkoluokkineen 8-luokkaiseksi 1909. 7. 1. 18 Kirkoll. ja opet. toimituskunta suostui siihen, että koko oppilaitos yhdistettynä sai nimen »Hämeenlinnan Suomalainen Yhteiskoulu». Nyk. lukus. vahvisti Kirkoll. ja opet. toimituskunta 10. 10. 1918. Valtioapua laitos nautti v:sta 1913 toistaiseksi 4,000 mk. kutakin keski-koulu- ja 2,000 mk. kutakin lukioluokkaansa kohti. V:ksi 1918 myönnettiin kutakin kahdeksaa luokkaa kohti 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis., 29. 10. 19 v:sta 1919 jatkuvasti 7,000 mk. luokkaa kohti ynnä 40 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina 263, 255, 255, 257 ja 270.

Svenska samskolan i Tavastehus. Tämä v. 1901 perustettu koulu on v:sta 1908 toiminut 8-luokkaisena yhteislyseona. Nyk. lukus. ja ohjes. K:hallitus vahvisti 20. 8. 19. Valtioapua koulu nautti v:sta 1913 4,000 mk. kutakin keski-koulu- ja 2,000 mk. kutakin lukioluokkaansa kohti. V:ksi 1918 myönnettiin kutakin luokkaa kohti 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis., v:sta 1919 myönsi V.:neuvosto 18. 9. 19 1/9 21:een 7,000 mk. luokkaa kohti ynnä 40 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 148, 131, 138, 141 ja 122.

Tampere.

Suomalainen tyttökoulu ja jatkoluokat. Koulu oli olemassa v:sta 1883 ja toimi v:sta 1909 9-luokkaisena tyttölyseona. Valtioapua laitos nautti v:sta 1913 18,000 mk. vuodessa tyttökouluasteen a- ja 15,000 mk. saman asteen b-osastojen ylläpitämiseksi ynnä yht. 9,000 mk. vuodessa jatkoluokkia varten. 1918 vuoden kevätlukukaudella myönnettiin yhdeksää a-luokkaa varten yht. 27,000 mk. ja kuutta b-osastoa varten yht. 12,000 mk. ynnä näihin summiin 25 % kall. ajan lisäystä. 1. 9. 18 otettiin koko oppilaitos valtion haltuun 9-luokkaisena tyttölyseona (vrt. siv. 30).

Oppilasluku oli yksit. oppilaitoksessa eri lukuvuosina: 383, 420, 427 ja 426.

Suomalainen yhteiskoulu. Ollen perustettu v. 1905 on oppilaitos kertomuskauden ajan toiminut täydellisenä 9-luokkaisena yhteislyseona, jossa latinank. on vaihtoehtoinen ranskankielen kanssa. Nyk. lukusuunn. K:hallitus vahvisti 12. 12. 18 (ohjes. 19. 5. 19). Valtioapua koulun II—VI luokilla oli v:sta 1913 toistaiseksi à 4,000 mk., VII—IX luokilla à 3,000 mk. (Sen. päät. 15. 5. 12 ja armoll. määr. 26. 2. 13). V:ksi 1918 myönnettiin kutakin II—IX luokkaa kohti 6,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lisäystä, 26. 11. 19 V.:neuvosto myönsi samoja luokkia varten v:sta 1919 jatkuvasti à 7,500 mk. ynnä 50 % kall. ajan lisäystä. Lukuv. 1918—1919 oli III luokalla rinnakk. osasto, valtioapu 2,000 mk. ynnä 25 % (20. 12. 18).

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 306, 304, 283, 300 ja 315.

Svenska samskolan i Tammerfors. Perustettu samana vuonna kuin edellinen, mutta 8-luokkainen. Lukus. vahvisti K:hallitus 12. 12. 18 (ohjes. 18. 6. 19). Valtioapua oli v:sta 1913 toistaiseksi kutakin I—V luokkaa kohti 4,000 mk. ja kutakin VI—VIII luokkaa kohti 3,000 mk. V:ksi 1918 myönnettiin läpi koulun 6,000 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lisäystä, v:sta 1919 myönsi Valtio-neuvosto 26. 11. 19 jatkuvasti 7,500 mk. luokkaa kohti ynnä 50 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 207, 209, 210, 224 ja 207.

Lahti.

Suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1896 ja ollut v:sta 1902 täydellinen 8-luokkainen yhteislyseo. Nyk. lukus. K:hallitus vahvisti 18. 6. 19. Valtioapua oli v:sta 1913 4,000 mk. kutakin keskikoulu- ja 2,000 mk. kutakin lukio-luokkaa kohti. V. 1918 kutakin luokkaa varten läpi koulun 5,000 mk., kutakin silloin toimivaa viittä rinnakk. luokkaa varten 3,500 mk. ynnä näihin summiin 25 % kall. ajan lisäystä. V:sta 1919 1/9 21:een myönsi V.:neuvosto 22. 10. 19 7,500 mk. kutakin varsin. ja 5,500 mk. kutakin viittä rinnakk. luokkaa varten, niin kauan kuin niitä tarvitaan, ynnä näihin summiin 40 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 351, 360, 381, 392 ja 408.

Suomalainen tyttökoulu. Perustettu v. 1908, v:sta 1912 toiminut 5-luokkaisen. Nyk. lukus. K:hallitus vahvisti 11. 6. 19. Valtioapua koulu nautti v:sta 1913 3,000 mk. kutakin viittä luokkaansa kohti, v. 1918 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis., v:sta 1919 jatkuvasti V:neuvoston päät. mukaan 27. 8. 19 Smk. 7,500 mk. luokkaa kohti ynnä 40 % kall. ajan lisäystä. 29. 12. 15 Ylihallitus myönsi oppil. satunn. tarp. määrärahaa 300 mk. opetusvälineiden hankkimiseksi. Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 100, 91, 96, 97 ja 113.

Forssa.

Suomalainen yhteiskoulu. Tämä v. 1899 perustettu oppilaitos on edelleen toiminut 8-luokkaisen yhteislyseona. Nyk. lukusuunnitelman K:hallitus vahvisti 22. 5. 19 (ohjes. 20. 8. 19). Valtioapua koulu nautti v:sta 1913 4,000 mk. keskikoulu- ja 3,000 mk. lukioluokkaa kohti (13. 6. 16 myönnettiin valtioapu täydellisenä kevätluk:lta 1916, vaikka lukioluokkain oppilasluku ei ollut 10 luokkaa kohti). V. 1918 myönnettiin läpi koulun 5,000 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lisäystä, v:sta 1919 jatkuvasti 8. 10. 19 7,000 mk. luokkaa kohti ynnä 40 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 156, 140, 154, 157 ja 176.

Toijala.

Suomalainen yhteiskoulu. Tämä v. 1906 perustettu koulu, joka edell. kertomuskaudella oli muodostumassa 8-luokkaiseksi, on syyslukuk:sta 1914 alkaen uudelleen toiminut 5-luokkaisen keskikouluna. Nyk. lukus. Senaatti vahvisti 18. 9. 18. Valtioapua sillä oli vv. 1915—1916 4,000 mk. luokkaa kohti, v. 1918 5,000 ynnä 25 % kall. ajan lisäystä, v:sta 1919 1/9 21:een myönnettiin 26. 11. 19 7,000 mk. ynnä 40 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku eri lukuvuosina oli: 85, 91, 93, 101 ja 110.

Aitoo. (Luopioinen).

Suomalainen yhteiskoulu. Koulu, joka Senaatin antamalla luvalla aloitti toimintansa syyslukuk. 1917 1-luokkaisen, on aiottu 5-luokkaiseksi keskikouluksi. Lukus. K:hallitus vahvisti 5. 9. 18, ohjesäänn. 22. 9. 19. Valtioapua ei vielä ollut.

Oppilasluku lukuv. 1917—1918 oli 32, lukuv. 1918—1919 I—II l. 43.

Jämsä.

Suomalainen yhteiskoulu. Ollen perustettu v. 1905 on koulu edelleen toiminut 5-luokkaisen keskikouluna. Nyk. lukus. vahvisti Senaatti 26. 8. 18. Valtio-

apua se nautti v:sta 1913 toistaiseksi 4,000 mk. luokkaa kohti. V. 1918 myönnettiin 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis., v:sta 1919 1/9 21:een 12. 11. 19 7,000 mk. luokkaa kohti ynnä 40 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 63, 60, 71, 77 ja 103.

Riihimäki.

Suomalainen yhteiskoulu. Ollen perustettu v. 1905 ja täysiluokkaiseksi järjestetty 1913 on koulu kertomuskauden ajan toiminut 8-luokkaisena yhteislys. Nyk. lukusuunn. ja ohjesäänn. K:hallitus vahvisti 18. 6. 19. Valtioapua oli v:sta 1913 toistaiseksi 4,000 kutakin keskikoulu- ja 3,000 mk. kutakin lukioluokkaa kohti. V. 1918 myönnettiin läpi koulun 5,000 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lisäystä, 26. 11. 19 sen vuoden alusta jatkuvasti 7,000 mk. ynnä 50 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 205, 210, 201, 216 ja 221.

Viipuri.

Suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1898, toiminut kertomuskaudella edelleen 8-luokkaisena yhteislyseona. Lukusuunn. vahvisti Kirkoll.- ja opet. toim. kunta 10. 10. 18. Valtioapua oli v:sta 1913 toistaiseksi 4,000 mk. keskikoulu- ja 3,000 mk. lukioluokkaa kohti (lukuv. 1916—1917 yhtä rinnakkaisluokk. varten 2,500 mk.). V. 1918 läpi koulun 6,000 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lisäystä, v:sta 1919 V:neuvoston päät. mukaan 27. 8. 19 jatkuvasti 8,000 mk. ynnä 50 % kalliinajan lisäystä.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 238, 253, 260, 237 ja 228.

Uusi suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1905, 8-luokkainen v:sta 1912. Nyk. lukusuunn. on K:hallituksen vahvistama 12. 12. 18 (ohjesään. 2. 6. 19). Valtioapua kuten edellisellä.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 216, 201, 216, 207 ja 206.

Reaalikoulu. Aloitettuaan toimintansa v. 1913 1-luokkaisena on koulu kasvanut luokalla vuosittain ja syyslukuk. 1917 tullut 5-luokkaiseksi keskikouluksi poikia varten. 1. 9. 19 K:hallitus vahvisti sille lukus., jossa 3:n sien voimistelutuntien ja IV—V I. 2:sien piirustustuntien sijasta on käsityötä pakollisena aineena. Valtioapua myönnettiin 18. 1. 16 siksi vuodeksi yht. 14,000 mk., v. 1917 yht. 18,000 mk., v. 1918 6,000 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lisäystä, v:sta 1919 1/9 21:een 10. 12. 19 Smk. 7,000 ynnä 50 % kall. ajan lisäystä. Oppilait. satunn. tarp. määrärahasta Ylihallitus 27. 12. 15 myönsi 275 mk. opetusvälineiden hankkimiseksi.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 41, 73, 97, 109 ja 103.

Fortsättningsklasserna. Tämä jatko-opisto ruotsalaisen tyttökoulun oppilaita varten perustettiin v. 1896 ja on toiminut 3-luokkaisena yliopistoon johtavana. Koulun omistus ja valtioapu siirtyi Ylih:n luvalla 10. 11. 16 »Aktiebolaget Svenska fruntimmersskolans i Viborg Fortsättningsklasser» nimiselle osakeyhtiölle. Nyk. lukusuunn. K:hallitus vahvisti 18. 6. 19. Valtioapua oli v:sta 1912 toistaiseksi 2,000 mk. ,v. 1918 6,000 mk. luokkaa kohti (+ 25 % kall. ajan lisäystä), v:sta 1919 jatkuvasti sama määrä ynnä 50 % kall. ajan lis. (Valt:n päät. 18. 2. 20). 7. 11. 18 myönnettiin sitäpaitsi silloiselle I:lle luokalle järjestettyä täydennyskurssia varten lukuv:ksi 1918—1919 Smk. 1,560: —.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 31, 30, 26, 22 ja 34.

Suomalainen naisopisto. Perust. v. 1899 ja siirtyi 8. 1. 15 Ylihallituksen luvalla johtajatar Alina Renforsin hallusta valtioapuineen »Viipurin Naisopisto Osakeyhtiölle». Valtioapua oli v:sta 1912 2,000 mk. luokkaa kohti, v. 1918 6,000 mk. (+ 25 % kall. ajan lisäystä) ja v:sta 1919 8,000 mk. luokkaa kohti ynnä 50 % kall. ajan lisäystä. (V:neuvoston päät. 26. 11. 19).

Oppilasluku eri lukuvuosina oli: 58, 62, 59, 41 ja 44.

Karjalan maanviljelystyeo. 5. 12. 17 Senaatti myönsi »Karjalan Maanviljelyseo-osakeyhtiölle luvan perustaa kolmiluokkaisen maanviljelyslyseon Viipurin kaupunkiin. Koulu, jossa syyslukukaudella 1918 oli 2 luokkaa, sai jo siltä vuodelta 10,000 mk. valtioapua (+ 25 % kall. ajan lisäystä). V:neuvoston päät. mukaan 27. 3. 19. — 10. 12. 19 myönnettiin 1919 vuoden alusta 1/9 21:een saakka 8,000 mk. luokkaa kohti ynnä 50 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku lukuv. 1918—1919 oli 25.

Säkkijärvi.

Suomalainen yhteiskoulu. Ollen perustettu v. 1907 on koulu edelleen toiminut 5-luokkaisena keskikouluna. Nyk. lukusuunn. K:hallitus vahvisti 12. 12. 18 (ohjesään. 18. 6. 19). Valtioapua oli vv. 1915—1917 Smk. 4,000 luokkaa kohti, v. 1918 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lisäystä, v:sta 1919 1/9 21:een 7,000 mk. ynnä 50 % kall. ajan lisäystä (V:neuvoston päät. 8. 10. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 81, 70, 67, 63 ja 84.

Hamina.

Suomalainen yhteiskoulu. Ollen perustettu v. 1894 on koulu koko kertomuskauden ajan toiminut täydellisenä 8-luokkaisena yhteislyseona. Nyk. lukusuunn. K:hallitus vahvisti 12. 12. 18 (ohjesään. 16. 7. 19). Valtioapua oli v:sta 1913 toistaiseksi kutakin keskikoululuokkaa kohti 4,000 ja kutakin lukioluokkaa kohti 2,000 mk. V. 1918 myönnettiin 17. 7. 18 tilapäistä valtioapua 3,500 mk. sekä koko vuodelta luokkaa kohti 5,000 mk. ynnä 25 % kalliinajan lisäystä, v:sta 1919

1/9 21:een 7,000 mk. ynnä 50 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päät. 22. 10. 19); I—II l. rinnakk. osastoja varten lukuv. 1918—1919 yht. 4,000 mk. (V:neuvoston päätös 10. 1. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 185, 193, 232, 250 ja 237.

Kotka.

Kotka svenska samskola. Perustettu v. 1895 ja koko kertomuskauden toiminut 8-luokkaisena yhteislyseona. Nyk. lukusuunn. vahvasti Kirkoll.- ja opet. toim. kunta 10. 10. 18 (ohjesäänn. 18. 6. 19). Valtioapua oli v:sta 1913 toistaiseksi 4,000 mk. kutakin keskikoulu- ja 2,000 mk. kutakin lukioluokkaa kohti, (6. 6. 17 myönnettiin valtioapu suoritettavaksi, vaikka näillä luokilla ei ollut säädettyä oppilasmäärää), vv. 1918 ja 1919 menosääntöjen mukaan 5,000 mk. luokkaa kohti läpi koulun ynnä 25 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 153, 139, 136, 130 ja 115.

Suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1896 ja koko kertomuskauden toiminut 8-luokkaisena yhteislyseona. Nyk. lukusuunn. K:hallitus vahvasti 12. 12. 1918. Valtioap. oli v:sta 1913 toistaiseksi 4,000 mk. kutakin keskikoulu- ja 3,000 mk. kutakin lukioluokkaa kohti (Armoll. määr. 26. 2. 13). V. 1918 myönnettiin läpi koulun 5,000 mk. luokkaa kohti (+ 25 % kall. ajan lisäystä), v:sta 1919 jatkuvasti 7,500 mk. ynnä 50 % kalliinajan lisäystä (V:neuvoston päät. 26. 11. 19)

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 220, 221, 211, 216 ja 210.

Kouvola.

Suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1903 ja koko kertomuskauden toiminut 8-luokkaisena yhteislyseona. Valtioapua oli koko ajan kuten lähinnä edellä mainitulla koululla. Yhden rinnakk. osaston ylläpitämiseksi myönnettiin 3. 4. 17 lukuv:lta 1916—1917 tilap. apua 2,000 mk., 1. 11. 17 kolmea rinnakk. osastoa varten 1917—1918 à 2,500 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis., lukuv. 1918—19 samoin kolmea luokkaa varten à 3,500 mk. ynnä 25 % kall. ajan lisäystä v. 1918 ja 50 % v. 1919.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 207, 235, 260, 300 ja 290.

Lappeenranta.

Suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1892 ja koko kertomuskauden toiminut kunnallisena 8-luokkaisena yhteislyseona. Valtioapua oli v:sta 1913 toistaiseksi 4,000 kutakin keskikoulu- ja 2,000 mk. kutakin lukioluokkaa kohti. V. 1918 myönnettiin läpi koulun 5,000 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lisäystä, v:lta 1919 jatkuvasti 7,500 mk. ynnä 50 % kall. ajan lisäystä. (V:neuv.

päät. 26. 11. 19). Yhtä rinnakk. osastoa varten myönnettiin 10. 12. 18 silloiselta syyslukuk. 1,750 mk. ynnä 25 % kall. ajan lisäystä, v:sta 1919 kahta rinnakkaisosastoa varten à 5,000 mk. täydeltä vuodelta.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 271, 247, 248, 271 ja 223.

Imatra.

Suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1908 ja koko kertomuskauden toiminut 5-luokkaisena keskikouluna. Koulun 20,000 markan suuruinen vuotuinen valtioapu uudistettiin 21. 12. 15. V. 1918 myönnettiin 25,000 mk. ja v:sta 1919 1/9 21:een 7,000 mk. luokkaa kohti ynnä 50 % kall. ajan lisäystä (V:neuv. päätös 5. 11. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 116, 99, 101, 109 ja 116.

Terijoki.

Suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1907 ja v:sta 1913 toiminut täydellisenä 8-luokkaisena yhteislyseona. Lukusuunn. Senaatti vahvisti 18. 9. 18. Keskikoululuokkien nauttiessa valtioapua à 4,000 mk. saivat lukioluokat sitä vasta syyslukuk:n alusta 1917 2,000 markan mukaan luokkaa kohti täydeltä vuodelta. (Sen. päät. 1. 11. 17). V. 1918 myönnettiin läpi koulun 5,000 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lisäystä, 18. 2. 19 tämä apu myönnettiin suoritettavaksi, vaikkei lukioluokilla ollut säädettyä oppilasmäärää. V:sta 1919 1/9 21:een myönnettiin yksityisiksi jääville lukioluokille 7,000 mk. luokkaa kohti ynnä 50 % kalliinajan lisäystä (V:neuvoston päätös 29. 10. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 221, 235, 227, 228 ja 161.

Käkisalmi.

Reaali- ja porvarikoulu. Tämä v. 1892 perustettu koulu on v:sta 1907 toiminut kunnallisena 8-luokkaisena yhteislyseona. Nyk. lukusuunn. K:hallitus vahvisti 6. 10. 19. Valtioapua oli kertomuskauden alussa 4,000 mk. kutakin keskikoulu- ja 3,000 mk. kutakin lukioluokkaa kohti. V. 1918 myönnettiin läpi koulun 5,000 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lisäystä, v:sta 1919 1/9 21:een myönnettiin 26. 11. 19 kutakin I—V luokkaa kohti 7,500 mk. ynnä 50 % kalliinajan lis., mutta kutakin VI—VIII luokkaa kohti vain 5,000 mk. ynnä 25 % kalliin ajan lisäystä.

Oppilasluku on eri lukuvuosina ollut: 179, 175, 170, 175 ja 156.

Parikkala.

Suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1907 ja koko kertomuskauden toiminut 5-luokkaisena keskikouluna. Lukusuunn. on Senaatin vahvistama 27. 6.

1918. — Valtioapua oli vv. 1914—1917 4,000 mk. luokkaa kohti, v. 1918 5,000 mk. ynnä 25 % kalliinajan lis., v:sta 1919 1/9 21:een 6,000 mk. luokkaa kohti ynnä 50 % kall. ajan lisäystä (V:neuvoston päät. 18. 9. 19).

Oppilasluku eri lukuvuosina oli: 105, 109, 108, 92 ja 98.

Sortavala.

Tyttökoulun jatkoloukat. Ollen perustettu v. 1908 on oppilaitos kertomuskauden kuluessa toiminut 3-luokkaisena yliopistoon johtavana jatko-opistona tyttöjä varten. Lukusuunn. vahvisti Kirkoll. ja opet. toimituskunta 10. 10. 18. Valtioapua oli vv. 1914—1917 2,000 mk. luokkaa kohti, kuitenkin niin että luokkien puuttuvan oppilasmäärän vuoksi suoritus tapahtui v. 1918 ainoastaan kahden luokan osalta à 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis., v:sta 1919 1/9 21:een 6,000 mk. ynnä 50 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päätös 2. 10. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 20, 24, 23, 29, 31.

Salmi.

Yhteiskoulu. Lupa koulun perustamiseen annettiin 16. 8. 17 »Salmin yhteiskoulun kannatusyhdistykselle», ja 4. 9. 17 päivänä Senaatti myönsi valtioapua lukuvuodeksi 1917—1918 koulun kahden luokan ylläpitämiseksi yht. 8,000 mk. ynnä perust. kustannuksiin 2,000 mk. sekä määräsi koulun ilmaiseksi käytettäväksi Tulemajoen ent. venäläisen koulun rakennukset, kaluston ja opetusvälineet, sikäli kuin koulu näitä tarvitsi. 1/9 18 koulu kolmiluokkaisena siirtyi valtion haltuun.

Oppilasluku oli lukuv. 1917—1918 40.

Mikkeli.

Yksityinen suomalainen tyttökoulu ja jatkoloukat. Tyttökoulu on perustettu v. 1879; v:sta 1909 muodostaa tyttökoulu kolmine jatkoloukkineen 8-luokkaisen tyttölyseon. Valtioapua oli v:sta 1913 toistaiseksi 3,000 mk. kutakin tyttökouluja 2,000 + 1,000 mk. kutakin toiminnassa olevaa jatkoloukkaa kohti. V. 1916 ja v. 1917 viimeainittu valtioapu suoritettiin, vaikkei jatkoloukkien oppilasluku täyttänyt säädettyä määrää (Sen. päät. 23. 3. 17 ja 1. 11. 17). V. 1918 myönnettiin 5,000 mk. luokkaa kohti läpi koulun ynnä 25 % kalliinajan lis. v:sta 1919 tyttökoululuokille I—V à 7,500 mk. ynnä 40 % kall. ajan lis. jatkuvasti, mutta lukioluokille à 5,000 ynnä 25 % kalliin ajan lis. 1/9 21:een (Valtio-neuvoston päät. 26. 11. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 165, 154, 168, 164 ja 175.

Suomalainen yhteiskoulu. Ollen perustettu v. 1905 on oppilaitos kertomuskauden ajan toiminut 8-luokkaisena yhteislyseona. Lukusuunn. vahvisti K:halli-

tus 12. 12. 18 (ohjesäänn. 11. 6. 19). Valtioapu oli v:sta 1913 4,000 mk. kutakin keskikoulu- ja 3,000 mk. kutakin lukioluokkaa kohti. V. 1918 myönnettiin läpi koulun 5,000 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lis. ja suoritettiin tämä valtioapu huolimatta siitä että oppilasluku ei täyttänyt säädettyä määrää (V:neuv. päät. 20. 12. 18). V:sta 1919 1/9 21 myönnettiin 7,500 mk. luokkaa kohti ynnä 40 % kalliin ajan lis. (V:neuvoston päät. 12. 11. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 242, 235, 227, 228 ja 247.

Heinola.

Alkeiskoulun jatkoluokat. Ollen perustettu v. 1905 on oppilaitos edelleen toiminut 3-luokkaisena yliopistoon johtavana jatko-opistona poikia ja tyttöjä varten. Valtioapua oli v:sta 1914 3,000 mk. luokkaa kohti, v. 1918 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis., v:sta 1919 jatkuvasti 6,000 mk. ynnä 40 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päät. 27. 8. 19).

Oppilasluku eri lukuvuosina oli: 32, 31, 33, 37 ja 37.

Savonlinna.

Suomalainen tyttökoulu. Kirkollisasiaintoimituskunnan kirjeessä 6. 11. 73 annetun oikeuden nojalla Ylihallitus 30. 4. 15 siirsi koulun ent. omistajalle Neiti Aura Harlin-vainajalle myönnetyn valtioavun »Savonlinnan Tyttökoulu-osakeyhtiölle». Koulu, joka on perustettu 1833 (ruotsink.), on v:sta 1895 toiminut 5-luokkaisena ja suomenkielisenä. Lukus. vahvisti K:hallitus 19. 9. 18, ohjes. 5. 6. 19. Valtioapua v:sta 1913 3,000 mk. luokkaa kohti, v. 1918 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis., v:sta 1919 1/9 21:een 7,000 mk. ynnä 50 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päät. 22. 10. 19).

Oppilasluku eri lukuvuosina oli: 86, 88, 99, 114 ja 112.

Pieksämäki.

Suomalainen yhteiskoulu. Ollen perustettu v. 1909 on koulu v:sta 1913 toiminut 5-luokkaisena keskikouluna. Valtioapua oli v:sta 1914 4,000 mk. luokkaa kohti, v. 1918 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis., v:sta 1919 1/9 21:een 7,000 mk. ynnä 40 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päät. 26. 11. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 89, 77, 78, 88 ja 85.

Kuopio.

Suomalainen yhteiskoulu. Ollen perustettu v. 1892 on oppilaitos edelleen toiminut 8-luokkaisena yhteislyseona. Valtioapua oli v:sta 1914 4,000 mk. keskikoulu- ja 3,000 mk. lukioluokkia kohti sekä enintään viittä rinnakkais

osastoa varten keskikoululuokilla à 3,500: —. V. 1918 myönnettiin läpi koulun 5,000 mk. kutakin varsin. ja 3,500 mk., kutakin rinnakkaisluokkaa kohti ynnä 25 % kalliinajan lis., v:sta 1919 1/9 21:een kutakin varsin. luokkaa kohti 7,000 mk. sekä enintään 4:lle rinnakkaisluokalle à 5,000 mk. ynnä näihin summiin 40 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päät. 27. 8. 19).

Oppilasluku eri lukuvuosina oli: 279, 264, 287, 305 ja 338.

lialmi.

Keskikoulun jatkuoluokat. Valtion ottaessa 1/1 14 haltuunsa keskikoulun, jäi kunnan haltuun 3-luokkainen jatko-opisto poikia ja tyttöjä varten, joka työskentelee K:hallituksen 2. 7. 19 vahvistaman lukusuunn. mukaan ja nautti valtioapua v. 1914—1917 3,000 mk. luokkaa kohti, v. 1916 edelliseltä vuosipuoliskolta suoritettu, vaikka täyttä oppilasmäärää ei ollut (Sen. päät. 3. 10. 16); sam. 1917 ja 1918. Vv. 1918 ja 1919 menosäänn. mukaan 5,000 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku eri lukuvuosina oli: 33, 27, 28, 27 ja 27.

Nurmes.

Suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1898, 8-luokkainen yhteislyseo v:sta 1905. Lukusuunn. vahvisti K:hallitus viimeksi 12. 12. 18. Valtioapua oli v:sta 1913 4,000 mk. kutakin keskikoulu- ja 3,000 mk. kutakin lukioluokkaa kohti, v. 1918 läpi koulun 5,000 mk. ynnä 25 % ja v:sta 1919 yksityisiksi jääneille lukioluokille 1/9 21:een à 6,000 mk. ynnä 50 % kalliinajan lis. (V:neuvoston päät. 2. 10. 19).

Oppilasluku eri lukuvuosina oli: 170, 164, 176, 189 ja 188.

Joensuu.

Suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1907, täydellinen 8-luokkainen yhteislyseo syyslukuk. alusta 1914; sai 30. 12. 14 oikeuden säädetyssä järjestyksessä päästää oppilaita yliopistoon. Nyk. lukusuunn. K:hallitus vahvisti 13. 1. 19 (ohjesäänn. 22. 5. 19). Valtioapua oli v:sta 1913 4,000 mk. kutakin keskikoulu- ja 2,000 mk. kutakin lukioluokkaa kohti, v. 1918 läpi koulun 5,000 mk. ynnä 25 % kalliinajan lis., v:sta 1919 jatkuvasti 7,000 mk. ynnä 50 % kall. ajan lis. (V:neuv. päätös 27. 8. 19).

Oppilasluku eri lukuvuosina oli: 213, 203, 208, 205 ja 208.

Värtsilä.

Suomalainen yhteiskoulu. Ollen perustettu v. 1907 on koulu edelleen toiminut 5-luokkaisena keskikouluna. Nyk. lukusuunn. Senaatti vahvisti 26. 8. 18

(ohjesäänn. K:hallitus 18. 6. 19). Valtioapu oli vv. 1914—1917 4,000 mk. luokkaa kohti, v. 1918 5,000 mk. ynnä 25 % kalliinajan lis., v:sta 1919 1/9 21:een 7,000 mk. ynnä 50 % kalliinajan lis. (V:neuvoston päät. 27. 8. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 89, 85, 93, 90 ja 93.

Vaasa.

Fortsättningsklasserna. Tämä ruotsalaisen tyttökoulun jatkolaitos, joka on perustettu v. 1891 ja käsittää 3-lukioluokkaa, nautti v:sta 1912 2,000 mk:n suuruisia valtioapua luokkaa kohti (maksettiin v:lta 1917 edelleen 2:lta luokalta, vaikka oppilasluku niilläkään ei täyttänyt säädettyä määrää, Sen. päät. 5. 9. 17). V. 1918 myönnettiin luokkaa kohti 5,000 mk. ynnä 25 % kalliinajan lis., mutta olemassa oli ainoastaan VIII luokka, jonka vuoksi oppilaitos lakkasi keväällä 1918.

Oppilaita oli 36, 31, 15 ja 7.

Suomalainen jatko-opisto. Perustettu v. 1902 suomalaisen tyttökoulun 3-luokkaiseksi yliopistoon johtavaksi jatkolaitokseksi. Nyk. lukusuunn. K:hallitus vahvisti 6. 8. 19. — Valtioapua oli v:sta 1913 2,000 mk. luokkaa kohti, v. 1918 5,000 mk., v:sta 1919 1/9 21:een 6,000 mk. ynnä 40 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päät. 12. 11. 19).

Oppilasluku eri lukuvuosina oli: 21 (ainoastaan 2 luokkaa), 34, 32, 28, 40.

Svenska samskolan. Ollen perustettu v. 1907 on oppilaitos kertomuskauden kuluessa toiminut 8-luokkaisena yhteislyseona. Nyk. lukusuunn. K:hallitus vahvisti 30. 7. 19 (ohjesäänn. 6. 8. 19). Valtioapua oli v:sta 1913 ainoastaan keskikoululuokilla à 4,000 mk. Lukioluokille myönnettiin 1. 11. 17 vuoden alusta à 2,000 mk. ynnä syyslukuk:lta 25 %. V. 1918 myönnettiin läpi koulun 5,000 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lis., v:sta 1919 jatkuvasti 7,000 mk. ynnä 40 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päät. 27. 8. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina : 182, 193, 202, 204 ja 182.

Kristiinankaupunki.

Svenska samskolan i Kristinestad. Perustettu v. 1897 ja v:sta 1903 toiminut 8-luokkaisena kunnallisena yhteislyseona. Lukusuunn. vahvisti Senaatti 18. 9. 1918 (ohjesäänn. 6. 10. 19). Valtioapua nauttivat kertomuskauden alussa ainoastaan keskikoululuokat à 4,000 mk. Lukioluokille myönnettiin 21. 12. 15 v:sta 1916 à 2,000 mk. V. 1918 myönnettiin läpi koulun 5,000 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lis., v:sta 1919 1/9 21:een 7,000 mk. ynnä 40 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päät. 26. 11. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 128, 132, 139, 130 ja 128.

Suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1906, v:sta 1910 5-luokkainen keskikoulu, v:sta 1917 alkaen laajentunut ja 1. 9. 19 muodostunut 8-luokkaiseksi yhteislyseoksi. Nyk. lukusuunn. vahvasti Kirkoll.- ja opet. toim. kunta 10. 10. 18. Valtioapua oli v:sta 1913 4,000 mk. luokkaa kohti, v. 1918 myönnettiin läpi koulun 5,000 mk. toiminnassa olevaa luokkaa kohti täydeltä vuodelta ynnä 25 % kall. ajan lis., v:sta 1919 jatkuvasti 7,000 mk. ynnä 40 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päät. 24. 9. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 78, 99, 126, 128 ja 135.

Kaskinen.

Svenska samskolan i Kaskö. 13. 2. 17 Senaatti myönsi pankinjoht. P. H. Roschierille ja nuor. maanmitt. E. Recksénille luvan perustaa Kaskisiin 5-luokkaisen ruotsal. keskikoulun poikia ja tyttöjä varten. Koulu, joka oli alkanut jo samana syyslukukautena, oli lukuv. 1918—1919 2-luokkainen. Valtioapua ei vielä ollut. Oppilasluku 1. 2. 19 oli 30.

Seinäjoki.

Suomalainen yhteiskoulu. Tämä v. 1913 alkanut koulu tuli syysluk. 1915 5-luokkaiseksi, laajennettiin Senaatin 14. 11. 18 antamalla luvalla 8-luokkaiseksi yhteislyseoksi ja käsitti lukuv. 1918—1919 7-luokkaa. Nyk. lukus. johon kuuluu lukioluokilla paitsi tavallista reaalinjaa n. s. taloudellinen linja, K:hallitus vahvasti 18. 6. 19 (ohjesäänn. samalla). Valtioapua oli kevätlukuk. 1917 4,000 mk:n mukaan luokkaa kohti (Sen. päät. 6. 3. 17) täydeltä vuodelta, v. 1918 keskikoululuokkia varten à 5,000 mk. ynnä 25 % syyslukuk. sitäpaitsi VI ja VII luokkien ylläpitämiseksi yht. 6,250 mk. mk. ynnä VI luokan taloudell. linjaa varten 1,000 mk. (V:neuvoston päät. 30. 1. 19). V:sta 1919 1/9 21:een myönnettiin V:neuvoston päätöksellä 29. 10. 19 7,000 mk. luokkaa kohti läpi koulun, taloudell. linjan ylläpitämiseksi 2,500 mk. luokkaa kohti täydeltä vuodelta, ja yhtä rinnakk. luokkaa varten, niinkauan kuin se oli tarpeen, 5,000 mk. vuodessa ynnä kaikkiin näihin summiin 40 % kall. ajan lis. — Oppilait. satunn. tarp. määrärahasta Ylihallitus 29. 12. 15 myönsi 300 mk. opetusvälineitä varten.

Oppilasluku eri lukuvuosina oli: 86, 100, 105, 142 ja 190.

Lapua.

Suomalainen yhteiskoulu ja maanviljelyslyseo. Ollen perustettu v. 1904 on oppilaitos v:sta 1911 toiminut 8-luokkaisena yhteislyseona. V:sta 1914 järjestettiin lukioluokille maanviljelyslyseon luontoinen opintolinja (lukusuunn. 27. 9. 17, oikeus päästää oppilaita yliopistoon 10. 5. 18). Valtioapua oli yhteiskoululla v:sta 1913 keskikoululuokkia varten à 4,000, lukioluokkia varten à 2,000 mk. V. 1918 myönnettiin läpi koulun 5,000 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan

lis., v:sta 1919 1/9 21:een 7,000 mk. ynnä 40 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päät. 22. 10. 19). Maanviljelyslyseo-linjaa varten myönnettiin v. 1918 yht. 15,000 mk. ynnä 25 %, 20. 12. 18 vielä lisäksi ylimääräisten järjestelykustannusten korvaamiseksi syyslukukaudelta 1918 Smk. 1,750: — sekä kevätlukuk. 1919 Smk. 1,750: — + 437: 50. V:sta 1919 I ja II luokkaa varten à 7,000, III luokalle 4,500 mk. täydeltä vuodelta ynnä 40 % kall. ajan lisäystä. (V:neuvoston päät. 29. 10. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina a) yhteiskoulussa ja maanviljelyslyseossa lukuv. 1914—1918 182, 179, 177, 185; b) yhteiskoulussa lukuv. 1918—1919 213; c) maanviljelyslyseossa lukuv. 1918—1919 36.

Kokkola.

Suomalainen yhteiskoulu. Tämä v. 1898 perustettu ja v. 1904 8-luokkaiseksi yhteislyseoksi muodostunut koulu oli kevääseen 1918 saakka yksityisten hallussa. Nautti v:sta 1912 valtioapua 4,000 mk. keskikoulu- ja 3,000 mk. lukio-luokkaa kohti. V. 1918 kevätlukukaudelta myönnettiin läpi koulun 2,500 mk. luokkaa kohti eli yht. 20,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis.; ajalta 1/7—1/9 18 myönsi V:neuvosto 27. 3. 19 erinäisten kustannusten korvaamiseksi koulun omistajille Smk. 8,333: 32.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina 205, 191, 181 ja 192.

Fortsättningsklasserna. Perustettu v. 1899 ja toiminut 3-luokkaisena ruots. keskikoulun yliopistoon johtavana jatkona. Valtioapua oli v:sta 1913 2,000 mk. luokkaa kohti, vv. 1918 ja 1919 menosääntöjen mukaan 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 26, 21, 30, 32 ja 36.

Pietarsaari.

Realläroverket i Jakobstad. Perustettu v. 1895 ja v:sta 1906 toiminut 8-luokkaisena kunnallisena yhteislyseona. Valtioapua oli v:sta 1912 4,000 mk. kutakin keskikoulu- ja 3,000 mk. kutakin lukioluokkaa kohti sekä yhtä rinnakkaisluokkaa varten 2,500 mk. V. 1918 myönnettiin läpi koulun 5,000 mk. luokkaa kohti, rinnakkaisluokalle 3,500 mk. ynnä näihin summiin 25 % kall. ajan lis., v:sta 1919 1/9 21:een 7,000 mk. kutakin I—VIII luokkaa kohti ynnä 40 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päät. 22. 10. 19).

Oppilasluku eri lukuvuosina oli: 163, 178, 196, 199 ja 209.

Haapamäki.

Suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1907 ja v:sta 1911 toiminut 5-luokkaisena keskikouluna. Lukusuunn. K:hallitus vahvisti 20. 8. 19 ja ohjesäänn.

18. 9. 19. Valtioapua oli v:sta 1914 edelleen 4,000 mk. luokkaa kohti vuodessa, v. 1918 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lisäystä v:sta 1919 jatkuvasti 7,000 mk. ynnä 40 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päät. 12. 11. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 101, 100, 88, 64 ja 72.

Jyväskylä.

Suomalaiset jatko-oukat. Tämä v. 1911 perustettu tyttökoulun yliopistoon johtava jatko-opisto on edelleen toiminut 3-luokkaisena. Nyk. lukus. K:hallitus vahvisti 2. 7. 19. Valtioapua oli v:sta 1914 3,000 mk. luokkaa kohti, v. 1918 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis., v:sta 1919 jatkuvasti 7,000 mk. ynnä 40 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päät. 27. 8. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 50, 49, 51, 39 ja 47.

Suomalainen yhteiskoulu. 5. 10. 14 Senaatti myönsi »Jyväskylän suomalaisen yhteiskoulun kannatusyhdistys» nimiselle yhdistykselle luvan perustaa kaupunkiin yliopistoon johtavan 8-luokkaisen yhteiskoulun. Oppilaitos avattiin 1. 9. 15 yksiluokkaisena ja oli siinä kertomuskauden lopussa luokat II—V, koska I luokan sijalle silloin tuli valtion koe-yhteiskoulun luokka ja toiselta puolen koulun omistajat olivat luopuneet tarkoituksesta laajentaa koulu yliopistoon johtavaksi. Keskikoululle tarkoitettun lukusuunn. K:hallitus vahvisti 21. 9. 19 (ohjesäänn. 22. 5. 19). Valtioapua myönnettiin 6. 3. 17 sen vuoden syyslukukaudesta alkaen 4,000 mk:n mukaan luokkaa kohti vuodessa, v. 1918 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lis., v:sta 1919 7,000 mk. kutakin vielä toimessa olevaa luokkaa kohti vuodelta ynnä 40 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päät. 27. 8. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: —, 40, 88, 117 ja 155.

Saarijärvi.

Suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1908, v:sta 1911 viisiluokkainen. Nyk. lukusuunn. K:hallitus vahvisti 26. 5. 19 (ohjesäänn. 6. 8. 19). Valtioapua oli v:sta 1910 4,000 mk. luokkaa kohti (luku v. 1916—1917 suoritettiin lyhentämättä, vaikka oppilasluku oli alentunut alle säädetyn määrän, Sen. päät. 6. 3. 17, mutta lakkautettiin 1917 syyslukukaud. yhdeltä luokalta). V. 1918 myönnettiin yht. 17,500 mk. ynnä 25 %. V. 1919 myönnettiin Smk. 12,500 ynnä 25 % kall. ajan lisäystä.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 50, 56, 45, 61 ja 60.

Viitasaari.

Suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1905 ja v:sta 1909 toiminut 5-luokkaisena keskikouluna. Nyk. lukusuunn. vahvisti Senaatti 18. 9. 18. Valtioapua

oli v:sta 1913 4,000 mk. luokkaa kohti, v. 1918 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lisäystä, v:sta 1919 samoin, koska koulu ei täyttänyt korotetun valtioavun saannin ehtoja.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 58, 59, 57, 54 ja 61.

Oulu.

Suomalainen jatko-opisto. Perustettu v. 1892 ja toimii suomalaisen tyttö-koulun yliopistoon johtavana 3-luokkaisena jatkona. Valtioapua oli v:sta 1911 3,000 mk. luokkaa kohti, v. 1918 5,000 mk. ynnä 25 % kall. ajan lisäystä, v:sta 1919 samoin, koska koulu ei täyttänyt korkeamman valtioavun ehtoja (lukuv. 1918—1919 lakkasi I luokka oppilasten puutteessa).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 25, 36, 39, 34 ja 19.

Privata fortsättningsklasserna. Tämä ruotsal. keskikoulun yliopistoon joh-tava 3-luokkainen jatko on perustettu v. 1907. Valtioapua koulu sai ensi ker-ran vasta syyslukukaudelta 1918, nim. 2,500 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lisäystä (V:neuvoston päät. 20. 12. 18). V:sta 1919 myönnettiin 5,000 mk. luokkaa kohti täydeltä vuodelta ynnä 25 %, mutta ehdolla että oppilasluvun aletessa alle 30:n valtioapu asteittain lakkaa (V:neuvoston päät. 10. 12. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 26, 24, 29, 28 ja 30.

Suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1902, täydellinen 8-luokkainen yhteislyseo v:sta 1909. Nyk. lukusuunnitelman K:hallitus vahvisti 12. 12. 18. Valtioapua oli v:sta 1913 4,000 mk. kutakin keskikoulu- ja (armoll. määr. muk. 26. 2. 13) samoin kutakin lukioluokkaa kohti. Sitä paitsi 2 rinnakk. luokkaa var-ten, niinkauan kuin niitä tarvittiin, à 3,500 mk. V. 1918 myönnettiin 5,000 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kalliinajan lis., kevätlukuk. 1919 4,000 mk. toiminnassa olevaa luokkaa kohti ynnä VI ja VII luokan rinnakk. linjoille à 2,000, ynnä näi-hin summiin 50 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päät. 18. 9. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 297, 284, 274, 261 ja 265.

Maanviljelys- ja teollisuusjaostoinen lyseo. Oppilaitoksen perustamisesta on mainittu siv. 24. Valtioapua myönnettiin syyslukukauden alusta 1918 tois-taiseksi 8,000 mk. toiminnassa olevaa luokkaa kohti täydeltä vuodelta ynnä 25 % kall. ajan lis. 20 12 18 V:neuvosto vielä myönsi 2,500 mk., kalliinajan lisäys siihen luettuna. V:sta 1919 myönnettiin 14,000 markan mukaan kutakin linja-jakoista luokkaa kohti täydeltä vuodelta ynnä 40 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päät. 8. 10. 19).

Oppilasluku oli lukuv. 1918—1919 yhdellä luokalla 30.

Kajaani.

Porvari- ja yhteiskoulu. Perustettu v. 1895, v:sta 1908 täydellinen 8-luok-kainen yhteislyseo. Valtioapua oli v:sta 1913 4,000 mk. kutakin keskikoulu-

ja 3,000 mk. kutakin lukioluokkaa kohti, v. 1918 5,000 mk. luokkaa kohti läpi koulun ynnä 25 % kall. ajan lis., sekä I luokan rinnakk. osaston ylläpitämiseksi Smk. 2,187: 50 (23. 1. 19), v. 1919 kevätlukukaudelta samat määrät ynnä sama kall. ajan lisäys. 1. 9. 19 koko koulu siirtyi valtion haltuun.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 168, 187, 205, 213 ja 245 (I luokalla rinnakkaisosasto).

Raahe.

Raahen keskikoulun jatkoluokat. 29. 9. 15 Senaatti myönsi v. t. rehtori G. A. Wangelille y. m. luvan Raahen kaupunkiin perustaa »Raahen keskikoulun jatkoluokat» nimisen 3-luokkaisen jatko-opiston poikia ja tyttöjä varten, lukus. sama kuin valtionlyseoiden reaalinjalla. 26. 9. 16 vahvistettiin kannatusyhdistyksen säännöt. 10. 5. 18 oppilaitos oikeutettiin päästämään oppilaita yliopistoon. 17. 7. 18 myönsi Senaatti koululle 3,500 mk:n suuruisen tilapäisen valtioavun.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: —, 8, 16, 19 ja 19.

Kemi.

Suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1897 ja v:sta 1903 toiminut kunnallisena 8-luokkaisena yhteislyseona. Nyk. lukus. K:hallitus vahvisti 20. 8. 19. Valtioapua oli v:sta 1913 4,000 mk. kutakin keskikoulu- ja 3,000 mk. kutakin lukioluokkaa kohti. V. 1918 myönnettiin läpi koulun 5,000 mk. luokkaa kohti ynnä 25 % kall. ajan lis., v:sta 1919 1/9 21:een 7,000 mk. kutakin keskikoulu-luokkaa kohti ynnä 40 % kall. ajan lis., lukioluokille toistaiseksi à 5,000 mk. ynnä 25 % (V:neuvoston päät. 16. 10. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 132, 129, 132, 125 ja 121.

Tornio.

Keskikoulun jatkoluokat. Perustettu v. 1914 3-luokkaiseksi yliopistoon johtavaksi jatko-opistoksi. 4. 1. 17 myönnettiin silloisen ylimmän luokan oppilaille oikeus suorittaa ylioppilastutkinto ja 10. 5. 18 oikeutettiin oppilaitos säädettyssä järjestyksessä päästämään oppilaita yliopistoon. Tilapäistä valtioapua sai opisto 17. 7. 18 3,500 mk.

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 8, 14, 19, 19 ja 12 (viimemain. vuonna puuttui I luokka).

Rovaniemi.

Suomalainen yhteiskoulu. Perustettu v. 1908 ja v:sta 1911 5-luokkainen keskikoulu. Nyk. lukus. K:hallitus vahvisti 27. 8. 19 (ohjes. 20. 8. 19). Valtio-apua oli 1/9 14:sta edelleen 4,000 mk. luokkaa kohti vuodessa, v. 1918 5,000 mk. ynnä 25 % kalliinajan lis., v:sta 1919 jatkuvasti 7,000 mk. luokkaa kohti ynnä 50 % kall. ajan lis. (V:neuvoston päät. 24. 9. 19).

Oppilasluku oli eri lukuvuosina: 75, 69, 70, 76 ja 96.

IV. Venäjällä olevat Suomalaiset ja Suomessa toimivat vieraskieliset koulut.

Marian seurakunnan suomalainen yhteiskoulu, Pietarissa. Oppilaitoksella oli v:een 1918 asti 26,000 markan suuruinen vuotuinen valtioapu. Lukuvuodelta 1917—1918 myönnettiin tähänkin 25 % suuruinen kall. ajan lisäys, ja 11. 10. 18 valtuutettiin K:hallitus suorittamaan valtioavut edellämainitulta lukuvuodelta. 1918-vuoden nenosääntöön otettiin valtioapu 48,000 markan suuruisena.

S:t Katarina svenska församlings kyrkoskola, Pietarissa. Tämän oppilaitoksen kannattamiseksi myönnetystä 26,000 markan suuruisesta vuosiaavustuksesta koulun yläasteelle tarkoitettu 7,000 markan avustus myönnettiin suoritettavaksi K:hallituksen kautta vielä 1918-vuoden jälkipuoliskolta (Kirkoll. ja opet. toim. kunnan kirje 21. 12. 18). 3. 5. 19 suostui V:neuvosto siihen että vaikka koulu sinä vuonna ei enää ollut toiminnassa, Smk. 11, 943:60 saatiin suorittaa niille koulun palvelukseen kiinnitetyille opettajille, jotka eivät olleet ruvenneet toiseen virkaan.

Venäläinen Aleksanterin kimnaasi Helsingissä. Johtaja Belevitsh'in, Suomen venäläisten oppilaitosten neuvoa-antavan komitean puolesta tekemän anomuksen johdosta Senaatti 6. 9. 18 myönsi oppilaitokselle luvan jatkaa toimintaansa Kouluhallituksen valvonnan alla ja tarkoin noudattaen 2. 9. 18 annetun asetuksen määräyksiä vieraskielisistä oppilaitoksista. Koulu on, Helsingin venäläisen naiskimnaasin lakkaamisen johdosta, muodostunut 7-luokkaiseksi yhteiskouluksi.

Saksalainen alkeiskoulu Helsingissä. 13. 9. 18 Senaatti, suostuen pääkonsuli Goldbeck-Löwen, Saksalaisen hyväntekeväisyysyhdistyksen puolesta tekemään anomukseen, myönsi Saksalaiselle alkeiskoululle luvan aloittaa toimintansa 16. 9. 1918 kahdella alimmalla luokalla sekä oikeuden ottaa oppilaisiksi sellaisiakin Suomen kansalaisten lapsia, joiden äidinkieli ei ole saksa, kumminkin ehdolla että koulu alistetaan K:hallituksen valvonnan ja tarkastuksen alaiseksi ja että sille hankitaan K:hallituksen vahvistama lukusuunnitelma, sekä että muutoinkin noudatetaan 2. 9. 18 annetun vieraskielisiä oppilaitoksia koskevan asetuksen säännöksiä.

Venäläinen yhteiskoulu Viipurissa. Viipurin kreikkalaiskatolisen seurakunnan puolesta tehtyyn anomukseen suostuen Senaatti 26. 9. 18 myönsi tälle seurakunnalle luvan Viipurissa ylläpitää venäläistä yhteiskoulua, joka aloittaen toimintansa syyslukukaudella 1918 neliluokkaisena vuosi vuodelta laajennettaisiin

yliopistoon johtavaksi oppilaitokseksi, ynnä lakkaavien reaalikoulun ja naiskimnaasin yläluokkien oppilaita varten toistaiseksi kolmiluokkaista koulua, josta sitten vuosi vuodelta yksi luokka lakkautettaisiin. Koulujen valtioapua sekä entisten venäläisten koulujen takavarikoitujen talojen ja omaisuuden luovuttamista koskevan osan anomusta Senaatti sillä kertaa jätti ratkaisematta.

5. 12. 18 Valtioneuvosto päätti, että ent. venäl. naiskimnaasin talo ja tontti N:o 145 ent. Linnoituksessa toistaiseksi oli annettava ylemp. mainittujen koulujen ja saman seurakunnan ylläpitämän kansakoulun käytettäväksi sekä määräsi rehtori L. Pohjalan ja lehtori O. Nordensvanin valtion puolesta luovuttamaan niille ent. venäläisten koulujen irtaimistosta tarpeelliseksi havaitun kaluston ynnä opetusvälineet ja kirjastot kokonaisuudessaan.

Terijoella olevan venäläisen oppikoulun laillinen asema järjestyi vasta kertomuskauden päätyttyä. Tämän, samoin kuin edellämainittujenkin vieraskielisten koulujen oppilas- ja opettajaluku ei esiinny johdannossa siv. 2 olevassa tilastossa. Kotikoulun tapaista opetusta ovat Perkjärvellä y. m. asemakylissä Viipurin—Rajajoen radan varrella asuvat venäläiset pakolaiset myöskin järjestäneet lapsillensa. Vaikka tällöinen opetustoiminta ei ole 2. 9. 18 annetun lain säännösten alainen, on K:hallitus kuitenkin sittemmin, syyslukukaudella 1920,⁴ tarkastusmatkalle Viipuriin ja Terijoelle lähetetyn jäsenensä kautta ottanut selvää näistäkin opetusoloista eikä havainnut niiden antavan syytä mihinkään enempään toimenpiteeseen.